

Tibetan Buddhist Resource Center

Text Scan Input Form - Title Page

Work:	W2KG207573	ImageGroup:	I2KG208008
LCCN:	n/a	ISBN:	n/a

Title:	བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་སློབ་ཐང་གནས་སྡེ་སྤངས། 2014 ལོའི་ལོ་འཁོར་སྟོན་ཐོ། bod nang gi 'gro ba mi'i thob thang gnas stangs/ 2014 lo'i lo 'khor snyan tho/
Author:	n/a
Descriptor:	scan made available from the library of tibetan works and archives; ltwa acc. no. D33920
Original Publication:	n/a;n/a
Place:	dharamsala, h.p.
Publisher:	bod kyi 'gro ba mi'i thob thang dang mang gtso 'phel rgyas lte gnas khang /
Date:	2015
Volume:	1
Total Volumes:	1
TBRC Pages:	2
Introductory Pages:	n/a
Text Pages:	n/a
Scanning Information:	Scanned at M/S Satluj Infotech Images, E-45, Sector 27 Noida, District Gautam Buddha Nagar, U.P. 201301 via New Delhi, IN for the Tibetan Buddhist Resource Center, 150 17th st., New York, NY 10011, U.S.A 2006. Comments: 7/2019

༧༥ བོད་ཀྱི་དཔེ་མཛེན་ཁང་།

D33920

བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྐབས།

༢༠༡༤ ལོའི་ལོ་འཁོར་སྟུན་ཐོ།

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཞི་འཕེལ་བྱས་ཏེ་གནས་ཁང་།

Tibetan Centre for Human Rights and Democracy

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་འདི་ནི་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་དེབ་སྟེལ་
བྱས་པའི་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན། ལས་ཁུངས་འདི་བྱེ་ལོ་ ༡༩༩༦ ལོའི་ཟླ་ ༡
ནང་དབུ་བརྟེན་ཏེ་བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་སྐབས་ལ་རྒྱས་ཐོན་གྱིས་ཉམས་ཞིབ་
དང་དོ་བཟུར་བྱེད་གྱི་ཡོད་ཅིང་། དེ་བཞིན། བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་མང་གཙོ་དང་། འགྲོ་
བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐོག་ལས་གཞི་སྟེལ་གྱི་ཡོད།

བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གིས་བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་
ཐོབ་ཐང་གི་གནས་སྐབས་སྐོར་ལ་རྒྱ་རེའི་གསར་ཤོག་དང་། ལོ་རེ་བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
གི་སྐོར་གྱི་སྟན་ཐོ། གསར་འགོད་གསལ་བསྐྱགས། དམིགས་བསལ་སྟན་ཐོ་སོགས་དབྱིན་བོད་གཉིས་
ཀྱི་ཐོག་ནས་འདོན་སྟེལ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་ཚུལ་རྩིས་པ་དང་ལྟན་
ནམས་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་འཛིན་ལྷན་ཚོགས་སོགས་སུ་ཁྱེད་ཀྱི་འཕྲིན་བཞིན་
ཡོད།

བཅན་བྱོལ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་། མང་གཙོ་སྐོར་ལ་ཟབ་སྦྱོང་། བཟོ་
སྐྲུག་ཚོགས་འདུ་སོགས་གོ་སྐྱེག་ཞུ་བ་མ་ཟད། ལོ་མང་རིང་རྒྱའི་བཅོན་ཁང་ནང་ཐུག་སྦྱང་སྦྱང་བཞིན་
པའི་བོད་མི་ཆབ་སྲིད་བཅོན་པ་ནམས་སྐར་དུ་སྦྱོང་གོལ་ཆེད་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བའི་ལས་འགུལ་འདྲ་མིན་
སྟེལ་བཞིན་ཡོད།

For copies of any reports and/or for more information, please contact

Tibetan Centre for Human Rights and Democracy
Top Floor, Narthang Building, Gangchen Kyishong
Dharamsala, 176215, HP, India
Telfax: +91-1892-223363/225874
www.tchrd.org, Email: director@tchrd.org

མོད་ཀྱི་འཁྱོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་།

སྒྲིབ་པ་རྒྱུད།.....	1
ཐུན་མོང་ལ་ཐུག་སྒྲིབ་ཁྲིམས་གཙོད།.....	7
གཅིག་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཆད་ལྡན་རང་བཞིན།	9
གཉིས། ཐུན་གཤིག་ཁྲིམས་ལུགས།	10
གསུམ། རང་ལུས་མེད་པ་ལྟེགས་དོན་རྒྱུན།	11
བཞི། ཆོས་ལུགས་བྱེད་མུ།	16
ལྔ། ཐུན་ལྡན་མ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་ལ་ཐུག་སྒྲིབ་ཁྲིམས་གཙོད་རྟེན་གས།	18
དྲུག་མཐུག་ཐོས།	19
བདུན་པ། དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།	22
བཅུག་ཉེར་ཁྲོད་འདས་ཁྲོད་ས།	26
གཅིག་བཙུན་པའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འཁེབས།.....	28
གཉིས། བཅུག་ཉེར་འོག་འདས་ཁྲོད་ས།.....	30
གསུམ། བཅུག་ཉེར་འོག་འདས་པ་ཁྲོད་ས་ཐུར་མཁན་ཉེར་འབྲིའི་ལས་དོན།	35
བཞི། ཟུར་ལྟའི་ཡིག་ཆ། ༼དབྱིན་ཡིག་༽.....	38
འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་།	41
གཅིག་འཁྲུ་བ་མའི་གཞི་རྒྱའི་ཐོབ་ཐང་ལྟེ་ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་།....	42
ཀ༽ རྒྱ་གཞུང་གིས་དེས་པར་དུ་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་འགན་དབང་ངོས་ལེན་དང་སྤྱད་སྤྱོད་བྱ་དགོས།	43
ཁ༽ ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་།	44
ག༽ ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་ཐད་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འཁེབས།	46
གཉིས། ༢༠༡༤ ལོའི་ཐོད་ཀྱི་གནས་སྟངས།.....	48
ཀ༽ དཀར་མཛེས་ལོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་གསོད་མས་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གོ་མཆོན་སྤྱད་དེ་མང་ཆོག་གི་འོ་སྤྱོད་ལ་དྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད།	49
ཁ༽ གཏེར་ཁ་ཐོག་འདོན་ལ་ཞི་བའི་འོ་སྤྱོད་ལ།	50

ག། བོད་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་ས་ནག་མུ་ས་ཁུལ་གྱི་འཕྲི་རུ་རྫོང་སྤར་བཞིན་པ་བློན་གནས་སྤར་ས་འོག་ཡོད།	53
གསུམ། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞི་བའི་འོ་ཚོལ་ལ་བློན་གཞོན་དང་། གོ་རིམ་ལྡན་པའི་བློན་ཀྲུམ་གྱི་དེ། བོད་མིའི་འདུ་འཛུམས་རང་དབང་བཟལ་བཞིག་.....	56
ག། སྤྱི་ཆེད་ས་གྲི་ནང་དོན།	57
ཁ། ཁྲིམས་མཐུན་འོ་ཤ།	59
ཁ། འཕྲུང་བཞིག་རང་བཞིན།	62
ག། དམངས་གཙོའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་དགོས་པའི་ས་གྲི་ཆ་རྒྱུན།	64
བཞི། མཚུག་བཞུགས་དང་དགོས་འདུན།	65
ཨ་བ། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁག་.....	68
ཆབ་སྲིད་དང་སྤྱི་དམངས་གྱི་ཐོབ་ཐང་།	76
གཅིག་ རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་ལས་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད།	76
ག། སྤྱི་དབྱུང་།	78
༡། ལྷན་ཡུང་ཁྲུང་གིས་བཞག་པའི་ལུགས་སྟོན།	78
༢། བོད་ལ་བློན་གཞོན་གྱི་དཔལ་འཕེལ་དཔོན་རིགས་ཀྱི་གོ་གནས་སྤར་བ།	81
༣། ས་དབྱུང་།	82
ཁ། ཐབས་རྒྱས།	83
༡། རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་བསྐྱེད་རྒྱུ་གིས་སྤྱི་ཚོགས་ལས་དོན་ལ་སྤར་འདོད་བ།	84
༢། བོད་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དོན་ལ།	85
༣། བདེ་སྤར་ཉེན་གཞི་འཕྲོགས་བསྐྱུན།	87
༤། ལས་འགོག་དང་ཞིབ་བཞེར་ཆན་བ།	88
ག། མཚུག་སྟོན།	89
གཉིས་བ། ཆན་རྒྱལ་དང་མི་སྤྱོད་གསར་བའི་ཐོབ་ཐང་།	90
ག། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས།	90
ཁ། བོད་ནང་བཀག་སྡོམ་ལྟོག་གྱི་སྤར་ས།	93

༡༽ གཅིག་ཁྱིམ་མ་ཐུན་རང་བཞིན།	93
༢༽ དགོས་ངེས་རང་བཞིན་དང་བློ་མཉམ་རང་བཞིན།	95
ག༽ མཐུག་ཕྱོམ།	97
གཟུམ། ཆོས་ལུགས་ལ་བྲག་གཞོན།	98
ག༽ བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་གཏོར་བཤིག་.....	99
༡༽ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྒྲུབ་བརྒྱན།	100
༢༽ ཆོས་ལུགས་དབུ་ཁྱིད་འཇུ་བཟུང་།	101
ཁ༽ བཀའ་གྲོམ།	105
ག༽ མཐུག་ཕྱོམ།	108
བཞི། དབྱང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།	109
དཔལ་འབྱུང་དང་ཐུ་ཆོག་ལ། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་།	114
གཅིག་ ༣༠༡༠ མའི་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་བྲངས་ཞིབ་བཤེར་སྟན་ཐོ་བརྒྱད་ནས་བོད་ནང་གི་སློབ་གསེང་དང་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྐབས་ལ་བརྟེན་པ།	114
ག༽ ༣༠༡༠ མའི་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་བྲངས་ཞིབ་བཤེར་དང་བོད།	115
ཁ༽ ཐུ་ཆོའི་མི་འཛོར་གནས་ཚུལ།	117
ག༽ བོད་ལུལ་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་གནས་སྐབས།	121
༡༽ ཆ་སྟོམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད།	122
༢༽ བྱིས་པ་འདས་ཐོངས་ཀྱི་ཆད།	123
༣༽ སྐྱུ་མའི་འཕྲོད་བསྟེན།	124
༤༽ བྱིས་པའི་འཕྲོད་བསྟེན།	125
༥༽ ཀྱན་པའི་འཕྲོད་བསྟེན།	127
༦༽ ས་ཁུལ་ཐོ་མའི་སྟན་ཁང་དང་སྟན་པ།	128
༧༽ བོད་ལུལ་གྱི་སློབ་གསེང་གནས་སྐབས།	129
༡༽ སློབ་གསེང་གནས་ཆད་དང་ཉེ་བག་.....	130
༢༽ ཐོ་མའི་ཉེ་བག་.....	132

༣༽ ཡིག་སྒྲིངས་བའི་གྲངས་ཚད།	132
༤༽ སློབ་གསལའི་མ་ལག	134
༥༽ རལ་ཚུལ་སློབ་གསལའི་གནས་ཚད།	136
༦༽ མཐུག་སྒྲུལ།	137
༧༽ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་བོད་ཁུལ་འཕྲོད་བསྟེན་གནས་སྤངས་གཙོ་བོ་འགའ། ..	137
༨༽ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་བོད་ཁུལ་སློབ་གསལའི་གནས་སྤངས་གཙོ་བོ་འགའ།	139
གཉིས། བོད་ནང་གི་སློབ་གསལའི་གནས་སྤངས།	140
༡༽ སློབ་ཚན་ཅ་འདྲིན།	141
༢༽ རྒྱ་ཡིག	144
༣༽ ས་བབ།	147
༤༽ མཐུག་སྒྲུལ།	149
གསུམ། བོད་ཁུལ་གྱི་འཕྲོག་དམངས་གཏན་ཕྱོད་འཆར་འགོད།	150
༡༽ རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས།	151
༢༽ དེས་པར་དུ་འཕྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་དང་མཐུན་དགོས།	152
༣༽ སྤྱི་ཚོགས་དང་ལུགས་ཀྱི་ཕྱོད་ཕྲེགས་ར་བ།	153
༤༽ ཁོར་ལུག	153
༥༽ ཐུང་ཆུ་ལུགས་སློག་ཁང།	155
༦༽ ཕྱོད་དམངས་ལ་གནས་ཚུལ་གསལ་བསྐྱགས་དང་སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ་འདོན་པའི་གོ་སྐབས་ཕྱོད་དགོས།	157
༧༽ འདར་དེས་ཀྱི་ཕྱོད་ཁང་དང་ས་ཆ།	158
༨༽ མཐུག་སྒྲུལ།	161
བཞེ། དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།	162
རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་དང་བོད།	167
གཅིག རྒྱལ་ཁབ།	167
༡༽ བོད་དང་། ཨ་རི། ལུ་ཁོ་ཊ་ལན་ཊ་ཡི་མང་མོས་དོས་བསྐྱ།	168

ཁ། གྲོལ་གྱི་པམ་ཉེས་དང་། གྲོལ་ཉེས་སྤོལ་གྱི་རི་ཀའི་ནམ་འགྲུང་།	173
ག། རྒྱ་ཉེས་དང་བྱིས་མ། སི་པན་དང་བལ་ཡུལ།	175
གཉིས། གཞུང་འབྲེལ་ཆོག་པ་དང་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཆོག་པ་ལྟེ།	176
ག། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་པ།	177
ཁ། ཡུ་རོབ་མཐུན་ཆོག་པ།	179
གཞུང་། ཆོང་ལས་དང་བོད།	180
ག། གནས་འཕྲིན་བརྒྱ་དང་ཆོན་ཅལ།	180
ཁ། ཡུལ་སྐོར་སྐོར་འཁྲུམ་ལས་གཞི།	182
བཞེ། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས།	185

ཐུང་བརྗོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༤ ལོར་བོད་ནང་གི་འབྲོ་བ་མིའི་ཚོམ་ཐང་གནས་སྐངས་རྗེ་ལྷག་ཏུ་སོང་
ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་མེད་ལུགས་མེད་ཀྱིས་བོད་མི་ཚོར་དེས་མེད་དུ་བཅོན་
གཞོན་བྱེད་ཐུས་ཡིན་ལ། འཇུགས་སྐྱོན་དང་ཡར་རྒྱས་ལ་ཁ་གཏུག་ཏེ་བོད་མི་བཅོན་
བཟུང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་ལས། བོད་མི་ཚོར་འཇུགས་སྐྱོན་དང་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ཁེ་ཕན་
ཞེ་འདོད་ཚུལ་ལ་ཞིག་རྒྱ་གི་མེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་གང་འདོད་དུ་བོད་ཁུལ་གྱི་གཏེར་ཁ་སྟོན་འདོན་བྱེད་པའི་ལས་གཞིར་
བོད་མི་ཚོས་མོད་མཐུན་མེད་པའི་རྩོལ་སྐྱད་འབོད་བྱེད་པ་དང་། བོད་མི་རིགས་ཀྱི་
ལར་ཞེན་སྤྱིར་བཅེངས་ཀྱིས་སྐྱད་འབོད་བྱེད་པ། ཚས་དང་རང་དབང་ཆེད་སྐྱད་འབོད་
བྱེད་པ། དེ་བཞིན་རང་ལུས་མེ་བསྐྱེགས་ཀྱིས་སྐྱད་འབོད་བྱེད་པ་སོགས་ལ་དྲག་
གཞོན་ཆབས་ཆེན་བྱས་ཡོད། རང་ལུས་མེ་བསྐྱེགས་ཀྱིས་འདས་ཁྱོངས་ཕྱིན་པ་ཚོར་
མཆོད་འབུལ་སྟོན་ལས་བྱེད་པ་སོགས། གཏུང་སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་བྱེད་པ་ཁན་བོད་
མི་ཚོར་མང་དྲག་གཞོན་བྱས་ཤིང་མང་པོ་ཞིག་ཉེས་མེད་བཅོན་འཇུག་བྱས་ཡོད།
ལྷག་པར་དུ་རང་ལུས་མེ་བསྐྱེགས་ཀྱིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་སྟོན་འདོན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་
ལ་རྩོལ་བྱེད་པ་ཁན་ཚོའི་པ་མ་དང་ཕུ་བྱ་ཉེ་འབྲེལ་ཚོར་ཞི་དྲག་གི་བྱེད་ཐབས་སྟེ་
ཚོགས་སྐྱད་དེ་བཟོད་ཐབས་བྲལ་བའི་གཞོན་ལུགས་སྐྱད་ཡོད། དཔེར་ན། ཁོང་ཚོའི་
ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་འཕྲོག་པ་དང་། ལས་ཀ་དང་ས་དབང་འཕྲོག་པ། སྤྱིད་གཞུང་གི་
རོགས་སྐྱོར་ཕྱིར་འཕྲོན་བྱེད་པ། དེ་བཞིན་ཁོང་ཚོར་དབུལ་འབོར་ཆེན་གྱི་ཉེས་ཆད་
གཙོད་པ་སོགས་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྐབས་འགར་ཁྱོང་ཚོའི་མང་ཚོགས་ཡོངས་ལ་
ཉེས་མེད་ཉེས་འཇུགས་ཀྱིས་དྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།

བད་བཅོམ་མེན་པའི་རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཁྲིམས་ལ་ཞི་བའི་རྩོམ་ཁྲིམས་ཀྱི་མཁན་པོ་དང་མི་ཚོར་
གྲུ་ཡངས་མེད་པའི་བྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད་དེ། མང་པོ་ཞིག་ལ་བཙོན་འཇུག་གིས་ཉེས་
རྒྱུ་ཆད་མེད་བཏང་ཡོད་པ་མ་ཟད། དགོས་ངེས་སྒྲན་བཙོན་གྱི་མཐུན་ཕྱེན་མ་སྒྲར་
བས་བཙོན་འོག་ཏུ་འདས་ཐོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་ལ། འགའ་ཤེས་བཙོན་གྲོལ་གྱི་མིང་ཐོག་
ནས་ཕྱི་ལ་བཏང་ཡང་རིང་པོ་མ་འགོར་བར་འདས་ཐོངས་སུ་གྱུར་ཡོད།

བོད་མི་ཚོར་སྤྱོད་པས་ཡོངས་ནས་བྲག་ཤྱགས་གྱིས་བཙན་གཞོན་བྱེད་པ་དང་། བཙོན་
ཁང་དུ་ཉེས་རྒྱུ་བཏང་སྟེ་གསོད་པའི་རིགས་ནི། རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་རང་ཉིད་གྱིས་
གཏན་ལ་ཐབ་པའི་ཅ་ཁྲིམས་གྱི་འབྲུ་དོན་དང་ཡོངས་སུ་འགལ་ཡོད། རྒྱ་མཚན་ནི། རྒྱ་
གཞུང་གི་ཅ་ཁྲིམས་ནང་མང་ཆོགས་ལ་ཞི་བའི་རྩོམ་སྐད་འབོད་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་
ཡོད་སྐོར་འཁོད་ཡོད་པ་ལྟར། བོད་མི་ཚོས་ཞི་བའི་རྩོམ་སྐད་འབོད་མ་གཏོགས་
བྲག་སྐྱོད་གྱི་ལས་འགུལ་གཏན་ནས་སྤེལ་མེད་པ་དེ་དང་། འོན་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་ཉེན་
རྒྱུ་གས་ཞི་བའི་རྩོམ་སྐད་འབོད་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ཚོའི་ཐོག་ལ་ཆམ་ཆོམ་སུ་
ཅམ་མེད་པར་མེ་མདའ་སྐྱོད་དེ་བྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་བོད་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བྲག་པོའི་དམ་བསྐྱགས་བྱེད་ཤྱགས་ཆེ་རུ་
བཏང་ཡོད། དཔེར་ན། བོད་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་དང་སོ་ལྟ་བུའི་གྲངས་སྤར་
ལས་འཐབ་སྒྲོན་བྱས་ཤིང་། སོ་ལྟའི་འབྲུལ་ཆས་གྱི་སྤྲུལ་ཆད་མཐོ་རུ་བཏང་སྟེ་
འཇུགས་ལུལ་གྱི་ཁྱབ་རྒྱ་ཆེ་རུ་བསྐྱེད་ཡོད་པ་མ་ཟད། བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དོ་
དམ་ཞེས་པའི་འབྲུལ་ཆས་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་སྤྱད་དེ། བོད་མི་ཚོའི་འགོ་འདུག་སྐྱོད་གསུམ་ལ་
སྤྱོད་པས་ཡོངས་ནས་སོ་ལྟ་དང་དམ་བསྐྱགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དེ། སོ་ལྟའི་འབྲུལ་
ཆས་རྒྱ་ཁྱབ་ཏུ་སྤྱོད་པ་འདིས་བོད་མི་ཚོའི་སྐར་གྱི་འགོ་འདུག་སྐྱོད་གསུམ་གྱི་རང་
དབང་རྟོག་རྩོལ་ཤྱགས་ཆེན་གཏོར་གྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་བཙན་

མྱེད་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་སྲིད་བྱས་ཁྲུངས་འཁྲོལ་གྱི་མེད་པ་མཆོན་གྱི་ཡོད། དེ་བས་
རྒྱ་གཞུང་ལ་དོན་དམ་གྱི་བརྟན་མྱིང་དགོས་ན། བོད་ཁུལ་དུ་དམ་བསྐྱབས་བྱེད་པའི་
སྲིད་རྩ་སྒྲུབ་ཡངས་སུ་གཏོང་དགོས་ལ་ངེས་མེད་བྲག་གཞོན་བྱེད་པའི་སྲིད་རྩ་སྒྲུབ་གང་
མཁྱོགས་མཆོམས་འཛིག་བྱ་དགོས།

འདི་ག་ལྟེ་གནས་ཁང་གིས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པའི་བྱུང་དོན་དུ། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་གཞུང་
གི་བཙོན་ཁང་ནང་བོད་མི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་གྲངས་ ༣༡༡༠ ཡོད་པ་གསལ་ལྟོགས་
བྱུང་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་འདི་ག་ནས་བོད་ཀྱི་གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་ཚོགས་པ་ཁག་དང་
། གསར་འགྱུར་བརྒྱད་ལམ་ཁག། ཨ་རིའི་བློས་ཚོགས་ཆེས་མཐོའི་རྒྱ་ནག་ཚོགས་
རྒྱུང་སོགས་ཀྱིས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་ཁྲུངས་ལྡན་དག་ལ་གཞི་བཙུག་ཏེ།
ཁོང་རྣམ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གཞུང་ཞིག་དུ་འབྲུག་བྱེད་བཞིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། བོད་ནང་
རང་དབང་གིས་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་པའི་ཐོབ་ཐང་བྲལ་སྟབས་བོད་མི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་
པའི་གྲངས་ཐོ ༣༡༡༠ འདི་ནི་ད་ལྟ་བར་ཤེས་ལྟོགས་བྱུང་པའི་རོབ་ཅིས་ཀྱི་གྲངས་
འཕོར་ཙམ་དུ་ངོས་འཛིན་བྱ་དགོས།

རྒྱ་གཞུང་ལ་བོད་དུ་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་པ་བཞུགས་པའི་ཡོད་པར་སྟོན་བཞིན་
བྱེད་སྐྱབས། དོན་དངོས་དང་ལེན་མི་བྱེད་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་ལྷག་ལྟེ་བོད་མི་ཆོར་ཁེ་
པན་བསྐྱབས་ཡོད་སྟོར་བཞིན་ཀྱིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འདི་ག་ལས་ཁྲུངས་ནས་རྒྱ་གཞུང་
གི་ཡིག་ཆ་ཁག་ལ་ཉམས་ཞིབ་བྱས་པ་བརྒྱད་རྒྱ་གཞུང་གི་བྲིལ་བསྐྱབས་དེ་རིགས་
བདེན་པ་མིན་པ་ར་སྟོན་བྱུང་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་ལྟར་ན་བོད་ནི་རྒྱ་ནག་མངའ་
ཁོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཡོངས་ནས་ཆེས་དབྱལ་ཕོངས་ཀྱི་གས་སུ་གྱུར་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་
ཤེས་ཡོན་དང་འཕྲོད་བརྟེན་ཐད་ནས་ཆོད་གཞི་དམའ་ཤོས་སུ་གྱུར་ཡོད། དཔེར་ན།
བོད་མི་ཆོར་རྒྱ་རིགས་ཆོ་ལས་ཤེས་ཡོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཞན་པའི་ཡོད་པ་དང་། འཕྲོད་

བསྟན་གྱི་མཐུན་སྟེན་ཆ་ནས་ཀྱང་ཞན་པོ་ཡོད་སྟབས། བོད་མི་ནམས་ཀྱི་ཁོངས་ཀྱི་ས་
 ཁུལ་གཞན་གྱི་མི་ནམས་དང་བསྐྱར་ན་ཆེ་ཐག་སྤང་བ་ཡོད་འདུག་ལ། ཁྱད་པར་དུ་
 གྱིས་པའི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྤངས་ཏེ་ཅང་ཞན་པས། ལོ་ལྷ་མ་བཟུལ་བའི་གྱིས་
 པ་ཚོར་འཆོ་བཅུད་ཞན་པ་དང་། འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་མཐུན་སྟེན་ཀྱི་ནག་གི་ས་ཁུལ་གཞན་
 དང་བསྐྱར་ན་ཏེ་ཅང་ཞན་པོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད།

བོད་ཀྱི་འབྲོག་པའི་གནས་སྤངས་ནི་དེ་བས་ཀྱང་ཇ་དྲག་གི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད། ཀྱི་
 གཞུང་གིས་ལོ་ནས་ལོར་བསྐྱད་འབྲོག་པ་གནས་སྤོའི་ལས་འགུལ་རྒྱ་མར་སྟེལ་
 བཞིན་ཡོད་ལ། འབྲོག་པ་གནས་སྤོའེད་པ་དེ་ནི་འབྲོག་པའི་འཆོ་བ་དེར་རབས་ཅན་དུ་
 བསྐྱར་ཆེད་དང་སྤྱེ་ཁམས་ཁོར་ལུག་སྤྱད་སྤྱོད་ཆེད་དུ་ཡིན་ཞེས་འབྲེལ་བཟྃ་བཞེད་བྱེད་ཀྱི་
 ཡོད། འོན་ཀྱང་། དོན་དངོས་ཐོག་དེ་འདྲ་མིན་པར། འབྲོག་པ་གནས་སྤོའེད་པ་འདིས་
 འབྲོག་པ་ཚོར་སྤྱི་ཚོགས་དང་། དཔལ་འབྱོར། སེམས་ཁམས་བཅས་ཀྱི་ཐད་ནས་
 སེམས་སུ་ན་ལུག་སྤྱེད་པའི་མ་ཁ་ཆེན་པོ་བཟོ་བཞིན་ཡོད། འབྲོག་པའི་འཆོ་བ་དེར་
 རབས་ཅན་དུ་བསྐྱར་བ་ཟེར་བའི་མིང་གི་འོག་ འབྲོག་པ་གནས་སྤོའི་ལས་གཞི་ཚོ་མ་
 ཞོར་དུ། འབྲོག་པའི་རང་བྱུང་གཉེར་ཁ་སྤྱོད་འདོན་བཞིན་ཡོད་པ་དེས་བོད་ཀྱི་
 ཁོར་ལུག་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད། རིས་བཞིན་འབྲོག་པ་ཚོས་འཆོ་
 རྟེན་གྱི་སྒོ་ལུགས་བཅོང་སྟེ། ཀྱི་གཞུང་གིས་ཆེད་དུ་བསྐྱར་པའི་སྤོད་ཁང་ཐེབས་ཆག་
 དག་གི་ནང་འཆོ་བ་སྤྱེལ་ཐབས་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྤོད་ཁང་དེ་དག་
 བསྐྱར་པར་མིད་གཞུང་ལ་དབུལ་གྱི་ཁ་གསལ་སྤོད་སྤོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་སྟབས།
 འབྲོག་པ་ནམས་ལྟ་ལོན་གྱི་ལུག་ཁྱེར་ལྟོ་མོས་མནན་ཡོད།

མདོར་ན། གྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་བོད་ནང་གི་འབྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྤངས་ལ་
 བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་གང་ཡང་ཁྱིན་མེད་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་སྤོག་སྟེ་ཀྱི་གཞུང་

གིས་ཐོད་མི་ཚོར་དག་གཞོན་དམ་བསྐྱགས་བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད། ལྷག་པར་
 དུ་དག་གཞོན་དམ་བསྐྱགས་ཀྱི་ཁྲིམས་གཞི་མང་པོ་ལག་བསྟར་གྱིས་ཐོད་མི་ཆབ་སྲིད་
 བཅོམ་པ་ཚོར་མནར་གཅོད་ཆད་མེད་བཏང་སྟེ་ཁྲིམས་མེད་ལུགས་མེད་ཀྱིས་དམར་
 གསོད་ཀྱང་བཏང་ཡོད་ལ། ཐོད་ནང་གི་ཤེས་ཡོན་དང་། དཔལ་འབྱོར། འཕྲོད་བསྟེན་
 གྱི་གནས་བབ་སོགས་ཏ་ཅང་ཞན་པོ་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་ལ་དབང་
 བསྐྱར་བྱས་པ་ནས་ཐོད་མི་ཚོའི་ཞེ་འདོད་ཆེས་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་ལེགས་བསྐྱེད་སྟབ་
 མེད་པ་མ་ཟད། ཐོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་དཀའ་ངལ་རིགས་སེལ་ཐབས་བྱ་རྒྱ་ལྟ་ཞོག་ངོས་
 འཛིན་ཅམ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་མེད་ལྟམས། འབྲུང་འབྲུར་གྱི་ལོ་ཤས་ནང་ཐོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་
 མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་གནས་སྟངས་རྒྱུ་འགྲོ་རྒྱ་མིན་པ་ནི་ཁ་ཚོན་བཅད་ནས་
 བཤད་སྟབ་པའི་གནས་སྟུང་ཡོད།

ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་ཚུད་ཁྱིམ་ས་གཙོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར། རྒྱ་གཞུང་གིས་མོད་ནང་དུ་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་ཚུད་ཁྱིམ་ས་གཙོད་གཏོང་བའི་ཁྱེད་ཐབས་འདྲ་མཉམ་སྒྲུབ་ཆོག་ལས་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། གནས་ཚུལ་དེ་དག་མང་ཆེ་བ་ནི་རང་ལུས་མེད་བསྐྱེད་ཀྱི་དོ་ཚོལ་དང་། ཆོས་སྤྱད་ཀྱི་ཁྱེད་ལྟོ། ཞི་བའི་འདུ་འཛུགས་དོ་ཚོལ་སོགས་རྒྱ་མཚན་དུ་བརྒྱུ་ནས། གནས་ཚུལ་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཉེས་མེད་མང་ཆོག་སྤྱི་ལ་སྤྱད་ཚུད་ཁྱིམ་ས་གཙོད་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་ལོས་རྒྱ་གཞུང་དང་ས་གནས་དཔོན་རིགས་ཆོས་སྤྱད་ཆོག་ཁྲོད་ནས་ལ་འདྲ་མཉམ་གྱི་དོ་ཚོལ་གནས་ཚུལ་བྱུང་སྐབས། གནས་ཚུལ་གྱི་གཞི་ཅིའི་འཕྲུང་རྒྱུ་ལ་བསམ་ཞིབ་ཁྱེད་ཀྱི་མེད་པ་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་མོད་མེད་ཆོག་དག་གཞིན་བྱ་ཐབས་ཀྱི་མིན་རྒྱས་ཤིག་གྱུར་ཆགས་ཡོད། གནས་སྐབས་དེ་དག་གིས་མི་ཆང་མང་འདྲ་མཉམ་དང་བདེན་གྱི་ལྟོ་ནས་ཁྱིམ་ས་གཙོད་བྱ་དགོས་པ་དང་། གང་བྱུང་འདྲ་བཅུང་བཞག་བསྐྱེད་མི་ཆོག་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མེད་ཆོབ་ཐང་བནས་བཞིག་བཏང་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་རང་ལུས་མེད་བསྐྱེད་ཀྱི་ཞི་བའི་དོ་ཚོལ་བྱུང་ལུལ་གྱི་ས་གནས་དཔོན་རིགས་ཆོར་ཆད་གཙོད་ནན་མོ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། ས་གནས་དཔོན་རིགས་དེ་དག་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་ལས་གནས་ལ་བར་ཆད་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ། རང་ལུས་མེད་བསྐྱེད་ཀྱི་དོན་རྒྱུ་ཁྲོད་མཉམ་ཞུགས་བྱས་མེད་པའི་རང་ལུས་མེད་བསྐྱེད་ཀྱི་ལུགས་ཆོའི་ནང་མི་དང་ཉེ་འབྲེལ་སྤྱི་ལ་འཛིགས་སྒྲུབ་དང་སྤྱད་ཚུད་ཁྱིམ་ས་གཙོད་གཏོང་བཞིན་ཡོད། ཟེ་ཞོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བཅད་བཞོས་བྱས་ཡོད་པའི་རབ་མོང་

དེགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་མཆོད་དགོང་དུ། ས་གནས་ཀྱི་གཞུང་གིས་དངོས་སུ་བཀའ་
 ཀྱི་བཏང་ཞེ། རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་པ་གནང་མཁན་ཆོའི་ནང་མི་དང་། སྤེ་ལ། དགོན་པ་
 བཅས་སྐྱབ་མོང་ལ་སྤྱག་སྐྱོང་གིས་གཅོད་ནས་མོ་གཏོར་དགོས་པ་བསྐྱེད་པ་ཡོད། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་རང་བསྐྱེད་པ་གི་གཞི་ཅེ་འབྱུང་ཆེན་ལ་གཏོར་གཏང་འདོད་མེད་པར། དེ་
 ལས་སྤྱིག་སྤེ་རང་བསྐྱེད་པ་གནང་མཁན་ཆོར་འགོན་གྱིས་གཅོད་ཁོ་ནར་བརྟེན་
 ལས་དོན་ཆེན་བཀག་སྐྱོམ་ཡོང་བུ་རྒྱ་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རང་
 ལུས་མེར་བསྐྱེད་པ་གནང་མཁན་ནམས་ཀྱིས་སོ་སོའི་ལུས་སྤྱིག་ཡོངས་སྐྱོད་ཡོད་
 ཆད་སློས་གཏོར་གི་སློན་ལ་ཞི་བའི་དོ་རྒྱལ་གནང་བཞིན་པར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གི་འག་
 གཞོན་རྒྱལ་སྐྱོད་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་དེས་རྒྱས་པ་གང་ཡང་ཐོན་སྐབས་མེད་པ་རེད། དེར་
 བརྟེན། ས་གནས་ཀྱི་གཞུང་གིས་གིས་གཅོད་འག་གཞོན་བྱ་སའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་
 བསྐྱེད་དེ། རང་བསྐྱེད་པ་གནང་མཁན་ཆོའི་ནང་མི་དང་མཐའ་འཁོར་གི་ལུས་མི་
 བཅས་ལ་གིས་གཅོད་བྱ་མགོ་བཙམས་ཡོད་པ་རེད།

ཉེ་སྔན་ནས་བརྒྱུད་སྐྱབ་མོང་ལ་སྤྱག་སྐྱོང་གིས་གཅོད་གཏོར་བའི་བྱེད་ཐབས་དེ་ནི།
 རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་པ་གི་ཞི་བའི་དོ་རྒྱལ་དོན་ཆེན་ལས་རྒྱ་ཆེ་བཏང་ཞེ། དེ་མིན་
 གི་གཞན་པའི་སྤྱགས་ལའང་བེད་སྤྱོད་བྱེད་མགོ་བཙམས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་
 རྒྱ་རན་མཆོད་འབུལ་དང་ཞི་བའི་དོ་རྒྱལ་ལ་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ཆོའི་
 ལན་མི་ཉེ་འབྲེལ་ནམས་ལའང་མ་ཉེས་ཁག་གཡོགས་བྱས་ཏེ་འཇུ་བརྒྱུད་བཅོན་གིད་
 བྱས་ཡོད། ཉེས་མེད་ཀྱི་ནང་མི་ཉེ་འབྲེལ་ཡོངས་ལ་སྤྱག་སྐྱོང་གིས་གཅོད་བྱེད་པའི་
 གིས་སྤྱིག་དེ་དག་གི་དམིགས་ལུལ་ནི། བོད་མི་དེགས་ཀྱིས་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅེ་
 ཐོབ་ཐང་ཡོངས་སུ་སྐྱོད་པར་བཀག་སྐྱོམ་བྱ་རྒྱ་ཁོ་ནའི་ཆེད་རེད། བྱ་སྐྱོད་དེ་དེགས་ནི་
 རྒྱལ་སྤྱིའི་གིས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁས་ལེན་བྱ་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད།

གཅིག་ཁྱིམ་སྤྱད་ཀྱི་ཆོད་ལྟ་རང་བཞིན།

ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཅོད་ཅེས་པ་དེ་ནི། མི་སྐྱེར་ཞིག་གིས་སྤྱད་པའི་གནད་
དོན་གྱི་འགན་དེ་མི་སྐྱེར་ཞིག་གི་མགོར་བཅན་འབེལ་བྱེད་བཞིན་པ་ཞིག་རེད། སྤྱིར་
བཏང་སྤྱི་ཚོགས་ཁོད་རྩ་བ་འཁུགས་འཛིངས་བྱུང་སྐབས་སྤྱི་ཡོངས་ནས་བཀག་
སྡོམ་བྱེད་པའི་རིགས་ཡོང་གིན་ཡོད་པ་ལས་གཞན། ཚུལ་ལྟར་གྱི་ཁྱིམ་སྤྱད་ཀྱི་ཁྱིམ་
གི་ཁོད་དུ་འདར་གཏན་འབེབས་བྱས་མེད་ལ། དེ་བཞིན། ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྱིམ་
གཅོད་རིགས་གཏོང་མི་ཚོགས་པ་དེ་ནི། འབྲ་མཉམ་དང་བདེན་གྱི་ཁྱིམ་གཅོད་དང་
གཞན་པའི་འབྲེལ་ཡོད་ཐོབ་ཐང་བཅས་ཀྱི་ནང་གསལ་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་
ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་དོན་ལྟན་ཚོགས་ཀྱི་དོས་ནས་ཀྱང་། དཔེར་ན་སྤྱད་
སྤྱོད་མནར་གཅོད་དང་བྲག་གཡོག་བསྐྱར་བཀོལ། ཆེ་སློག་ལ་འཛིགས་སྤྱུལ་བྱེད་པ་
སོགས་ཚོགས་སྡེ་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཅོད་བྱེད་པའི་རིགས་ནི། རྒྱལ་ཁབ་
ལ་འཆི་གསོན་གྱི་ཉེན་ཁ་འབྲེལ་པའི་རྩ་བ་གནས་སྐྱངས་འོག་དུ་འདར་ལག་བསྟར་བྱེད་
མི་ཚོགས་བརྗོད་ཡོད།

ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཅོད་གཏོང་པའི་གནད་འགག་གཅོ་བོ་ནི། དོན་རྒྱུན་
བཟོ་མཁན་མི་སྐྱེར་ལས་བརྒྱལ་ཏེ་མི་གཞན་པར་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཅོད་གཏོང་བཞིན་
པ་ཆགས་ཡོད་དེ། དོན་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཉེས་མེད་མང་ཚོགས་ལ་
བཅན་དྲག་གི་སློན་ནས་དོན་རྒྱུན་བཀག་སྡོམ་ཐད་འགན་འཁུར་འཇུག་གིན་ཡོད། གལ་
སྤྱིད། མང་ཚོགས་ཀྱི་དོས་ནས་འགན་དེ་དག་སྤྱད་མ་སྤྱད་པ་ཡིན་ན། མང་ཚོགས་སྤྱད་
མོང་ལ་མཉམ་དུ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཅོད་གཏོང་གིན་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་
འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་དོན་ལྟན་ཚོགས་ལས་གཞན་པའི། ད་དུང་ས་ཁུལ་རང་
བཞིན་གྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱི་ཆེད་དང་ཁྱིམ་ཁང་སོགས་ཀྱི་དོས་ནས་ཀྱང་།

ཁྲིམས་གཙོད་ཀྱི་ཁྲབ་ཁྲོངས་དོན་རྒྱུན་བཟོ་མཁན་མི་སྐྱེར་ལས་བཞུལ་ཏེ་འཕྲེལ་མེད་
 ཀྱི་མི་གཞན་པར་གཡོགས་ཀྱིན་པ་དེ་ནི། འཁྲོ་བ་མིའི་ཚོལ་ཐང་བདུལ་བ་ཞིག་བཏང་བ་
 ཞིག་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གྱིད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་བཞིན། རྩ་སྤྱོད་མི་ཚོས་རང་ལུགས་དང་
 མཐུན་པ། འབྲམ་མཉམ་པར་བདེན་གྱིས་ཁྲིམས་གཙོད་གྱིད་པ། ཉེས་མེད་དག་འབྲུལ་
 དགོས་པ་བཅས་ཀྱི་ཚོལ་ཐང་ངོས་ཐང་ནས་བཟུམས་པ་ཡིན་ན། ཐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་སྤྱོད་
 ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་བའི་རིགས་ནི་ལག་བསྟར་བྱ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

དུ་རོབ་འཁྲོ་བ་མིའི་ཚོལ་ཐང་གི་ཁྲིམས་ཁང་ལྟར་ན། མི་གཞན་ཀྱི་རྩ་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་
 བྱས་མི་དཔངས་ལ་སྤྱུག་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་མི་ཚོགས་པ་དེ་ནི། ཉེས་ཁྲིམས་ཁྲོད་
 བྱས་གཞི་ཅའི་གཏན་འཁེབས་གས་ཀྱི་གཅིག་ཆགས་ཡོད། གལ་སྲིད་རྒྱལ་སྤྱིའི་འཁྲོ་
 བ་མིའི་ཚོལ་ཐང་ཐང་གི་སྤྱི་ཆེངས་དང་ཁྲིམས་སྤྱིག་ཁྲོད་ཁ་གསལ་གཏན་འཁེབས་
 རིགས་བྱུང་མེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་བ་ཡིན་ནའང་། རྩ་སྤྱོད་པའི་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་
 ཐང་ཐང་གི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་ཀྱི་ནང་དུ། གཞི་ཅའི་ལྟ་བུའི་ཀྱི་ཐད་ནས་ཐུན་མོང་ལ་
 སྤྱུག་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་བའི་རིགས་མི་ཚོགས་པ་གསལ་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་
 བག་ཚུད་པའི་འཛམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཆང་མས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཡོངས་ལྷགས་ཁྲིམས་ལུགས་
 འདི་ཉིད་བཅི་སྤྱད་བྱ་དགོས།

གཉིས། རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་ལུགས།

རྒྱལ་སྤྱིའི་འཁྲོ་བ་མིའི་ཚོལ་ཐང་ཁྲིམས་ལུགས་ནང་བཞིན། རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་ལུགས་
 ཁྲོད་དུའང་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་རྒྱ་བཀག་སྤོང་དགོས་སྐོར་ཐད་
 ཀར་གཏན་འཁེབས་གསལ་པོ་བྱས་མི་འདུག ཡིན་ནའང་། ཐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་སྤྱོད་
 ཁྲིམས་གཙོད་རིགས་བཀག་སྤོང་བྱ་དགོས་པ་དེ་ནི་ཉེས་ཁྲིམས་ཀྱི་གཞི་ཅ་ཆགས་

ཡོད། རྒྱུ་རྩ་མི་དཔངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉེས་ཁྲིམས་ཤེཞེས་པའི་ནང་དུའང་།
 རྒྱལ་ཁབ་པོ་ཞིག་གི་ཆ་ནས་གཞི་ཅའི་ལྟ་བུ་དེ་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། ཉེས་
 ཁྲིམས་ལེའུ་དང་པོའི་ནང་དུ་ཉེས་ཁྲིམས་ཀྱི་འོས་འགན་དང་གཞི་ཅའི་ཅ་འཛིན། བེད་
 རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲབ་ཁྲིངས་ཤེ ཞེས་པའི་ནང་། ཉེས་ཁྲིམས་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་དང་ཅ་འཛིན།
 བེད་རྒྱུད་ཀྱི་ཁྲབ་ཁྲིངས་སོགས་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད། ཆན་པ་བཞི་བའི་ནང་
 དུའང་ཉི་མེ་སྤྱི་ཞིག་གིས་ནག་ཉེས་བཅོས་པ་ཡིན་ནའང་། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཐག་
 གཅོད་ཐད་ཆང་མ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་ཤེཞེས་དང་། རོན་ཆོན་གསུམ་པའི་ནང་ཉི་མེས་
 ལུགས་ཀྱིས་གཏན་ལ་པབ་པའི་ནག་ཉེས་བྱ་རྒྱུ་དེགས། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་
 འབེབས་གཞིར་བཟུང་ཁྲིམས་གཅོད་བྱ་དགོས་ལ། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱིས་ནག་ཉེས་བྱ་
 རྒྱུ་ལ་ངོས་འཛིན་གཏན་འབེབས་བྱས་མེད་པའི་དེགས་ལ་གང་འདོད་ཁྲིམས་གཅོད་
 བྱ་མི་ཆོག ཤེཅེས་འཁོད་ཡོད། མི་གཞན་ཀྱི་ནག་ཉེས་བྱ་རྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་
 དཔངས་ཀྱིས་ཁྲིམས་གཅོད་འཁུར་དགོས་པའི་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་རྒྱུར་ཁྲིམས་གཅོད་
 གཏོང་བཞིན་པ་དེ་དེགས་ནི། ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་གི་བྱ་རྒྱུ་ཅིག་མ་ཡིན་
 པར་ཁྲིམས་འགལ་བྱ་རྒྱུ་ཅིག་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན། འདི་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་
 མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་བཟུང་བཞིག་བཏང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་
 རང་ཉིད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ལ་འདྲ་རྒྱུ་འགལ་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

གསུམ། རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་དོན་རྒྱུ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷ་ ༤ པའི་ནང་། ཅི་ཁོན་ཆེན་ཁྲིངས་སུ་བཅད་དགོས་བྱས་ཡོད་པའི་
 རང་བོད་དེགས་རང་རྒྱུར་ཁུལ་མཛོད་དགོ་རྫོང་དུ། རྒྱ་གཞུང་གིས་རང་ལུས་མེར་
 བསྐྱེགས་གནང་མཁན་ཆོའི་ནང་མི་དང་། སྤེ་ལ། དགོན་པ་བཅས་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་

རྒྱུང་ཁྱིམ་ས་གཙོད་གཏོང་དགོས་སྒྲོར་གྱི་སྤྱི་ག་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཕྱི་བསྐྱུགས་བྱས་
 ཡོད། གནས་ཚུལ་དེ་ནི་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོའི་ལོ་མཇུག་ཙམ་ལ་ད་གཟོད་བོད་ནང་དུ་
 ཡོངས་ཁྱབ་བརྒྱུད་བསྐྱུགས་བྱས་ཡོད། དེ་ནི་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་སྤོང་ཆུན་ཐང་
 ལུན་མོང་ལ་སྤྱུག་རྒྱུང་ཁྱིམ་ས་གཙོད་གཏོང་བའི་དཔེ་མཆོན་ཐོག་མ་རེད། ཡིན་ནའང་།
 སྤྱིད་རྒྱས་དེ་ཡིས་ལུན་མོང་ལ་སྤྱུག་རྒྱུང་ཁྱིམ་ས་གཙོད་གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད་སྤར་བའི་རྒྱ་
 ཆེ་དུ་བཏང་བ་མཆོན་གྱིན་ཡོད། དང་ཐོག་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོར་འདི་ག་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་
 མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་ཆང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་ངོས་ནས། མཆོ་སྤྱན་ཞིང་
 ཆེན་མ་སྟོ་བོད་རིགས་རང་རྒྱུང་ཁུལ་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གིས་འབྲེམས་བསྐྱུགས་
 བྱས་པའི་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་ཚྏ་ལ་གནང་མཁན་ཆོར་ཁྱིམ་ས་གཙོད་
 ལག་བསྐྱར་ཐང་གྱི་བཀའ་རྒྱ་ཞིག་ཡིག་བསྐྱར་བྱས་ཡོད། ཡིག་ཆ་དེར་དོན་ཚན་གཙོ་
 བོ་ལྟ་ཡོད་བ་དང་། དེའི་ཁྲིད་ཀྱི་དོན་ཚན་བཞི་ནི་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་གནང་
 མཁན་ཆོའི་ནང་མིང་ས་གནས་མང་ཆོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་ཐུང་ན་སེམས་གསོ་དང་ཞལ་
 འདེབས། བསྟོ་སྟོན་མཆོད་འབུལ་སོགས་བྱེད་པའི་རིགས་བཀའ་སྟོན་དགོས་པའི་
 རྒྱུང་རེད། གཞན་པའི་དོན་ཚན་གཅིག་ནི་ཐང་ཀར་ལུན་མོང་ལ་སྤྱུག་རྒྱུང་ཁྱིམ་ས་
 གཙོད་གཏོང་དགོས་པའི་རྒྱུང་རེད། དེའི་ནང་དུ་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་གནང་མཁན་
 ཆོའི་ནང་མི་རྣམས་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་མང་ཆོགས་འཆོ་བའི་རིགས་དངུལ་སྤྱོད་གྱིན་པ་
 རྣམས་ལོ་ ༣ རིང་སྤྱོད་མི་ཆོག་པ་མ་ཟད། ས་གནས་ཀྱི་ཞང་དང་གྲོང་རྒལ་གྱི་དཔོན་
 རིགས་ཆོར་ཞིབ་བཤེར་བྱས་ཏེ་ལོ་གཅིག་རིང་གོ་གནས་སྤྱོར་མི་ཆོག་པ་སོགས་
 བཀོད་ཡོད། གལ་སྤྱིད་ས་ཁུལ་གང་ཞིག་དུ་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་སྤོང་ཆུན་གཅིག་
 ལས་མང་བ་བྱུང་ཆེ། ས་གནས་ཀྱི་ཞང་དང་གྲོང་རྒལ་ཡོངས་ལ་ལོ་གསུམ་རིང་གཞུང་
 གི་ངོགས་དངུལ་རིགས་བཀའ་སྟོན་དང་། སྤེ་བ་དང་གྲོང་རྒལ་གྱི་དཔོན་རིགས་དག་
 གི་ལས་གནས་མཆོམས་འཛོག་དགོས་པ་བཀོད་ཡོད།

བྱེ་ལོ་ ༡༠༡༣ ལོར་མཛོད་དགོ་རྫོང་གིས་འབྲེམས་བསྐྱུགས་བྱས་པའི་སྤྱི་བསྐྱུགས་དེ་
 བཞི་ཅའི་ཐོག་ནས་བྱེ་ལོ་ ༡༠༡༣ ལོའི་མ་ལོ་ཐོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱིས་
 འབྲེམས་བསྐྱུགས་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་གཞི་རྩར་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། ཡིག་ཆ་དེར་དོན་
 ཚན་ ༡༥ ཡོད་པའི་ནང་རང་ལུས་མེར་བསྐྲེགས་གནང་མཁན་ཆོའི་ནང་མི་དང་། སྤེ་
 བ། དགོན་པ་བཅས་སྐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་སྤྱོད་ཁྱིམས་གཅོད་གཏོང་དགོས་པའི་རིགས་
 བཞོད་ཡོད། མ་ལོ་ཐོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་མི་འདྲ་ས་ནི། མཛོད་
 དགོ་རྫོང་གི་ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་ས་གནས་དཔོན་རིགས་ཆོར་ཆད་གཅོད་དགོས་པའི་
 སྐོར་འཁོད་མི་འདུག ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་རང་ལུས་མེར་བསྐྲེགས་གནང་མཁན་ཆོའི་ནང་
 མི་རྣམས་ཀྱིས་མཆོན་པའི་རང་བསྐྲེགས་དོན་རྒྱུན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་རིགས་ལ་
 ཁྱིམས་གཅོད་དགོས་པ་དང་། ཁྱིམས་གཅོད་ཀྱི་དམིགས་ལུལ་ཀྱང་འབྲེལ་ཡོད་མང་
 ཆོགས་ཀྱི་འཆོ་གནས་ལ་དཀའ་ངལ་གཞོན་ལྷགས་སྤྱོད་རྒྱ་དེ་རེད། ཆོར་ལས་གཉེར་
 བ་དང་། དམག་མི་དང་གཞུང་ཞབས་ཁྱོད་འཇུག་ཞུགས་ཀྱི་དེ་ལ། འཆོ་བར་དཀའ་ངལ་
 ཅན་ལ་གཞུང་གི་སྤྱོད་གསོ་སྤྱོད་སྤྲངས་སོགས་སྤྱོད་གས་གང་ཐད་ནས་བཀག་སྡོམ་བྱ་
 རྒྱུ་དང་། གཞུང་ལ་དདུལ་བྱུན་གཡར་ཡོད་མཁན་ཆོར་དུས་བཀག་ལ་མ་སྤེབས་གོང་
 བས་གཡར་དདུལ་བྱེར་སྤྱོད་འཇུག་པ། རྒྱལ་ཁབ་བྱེ་ལོ་གས་སུ་འཕྱོ་སྤྱོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་
 བྱེར་བསྐྱུ་དང་། ཐ་ན་ཐོད་རང་སྤྱོད་ས་སྤྱོད་ས་ཁུལ་དུ་འཕྱོ་སྤྱོད་སོགས་ཀྱང་མི་ཆོག་པ་
 བཟོ་བ། དེ་ལྟར་མང་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱི་དམངས་ཐོབ་ཐང་ཆ་ཆང་བཅན་འཕྲོག་ཀྱི་དང་བཞིན་
 ཡོད། གཏན་འཁེབས་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རང་ལུས་མེར་བསྐྲེགས་གནང་མཁན་
 རྣམས་དང་ཁོ་ཆོའི་ནང་མི་གཉེན་ཉེ་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་བཅད་སྤྱད་དེ། དོན་རྒྱུན་ཁོད་ཅ་བ་
 བས་མཉམ་ཞུགས་བྱས་མེད་པའི་ཉེ་འབྲེལ་ནང་མི་རྣམས་ལ་དོན་རྒྱུན་ལ་འགན་འཁུར་
 འཇུག་གིན་ཡོད་པ་རེད།

ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་གནང་མཁན་ཆོའི་སྡེ་བ་དང་ནག་ཉེས་དོན་
 རྒྱུན་བར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་གསལ་བཤད་བྱས་མེད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། སྡེ་བ་དང་
 སྡེ་མི། དགོན་པ་བཅས་ལ་གང་འདོད་དུ་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་བཞིན་ཡོད། སྡེ་བའི་ངོས་
 ཐད་ནས་བཤད་ན། རང་བྱུང་གཞོད་འཆེའི་རྟོགས་དདུལ་ཚུད་པའི་ས་གནས་མང་
 ཆོགས་ཀྱི་འཆོ་བའི་རྟོགས་སྐོར་ཡོད་ཆད་ཡོ་གསུམ་རིང་བཀག་སྡོམ་དང་། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་མང་ཆོགས་ལ་དདུལ་བསྐྱིས་པ་ཆང་མ་དུས་བཅད་མ་ཡོན་པར་ཕྱིར་སྐྱོག་
 དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་གཞན་སྡེ་བ་སོ་སོས་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་སྐོར་ཁྲི་ ༡ ལས་ཁྲི་
 ༥ བར་གཏང་མར་འཛོག་དགོས་པ་དང་། དེ་རྗེས་སྡེ་བའི་ནང་ཡོ་གཉིས་རིང་རང་ལུས་
 མེར་བསྐྱེགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རིགས་བྱུང་བ་ཡིན་ན། གཏང་མར་བཞག་པའི་དདུལ་དེ་
 དག་ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་གཞུང་བཞེས་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། རང་
 ལུས་མེར་བསྐྱེགས་གནང་ཡུལ་ས་ཁུལ་གྱི་དགོན་པར་མཆོན་ན་ཡང་། གསུང་ཆོས་
 དང་ཆོས་ཀྱི་བྱེད་སྐོ་གལ་ཆེའི་རིགས་སྡེལ་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐང་བཅན་འཕྲོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་
 པ་རེད། རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་གནང་མཁན་དང་ས་གནས་གཅིག་པའི་སྡེ་བ་དང་།
 ཞང་དང་ཁྲོང་དལ་གྱི་ཡུལ་མི་དང་གྲུ་བཅུན་ཆང་མར་བཅན་གྱིས་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་གསོ་
 རྒྱུང་འཇུག་གིན་ཡོད། མ་གཞི་ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་དུ་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་གནང་
 མཁན་ཆོའི་ནང་མི་རྣམས་དོན་རྒྱུན་ཁྲིད་མཉམ་ཞུགས་བྱས་ཆོ། དེའི་ནག་ཉེས་བྱ་སྐྱོད་
 སྐོར་གསལ་ཡོད་པ་ཅུམ་ལས། གཞན་པའི་གཞོན་འཆོ་ཕོག་མཁན་རྣམས་ཀྱི་ཐད་
 ལས། ལྷག་ཉེས་བྱ་སྐྱོད་དང་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་སྐྱངས་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་གསལ་ལོ་
 བརྗོད་མེད། ཡིན་ནའང་། ལྷག་ཉེས་གང་ཡང་མེད་པའི་མང་ཆོགས་རྣམས་ལའང་
 གཅིག་མ་ཚུངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་ཁྲིམས་གཙོད་བྱས་ཏེ་གཞོན་ལྷགས་སྐྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
 དེ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་རྒྱལ་འགལ་དུ་གྱུར་ཡོད།

སྤྱིར་བཏང་བྱ་གཞུང་གིས་དེ་ལྟར་འཛིགས་བསྐྱེད་བྱས་ཡོད་ནའང་། མཛོད་དགེ་ས་
 ལུལ་དུ་སྤར་བཞིན་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་ཞི་བའི་རྩོམ་ལ་རིམ་པར་བྱུང་ཡོད།
 ཡིག་ཆ་དེ་འབྲེམས་བསྐྱེད་བྱས་ནས་ཉིན་ ༡༩ རེས་ལ། ལྷག་ཆར་ལྷ་མོ་གཉིད་དགོན་
 གྱི་བླ་པ་དགོན་མཆོག་འོད་ཟེར་དང་རྒྱ་བཟང་རྒྱ་བ་གཉིས་ཀྱི་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ས་
 གནང་སྟེ་བྱ་གཞུང་ལ་ཞི་བའི་རྩོམ་ལུས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡ ཉིན།
 མཛོད་དགེ་རྒྱུད་གི་དཔའ་སོག་དྲུང་ཆེ་བསྟན་འཛིན་ཡར་འཕེལ་ཟེར་བ་ཞིག་གནས་
 དབྱེར་བཏང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ་ ༡ པའི་ཚེས་ ༢༠ ཉིན་ཉེ་ཡིག་ཆ་དེ་འབྲེམས་
 བསྐྱེད་བྱས་ནས་རྒྱ་གསུམ་གྱི་རེས་ལ། སྤར་ཡར་སོག་ཆར་དགོན་པའི་རང་ལོ་ ༡༩
 ཡིན་པའི་བླ་དགོན་མཆོག་བསོད་ནམས་ཀྱིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ས་བཏང་སྟེ་བྱ་
 གཞུང་ལ་ཞི་བའི་རྩོམ་ཀྱིས་འདས་ཕོངས་སྤྱིན་ཡོད། དེ་རེས་བྱ་གཞུང་ཉིན་རྟོག་པ་
 དང་དཔལ་ག་མིས་དགོན་པའི་མཐའ་བསྐྱོར་ཉེ་བཀག་སྤྲོམ་བྱས་པ་མ་ཟད། དགོན་པ་
 བསྐྱེད་བླ་པ་གཅིག་འདྲུ་བཟུང་བཅན་ཁྲིད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། བྱ་གཞུང་གི་བཀག་སྤོམ་
 འོག་མོད་ནང་ནས་ཕྱི་ལོ་ཉེ་བཀག་སྤོམ་ཕྱི་ལོ་ཉེ་བཀག་སྤོམ་ཕྱི་ལོ་ཉེ་བཀག་སྤོམ་
 འོག་ཆར་དགོན་དུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་ནི་མཐའ་གཅིག་ཉེ་དེ་སྟོན་འབྲེམས་
 བསྐྱེད་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་དེར་སྤྱིན་བྱས་ན་བྱུང་བ་ཡིན་མིན་ཁ་གསལ་ལོ་མཛོད་ཐུབ་
 ཁག་ནའང་། བྱ་གཞུང་གིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་ས་དོན་སྤྱིན་ཐད་ལག་བསྟར་བྱེད་
 བཞིན་པའི་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱག་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད་གང་དང་གང་ཡིན་
 ཡང་། ཆར་མ་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་ཐང་ཆད་གཞི་དང་། བྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་
 བཅའ་ཁྲིམས་ཀྱི་འགན་སྤྱད་བཅས་ལ་མཐའ་གཅིག་ཉེ་བཀག་སྤོམ་ལག་ལ་དུ་བྱུང་ཡོད་པ་ཉ་
 ཅང་གསལ་ལོ་རེད།

བཞི། ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒོ།

མཛོད་དགེ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་མེར་བསྐྱེད་ཀྱི་ཆེན་དང་འབྲེལ་ནས་མང་ཆོག་གས་ཐུན་
མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱད་ཁྱིམ་གཙོད་གཏོང་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ནི། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤
མེའི་ནང་སྤར་བས་རྩ་བྱ་བྱ་ལོད། ཡིན་ནའང་། དེ་ནི་མང་ཆོག་གས་ཐུན་མོང་ལ་
སྤྱད་སྤྱད་ཁྱིམ་གཙོད་གཏོང་བའི་དཔེ་མཆོན་གཅིག་ལུ་དེ་མ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤
ཟླ་ ༡ པའི་ནང་། འདི་ག་ཤོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་
གནས་ཁང་ལ་ལག་སྟོན་བྱུང་བའི། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཤོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་སུ་འཕོད་པའི་
ཁོངས་གཏོགས་ནག་ཆུ་ས་ཁུལ་འབྲི་རུ་རྫོང་དུ་འང་། དེར་མཚུངས་ཀྱི་བཀག་སྡོམ་
ཁྱིམ་གཙོད་སྒྲོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཞིག་འབྲེམས་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད། ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་
ཤོད་མིའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛུལ་སྤོངས་དང་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒོ་བཅས་ལ་བཀག་སྡོམ་
ལུགས་ཆེན་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱན་རིང་ཤོར་ཤོད་མིའི་ཆོས་ལུགས་
དད་མོས་རང་དབང་བཅུ་ལ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་པའི་གནས་སྟངས་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
དེར་མ་ཟད། ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་ཆོས་ལུགས་བྱེད་སྒོར་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན་ཤོད་
རིགས་མང་ཆོག་གས་དང་ཁོང་ཆོའི་ནང་མི་བཅས་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱེད་དགོས་སྒྲོར་
བཞོད་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་འགན་སྲུང་ཐད་ལ་ཆབས་ཆེའི་
བཅུ་ལ་བཞིག་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

སྤྱད་པར་དུ་ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་དད་ལྡན་མང་ཆོག་གས་རྣམས་སྒྲོན་ལམ་གསུང་ཆོས་ལ་
ཞུགས་རྒྱུར་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱལ་མཆོམས་བཀལ་ནས་གསུང་ཆོས་
ཉན་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡ པའི་ནང་ལ་དྲགས་ཁུལ་དུ་གསུངས་པའི་༧གོང་ས་
མཆོག་གི་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་ལ་ཉན་མི་མཆོག་པའི་སྒྲོར་ཀྱང་ཡིག་
ཆ་དེའི་གསལ་ཡོད། ཆོས་སྤྱགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་དེ་གཉིས་ནི་ཤོད་བརྒྱུད་ནང་བསྐྱེད་པ་

དད་མོས་ཡོད་མཁན་ཐོད་རིགས་མང་ཆོགས་ལ་མཆོན་ན། ༡་ཅང་གལ་ཆེའི་བའི་
 ཆོས་ལུགས་ཀྱི་བྱེད་སྒོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེ་བཞིན། བྱི་ལོ་ ༡༠༡༡ ལོར་མ་ལྷོ་ཁྱལ་
 གྱིས་འབྲེམས་བསྐྱབས་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་དེ་ནང་བཞིན། འཕྱི་རུ་རྫོང་གི་ཡིག་ཆ་
 དེའང་སྤྱི་ཆོགས་བརྟན་སྤྱིང་ལ་དམིགས་ཏེ་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། མ་ལྷོ་
 ཁྱལ་གྱི་ཡིག་ཆ་དེའི་ནང་ས་གནས་མང་ཆོགས་ཀྱི་འཆོ་གནས་ཐད་དཀའ་ངལ་སྤོང་
 ཐབས་ཀྱི་གཞོན་ལྷགས་ལ་བརྟེན་ནས། རང་ལུས་མེར་བསྐྱབས་གནང་མཁན་ཆོའི་
 རང་མིར་སྤྱག་སྦྱོང་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་བཞིན་ཡོད། འཕྱི་རུ་རྫོང་དུའང་དེ་དང་གཅིག་
 མཚུངས་རེད། ལོ་ ༡ ནས་ ༥ བར་དུ་དབྱར་རྩ་དགུན་ལུ་བརྒྱ་བརྒྱ་བཀག་སྡོམ་བྱེད་
 པའི་ཐབས་སྤྱད་དེ། ཐོད་མི་མང་ཆོགས་ཀྱི་འཆོ་གནས་ལ་དཀའ་ངལ་སྤོང་གིན་ཡོད།
 དེར་མ་ཟད་སྤྱག་སྦྱོང་ཁྲིམས་གཙོད་དེ་དག་གི་ཁྲིད་དུ་ས་གནས་སྤིང་གཞུང་གི་ཆད་
 གཙོད་རིགས་ཀྱང་ཆུད་ཡོད། ཡིག་ཆ་དེའི་གཏན་འབེབས་དོན་ཆོད་གཉིས་ཀྱི་ནང་དུ།
 གལ་སྤིང་ཉེས་ཁྲིམས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ཁྲིམས་གཙོད་མ་དགོས་པ་ཡིན་ནའང་། ཟླ་བ་ ༤
 གི་རིང་ལ་ངེས་པར་དུ་བཅན་ལྷགས་ཀྱིས་ཆབ་སྤིང་སློབ་གསོ་སྤྱོད་འཇུག་དགོས་ཀྱི་
 ཡོད། ཆབ་སྤིང་སློབ་གསོ་ཞེས་པ་དེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་ཐོག་
 ནས་སྤྱག་སྦྱོང་མནར་གཙོད་གཏོང་ཐབས་ཀྱི་ངལ་ཚོལ་སློབ་སྦྱོང་ལམ་ལུགས་དེ་མེད་
 པ་བཅོས་ཇེས། དེའི་ཆབ་ལ་སྤྱོད་བཞིན་པའི་སྤིང་གཞུང་གི་ཆད་གཙོད་ལམ་ལུགས་
 སྤིང་མེད། འཕྱི་རུ་རྫོང་གི་གཏན་འབེབས་ནང་ཁྲིམས་འགལ་ནག་ཉེས་བཅོ་མཁན་མི་
 སྤྱིར་ལས་གཞན་ད་དུང་ཁོ་ཆོའི་པ་མ་དང་བཟའ་ཟླ། རུ་སྤྱག་བཅས་ལའང་སྤྱག་སྦྱོང་
 ཁྲིམས་གཙོད་དེ་རིགས་བཅན་འགལ་བྱེད་ཀྱིན་འདུག

ལ། ལྷན་ལྷན་མ་ཡིན་པའི་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་རིགས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ནང་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་པ་དོན་ཚུན་དང་ཆོས་ལུགས་ཁྱེད་སྐོར་
མཉམ་ཞུགས་ཐད་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡིག་ཆ་གཏན་འཁེབས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་
སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་བཏང་བ་དང་། ཡིག་ཆའི་རོ་བོའི་ཐོག་ནས་གཏན་འཁེབས་བྱས་
མེད་ཀྱང་། རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་དཔག་མི་དག་གིས་མང་ཆོག་པ་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྲིམས་
གཙོད་བཏང་བ་སོགས་གང་ཡིན་ཡང་། དོན་གྱིས་དེ་དག་ཆང་མ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཤོད་
མི་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱད་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༩ ཉིན། བེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བཅད་བཞག་བྱས་
ཡོད་པའི་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ། ས་གནས་བོད་མི་ཆོས་འདུ་
འཛུམས་རོ་རྒྱལ་གྱིས་སྡེ་དཔོན་དབང་བླགས་སྡོད་དཔོན་པའི་ཞུ་འཕོད་བྱས་སྐབས།
རྒྱ་གཞུང་བླ་ཆས་ཉེན་རྟོག་པས་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་གནང་མཁན་མང་ཆོག་སོགས་མི་
མདའ་བརྒྱབ་སྟེ། བོད་མི་ ༡༠ ལ་མས་སྡོན་དང་བོད་མི་ ༤ དཔར་གསོད་བཏང་ཡོད།
གནས་ཚུལ་བྱང་བའི་ཉེན་དེའི་མཆན་མོར་འདན་མ་ཤུག་པ་སྡེ་བའི་སྡེ་མི་མང་པོ་འཇུ་
བཟུང་བྱས་པ་མ་ཟད། དེ་རྗེས་བླ་ཆས་ཉེན་རྟོག་དཔག་མིས་འདན་མ་ཤུག་པ་སྡེ་
བའི་མཐའ་བསྐྱོར་ཏེ། མཆན་མོ་དེར་རི་སྐང་དུ་བྲོས་བྲོལ་ལ་འབྲོ་མ་བྱུང་བའི་ཤུག་
ལུས་ལོ་ལོན་ཅན་ཅོན་དང་བྱད་མེད། ལྱིས་པ་ཆང་མ་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཏེ་རེ་རེ་བཞིན་
འདི་གཙོད་བཀག་སྡོམ་དང་སྤྱད་སྤྱོད་མནར་གཙོད་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

མཛོད་དགེ་རྫོང་དང་འཕྲི་རྩ་རྫོང་གཉིས་སུ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་གནས་སྐབས་དང་མི་
འདྲ་ས་ཞིག་ནི། འདན་མ་ཤུག་པ་སྡེ་བ་རྩ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡིག་ཐོག་ནས་ཐུན་མོང་ལ་
སྤྱད་སྤྱོད་ཁྲིམས་གཙོད་གཏོང་དཔོན་པའི་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་དངོས་སུ་འབྲེམས་

བསྐྱགས་བྱས་མེད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཉེན་རྟོག་དཔག་མིས་སྡེ་བའི་སྡེ་མི་ཡོངས་ལ་
 སྤྱག་སྦྱོང་མནར་གཅོད་བཏང་ཡོད་པས། དེ་ནི་སྤྱན་མོང་ལ་སྤྱག་སྦྱོང་ཁྲིམས་གཅོད་ཀྱི་
 བྱ་སྦྱོང་ཅིག་ཡིན་པ་ཏ་ཅང་གསལ་པོ་རེད། དེའི་རྒྱ་མཚོན་ནི་སྡེ་བའི་སྡེ་མི་ཁག་ཅིག་
 ཞི་བའི་ངོ་ཚྏ་ལ་ནང་མཉམ་ཞུགས་བྱས་པར་སྐྱེན་བྱས་ཏེ། སྡེ་མི་ཡོངས་ཚྏགས་ལ་སྤྱག་
 སྦྱོང་ཁྲིམས་གཅོད་བཏང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། མང་ཚོགས་ཀྱིས་ཞི་བའི་འདུ་
 འཚོམས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་ཅོད་ལེན་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་སྤྱག་སྦྱོང་ཁྲིམས་
 གཅོད་སྒྲ་ཚོགས་བཏང་ཡོད། བྱ་སྦྱོང་དེ་རིགས་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་
 ཞུགས་ཀྱི་འགན་སྲུང་ལ་རྒྱབ་འགལ་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ས་གནས་སོ་སོར་སྡེ་
 མི་ཁག་ཅིག་གིས་ཞི་བའི་ངོ་ཚྏ་ལ་བྱས་པ་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྲངས་ཏེ། མོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་
 ཡོངས་སུ་སྡེ་བ་གཅིག་ལ་བྲག་གཞོན་བཀག་སྡོམ་ཀྱི་སྡིད་རྩལ་ལག་བསྟར་བྱས་ཏེ།
 མོད་མི་སྤྱི་ཡོངས་ཀྱི་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་བདེལ་བཞིག་བཏང་ཡོད།

དུག་མཆུག་སྒྲ་མ།

ལེའུ་འདིའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་མི་སྐྱེར་གྱི་ཉེས་སྦྱོད་ཁ་ལ་ཁྲེར་ཏེ་ཉེས་མེད་མང་
 ཚོགས་ཐོག་སྤྱག་སྦྱོང་ཁྲིམས་གཅོད་བཏང་བའི་ཐང་ལ་དཔེགས་བསལ་དབྱེད་ཞིབ་
 བྱས་ཡོད་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་བྱུང་བའི་མི་སྐྱེར་གྱི་ཉེས་རྟོན་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྲངས་ཏེ་
 འབྲེལ་ཡོད་ནང་མི་དང་སྡེ་མི་སྤྱན་མོང་ལ་སྤྱག་སྦྱོང་ཁྲིམས་གཅོད་བཏང་བའི་རྩ་བྲག་
 གི་གནས་ཚུལ་གསུམ་དཔེ་མཚོན་དུ་བྲངས་ནས་བཟོད། དེ་མིན་གཞན་ད་དུང་། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་མི་གཞན་གྱི་ཉེས་སྦྱོད་བཀག་སྡོམ་ཡོང་ཐབས་ལ་དཔེགས་ཏེ། ཁོང་དང་
 འབྲེལ་ཡོད་ནང་མི་དང་མི་གཞན་པར་སྤྱག་སྦྱོང་མནར་གཅོད་གཏོང་བའི་བྱ་སྦྱོང་
 རིགས་ཀྱང་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། མོད་རང་སྦྱོང་སྦྱོངས་ཆབ་མདོ་སྤོང་

ཁྱིམ་འཛོམས་དང་རྫོང་དུ། མཚོ་སྒོན་དང་ཟི་ཁྲོན་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་ཁྱུལ་གྱི་དགོན་
 སྡེ་དང་ནང་ཆོས་སློབ་གཉེར་ཁང་དག་ཏུ་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་པའི་བྲ་བཅུན་རྣམས་
 གྱི་ནང་མིར་བཅན་བཀའ་བཏང་སྟེ། བྲ་བཅུན་དེ་དག་ངེས་པར་དུ་ཕྱིར་རང་ཡུལ་ལ་
 ལོག་འབྱུག་དགོས་པའི་གཞོན་ལྷགས་སྤྱད་ཡོད་པ་མ་ཟད། གལ་སྲིད་ནང་མིས་རྒྱ་
 གཞུང་གི་བཀའ་མངགས་དང་ལེན་མ་བྱས་པའོ། རྒྱ་གཞུང་གི་བཀའ་མངགས་ལྟར་
 བསྐྱབས་ཀྱང་བྲ་བཅུན་རྣམས་ཕྱིར་རང་ཡུལ་དུ་མ་ལོག་པ་ཡིན་ན། ནང་མི་རྣམས་ལ་
 རྒྱ་གཞུང་གི་འཚོ་བའི་རིགས་དཔུལ་རིགས་མེད་པ་བཟོ་རྒྱ་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་
 ཁྲིམས་གཅོད་རིགས་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་སྤྱོད་འདི་ནི་ནང་མིར་
 ཁྲིམས་གཅོད་བྱས་ཏེ་བྲ་བཅུན་ཚོར་གཞོན་ལྷགས་སྤྱོད་ཐབས་ཀྱི་ཐུན་མོང་ལ་སྤྱུག་
 སྤྱོད་ཁྲིམས་གཅོད་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་རེད། འདི་ལ་གོང་གསལ་དང་མ་འབྲ་
 ས་ནི། ནང་མི་ཞིག་གནས་ཚུལ་དེའི་ནང་ཚུད་པར་བརྟེན་ནས་ཁྲིམས་གཅོད་དེ་རིགས་
 ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

འབྲི་རུ་རྫོང་ཡོངས་ད་ལྟའི་ཆར་ཡང་སྤྱ་མཐུད་དུ་དག་གཞོན་བཀག་སྒྲོམ་ལོག་གནས་
 ཡོད་པ་རེད། དེའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་ས་ཁྱུལ་ཡོངས་སུ་བཀག་སྒྲོམ་བྱེད་པའི་
 ཐབས་ལམ་ལ་བརྟེན་ནས་ངོ་ཚྭ་ལས་འགྲུལ་རིགས་བཀག་འགོག་བྱ་བའི་ཆེད་རེད།
 ད་དུང་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར་གསར་བཞེངས་བྱས་པའི་འབྲི་རུ་རྫོང་ཁོངས་
 གྱི་སྤྱ་བཅུན་དང་མ་ཉེ་འདྲི་བཞུགས། སྒོ་མ་སྤྱབ་ཁང་སོགས་སྤོ་རྒྱལ་པ་དང་བཞིག་དགོས་
 པའི་བཅན་བཀའ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་འཛོམས་དང་རྫོང་དུ་ཤོད་རིགས་ཁྲིམ་
 ཆང་སོ་སོར་བཅན་བཀའ་བཏང་སྟེ། རང་ལོ་ ༡༢ ལན་གྱི་བྲ་བཅུན་རྣམས་སྤྱ་སར་པལ་
 ཉེ་ཕྱིར་རང་ཁྲིམ་དུ་ཁྱིད་བཅུག་ཡོད་པ་རེད། གལ་སྲིད་དང་ལེན་མི་བྱེད་པའི་ཁྲིམ་
 ཆང་བྱང་ཆེ་དེའི་ནང་མི་རྣམས་ཆེ་ ༦ རེར་བཀག་བསྐྱེལ་ཀྱིས་ཆབ་སྲིད་སློབ་གསོ་

སྤྱིང་དགོས་པ་མ་ཟད། འབྲེལ་ཡོད་ཁྱིམ་བདག་ལ་ལོ་ ༡ �ནས་ ༣ བར་བཅོན་འདུག་
 ཁྱིམ་གཙོ་བོ་གྱུ་ཡིན་སྐོར་ཁྱད་བསྟགས་ཡོད། དེ་མིན་ཡུལ་སྤྱོད་གས་གཞན་དུ་
 འབྲུལ་བཞུད་བྱེད་པའི་ཐད་ལ། འབྲི་རུ་རྫོང་དུ་ལམ་ཁ་སོ་སོར་ཞིབ་བཤེར་ལྟ་རྟོག་
 ཁང་མང་སོ་བཅུགས་ཏེ། མང་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ལ་དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་བཙོ་
 བཞིན་ཡོད། དེར་མ་ཟད་མང་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ལག་འཁྱེར་ཁྱད་བཅན་གྱིས་
 ཕྱིར་བསྟར་དང་འདྲི་གཙོ་བོ་བཀག་སྡོམ་སོགས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ཁོ་ཆོའི་སྤང་བར་མི་
 འཁྱོ་བའི་མང་ཆོགས་ལ་གང་བྱུང་གཙར་དུང་གཏོང་གིན་ཡོད། བྱ་སྤྱོད་དེ་དག་ནི་ཆེད་
 དུ་འབྲི་རྫོང་ཁོངས་སུ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་ཁྱིམ་གཙོ་དེགས་རེད། འདི་ནི་
 སྤུན་མོང་ལ་སྤྱག་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཙོ་གཏོང་བའི་བྱ་ཐབས་དེགས་ཤིག་ཡིན་པ་མ་ཟད།
 བྱ་སྤྱོད་འདིས་ཐོད་དེགས་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཆོས་དད་རང་དབང་དང་འཁྱོ་སྤྱོད་རང་
 དབང་ཐད་ཀར་བརྒལ་བཤིག་བཏང་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤུན་མོང་ལ་སྤྱག་སྤྱོད་ཁྱིམ་གཙོ་གཏོང་བའི་བྱ་ཐབས་དེ་ནི། ཐོད་
 ཁུལ་བརྟན་སྡོང་ཡོང་བར་འགན་སྲུང་བྱེད་པའི་ལམ་ཐབས་གསར་བ་ཞིག་རེད། དེ་
 ཡིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་མི་ཉུང་ཤོས་ཤིག་གི་ངོ་ཚྏ་ཞེས་པར་ཁ་གཤམ་ཏེ་ཐོད་ས་
 ཡོངས་སུ་བཀག་སྡོམ་བྱེད་བཞིན་པའི་རྩུན་རྒྱལ་དེ་གསལ་ཆེན་དུ་བརྟོལ་ཡོད། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་སྤྱི་ཆོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ཀྱི་ངོས་ནས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོགས་ལ་འགན་
 འཁུར་དགོས་པ་དང་། ནང་མི་རེ་བྱུང་གི་བྱ་སྤྱོད་ལ་བརྟན་ནས་ཁྱིམ་ཆང་ཡོངས་ལ་
 ཁྱིམ་གཙོ་བྱེད་པ། དེ་བཞིན། ནང་མི་གཅིག་ཡུལ་སྤྱོད་གས་གཞན་དུ་འབྲུལ་སྤྱོད་དང་
 སྤྱོད་གཉེར་ལ་ཕྱིན་པར་བརྟན་ནས་ནང་མི་ཆང་མར་ཉེས་པ་གཙོ་བོ་བཞིན་པ་བཅས་ནི།
 རྒྱ་གཞུང་གིས་གཞི་རྩའི་ཐོག་ནས་ཉེས་སྤྱོད་ལ་གཞིགས་པའི་ཁྱིམ་གཙོ་དེ་ཆང་
 གཞི་ལས་བཞུལ་ཏེ། སྤྱི་ཆོགས་ཁྱོན་ཡོངས་ལ་ཁྱིམ་གཙོ་བཀག་སྡོམ་གྱིས་འཁོན་

ལན་སློག་པའི་བྱ་ཐབས་ཞིག་ཆགས་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལྷགས་ལྟར་ན། བྱ་
གཞུང་གི་བྱ་སྤྱོད་འདི་རིགས་ནི་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཁོ་ན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

བདུན་པ། དབྱང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

¹ Andreas Lorenz, 'Anything But Humane'. Tibetan Exposes China from the Inside, Der Spiegel, 16 July 2013, available at: <http://www.spiegel.de/international/world/tibetan-official-to-expose-chinese-abuses-from-the-inside-in-book-a-911405-2.html>.

² Freedom House, *Freedom in the World 2014 - Tibet*, 8 Sept. 2014, available at: <http://www.refworld.org/docid/5417f1828.html>.

³ Dzoeg County: "Maintaining Harmony and Stability," Tibet Watch, Oct. 2013, p. 4 available at: http://www.tibetwatch.org/uploads/2/4/3/4/24348968/dzoeg_county_thematic_report.pdf.

⁴ China announces unprecedented harsh measures to deter self-immolations in Tibet's Dzoeg County, TCHRD, 14 Feb. 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/02/china-announces-unprecedented-harsh-measures-to-deter-self-immolations-in-tibets-dzoeg-county>.

⁵ Chas Morrison, *Tibetan self-immolation as protest against Chinese state repression*, in J. Martin Ramirez, Chas Morrison and Arthur J. Kendall (eds.), *Conflict, Violence, Terrorism, and Their Prevention* (Cambridge Scholars Publishing 2014) pp. 94-95.

⁶ Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land, annexed to the Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land, The Hague, 18 Oct. 1907, Art. 50.

⁷ Rule 103: Collective Punishments, ICRC, available at: https://www.icrc.org/customary-ihl-eng/docs/v1_rul_rule103#Fn_12_1.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid.

¹⁰ CCPR General Comment No. 29: Article 4: Derogations during a State of Emergency, Human Rights Committee, 31 Aug. 2001, UN Doc. No. CCPR C/21 Rev.1/Add.11, para. 11.

¹¹ See Judgment on the Merits Delivered by the Chamber *Case of A.P., M.P. and T.P. v. Switzerland*, No. 19958/92, para. 39, ECHR 1997-V.

¹² Organization of American States (OAS), American Convention on Human Rights, "Pact of San Jose", Costa Rica, 22 November 1969, Art. 5(3).

¹³ Organization of African Unity (OAU), African Charter on Human and Peoples' Rights ("Banjul Charter"), 27 June 1981, CAB-LEG/67/3 rev. 5, 21 I.L.M. 58 (1982), Art. 7(2).

¹⁴ Cairo Declaration on Human Rights in Islam, 5 Aug. 1990, U.N. GAOR, World Conf. on

Hum. Rts., 4th Sess., Agenda Item 5, U.N. Doc. A/CONF.157/PC/62/Add.18 (1993), Art. 19(2).

¹⁵ Judgment on the Merits Delivered by the Chamber *Case of A.P., M.P. and T.P. v. Switzerland*, No. 19958/92, para. 48, ECHR 1997-V.

¹⁶ Organization of American States (OAS), American Convention on Human Rights, “Pact of San Jose”, Costa Rica, 22 November 1969, Art. 5.

¹⁷ Organization of African Unity (OAU), African Charter on Human and Peoples’ Rights (“Banjul Charter”), 27 June 1981, CAB/LEG/67/3 rev. 5, 21 I.L.M. 58 (1982), Art. 7; Cairo Declaration on Human Rights in Islam, Aug. 5, 1990, U.N. GAOR, World Conf. on Hum. Rts., 4th Sess., Agenda Item 5, U.N. Doc. A/CONF.157/PC/62/Add.18 (1993), Art. 19.

¹⁸ Judgment on the Merits Delivered by the Chamber *Case of A.P., M.P. and T.P. v. Switzerland*, No. 19958/92, para. 48, ECHR 1997-V.

¹⁹ *Ibid.*

²⁰ UN General Assembly, International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR), 16 December 1966, United Nations, Treaty Series, vol. 999, p. 171, Arts. 7, 9, 14.

²¹ CCPR General Comment No. 29: Article 4: Derogations during a State of Emergency, Human Rights Committee, 31 Aug. 2001, UN Doc. No. CCPR/C/21/Rev.1/Add.11, para. 11.

²² Human Rights Committee, General Comment 24 (52), General comment on issues relating to reservations made upon ratification or accession to the Covenant or the Optional Protocols thereto, or in relation to declarations under article 41 of the Covenant, U.N. Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.6 (1994) para. 8.

²³ Criminal Law of the People’s Republic of China, Arts. 1-12, *available at*: <http://www.china.org.cn/english/government/207319.htm>.

²⁴ *Ibid* at Art. 4.

²⁵ *Ibid* at Art. 3.

²⁶ China announces unprecedented harsh measures to deter self-immolations in Tibet’s Dzoegge County, TCHRD, 14 Feb. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/02/china-announces-unprecedented-harsh-measures-to-deter-self-immolations-in-tibets-dzoegge-county>.

²⁷ Dzoegge County: “Maintaining Harmony and Stability,” Tibet Watch, Oct. 2013, *available at*: http://www.tibetwatch.org/uploads/2/4/3/4/24348968/dzoegge_county_thematic_report.pdf.

²⁸ Full text of official notification punishing Tibetan self-immolations, 25 Nov. 2012 *available at*: <http://www.tchrd.org/2012/11/full-text-of-official-notification-punishing-tibetan-self-immolations/>.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ *Ibid.*

³¹ *Ibid.*

³² Dzoegge County: “Maintaining Harmony and Stability,” Tibet Watch, Oct. 2013, p. 6, *available at*: http://www.tibetwatch.org/uploads/2/4/3/4/24348968/dzoegge_county_thematic_report.pdf.

³³ Criminal Law of the People's Republic of China, Art. 54.

³⁴ Dzoeg County: "Maintaining Harmony and Stability," Tibet Watch, Oct. 2013, pp. 6-7, *available at*: http://www.tibetwatch.org/uploads/2/4/3/4/24348968/dzoeg_county_thematic_report.pdf.

³⁵ Ibid.

³⁶ Self-Immolations by Tibetans, International Campaign for Tibet, *available at*: <http://www.savetibet.org/resources/fact-sheets/self-immolations-by-tibetans/>.

³⁷ Communist Party chief transferred after Tibetan self-immolations, Radio Free Asia, 17 July 2013, *available at*: <http://www.refworld.org/docid/5202150714.html>.

³⁸ Ibid.

³⁹ Self-Immolations by Tibetans, International Campaign for Tibet, *available at*: <http://www.savetibet.org/resources/fact-sheets/self-immolations-by-tibetans/>.

⁴⁰ Teenage Tibetan monk dies after self-immolation in Dzoeg, International Campaign for Tibet, 22 July 2013, *available at*: <http://www.savetibet.org/teenage-tibetan-monk-dies-after-self-immolation-in-dzoeg/>.

⁴¹ China hold Tibetan livelihood to ransom to secure political stability, TCHRD, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/07/china-holds-tibetan-livelihood-to-ransom-to-secure-political-stability-2/>.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Dzoeg County: "Maintaining Harmony and Stability," Tibet Watch, Oct. 2013, p.6-7, *available at*: http://www.tibetwatch.org/uploads/2/4/3/4/24348968/dzoeg_county_thematic_report.pdf.

⁴⁷ China hold Tibetan livelihood to ransom to secure political stability, TCHRD, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/07/china-holds-tibetan-livelihood-to-ransom-to-secure-political-stability-2/>.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ China's "Re-education Through Labour" camps: Replacing one system of repression with another?, Amnesty International, 17 Dec. 2013, *available at*: <http://www.amnesty.org/en/for-media/press-releases/china-s-re-education-through-labour-camps-replacing-one-system-repression-a>.

⁵⁰ China hold Tibetan livelihood to ransom to secure political stability, TCHRD, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/07/china-holds-tibetan-livelihood-to-ransom-to-secure-political-stability-2/>.

⁵¹ TCHRD condemns Chinese police shooting of unarmed Tibetans in Kardze, 14 Aug. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/tchrd-condemns-chinese-police-shooting-of-unarmed-tibetans-in-kardze-2/>.

⁵² Chinese police officer dies after kardze shooting; pregnant wife of Tibetan killed commits

suicide, International Campaign for Tibet, 28 Aug. 2014, *available at*: <http://www.savetibet.org/chinese-police-officer-dies-after-kardze-shooting-pregnant-wife-of-tibetan-killed-commits-suicide/>.

⁵³ TCHRD condemns Chinese police shooting of unarmed Tibetans in Kardze, 14 Aug. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/tchrd-condemns-chinese-police-shooting-of-unarmed-tibetans-in-kardze-2/>.

⁵⁴ Monks, Nuns Forced to Return to Tibet County in Religious Life Clampdown, Radio Free Asia, 24 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/return-10242014162330.html>.

⁵⁵ Monks, Nuns Forced to Return to Tibet County in Religious Life Clampdown, Radio Free Asia, 24 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/return-10242014162330.html>.

⁵⁶ China Imposes Harsh New Restrictions on Restive Tibetan County, Radio Free Asia, 7 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/harsh-10072014165921.html>.

⁵⁷ China Imposes Harsh New Restrictions on Restive Tibetan County, Radio Free Asia, 7 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/harsh-10072014165921.html>.

⁵⁸ Chinese Roadblocks Cause Hardships in a Restive Tibetan County, Radio Free Asia, 5 Sept. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/roadblocks-09052014150243.html>.

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Chas Morrison, *Tibetan self-immolation as protest against Chinese state repression*, in J. Martin Ramirez, Chas Morrison and Arthur J. Kendall (eds.), *Conflict, Violence, Terrorism, and Their Prevention* (Cambridge Scholars Publishing 2014) pp. 94-95.

བཀའ་ཉར་ཁྱོད་འདས་ཁྱོད་སུ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོ་ནས་མོད་ཁྱུ་དུ་དོན་མེད་དུ་བཀའ་ཉར་བཅན་བཟུང་བྱས་པ་དང་།
ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལྷ་བ་རྒྱ་གཞུང་དང་མ་མཐུན་པའི་དབང་གིས་དཔལ་གསོད་བཏང་བས་
མོད་མིའི་གངས་འཁོར་རྗེ་མང་དུ་འབྱོ་བཞིན་ཡོད་པ། དཔེར་ན་འདི་ལོའི་མོད་མི་བཞི་
བཀའ་ཉར་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྱོད་དུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ནར་གཅོད་རབ་དང་རིམ་བར་བཏང་
བས་འདས་ཁྱོད་སུ་ལྷ་ལྷུང་ཡོད་པ་རེད། བརྒྱུད་རིམ་འདིའི་ཁྱོད་དུ་རྩོམ་དོ་སྒྲུབ་བྱེད་
དགོས་པ་ཞིག་ལ་མནར་གཅོད་སྤངས་པའི་མོད་མི་མང་ཆེ་བ་ཞིག་རང་ལྷུང་དུ་ལོག་
རྗེས་འདས་ཁྱོད་སུ་ལྷ་ལྷུང་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཐད་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་རང་གི་
ཉེས་བྱས་མེད་པར་བཟོ་ཆེད། བཀའ་ཁྱིལ་བྱས་པའི་མོད་མིའི་ཆེ་སྟག་ཆད་ལ་ཉེ་
སྐབས་ད་གཅོད་ནར་མིར་ཅིས་སྒྲོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་མི་གོང་དུ་བརྗོད་པ་
ལྷར་སྲིད་གཞུང་གིས་རང་གི་ཉེས་བྱས་འགྲེལ་སྤྱད་བྱས་པས་ཐབས་ལམ་ཅིག་ཡིན་
པའི་ཁར་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་བཙོན་ཁང་དང་རལ་ཙོག་བསྐྱར་བཀོད་ལྟེ་གནས་དེ་མིན་
བཀའ་ཉར་ཁྱོད་རྒྱུད་རྗེག་གཏོང་མཐུན་གྱི་ལག་དཔར་བ་དག་ལ་སྤར་སྒྲོབ་བྱེད་པའི་
ཐབས་ལམ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན་པ་རེད། གནས་སྤངས་གཞན་ཞིག་ནི་སྲིད་གཞུང་གིས་
འདས་ཁྱོད་སུ་ལྷ་ལྷུང་པའི་མོད་མི་དག་གི་ནང་མིར་གནས་ཚུལ་ཕྱིར་བསྐྱེད་པའི་བྱེད་
པའི་ཆེད་དུ་འདིགས་བསྐྱེད་དང་གཉའ་གཞོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། མདོར་ན་རྒྱ་
གཞུང་གི་གནས་ཚུལ་ཁག་བཀའ་ཁྱོམས་བྱས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་བཀའ་ཁྱིལ་ཁྱོད་འདས་
ཁྱོད་སུ་ལྷ་ལྷུང་པའི་མོད་མིའི་གངས་འཁོར་དང་གནས་ཚུལ་གྱི་སྒྲོར་རྩོམ་ཟུར་ཅས་
ལས་ཤེས་ཀྱི་མེད་པ་རེད། འདི་ཐད་ལ་རྩོམ་དཔེ་མཚོན་འགའ་བཤད་ན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ ཟླ་ ༡༡ ཚེས་ ༢༡ ཉིན་ཀུན་གྱི་མངགས་ལུལ་དུ་གྱུར་ཡོད་པའི་
 འཕྲི་རུ་རྫོང་གཡང་འཕྲིལ་འོ་གཞུང་གླེ་བའི་སྡེ་དཔོན་དཔལ་ཆེན་རྒྱལ་བ་མིང་གཞན་
 རྒྱུ་དབང་སྟོན་ལས་ཀྱི་སྐོར་དུ་སྡེ་དཔོན་གྱི་ལས་གནས་ནས་སྤྱིར་སྤྱད་དང་འཛིན་
 བཅུང་བྱས་པ་མ་ཟད་གནར་གཅོད་གོ་རིམ་ཁྲོད་ནས་འདས་ཁྲོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་
 རེད། ཁོང་ཉིད་འདས་ཁྲོངས་སུ་གྱུར་བ་དེ་འཕྲི་རུ་རྫོང་དཔལ་འོག་ཆོགས་པས་དངོས་
 སུ་བཀའ་བཏོད་བཏང་བྱུང་བ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ཡང་རྒྱ་བ་སྤོངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དངོས་
 བའི་སྡེ་དཔོན་དཔལ་ཆེན་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་བརྟན་མིང་སྤྱིད་རྩས་ཀྱི་འོག་ཏུ་མ་
 སོང་བ་ལས་བྱུང་བ་རེད། ཁོང་གི་ཕྱགས་རྒྱུན་དེས་ང་ཚོར་གནས་ཚུལ་གསལ་སྟོན་
 བྱས་ཡོད་པ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་བརྟན་མིང་སྤྱིད་རྩས་དེ་ནི། མདོར་ན་རྒྱ་
 གཞུང་གིས་དཔལ་འོའི་རང་ལྷགས་ཀྱི་ཁེད་བར་དང་དབང་ཆ་སྤྱད་སྟོབ་བྱེད་པའི་ཆེད་
 ཏུ་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད། བོད་ཁུལ་དུ་བཀག་ཉར་ཁྲོད་འདས་ཁྲོངས་སུ་གྱུར་བཞིན་
 པའི་གནས་ཚུལ་མང་ཆེ་བ་སྤྱིད་གཞུང་གི་སྤྱི་བདེ་མི་སྤྱས་འདི་གཅོད་བྱེད་པའི་རྒྱ་རིམ་
 ཁྲོད་འབྱུང་བཞིན་ཡོད་ལ། འདིའི་ཐད་ལ་ཐོད་ཀྱི་ཆབ་སྤྱིད་བཅོན་ཟུར་ཆོས་ཞེས་བརྗོད་
 བྱས་ལྟར་ན། བོད་མི་མང་ཆེ་བར་བཀག་ཉར་གྱི་བརྒྱད་རིམ་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་དེག་སོགས་
 བཞུར་གཅོད་འདྲ་མིན་སྤངས་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་ནམར་གཅོད་
 ཀྱི་དུས་ལུན་དེ་ཉིན་གཅིག་གཉིས་ཙམ་མ་ཡིན་པར་། འགའ་ཤེར་ཟླ་ནས་ལོ་མཐུད་
 ནས་མནར་གཅོད་གཏོང་བཞིན་པ་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། དེ་སྟོན་ཐོད་ཀྱི་སྟོག་བརྟན་
 རྒྱུ་འཛིགས་བྲལ་ཀྱི་བཟོ་བསྐྱུན་པ་དོན་གྲུབ་དབང་ཆེན་གྱི་ལས་འོགས་མགོ་ལོག་
 འཛིགས་མེད་ཀྱིས་ཁོ་རང་བཅོན་ཁང་དུ་མནར་གཅོད་སྤངས་པའི་སྐོར་སྤྱིར་བཏགས་
 ནས་ང་ཚོར་བརྗོད་དོན། རྒྱ་རང་དང་ཐོག་བཀག་ཉར་བྱེད་དུས། ཉིན་རྟོགས་མི་སྤྱས་
 ཁོ་བོར་རྒྱ་སྟོག་དང་ལག་སྟོག་བརྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་བར་སྤྱད་དུ་དབྱང་ནས་རྒྱ་ཆོད་བརྒྱ་
 ལ་བཞག་སོང་ལ། དེ་ལྟར་བྱའི་མནར་གཅོད་ལྷ་བཞུག་ཐེངས་བདུན་ཙམ་བཏང་སོང་།

མནར་གཅོད་དེའི་དབང་གིས་ད་ལྟའི་ཆར་ཡང་ཁོ་མོའི་སྤུས་མོ་དང་རྒྱས་ཆོག་གས་
སོགས་ན་ཆ་གཏོང་བཞིན་པ།བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་མོ་འདི་འགའི་རིང་ལ་ངལ་ཚད་བསྐྱར་བཞོད་ཀྱི་ལྟེ་གནས་མེད་པར་
བཅོས་ཡོད་པ་དང་། བཅོན་མའི་མཐུན་རྒྱུན་ལག་དྲུ་བཏང་ཡོད་པར་བརྗོད་ཡོད་
ནའང་དོན་དངོས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་འདི་དག་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་བཏང་མེད་པར་མ་
ཟད། བཅོན་མར་མནར་གཅོད་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་དེ་དྲུང་ལག་བསྐྱར་བྱེད་
བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

གཅིག་ བཅོན་པའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས།

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་བཀག་ཉར་ཁྲོད་དམར་གསོད་གཏོང་བཞིན་པའི་
བྱེད་ཐབས་འདི་ནི་ཁྲིམས་དང་བཀལ་བའི་བྱ་སྤྱོད་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་
དང་། དེ་ཡང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ནང་དུ་གཏན་འབེབ་བྱས་ཡོད་པའི་ཁྲིམས་
དང་མ་མཐུན་པའི་ཐག་གཅོད་ཟེར་བ་ནི། ཁྲིམས་ལུགས་གཞི་བཟུང་གིས་ཐག་གཅོད་
མ་བྱས་པའི་ཡར་སྡོད་དུ་ཉེས་ཆད་གཅོད་པའི་བྱ་གཅོད་ཐ་དག་ལ་ཟེར་བཞིན་ཡོད་པ་
རེད།དཔེར་ན་མིའི་ཆེ་སྟོག་ལ་གཞོན་པའི་ཉེས་བྱས་དང་དོན་མེད་དུ་བཀག་སྤྱིལ་བྱེད་
པ། བཅན་གྱིས་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་གྱུར་བར་བྱེད་པ་སོགས་འདྲུས་ཡོད་ལ། རྒྱལ་
སྤྱིའི་གནར་གཅོད་བཀག་འགོག་གི་སྤྱི་ཆིངས་ནང་དུ་འདི་དག་ཆ་ཆང་གསལ་པོར་
བཞོད་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོ་ནས་གོང་གི་སྤྱི་ཆིངས་འདི་ལ་
མོས་མཐུན་གྱི་མིང་རྟགས་བཞོད་ཡོད་ན་ཡང་དོན་དུ་སྤྱིག་གཞི་ཁག་ལག་བསྐྱར་བྱེད་
ཀྱི་མེད་པ་རེད།

འདི་ལས་གཞན་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་བཙུན་མར་ཉེས་ཆད་གཙོད་པའི་
 འབྲེལ་ཡོད་ལས་སྟོན་གྱི་ནང་དུ་ཡང་འདིའི་སྐོར་གསལ་ཞིང་གསལ་པོར་བརྗོད་ཡོད་
 པ་རེད། དེ་ལ་བྱེ་ལོ་ ༡༠༡༥ ལོའི་ ཟླ་ ༡ ནང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་སྤེན་
 གཞུང་སྐོར་གྱི་ཆེད་ལས་མི་སྣ་ཁག་ཅིག་པ་ཞེས་རྒྱལ་ཁབ་དུ་བསྐོར་བའི་འགྲོ་སྐྱེད་
 འཚོགས་འདུ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བཙུན་ཁང་གི་གནས་ཚུལ་རྒྱས་ལོན་བྱེད་པའི་ཐད་ལ་
 རྒྱས་གཞི་འདི་འདྲ་ཞིག་བཏོན་ཡོད་པ་རེད། བཙུན་མ་སུ་ཞིག་བཙུན་ཁང་དུ་འདས་
 རྒྱུངས་སུ་གྱུར་བ་དང་བཙུན་གྲོལ་ཐོབ་མ་ཐག་པར་ཐད་ལ་མི་སྣ་གསུམ་པ་ཞིག་གིས་
 དེ་ལ་རྟོགས་ཞིབ་དང་ཅད་གཙོད་བྱེད་པའི་དབང་ཆ་སྤྲོད་པ་རྒྱས་གཞི་བཏོན་ཡོད་ལ།
 ཡིན་ཡང་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཚོགས་འདུ་མ་འཚོགས་སྟོན་ལ་དགག་བྱའི་བསམ་འཆར་
 བཏོན་ཡོད་པར། ཁོང་ཚོས་བཙུན་གྲོལ་ཐོབ་མ་ཐག་པར་འདས་རྒྱུངས་སུ་གྱུར་བ་ཟེར་
 པ་ནི་ཁུངས་མེད་ཀྱི་ཆོག་དུམ་ཞིག་ལ་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་མཆོན་
 བཙུན་མ་སུ་ཞིག་བཙུན་ཁང་དང་ཁ་བྲལ་བའི་ཉིན་མོ་དེ་ནས་བཟུང་བཙུན་ཁང་དང་
 འབྲེལ་བ་མེད་པར་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད།

དེ་ལས་གཞན་བྱེ་ལོ་ ༡༩༥༥ ལོར་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་བཙུན་མའི་སྟོན་
 བཙུན་མཐུན་སྟེན་དང་འབྲེལ་བའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་འཚོགས་ཡོད་པའི་ནང་འབྲེལ་
 ཡོད་ཀྱི་སྟོན་པ་སུ་གང་གིས་ཀྱང་བཙུན་མར་སྟོན་བཙུན་གྱི་ལས་ནས་མནར་གཙོད་
 བཏང་མི་ཆོག་པ་མ་ཟད་བཙུན་མ་སུ་ཞིག་གིས་བཏོན་པའི་སྟོན་བཙུན་མཐུན་སྟེན་དང་
 འབྲེལ་བའི་རེ་འདུན་ལ་སྒྲུང་མེད་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་རྒྱས་གཞི་བཏོན་ཡོད་པ་པ་དང་།
 སྤྱིར་རྒྱས་གཞི་འདི་དག་ལ་ཁྲིམས་ལུགས་དབང་འཛིན་གྱི་རྒྱས་པ་མི་ལྟན་ན་ཡང་།
 རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འཁེབས་ཁག་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱིར་དུ་རྒྱས་གཞི་དང་གཏན་འཁེབས་འདི་འདྲ་མང་པོ་ཞིག་

བཏོན་ཡོད་ན་ཡང་། བོད་ཁྱལ་དུ་ད་དུང་ཡང་བའི་གནས་ཚུལ་རབ་དང་རིམ་པ་བཞིན་
 འབྱུང་གི་ཡོད་ལ། དཔེར་ན་གོ་སྤྱུག་སྒོ་བཟང་དང་འབྲེལ་བའི་ཡང་བའི་དོན་རྒྱུ་དེ་ལྟ་
 ལུ་རེད། གོ་སྤྱུག་སྒོ་བཟང་བཀག་ཉར་བྱེད་དུས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ན་ཟུག་རེ་ཆེར་གཏོང་
 བའི་སྒྲན་ཁབ་རྒྱལ་པ་མོགས་ཆད་ལས་འདས་པའི་གནར་གཅོད་བཏང་བས། རྩེ་ལོ་
 ༢༠༡༤ ལོའི་ཟླ་ ༣ ཆེས་༢༡ཉིན་རང་བྱིས་དུ་འདས་གྲོངས་སུ་སྐུར་ཡོད་པ་རེད། ད་
 དུང་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་སྒོ་བཟང་གིས་ནང་མིར་འཛིགས་སྐྱལ་བྱས་ནས་ཁོང་
 ཉིད་རྒྱུན་ལྡན་གྱི་དོན་རྒྱུ་འོག་གྲོངས་པའི་བདེན་དཔང་ཡི་གེ་ཡང་འབྲི་དུ་བཅུག་ཡོད་
 པ་རེད། ཁོང་གི་སྤྱིང་དུ་སྐུར་བའི་དོན་རྒྱུ་འདི་ལྟ་བུར་མཆོན་ན་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིམས་གྱི་
 གཏན་འཁེབ་དང་རྒྱལ་འགལ་དུ་སྐུར་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཁོང་དུ་བརྗོད་ཡོད་པའི་བཙོན་
 མར་ཐོབ་ཅོས་པའི་སྒྲན་བཙོས་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་དང་འབྲེལ་བའི་གཏན་འཁེབ་ལ་ཡང་
 རྒྱལ་འགལ་དུ་སྐུར་ཡོད་པ་རེད། གང་ལྟར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཙོན་མ་རྣམས་བཀག་ཉར་
 གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོད་འདས་གྲོངས་སུ་སྐུར་བའི་ཐད་ལ་འདི་གཅོད་དང་ཅད་གཅོད་གང་
 ཡང་བྱེད་གྱི་མེད་པ་མ་ཟད། དོན་རྒྱུ་དེ་དག་ལ་བཟང་ཚུགས་གྱི་འགན་ཁུར་ཡང་གང་
 ཡང་ཁུར་གྱི་མེད་པ་རེད།

གཉིས། བཀག་ཉར་འོག་འདས་གྲོངས།

རྒྱ་གཞུང་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཁག་གིས་བཀག་ཉར་ཁོད་འདས་གྲོངས་སུ་སྐུར་བའི་
 བོད་མའི་གནས་ཚུལ་སྤྱུ་གསང་བྱེད་པར་འབད་བཙོན་བྱེད་བཞིན་པ་བོད་གྱི་འགྲོ་བ་
 མའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གིས་དེ་སྔོན་གྱི་སྤྱན་ནོལ་གས་
 ནང་དུ་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། གོ་ཞི་སྒོ་བཟང་ལྟར་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀག་ཉར་
 བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་མི་རེ་མང་ནས་རེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ༢༠༠༩ ལོ་ལ་

སེ་ཁྱོད་དཀར་མངེས་པོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁྱལ་ཏེ་ཉེར་རྫོང་གི་ལོ་ཉེར་བདུན་ཅན་གྱི་
 བཅུན་པ་ལུན་ཆོགས་ལྟ་བུར་མཆོན་ན། རྒྱ་ནག་གླི་བདེ་མི་སྤྲུལ་གཅར་རྩུང་ཁོད་འདས་
 རྩོངས་སུ་གྱུར་བ་མ་ཟད་ཁོད་གི་ཤེས་པོ་ཡང་མི་མེད་ལུང་སྤྱོད་དུ་གཤུག་པ་ལྟ་བུ་རེད།
 ཁོད་ཉིད་ཉིས་སྤྱོད་དགུ་ཡི་ཕྱི་རྒྱ་གསུམ་པའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་ལ་སྤྱོན་བརྩོན་བྱས་པའི་
 ལྷུང་ཡིག་འབྲེམས་སྒྲིལ་བྱས་པ་ལ་ཕྱེན་བྱས་ནས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད་ལ། དེའི་
 རྗེས་ཀྱི་བདུན་པ་གཅིག་གི་ནང་འདས་རྩོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད།

གཞན་ ༢༠༠༩ ལོར་དགུང་ལོ་སྤུམ་ཅུ་ལོ་གཅིག་ཅན་གྱི་ཞིང་པ་རྒྱ་བ་ལྟ་བུར་མཆོན་ན།
 བཅོན་ཁང་ནས་སྤོད་སྒོལ་བྱས་རྗེས་ཀྱི་བདུན་པ་གཅིས་ཀྱི་ནང་འདས་རྩོངས་སུ་
 ལྷུང་ཡོད་པ་རེད། ༢༠༡༤ ལོའི་རྒྱ་ ༡ པའི་ནང་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོབ་ཐང་དང་མང་
 གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ལ་ལོ་བཅུ་དེ་སྤོན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཉིས་མིང་འོག་འདས་
 རྩོངས་སུ་གྱུར་བའི་ཀར་རི་ཉི་མ་བཟ་ཆུ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་འཕྱོར་བ་ལྟར་ན་
 ཁོད་ཉིད་ ༢༠༠༠ ལོའི་ཕྱི་རྒྱ་ ༣ པའི་ནང་དཀར་མངེས་པོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁྱལ་
 རྩུང་རྫོང་དུ་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་དང་དེའི་རྗེས་ཀྱི་རྒྱ་རོ་དུག་ལྷག་རིང་གི་བཀག་ཉར་གྱི་
 བརྒྱུད་རིམ་ཁོད་ལྟ་ས་དང་ཁྱིན་ཏུ་དུ། དེ་མིན་རྩུང་རོ་གས་ས་གནས་མི་འདུ་བ་
 གསུམ་གྱི་བཀག་གཉེར་ཁང་དུ་རྒྱ་གཞུང་གི་རྩུང་བརྟེན་དང་ཡང་བའི་འདྲི་གཙོད་གང་
 མང་ཐུངས་ཡོད་ལ། མཐའ་མར་ ༢༠༠༠ ལོའི་རྒྱ་ ༡༠ པའི་ཆེས་ ༥ ཉིན་ལོ་དགུ་ཡི་
 ཁྱིམས་ཐག་ཀྱང་བཅད་པ་རེད། དེ་ལས་སྤྱོ་བ་ཞིག་ལ་ ༢༠༠༣ ལོའི་རྒྱ་ ༡༠ པའི་
 ཆེས་ ༡ ཉིན་རང་ཁྱིམ་དུ་འདས་རྩོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་ ༢༠༡༣ ལོའི་
 ཕྱི་རྒྱ་ ༡༢ ཆེས་ ༡༢ ཉིན་ལོ་བཞི་བཅུ་ཞེ་ལུ་ཅན་གྱི་ནང་ཆོས་སྤོབ་གཉེར་བ་བྱ་རྒྱ་
 དབང་བུམས་པ་བོད་རང་སྤྱོད་རྫོངས་ནག་ཅུ་ཁྱལ་འཁྱི་རྩུང་དུ་བཀག་གཉེར་བྱས་
 བས་རྒྱ་གཅིག་མ་ཟིན་གོང་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀག་གཉེར་ཁང་རང་དུ་འདས་རྩོངས་སུ་

ལྷུང་ཡོད་པར་མ་ཟད། ཁོང་གི་སྐུ་ཕྱང་ནང་མིར་ཅིས་སྟོན་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་གིས་
ཁོང་གི་ནང་མི་ལ་གནས་ཚུལ་གྱི་བསྒྲགས་བྱེད་མི་ཆོག་པའི་འདིགས་སྐུལ་ཡང་བྱས་
ཡོད་པ་རེད།

གཞན་ ༡༠༡༤ ལོའི་ཟླ་ ༡ སེའི་ཆེས་ ༡༠ ཉིན་ཡང་བསྐྱར་འབྲི་བྱ་རྒྱུ་དང་ནས་ཡིན་
པའི་ན་གཞོན་དགོན་མཆོག་བཟ་ཟླ་ལོ་སྤེའི་གྱི་ཟླ་ ༡༡ ནང་ཀྱི་གཞུང་གིས་འདྲི་
བཟུང་བྱས་ཤིང་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་སྐྱར་ལ། གར་ལྟར། འབྲི་བྱ་རྒྱུ་བདེ་ལས་
ཁུངས་ཀྱིས་ཟླ་གཅིག་གི་རིམ་སྤྱོད་ཀྱི་སྐུ་ཕྱང་ནང་མིར་ཅིས་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་རེད།
དགོན་མཆོག་བཟ་ཟླ་ཀྱི་གཞུང་གི་གསང་བའི་བཀག་གཉེར་ཐེབས་ཤིང་བདེ་ག་
དང་མནར་གཅོད་ཆད་ལས་བཀལ་བ་སྤངས་ཡོད་པ་དང་ཁོང་གི་ཁི་རྒྱུ་དེ་ཀྱི་གཞུང་
གིས་མནར་གཅོད་བཏངས་བའི་ངན་བྱས་ལ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་རེད།

དེའི་རྒྱུ་ཀྱི་གཞུང་གིས་བཅོན་མར་ཐག་གཅོད་བྱེད་སྐབས་ནི་བཅོན་མ་འཆི་ལ་ཉེ་བའི་
སྐབས་སུ་ནང་མིར་ཅིས་སྟོན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་ཁོང་ཆོར་མཆོན་ན་དེ་ནི་ཁོང་
ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་འགན་འཁེལ་གཞོན་ཐབས་བྱེད་སྐབས་ཀྱི་ཐབས་ལམ་ཉག་ཅིག་ཆགས་
ཡོད་པ་རེད། བཅོན་མ་མང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གཞུང་གི་འདི་གཅོད་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོང་དུ་
རྒྱུང་བདེ་ག་དང་མནར་གཅོད་བྱས་པའི་རྒྱུ་ཀྱིས་གཞུགས་ཕྱང་ལ་མས་སྤྲོ་ཆོགས་
ཐོག་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་བཅོན་ཁང་དུ་བསྐྱར་བཀོད་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་
འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་སྤྲོ་བཅོས་མཐུན་རྒྱུ་མ་རེག་པའི་དབང་གིས་འདས་ཁྲིངས་སུ་གྱུར་
བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། གོང་དུ་བརྗོད་ཡོད་པའི་ཀོ་ཞི་ཆོ་བཟང་ཀན་སུཅུ་ཞིང་
ཆེན་ཀན་ནན་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་མ་ཆུ་རྫོང་གི་བཅོན་ཁང་ནས་སྟོན་བྱས་ཐོབ་
ཤིང་ཟླ་བཞིའི་རིམ་སྤྱོད་རང་བྱིས་ནས་འདས་ཁྲིངས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། བཅོན་ཁང་དུ་
ཀྱི་གཞུང་གིས་ཁོང་ལ་མནར་གཅོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་བེད་སྟོན་བཏང་ཡོད་པ་

དཔེར་ན། ཟས་དང་གཉིད་ཀྱི་བདག་དབང་འཕྲོག་པ། སོ་ཐུར་སོགས་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་
 མཚོན་ཆ་འདྲ་མིན་བེད་སྤྱད་ནས་ཁོང་གི་སེན་མོའི་བར་ལ་བཅན་གྱིས་བརྟགས་པ། ད་
 དྲུང་ཁོང་གི་ལུས་སྤྱིང་དུ་ན་ཟུག་ལུ་བ་འགྱུར་གྱིས་རྩེ་ཆེར་འགྲོ་བའི་སྤྲན་ཁབ་བརྒྱབ་པ་
 སོགས་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་འདྲ་མིན་བཏངས་ཡོད་པ་རེད།
 ཁོང་འདས་སྐྱོངས་སུ་གྱུར་སྐབས་དབང་བོའི་རྒྱས་པ་ཡོངས་སུ་ཉམས་ཡོད་པར་མ་
 ཟད། ཐ་ན་སྤྱད་ཆ་བཤད་པ་དང་ཟས་བཟའ་བའི་རྒྱས་ལྷགས་གྱུར་མེད་པར་ཆགས་
 ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་ཁོ་རང་ ༡༠༡༠ ཡོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲིམས་ཐག་
 བཅད་ཡོད་ན་ཡང་། དེའི་རྩིས་ཀྱི་ལོ་གསུམ་གྱི་བཅོན་ཁང་གི་འཆོ་བ་དེ་ཡིས་ཁོང་གི་
 ཆེ་སློག་འཕྲོག་ཡོད་པ་རེད།

༡༠༡༤ ཡོའི་བར་བཀག་ཉར་ཁོང་འདས་སྐྱོངས་སུ་གྱུར་བའི་བོད་མི་མང་ཆེ་བ་རྒྱ་
 གཞུང་གིས་སྤྲན་བཅོས་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་མ་སྤྱར་བའི་ཁྱེན་ལས་བྱུང་བ་དང་། དཔེར་ན།
 ༡༠༡༤ ཡོའི་རྒྱ་ ༡ བའི་ཆེས་ ༡༢ ཉིན་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་སྤྱི་
 བདེ་མི་སྤྲས་ལག་ལ་མཚོན་ཆ་ཁབ་ཅམ་ཡང་བཟུང་མེད་པའི་བོད་མི་ཡར་ལངས་པར་
 མེ་མདས་གཞུས་ཡོད་ལ། དེའི་ཁོད་བོད་མི་བཞི་འཛིན་བཟུང་ཡང་བྱས་ཡོད་པ་
 རེད། དེ་དག་མཐའ་མར་སྤྲན་བཅོས་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེན་མ་རེག་པའི་ཁྱེན་གྱིས་བཀག་
 གཉར་ཁང་རང་དུ་འདས་སྐྱོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་ལ། གཞན་བོད་མི་ཞིག་རྒྱ་གཞུང་གི་
 མནར་གཅོད་མ་བཟོད་པར་བཀག་གཉར་ཁང་དུ་རང་གི་བརྒྱབ་པའི་ལམ་ནས་རྒྱ་
 གཞུང་གི་མནར་གཅོད་རྒྱུང་བརྟེན་གྱི་བྱ་ཐབས་ལ་ངོ་ལོག་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་དང་
 འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི་ ༡༠༡༤ ཡོའི་རྒྱ་ ༡༢ ཆེས་ ༥ ཉིན་ལྷ་སའི་རྒྱ་
 ལུ་བཅོན་ཁང་དུ་བཀག་གཉར་བྱས་སྤྱོད་བའི་བསྐྱན་འཛིན་ཆོས་གྲགས་། རང་ལོ་
 ༣༣ ནེ་ཀྱི་དོན་ཁྱེན་དེ་བོད་མི་རྒྱ་གཞུང་གི་བཅོན་ཁང་དང་བཀག་གཉར་ཁང་སོགས་

ལྷ་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་མྱུར་བཞིན་པའི་གནས་རྒྱལ་ཁག་གསལ་བཏོན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་བཏགས་འཛིན་ཆོས་གྲངས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཡི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད་མོད། ཡིན་ནའང་། བཅོན་ཁང་དུ་ལོ་དྲུག་བསྐྱེད་ཆེས་རྒྱ་གཞུང་གི་མནར་གཅོད་ཀྱི་དབང་གིས་འདས་ཕྱོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་ཉིད་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་རྒྱུན་པས་ཁྲིམས་ཐག་གི་དུས་ཡུན་གྱི་ཕྱོད་དུ་སྤྱོད་གྲོལ་བཅངས་ཡོད་ནའང་ནང་མིར་ཅིས་སྤྱོད་བྱས་ཆེས་ཀྱི་ཉིན་གཉིས་ཆེས་ཁྲུང་པར་མས་སྤྱོད་ཆབ་ཆེན་པོ་གཡོད་རྒྱུ་ཁ་ནས་ཁྲག་སྐྱུག་པ་ལོགས་ནད་རྟགས་འདྲ་མིན་ཐོན་ནས་ཤི་བ་རེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བཅོན་མར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་མནར་གཅོད་གཏོང་སྐྱབས་འདི་དག་ནི་འཕྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ངོས་ནས་བཤད་ན་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་བྱེད་སྐྱབས་ཤིག་ཆགས་ཡོད་པ་དང་། ཀོ་ལུལ་སྒོ་བཟང་མ་བཤོངས་པའི་ཉིན་བཞིའི་ཕྱིན་དུ་རྒྱ་ནག་གི་དམངས་གཙོ་དོན་གཉེར་བ་ཚོ་ཅན་ལིས་རྒྱ་ནག་གི་བཅོངས་བཤོད་དམག་མིའི་སྤྲོན་ཁང་དུ་འདས་བཤོངས་སུ་གྱུར། ཁོ་མོའི་རུ་བོས་བཤད་པ་ལྟར་ན་མོའི་ལུས་སྤྱོད་ན་ཉིས་རུང་གི་ཆ་ལུལ་མང་པོ་ཡོད་པ་ལྟར་ན། ཁོ་མོའི་འདས་བཤོངས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་བོད་མིའི་བཅོན་པ་དག་གིས་ཕྱོད་བཞིན་པའི་དོན་རྒྱུན་འདྲ་མཚུངས་སུ་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་མོ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ཟླ ༩ པའི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འཕྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྲབ་དུས་བཀག་ཆོགས་འདུའི་སྤྱིང་འཇུག་ཞུགས་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོ་མོར་ཉིས་པ་འདི་དང་འདི་ཡིན་གྱི་གསལ་ཁ་གང་ཡང་མེད་པར་ཆེ་ལྔ་དང་བྱེད་ཀར་བཀག་ཉར་བྱས། མོ་བཀག་ཉར་གྱི་སྐབས་སུ་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྐབས་ཏཱ་ཅང་སྤྱོ་པོ་ཆགས་པར་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྲོན་བཅོས་ལོགས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུན་ཅི་ཡང་མ་སྤྱར་བར་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ ༣ ཚེས ༢༠ ཉིན་མོའི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྐབས་ཆེས་ང་

དག་གི་སྐབས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོ་མོ་བཅེངས་བཞོད་དམག་མིའི་སྤྱན་ཁང་དུ་སྤྱན་
 བཅོས་ཆེད་དུ་བྱིད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་སྐབས་དེར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོ་མོའི་གནས་
 སྤངས་དེ་དག་རྒྱུན་མེད་པ་ཤེས་བཞིན་ཟླ ༩ ཆེས ༢༡ ཉིན་ཁོ་མོ་སྤོང་ཁོལ་བཏང་མོད་
 ཉིན་བཅོ་ལྔའི་རྗེས་སུ་མོ་འདས་བཞོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་འདུག་ཆོ་བཤེས་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་
 དེ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཀག་ཉར་ཁང་སོགས་སུ་བཅོན་མར་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་
 མནར་གཅོད་དང་རྩེད་རྩེག་གཏོང་བཞིན་པའི་དཔེ་མཆོན་ཡག་ཤོས་དེ་ཆགས་ཡོད་པ་
 རེད།

གསུམ། བཀག་ཉར་འོག་འདས་བཞོངས་གྱུར་མཁན་ཉུང་འཕྲིའི་ལས་དོན།

བཀག་ཉར་ཁྲོད་འདས་བཞོངས་སུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་དོན་རྒྱུན་དེ་ནས་རྒྱུན་བཅོན་མ་
 བཀག་ཉར་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་འབྱུང་བཞིན་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་རྒྱལ་
 འགལ་དུ་སོང་ཡོད་པའི་དོན་རྒྱུན་ཆགས་བཞིན་ཡོད་ལ། དོན་རྒྱུན་འདི་འབྲེལ་མི་
 འབྱུང་བར་ཐབས་ལམ་འབྲེལ་མིན་ཡོད། འདིའི་ཐད་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་
 མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ནང་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པའི་སྤྱིག་གཞི་ཁག་ལག་ལེན་འཁེལ་
 བ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། དེ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི་བཅོན་མར་མནར་གཅོད་
 གཏོང་བའི་བྱེད་ཐབས་ངེས་པར་དུ་མཆམས་འཛོག་བྱེད་དགོས་པ་རེད། དགོས་པའི་
 དབང་དུ་བཏང་ན་ཡང་བཅོན་མ་ལ་འབྲེལ་ཡོད་སྤྱན་བཅོས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུན་ཡག་པོ་སྤྱོར་
 དགོས་ངེས་ཡིན། གཞན་བཅོན་མའི་ཆེ་སྲོག་ཆད་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་སྤོང་ཁོལ་
 གཏོང་བཞིན་པའི་གནས་རྒྱལ་དེ་དག་ཀྱང་མགོ་འཇུགས་ས་བཀག་ཉར་ཁྲོད་མནར་
 གཅོད་རྩེད་རྩེག་གཏོང་བཞིན་པའི་བྱ་ཐབས་ལས་བྱུང་བ་རེད།

སྤྱིར་རྒྱ་གཞུང་གིས་མནར་གཅོད་སྤྱོད་བཞིན་པའི་བཅོན་མའི་ཆེ་སྲོག་ལ་སྤྱང་སྤྱོབ་

བྱེད་དགོས་པ་ལས་གོང་གི་དོན་རྒྱུན་འདི་དག་དང་འདྲ་བར་གནས་ཚུལ་དངོས་གང་
ཡིན་པ་སྟབས་དེ་བྱེད་པ་ནི་ཆེས་མི་རུང་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་རེད། གང་ལྟར་ཤོད་
ནང་དུ་ང་ཚོས་ཤེས་ཡོད་པ་དང་མེད་པའི་ཤོད་མི་མང་པོ་ཞིག་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀག་ཉར་
ཁྲིད་འདི་ལྟར་འདས་བཀོངས་སུ་གྱུར་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

ང་ཚོས་ད་ལྟའི་བར་ཤེས་རྟགས་ཟིན་པའི་ཤོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བཅོན་པའི་མི་གངས་
༡༠༠༠ ལས་བཞུལ་བ་ཞིག་ཡོད། ང་ཚོ་ལྟེ་གནས་ཁང་གིས་གནས་སྡངས་ཏེ་ཅང་ང་
དག་ཡིན་པའི་ཤོད་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་བཅོན་པ་ཁ་གསལ་གིག་དཔེར་མཚོན་དུ་བཀོད་ནས་
བཤད་ན། སྤྱལ་སྤྱོ་བསྟན་འཛིན་བདེ་ལེགས་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཁན་པོ་མགར་ཅེ། དེ་
མིན་བྱ་རང་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུ་རེད། བསྟན་འཛིན་བདེ་ལེགས་རིན་པོ་ཆེ་ལྟ་བུར་མཚོན་
ན། ད་ལོ་དགྲུང་གངས་བྱུག་ཅུ་རེ་བཞེར་སླེབས་ཡོད་པ་རེད། ཁོང་གིས་ཤོད་ཀྱི་རིག་
གནས་དང་ཚོས་ལུགས་རྒྱུན་འཛིན་བྱེད་ཆེད་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ཕན་པའི་ལས་འགན་འདྲ་
མིན་ཞིག་སླེལ་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཤོད་ཐོག་དུ་བཅངས་ཡོད་པའི་
དག་གཞོན་ཀྱི་སྲིད་ཁྲིམས་ལ་ངོ་མྱོང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པས་ས་གནས་ས་ཐོག་གི་ཤོད་མི་
མང་པོ་ཞིག་གིས་ཁོང་ལ་དག་འཛོམས་བྱེད་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལྷ་
༩ པའི་ནང་ཁོང་རྒྱ་གཞུང་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད། ལོ་དེའི་ལྷ་ ༡༢ པའི་ནང་རྒྱ་
གཞུང་གིས་ཁོང་སློག་ཐོག་ལ་གཏོར་བའི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་པ་རེད། དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་
གཉིས་ནང་བཅོན་ཁང་ནས་ཁོང་གིས་མནར་གཅོད་འདྲ་མིན་སྤངས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་
ཁོང་ཡར་མར་ལ་ཕེབས་པའི་སྐབས་སུ་མཁར་རྒྱགས་ལ་བསྟེན་ནས་འགྲོ་དགོས་པ་
ཆགས་ཡོད། དེ་བཞིན་ཁོང་འཛིན་བཟུང་མ་བྱས་པའི་སྡོན་ནས་ཡོད་པའི་སྤྲིང་གི་ན་ཆ་
ལ་ཡང་སྟན་བཅོས་བྱེད་སྐབས་མེད་པར་གྱུར་ཡོད།

མཁན་པོ་མགར་ཅེ། རྒྱིང་གཞན་མཁན་པོ་ཀམ་ཆེ་དབང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷ་ ༡༢

ཆེས་ ༡ ཉིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་པ་རེད། ཁོང་འཛིན་བཟུང་བྱས་པའི་རྒྱ་
 མཆོན་ཐད་ཐོད་མི་སྟོང་ཕྲག་མང་པོས་རྒྱ་གཞུང་ལ་སྐད་འབོད་དང་ངོ་མོག་བྱས་ཡོད་
 གྱུང་རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་ལ་གསལ་བཤད་བྱེད་རྒྱུ་མར་བཞག་ནས་ཡར་ལངས་བྱེད་
 མཁན་གས་ཀྱི་བྲ་བཅུན་དྲག་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཡོད། མཁན་པོ་མགར་ཅེ་བཀག་ཉར་
 བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་ཁོང་ལ་མཆོན་པའི་ན་ཆ་དང་དབྱགས་འབྲིན་གྱི་ན་ཆ། གློ་གཙང་
 བཅས་ཀྱི་ན་ཆ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་པས་དཀའ་ངལ་མང་པོ་ཞིག་སྤངས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་
 བཤད་། རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་ལ་སྐད་བཙོས་ཀྱི་མཐུན་རྒྱུན་མ་སྦྱར་བ་མ་ཟད། ད་དུང་ཁོང་
 ཆེས་འབྲུགས་གང་གི་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་བཅུག་གནང་བ་རེད། ཟ་མ་ཡང་རྒྱག་ཆད་
 སྤྱད་མེད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ ༣ པའི་ནང་ཁོང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་
 ལྟངས་དེ་མུར་ལས་ཆེ་སྤྱག་དུ་སོང་བས་རྒྱབ་ན་བ་དང་ཁྲག་སྤྱག་པ་ལ་སོགས་པའི་
 གནས་སྤངས་མང་པོ་ཞིག་སྤང་ཡོད།

སུ་རང་རིན་པོ་ཆེ་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་ཐོད་ཞི་བའི་ཡར་ལངས་ཀྱི་ཁོད་དུ་འཇུག་ཞུགས་
 བྱས་པའི་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོང་ལ་ལོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་པ་རེད།
 ཁོང་གི་ཁྲིམས་ཚད་པས་སུ་རང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་པ་དེ་ཡང་དག་པ་
 ཞིག་ཆགས་མེད་པར་བརྗོད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་ཁྲིན་དུ་ཕྱུག་ཡང་བཙོན་ཁང་
 དུ་བཙོན་མར་སྤྱག་འཕྲད་དུ་བསྐྱོད་པའི་མི་ཞིག་གིས་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་སུ་རང་རིན་པོ་
 ཆེ་མཇུག་ཡོད་པ་དང་ཁོང་གིས་བཤད་པ་སྤར་ན། སུ་རང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་
 མནར་གཙོད་རབ་དང་རིམ་བུ་བཏང་བས་ཁོང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྤངས་ཏ་
 ཅང་ངོ་ཤལ་གི་གནས་སུ་སྤང་ཡོད། ཐ་ན་ང་ཆོས་པར་ངོས་མི་ཟེན་པའི་གནས་སུ་སྤང་
 ཡོད་པ་རེད།

ཁོང་གི་དཔེར་མཆོན་གསུམ་པོ་འདི་ནི་རྒྱ་ནག་གི་བཙོན་ཁང་དང་བཀག་ཉར་ཁང་

སོགས་སུ་འབྱུང་བཞིན་པའི་དོན་རྒྱུ་ཁག་དང་བསྐྱར་ན་སྤྱི་ཡི་ཆེ་མོ་ཙམ་གྱི་ཆད་
 ལས་ཟིན་མེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་འདི་ལྟ་བུའི་དོན་རྒྱུ་དག་ལ་ད་དུང་སྤྱི་མཐུན་དུ་སྤང་
 མེད་བཏང་ནས་བཞག་པ་ཡིན་ན་ཁོང་ཚོའི་ཆེ་སྤྱི་དེ་ཏ་ཅང་ཉེན་ཁའི་གནས་སུ་སྤྱང་
 ཡོད་པ་རེད། མདོར་ན་བཙོན་མ་མ་འདས་པའི་སྤྱི་དུ་སྤྱོད་སྤྱོད་གཏོང་བ་ནི་བཀག་
 ཉར་ཁྲོད་འདས་བཏོངས་སུ་གྱུར་པའི་དོན་རྒྱུ་ཅུང་དུ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་
 ཆགས་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་གཞི་ཁག་བཙེ་སྤང་བྱེད་པའི་
 གོམ་ཁ་དང་པོ་ལྟ་བུ་ཡང་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད།

བཞི། ལུང་ལྟའི་ཡིག་ཆ། རྒྱ་བྱིན་ཡིག་༽

¹ “Through Flesh and Bones: Six Inspiring Stories of Torture Survivors”, TCHRD’s forthcoming documentary film on torture, <http://www.tchrd.org/2014/06/first-cut-screening-of-through-flesh-and-bones-tchrd-observes-international-day-in-support-of-victims-of-torture-3/>.

² Extrajudicial killing, arbitrary detention and religious repression continue in restive Tibetan county, 15 December 2014, TCHRD, <http://www.tchrd.org/2014/12/arbitrary-arrests-extra-judicial-killing-and-religious-repression-continue-in-restive-tibetan-county/>.

³ Golog Jigme Speaks About His Arrest and Escape from Chinese Prison, 28 May 2014, Tibet.net, available at: <http://tibet.net/2014/05/28/golog-jigme-speaks-about-his-arrest-and-escape-from-chinese-prison/>.

⁴ “Goshul Lobsang tortured with pain-inducing injections, leaves a defiant note after untimely death”, 31 March 2014, TCHRD, available at: <http://www.tchrd.org/2014/03/goshul-lob-sang-tortured-with-pain-inducing-injections-leaves-a-defiant-note-after-untimely-death/>.

⁵ Teng Biao, China’s empty promise of rule by law, *Washington Post*, 28 Dec. 2014, available at: http://www.washingtonpost.com/opinions/chinas-empty-promise-of-rule-by-law/2014/12/28/16dc04ec-8ba1-11e4-a085-34c9b9109a58_story.html.

⁶ Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CAT.aspx>.

⁷ United Nations, Vienna Convention on the Law of Treaties (VCLT), 23 May 1969, United Nations, Treaty Series, vol. 1155, p. 331, Art. 18(1).

- ^{*} Jack Donnelly, *Universal Human Rights in Theory and Practice* (Cornell University Press 3rd ed. 2013) 14.
- ⁹ Human Rights Committee, General Comment 24 (52), General comment on issues relating to reservations made upon ratification or accession to the Covenant or the Optional Protocols thereto, or in relation to declarations under article 41 of the Covenant, U.N. Doc. CCPR/C/21/Rev.1/Add.6 (1994) para. 8.
- ¹⁰ Ibid.
- ¹¹ ICCPR, Art. 9.
- ¹² ICCPR Art. 6.
- ¹³ ICCPR Art. 7.
- ¹⁴ ICCPR Art. 10.
- ¹⁵ Correctional Service Canada, <http://www.csc-scc.gc.ca/text/pblct/rht-drt/07-eng.shtml>.
- ¹⁶ Open-ended Intergovernmental Expert Group on the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, Brasilia, Brazil, 28-31 January 2014: Working paper, *available at*: http://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/EGM-Uploads/IEGM_Brazil_Jan_2014/UNODCCCPCJEG62014-CRP1-E-V1388548.pdf.
- ¹⁷ Response of the government of China to Note Verbale CU 2013/129/DO/JS, United Nations Office on Drugs and Crime, UN Doc. No. UNODC/CCPCJ/EG.6/2014/Gov.19, 9 Oct. 2013, para. 2.
- ¹⁸ United Nations, *Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners*, 30 August 1955, Art. 22.
- ¹⁹ UN General Assembly, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights* (ICESCR), 16 December 1966, United Nations, Treaty Series, vol. 993, p. 3, Art. 12.
- ²⁰ Goshul Lobsang tortured with pain inducing injections, leave a defiant note after untimely death, TCHRD, 31 March 2014 *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/03/goshul-lobsang-tortured-with-pain-inducing-injections-leaves-a-defiant-note-after-untimely-death/>.
- ²¹ "Attempts to cover up death: Chinese police beat Tibetan monk to death", 30 March 2009, T C H R D , <http://www.tchrd.org/2009/03/a-tibetan-monk-beaten-to-death-by-chinese-security-police/>.
- ²² "Tibetan farmer dies of torture in Phenpo County", 2 May 2008, TCHRD, <http://www.tchrd.org/2008/05/tibetan-farmer-dies-of-torture-in-phenpo-county/>.
- ²³ Death in detention: Monk exposes China's failure to protect Tibetans' right to life, TCHRD, 13 Jan. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/01/death-in-detention-monk-exposes-chinas-failure-to-protect-tibetans-right-to-life-2/>.
- ²⁴ "Diru Crackdown: Senior Tibetan Buddhist scholar beaten to death in police custody", 19 December 2014, TCHRD, <http://www.tchrd.org/2013/12/diru-crackdown-senior-tibetan-buddhist-scholar-beaten-to-death-in-police-custody/>.
- ²⁵ "Repression escalates in Tibet's Diru County: Tibetan youth beaten to death, 2 others given heavy sentences and another disappeared", TCHRD, 7 February 2014, <http://www.tchrd.org/2014/02/repression-escalates-in-tibets-diru-county-tibetan-youth-beaten-to-death-2-others-given-heavy-sentences-and-another-disappeared/>.

- ²⁶ “Goshul Lobsang tortured with pain-inducing injections, leaves a defiant note after untimely death”, 17 March 2014, TCHRD, <http://www.tchrd.org/2014/03/cao-shunlis-death-a-huge-blow-to-human-rights-movement-in-china/>.
- ²⁷ Through Flesh and Bones: Six Inspiring Stories of Torture Survivors”, TCHRD’s forthcoming documentary film on torture, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/06/first-cut-screening-of-through-flesh-and-bones-tchrd-observes-international-day-in-support-of-victims-of-torture-3/>.
- ²⁸ TCHRD condemns Chinese police shooting of unarmed Tibetans in Kardze, TCHRD, 14 Aug. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/tchrd-condemns-chinese-police-shooting-of-unarmed-tibetans-in-kardze-2/>.
- ²⁹ Chinese police officer dies after Kardze shooting; pregnant wife of Tibetan killed commits suicide, International Campaign for Tibet, 28 Aug. 2014, *available at*: <http://www.savetibet.org/chinese-police-officer-dies-after-kardze-shooting-pregnant-wife-of-tibetan-killed-commits-suicide/>.
- ³⁰ Tibetans with bullet wounds after shooting denied medical treatment: deployment of military leads to mass detention in village in Kham, International Campaign for Tibet, 18 Aug. 2014, *available at*: <http://www.savetibet.org/tibetans-with-bullet-wounds-after-shooting-denied-medical-treatment-deployment-of-military-leads-to-mass-detentions-in-village-in-kham/>.
- ³¹ “Former Tibetan social activist serving 15 years’ sentence dead after less than 6 years in prison”, TCHRD, 6 December 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/12/former-tibetan-social-activist-serving-15-years-sentence-dead-after-less-than-6-years-in-prison-2/>.
- ³² Darius Rejali, *Torture and Democracy* (Princeton University Press 2007) pp. 83, 276.
- ³³ Darius Rejali, *Torture and Democracy* (Princeton University Press 2007) p. 75.
- ³⁴ Darius Rejali, *Torture and Democracy* (Princeton University Press 2007) p. 83.
- ³⁵ “Former Tibetan social activist serving 15 years’ sentence dead after less than 6 years in prison”, TCHRD, 6 December 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/12/former-tibetan-social-activist-serving-15-years-sentence-dead-after-less-than-6-years-in-prison-2/>.
- ³⁶ Cao Shunli’s death a huge blow to human rights movement in China, TCHRD, 17 March 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/03/cao-shunlis-death-a-huge-blow-to-human-rights-movement-in-china/>.
- ³⁷ See TCHRD Political Prisoners Database in this report.
- ³⁸ 12 Years Too Many: Release Tenzin Delek Rinpoche on medical parole, TCHRD, 7 April 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/04/12-years-too-many-release-tenzin-delek-rinpoche-on-medical-parole/>.
- ³⁹ Prominent Tibetan religious figure found in emaciated condition in prison, TCHRD, 28 Aug. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/prominent-tibetan-religious-figure-found-in-emaciated-condition-in-prison/>.

འདྲ་འཛོམས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་བོད་ས་ཡོངས་སུ་བོད་མིའི་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་ལ་དྲག་གཞོན་བཀག་
སྡོམ་གྱི་གནས་ཚུལ་རབ་དང་རིམ་བ་བྱུང་ཡོད། ཟླ་བཅའ་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛེས་བོད་
རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་དྲག་ཆས་སྤྱད་དེ་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་
གནང་མཁན་བོད་མིར་དྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཁྲིམས་འགལ་གྱི་ཐོག་ནས་
གཏེར་ཁ་སྡོག་འདོན་གྱིས་རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་ལ་གཏོར་སྐྱོན་གཏོར་བཞིན་པར་ཞི་བའི་
རོ་རྒྱལ་གནང་མཁན་བོད་རིགས་མང་ཆོག་ས་ཐོག་དྲག་གཞོན་བྱ་སྤྱད་རིམ་བར་སྡེལ་
ཡོད། དེ་བཞིན། འབྲི་རྩ་རྫོང་དུའང་བོད་རིགས་མང་ཆོག་ས་ཐོག་དེ་ལྟའི་དྲག་གཞོན་གྱི་
གནས་ཚུལ་ལྷགས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། ད་ལོ་འདི་ག་བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོའི་ཞི་རྒྱལ་ཆེན་མོའི་
སྐབས་ཀྱི་གཞུང་གིས་བོད་མི་དྲག་གཞོན་དམར་གསོད་བྱས་པའི་སྐོར་གྱི་གཞུང་
འབྲེལ་ཡིག་ཆ་ཁག་ཅིག་ལག་སོན་བྱུང་བའི་ནང་། མིང་དང་སྟོད་གནས་སོགས་ཞིབ་
ལྟའི་གནས་ཚུལ་ཁ་གསལ་ཡོད་མེད་གཉིས་ཆར་ཁྱོན་བསྡོམས་སྟེན་འདས་ཕྱིན་པའི་
མི་ ༢༩ གི་མིང་སོ་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཁྱོད་མི་ ༡༥ མེ་མདས་འོག་དམར་གསོད་ཐེབས་
ཡོད་པའི་གས་ནས། ཉུང་མཐར་ཡང་མི་ ༡༡ བོད་མི་ཆགས་ཡོད། བོད་ནང་འབྱུང་
བཞིན་པའི་འདི་ལྟའི་དམར་གསོད་དྲག་གཞོན་གྱི་གནས་སྟངས་དག་ལས། རྒྱ་གཞུང་
གིས་རྒྱུའི་ཁྲིམས་ལྷགས་ཁག་འགན་སྲུང་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པར། སྤྱ་མཐུད་ཞི་བའི་
རོ་རྒྱལ་ལས་འགྲལ་ལ་མཐའ་གཅིག་ཏུ་དྲག་གཞོན་སྲིད་རྩས་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་
པ་གསལ་བོར་བསྟན་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་མིའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་དྲག་གཞོན་བཀག་སྡོམ་
 གྱེད་བཞིན་པ་དེ་ནི། མདོར་དེལ་ན་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་ཐང་བཟུལ་བཞིག་
 གཏོང་བཞིན་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འདུ་འཛོམས་རང་
 དབང་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་མགིན་ཆབ་བས་ཀྱང་། འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ནི་གཞི་
 ཅའི་ཐོབ་ཐང་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་ཐང་གཞན་དག་ལོངས་
 སྟོང་ཡོང་ཐུབ་རྒྱུར་མེད་ཐབས་མེད་པའི་དགོས་ངེས་ཆ་རྒྱུན་གཅིག་ཡིན་པར་བརྟེན་
 ཡོད།

གཅིག་ འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་ཐང་སྟེ་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་།
 ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་ཐང་ཞིག་ཡིན། དེ་བཞིན།
 རྒྱ་གཞུང་གིས་ཀྱང་བྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་སྤར་སྟོབ་བྱ་
 རྒྱའི་འགན་དབང་དེར་ངོས་ལེན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་ཐོབ་ཐང་འདིར་
 གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་གཉིས་ལྡན་ཡོད་དེ། གཅིག་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ནི་
 དད་མོས་དང་རིན་ཐང་ལྟ་བུ་འདྲ་མིན་མཉམ་གནས་ཀྱི་གྲ་ཡངས་སྤྱི་ཚོགས་འཛུགས་
 བསྐྱར་དང་། འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཞི་བདེ་མཉམ་གནས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་གཞི་ཅའི་ཆ་རྒྱུན་
 གཅིག་ཆགས་ཡོད། གཉིས། འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་
 ཐང་གཞན་དག་དང་གཤེས་བགས་འདྲེས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད། དེར་བརྟེན་འདུ་
 འཛོམས་རང་དབང་ནི་རྒྱལ་ཁབ་མོ་མོའི་ནང་མི་དམངས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གཞན་དག་ལ།
 དོན་གྱིས་བཅི་འཛིག་ཐོབ་ཀྱིན་ཡོད་མེད་ཐད་ལྟ་རྟོགས་ཡོང་ཐབས་ཀྱི་མཚོན་རྟགས་
 གལ་ཆེན་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

༡༽ རྒྱ་གཞུང་གིས་ངེས་པར་དུ་འདུ་འཛུགས་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་
ཁྲིམས་ལུགས་འགན་དབང་ངོས་ལེན་དང་སྤྱད་སྤྱོད་བྱ་དགོས།

ཞི་བའི་འདུ་འཛུགས་རང་དབང་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱི་ཆེད་ས་མང་པོའི་
ཁྲིད་གཏན་འབེབས་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་གསལ་
ཀྱི་གཅིག་ཆགས་ཡོད། དཔེར་མཆོད་ཅུ་མ་བྱངས་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་ཤིག་དོན་ཆེན་ ༡༠ པའི་ཆེན་པ་དང་པོའི་ནང་དུ། རྒྱ་གྲོ་
བ་མི་ཆང་མར་ཞི་བའི་འདུ་འཛུགས་དང་ཆོག་སྤྱོད་ལྟུགས་པའི་རང་དབང་ཡོད་ ོ
ཅེས་དང་། རྒྱ་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ཤིག་དོན་
ཆེན་ ༡༡ པའི་ནང་། ཞི་བའི་འདུ་འཛུགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ངོས་ལེན་བྱེད་དགོས་ཤིག་ཞེས་
འཁོད་ཡོད། གལ་ཆེད་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས་མང་པོའི་དག་ནང་བཀོད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་གི་འགན་སྤྱད་ནི། རྒྱལ་སྤྱི་རང་བཞིན་གྱི་ཡོངས་གྲགས་ཁྲིམས་ལུགས་ཆགས་
ཡོད་སྟབས། རྒྱ་གཞུང་ལ་འདུ་འཛུགས་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་གྱི་ཆད་གཞིའི་ཐོག་ནས་འདུ་
འཛུགས་རང་དབང་སྤྱད་སྤྱོད་བྱ་རྒྱུའི་འགན་དབང་ཡོད། དེ་བཞིན། ཞི་བའི་འདུ་
འཛུགས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་ངོས་ལེན་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས་མང་པོ་ཞིག་
ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཀྱང་མིང་ཉག་ས་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་མཆོད་ཅུ་མ་བྱངས་ན།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ ཆེས་ ༥ ཉིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་
ཐང་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས་མང་པོའི་ཉག་ས་བཀོད་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱལ་སྤྱིའི་
སྤྱི་ཆེད་ས་ཤེས་གསལ་ལ་ངོས་འཛིན་མིང་ཉག་ས་བཀོད་མཁན་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། རྒྱ་
གཞུང་གིས་ངེས་པར་དུ་སྤྱི་ཆེད་ས་ཤེས་དེ་དག་ནང་འཁོད་པའི་གཏན་འབེབས་རྣམས་
འགན་ལེན་སྤྱད་སྤྱོད་བྱ་དགོས།

དེ་མིན་གཞན། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་ནང་དུ་འདུ་འཛུགས་རང་

དབང་འགན་སྤང་བྱ་དགོས་སྒྲིབ་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཡོད། རྒྱུང་རྩ་མི་དཔངས་སྤྱི་
 མཐུན་ཀླུལ་ཁབ་ཀྱི་ཅ་ཁྲིམས་ཤིན་པའི་དོན་ཆན་ ༣༥ པའི་ནང་། རྒྱུང་རྩ་མི་
 དཔངས་སྤྱི་མཐུན་ཀླུལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དཔངས་ལ་སྤྱི་བརྒྱུད་དང་པར་འབྲེམས། འདྲ་
 འཛུམས། ཆོགས་སྡེ་འཇུགས་པ། ཁྲིམ་སྒྲོམ། རོཾ་ལ་བཅས་ཀྱི་རང་དབང་ཡོད། ཤིན་
 པའི་འཛུམས་ཡོད། འདི་དག་ལས་རྒྱ་གཞུང་ལ་བོད་མིའི་ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་
 ལ་ངོས་ལེན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར། སྤང་སྤྱོད་བཅས་བྱེད་པའི་འགན་དབང་ཡོད་པ་གསལ་
 བོར་བསྟན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་བོད་ནང་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་
 དག་གཞོན་གྱི་གནས་ཚུལ་དག་ལས། རྒྱ་གཞུང་གིས་སོ་སོའི་ཅ་ཁྲིམས་ཀྱི་གཏན་
 འཁེབས་དག་འགན་སྤང་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་མཐོང་ཐུབ།

ཁ། ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་།

ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་རང་དབང་གི་འགན་སྤང་ནི། མི་ཆང་མར་ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་
 གོ་སྤྱོད་དང་འདྲ་འཛུམས་ཁྲོད་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཞི་བའི་འདྲ་
 འཛུམས་ལ་ཁྲིམས་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་འགོག་རྒྱུན་དང་བཀག་སྡོམ་བྱེད་མི་ཆོག་པ་
 བཅས་རེད། ཐོབ་ཐང་འདི་ཉིད་ནི་གཞི་རྒྱུ་ཐོག་ནས་མི་གཉིས་ཡན་སྤྱི་བའི་ཁྲིམ་རར་
 འདྲ་འཛུམས་ཐོག་ ཐུན་མོང་གི་མདོན་འདོད་གསལ་འདོན་བྱེད་པར་གོ་དགོས། དེ་
 བཞིན། མི་སྤྱིར་ཀྱི་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་ལས་འགྲུལ་ལའང་གཅིག་མཚུགས་ཀྱི་སྒྲིམ་སྤང་
 སྤྱོད་བྱ་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

དེའང་ཞི་བའི་འདྲ་འཛུམས་ཁོ་ན་ཅམ་མ་གཏོགས་སྤང་སྤྱོད་བྱ་མི་དགོས་པ་མཆོན་ཀྱི་
 མེད། ཡུ་རོབ་བདེ་འཇགས་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཅ་འཇུགས་ཀྱི་དཔངས་གཙུག་སྡེ་ཁག་
 དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ངོས་འཛིན་ནི། གལ་སྲིད་རོ་རྒྱལ་གོ་སྤྱོད་

བྱེད་མཁན་གྱིས་ ༼གདུག་རྩལ་ཁྱིམ་ས་འགལ་མ་ཡིན་པའི་མངོན་འདོད་རིགས་གསལ་
 བསྐྱགས་དང་། བྱ་སྟོང་མིན་པའི་རྩོམ་འཐབ་ཚད་བྱས་ཆེ། ༼ལས་འགུལ་སྐབས་
 རྟག་ཟེང་དང་ཡིད་སྟེའི་གནས་ཚུལ་རིགས་བྱང་བ་དང་། ཐ་ན་མི་སྐྱེར་ལ་ཐོག་ཐུག་
 གཏོར་བའི་རིགས་ཀྱི་རྩོམ་ནམ་པ་བྱང་བ་ཡིན་ནའང་། ལས་འགུལ་དེ་རིགས་ ༼ཞི་
 བའི་རྩོམ་༼ལ་རིས་འཛིན་བྱ་དགོས་པར་བརྟེན་ཡོད། དེ་ཡིས་འདུ་འཛོམས་རང་
 དབང་གི་གལ་ཆའི་རང་བཞིན་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད་པ་དང་། འདུ་འཛོམས་གོ་སྟོག་
 བྱེད་མཁན་དང་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན་གྱིས་བྱ་སྟོང་སྟེལ་བའི་བདེན་དབང་
 གསལ་ཐོ་མེད་པ་ཡིན་ན། རྩོམ་དེ་རིགས་ཡོངས་རྫོགས་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་ལ་
 རིས་འཛིན་གནད་དགོས་པ་མ་ཟད། སྲིད་གཞུང་ལ་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་
 ཁྱོད་མི་དམངས་མཉམ་ཞུགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྱད་སྟོབ་ཀྱི་འོས་འགན་ཡོད།

གཞན་ད་དུང་། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ཁྱོད་དུ། མི་རིགས་དང་རྒྱལ་དམངས།
 ཆབ་སྲིད་ལངས་ཕྱོགས་སོགས་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་རིགས་བྱེད་མི་ཆོག་པ་དང་། མི་ཆང་
 མར་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་སྟོང་ཀྱི་ཁེ་དབང་ཡོད་པ་བཅས་
 རྟེན་ཡོད། དེར་བརྟེན། སྲིད་གཞུང་གིས་རང་དབང་འདུ་འཛོམས་ལ་འགོག་ཆེན་སྟོང་
 མི་ཆོག་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་ཐོག་སྟེ་རང་དབང་འདུ་འཛོམས་བྱེད་མཁན་མི་དམངས་ལ་
 རིས་པར་དུ་སྤྱད་སྟོབ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་བྱེད་མཁན་ཆོར་
 ཁྱིམ་ས་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་སྟོག་གཞི་སྤྱ་ཆོགས་ཀྱི་བཀག་འགོག་མ་ཐེབས་པ་བྱ་རྒྱའི་
 འོས་འགན་ཡོད། དེར་མ་ཟད། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ཁྱོད་མཉམ་ཞུགས་
 བྱེད་མཁན་མི་སྐྱེར་དང་ཆོགས་སྟེ་ཆང་མར་རྒྱལ་སྟོར་བྱ་དགོས།

གཤམ་ཞི་བའི་འདུ་འཛུམས་རང་དབང་ཐད་ཁྱིམས་ཁྱུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས།

སྤྱི་ཞི་བའི་འདུ་འཛུམས་རང་དབང་ནི་འཁྱོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་གས་ཀྱི་གཅིག་
ཡིན། ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་སྒྲོ་ནས་ཐོབ་ཐང་འདིར་སྤྱིག་གཞི་
ཐུན་བཅོཆོག་གི་ཡོད། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆིངས་པལ་ཆེ་བའི་ནང་ཞི་བའི་འདུ་འཛུམས་
རང་དབང་ལ་འབྲེལ་བཟྃ་སྐབས། ཆང་མས་གཤམ་གྱི་གསལ་བཤད་ཆན་པ་འདི་
འཁོད་ཡོད།

དམངས་གཙའི་སྤྱི་ཆོགས་ཁོད་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་སྤྱི་བའི་བདེ་
འཇགས། སྤྱི་ཆོགས་སྤྱིག་ལམ། དེ་བཞིན། སྤྱི་བའི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་སྤྱི་ཆོགས་
ལེགས་བྱང་། མི་མ་རིལ་པོའི་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་སོགས་གལ་ཆེའི་ཁེ་དབང་དག་
སྤང་སྦྱོར་ཆེད། ད་གཙོད་ཁྱིམས་མཐུན་གྱི་སྒྲོ་ནས་འོས་མཐུན་ཆད་བཀག་བཅོཆོག་

ཡིན་ནའང་། དེ་ཡིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གང་བྱུང་ཆད་བཀག་བཅོས་ཏེ། འཁྱོ་བ་མིའི་ཐོབ་
ཐང་ལ་བདལ་བཞིག་གཏོང་ཆོག་པ་མཆོན་གྱི་མེད། དེའི་ཐད་ཡུ་རོབ་བདེ་འཇགས་
དང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱ་འཛུགས་ཀྱི་དམངས་གཙའི་སྤྱི་ཆོགས་དང་འཁྱོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་
ཁུངས་ཀྱི་རོས་ནས། རྒྱ་སྤྱི་བའི་སྤྱིག་ལམ་ཤེཞེས་པའི་ཁ་གསལ་གཏིང་གསལ་མེད་
པའི་གོ་དོན་འདིར་ཁ་གཡར་ནས། ཞི་བའི་འདུ་འཛུམས་ལ་བཀག་སྒྲོམ་དང་འགོག་
སྒྲིལ་བཅོཆེད་ལོག་པར་སྤྱོད་མི་ཆོག་གལ་སྤྱིད་འདུ་འཛུམས་གོ་སྤྱིག་བྱེད་མཁན་དང་
འདུ་འཛུམས་ཁོད་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན་གྱིས་ཁྱིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་རིགས་
ལེད་སྤྱོད་དང་གཏོར་ཆོལ་བྱ་འཆར་གྱི་ཁ་གསལ་ཁོངས་དག་གི་བདེན་དབང་ཡོད་པ་
ཡིན་ནའང་། ཁོ་ཆར་བདེན་དབང་དེར་དགག་རྒྱག་དག་མེལ་གྱི་འདྲ་མཉམ་གོ་སྐབས་
སྤྱོད་དགོས། དེ་བཞིན། བཅ་རྒྱན་རྒྱ་སྤྱི་བའི་བདེ་འཇགས་ཤེལ་ཁ་གཡར་དེ་འདུ་

འཛོམས་ལ་བཀག་ཏུ་བཅོ་བའི་རིགས་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་བས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱ་
མཚན་འདི་རིགས་ལོག་པར་བེད་སྤྱད་ནས་འདྲུ་འཛོམས་ལ་འགོག་ཆེན་བཅོ་བའི་བྱ་
སྤྱད་རིགས་སྒེལ་མི་ཆོག་ཅེས་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད།

ཞི་བའི་འདྲུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་ཆད་བཀག་བཅོ་རྒྱ་དེ་ནི། གཤམ་གསལ་ཆ་རྒྱེན་
གསུམ་དུས་མཉམ་དུ་བྱུང་བའི་གནས་སྐབས་ལོག་ད་གཞོད་ཡོང་གི་ཡོད། དང་པོ།
ཆད་བཀག་དེ་ནི་ངེས་པར་དུ་སྤྱི་ཆེངས་ནང་གསལ་བའི་གཏན་འཁེབས་ཀྱི་ཆད་
བཀག་དང་མཐུན་དགོས་པ་མ་ཟད། འདྲུ་འཛོམས་ཀྱི་དྲག་སྤྱོད་རིགས་བཀག་འགོག་
ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་ཡིན་དགོས། དེར་བརྟེན། འདྲུ་འཛོམས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་
འཇགས་དང་། སྤྱི་བའི་བདེ་འཇགས། སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིག་ལམ། དེ་བཞིན། སྤྱི་བའི་འཕྲོད་
བསྟེན་དང་སྤྱི་ཚོགས་ལེགས་བྱང་། མི་གཞན་གྱི་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་འགན་སྲུང་
སོགས། གལ་ཆེད་ཁེ་དབང་དག་ལ་གནོད་ཆབས་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ལོག་ད་
གཞོད་ཆད་བཀག་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཆོག དེ་མིན་གཞན། དུས་ཆོད་དང་ས་གནས། འདྲུ་
འཛོམས་ཀྱི་རྣམ་པ་བཅས་ཀྱི་ཐད་ཆད་བཀག་བཅོ་དགོས་བྱུང་རིགས་ལ། དེས་བར་དུ་
རང་དབང་འདྲུ་འཛོམས་བྱེད་མཁན་མི་དམངས་ལ་ཁྲིམས་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་འགོག་
ཆེན་རིགས་འཕུལ་ཉེན་ལས་གཡོལ་བའི་ཆེད་ཁོ་ན་ཡིན་དགོས། དེར་མ་ཟད་འདྲུ་
འཛོམས་རོ་ཁྲོལ་བྱེད་མཁན་ལ་ངེས་པར་དུ་རྒྱལ་མཐུན་གྱི་མཐུན་རྒྱུན་ཆ་ཆད་བསྐྱུར་
དགོས་པ་དང་། མང་ཚོགས་ཀྱིས་མཐོང་ཐོས་བྱུང་བའི་ས་ཁོངས་སུ་འདྲུ་འཛོམས་གོ་
སྤྱིག་བྱེད་དགོས། གཉིས་པ། ཆད་བཀག་ངེས་པར་དུ་རྒྱལ་མཐུན་དང་ཁྲིམས་ལུགས་
ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་ཡོད་དགོས། དེར་མ་ཟད་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱང་རྒྱལ་
སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཆད་གཞི་དང་མཐུན་དགོས། ད་དུང་ཁྲིམས་མཐུན་ཡིན་དགོས་
པ་མ་ཟད། བསྐྱར་གཤེབ་རང་བཞིན་གྱི་ཅ་དོན་དང་མཐུན་དགོས་ཉེ། འདྲུ་འཛོམས་

རང་དབང་གི་ཚད་བཀག་ནི་ཚད་བཀག་ལག་བསྟར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་དང་ངེས་
 བར་དུ་བསྟར་མཚུངས་ཡིན་དགོས། སྲིད་གཞུང་གིས་འོས་མཐུན་ཚད་བཀག་གི་ཚད་
 གཞི་ལས་བཞུལ་ཏེ་འདུ་འཛོམས་ལས་འགྲུལ་གྱི་ངོ་མོར་འགྱུར་བ་གཏོང་མི་ཚོག
 གསུམ་པ། འོས་མཐུན་ཚད་བཀག་གི་ཚད་གཞི་འདི་ཉིད་དམངས་གཙོ་ལྷན་པའི་སྤྱི་
 ཚོགས་ཁྲིད་དགོས་ངེས་བྱུང་ཆེ་དུ་གཟོད་ལག་བསྟར་བྱེད་ཚོགས་འོང་ཁོང་གསལ་
 བཤད་དེ་དག་ལས། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ནི་སྤྱི་དམངས་སྤྱི་ཚོགས་དང་སྤྱི་
 ཚོགས་བཙུན་སྤྱོད་ལེགས་པོ་གཉིས་གང་ཡིན་ཡང་མེད་མི་རུང་བ་བསྟན་ཡོད།

དེར་བརྟེན། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་ནི་ཚད་མེད་པའི་རང་དབང་
 ཞིག་མ་ཡིན་པར་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་འོས་མཐུན་ཚད་བཀག་དེ་བྱུང་སྟེ་བཞུན་འབྱུང་
 ངེས་རེད། ཡིན་ནའང་། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་གྱི་ཚད་བཀག་དེ་རིགས་ལ་སྤྱིག་གཞི་
 ཅན་མོ་ཡོད་དེ། ཚད་བཀག་དེ་རིགས་ལག་བསྟར་བྱེད་པར་ཆ་སྤྲོད་ངེས་ཅན་དང་།
 ལག་བསྟར་བྱེད་ཐབས་ཐད་རྟོགས་ཞིབ་ནན་མོ་བྱས་ཏེ། འོས་མཐུན་ཚད་བཀག་གི་
 ཁྲིམས་མཐུན་ཚད་གཞི་ནང་བཞིན་ལག་ལེན་བྱ་དགོས།

གཉིས། ༣༠༡༤ མའི་བོད་ཀྱི་གནས་སྟངས།

ཕྱི་མོ་ ༣༠༡༤ མའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་མོ་མའི་ནང་ཞི་བའི་ངོ་མོལ་ལས་འགྲུལ་ལ་སྤྱི་
 ཡོངས་ནས་དྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་ནག་རྒྱ་ས་ཁུལ་འབྲི་རུ་རྫོང་ཁོངས་
 སུ་དྲག་གཞོན་བཀག་སྡོམ་ཇ་དྲག་པོ་ཆགས་པའི་གནས་སྟངས་བཅས་ལས། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་མཐའ་གཅིག་དུ་བོད་མའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལྷན་བཙུན་བཙན་
 འཕྲོག་དང་བརྒལ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་བ་གསལ་པོ་ཆགས་ཡོད།

༡༽ དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ་གསོད་མས་རང་བཞིན་ཐོན་
པའི་གོ་མཚན་ཐུང་དེ་མང་ཆོགས་ཀྱི་རྩ་ཚུལ་ལ་བྲག་གནོན་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༩ ཚེས་ ༡༡ གི་མཚན་མོད། འདན་ས་གྲག་པ་སྡེ་བའི་སྡེ་
དཔོན་དབང་ཐུགས་ས་གནས་ཉེན་རྟོག་པས་འདུ་བཟུང་བཅན་བྱིད་བྱས་ཡོད། འདན་
ས་གྲག་པ་སྡེ་བ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ས་བཅད་མགོས་ཀྱིས་མི་མེར་སྲེལ་བའི་ད་
ལུང་ས་ཁོངས་ལྟར་བྱས་ན། ཅི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་
ཁུལ་མེར་བྱལ་རྫོང་ལོ་ཐུག་གྲོང་རྒྱལ་གྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད་ལ། རང་ལོ་ ༢༥ ཡིན་པའི་སྡེ་
དཔོན་དབང་ཐུགས་ནི། ས་གནས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་གྲུས་བཅི་ཆེན་པོ་བྱེད་བཞིན་པའི་
སྡེ་དཔོན་ཞིག་ཡིན། འདས་པའི་ལོ་མང་རིང་ས་གནས་བོད་མི་རིགས་མང་ཆོགས་
ཀྱིས་སྤང་བཅི་བྱེད་བཞིན་པའི་འདན་མའི་སྲོལ་རྒྱན་ཏྲ་རྒྱལ་ས་དུས་ཆེན་ལང་ཁོང་
གིས་མགོ་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། ཉེ་སྡོན་རྒྱ་གཞུང་མགོ་བྱིད་
ཁག་ཅིག་ས་གནས་སུ་ལྟ་སྐྱོར་ལ་སྡེ་བས་སྐྱབས། ཁོང་ཆོར་དགའ་བསུའི་ཆེད་རིག་
ཅེད་འཁྲབ་སྟོན་གྱི་བྱ་འགྲུལ་ཞིག་གོ་སྒྲིག་གིས། ས་གནས་བོད་རིགས་བྱེད་མེད་ཁག་
ཅིག་རིག་ཅེད་སྤྱོད་བཅར་ཆེད་འཕོད་འགྲུག་བྱས་རྗེས། ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་མགོ་བྱིད་
དང་ལས་བྱེད་ཆོས་བོད་རིགས་བྱེད་མེད་དེ་དག་ལ་བརྩིས་བཅོས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་བྱུང་
བར་བཞེན། སྡེ་དཔོན་ཁོང་གིས་ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་ལ་ཁྱུ་གཉེད་གསུམ་བྱས་སྐྱབས། ས་
གནས་དཔོན་རིགས་ཆོས་དེ་སྡོན་ཏྲ་རྒྱལ་ས་དུས་ཆེན་གོ་སྒྲིག་ནི་ཁྲིམས་འགལ་ཡིན་
སྟེ་ལ་ཁ་གཡར་ཏེ། སྡེ་དཔོན་དབང་ཐུགས་འདུ་བཟུང་བཅན་བྱིད་བྱས་ཡོད། དེའི་
རྒྱུ་ཀྱིས་མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སུ་བོད་མི་མང་ཆོགས་ ༡༠༠ ལྷག་གིས་སྡེ་དཔོན་
དབང་ཐུགས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཉེས་མེད་འདུ་བཟུང་བྱས་པར་ཞི་བའི་རྩ་ཚུལ་སྐྱོད་འཕོད་
བྱས་སྐྱབས། རྒྱ་གཞུང་བྲག་ཆས་དཔག་གིས་མང་ཆོགས་ཐོག་མིག་སྤྱིད་དུག་རྒྱངས་

འགས་ཇས་གཏོར་ཉེ་བྲག་གཞོན་བྱས་པ་མ་ཟད། མེ་མདའ་བརྒྱབས་ནས་བོད་མི་ཞི་
ཆོལ་བ་ ༡༠ ལྷག་ལ་མས་སྟོན་བཅོས་པ་དང་མང་ཆོགས་མང་པོ་འདྲུ་བཟུང་བཅན་
ཁིད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

མཐར་མས་སྟོན་ཐོག་པའི་མི་ ༥ བཀག་བསྐྱེལ་ཁང་དུ་གཙུག་རྒྱུ་མཐར་གཙོད་ཐོག་
འདས་གྲོངས་ཕྱིན་པ་དང་། ཞི་ཆོལ་བྱེད་མཁན་མི་གཅིག་ལ་ཞི་བའི་སྐད་འབོད་སྐབས་
མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཉེ་དམར་གསོད་བཏང་ཡོད། སྐབས་དེར་མེ་མདའ་ཐོག་མེ་མས་
སྟོན་བྱང་བའི་ནད་པ་རྣམས་ལ་སྦྲན་བཅོས་ཀྱང་བྱེད་བརྒྱག་མེད་པ་རེད། ཁོ་ཆོའི་ཁྱོད་
ནས་རང་ལོ་ ༡༩ ཡིན་པའི་ཕྱིན་པ་མཐར་ཕྱིན་གཙུག་རྒྱུ་འདས་སུ་བཏང་
རྗེས། ཕྱི་ཆེན་ ༩ ཆེས་ ༩ ཉིན་ཁོང་གི་བྱང་པོ་ཕྱིར་ནང་མིར་ཅིས་སྟོད་བྱས་ཡོད་སྐབས།
མངལ་སྐྱུ་མ་མེ་ཆེ་བདུན་ཕྱིན་ཡོད་པའི་ཁོང་གི་ཁྱུང་མས་སྐྱག་བཞུལ་མ་བཅོད་པར་
རང་གི་རྒྱག་དགོས་བྱུང་ཡོད།

ཁ། གཏོར་ཁ་ཐོག་འདོན་ལ་ཞི་བའི་རྩ་ཆོལ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོ་ནས་ད་ལྟའི་བར་བོད་ནང་དུ་གཏོར་ཁ་ཐོག་འདོན་ལ་ཞི་བའི་རྩ་ཆོལ་
རིམ་བར་བྱང་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་ལྷུར་བས་གནས་སྐངས་རྩ་བྲག་ཏུ་ཕྱིན་ཡོད།
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོའི་ཕྱི་ཆེན་ ༥ པའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ནག་ཅུ་ས་
ཁལ་འབྲི་རྩ་ཁྲོད་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་གནས་རི་ནགས་ལྷ་འཛམ་རྒྱར་གཏོར་ཁ་ཐོག་
འདོན་བྱ་རྒྱ་ཡིན་སྟོར་བསྐྱགས་པར་བརྟེན། བོད་མི་ ༥༠༠༠ ལྷག་འདྲུ་འཛོམས་ཀྱིས་
འབྲི་རྩ་ཁྲོད་དུ་ཞི་བའི་རྩ་ཆོལ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན། བོད་མི་ ༣༥༠༠ ལྷག་
གནས་རི་ནགས་ལྷའི་གཏོར་ཁ་བསྐྱག་ཡུལ་དུ་སོང་ནས་ཞི་བའི་རྩ་ཆོལ་བྱས་ཡོད།
ཡིན་ནའང་། གནས་རི་ནགས་ལྷ་འཛམ་རྒྱར་གཏོར་ཁ་ཐོག་འདོན་ལ་ཞི་བའི་རྩ་ཆོལ་

བྱས་པར་བརྟེན་ནས། འདི་ལོ་འཕྱི་ཟླ་ ༡༡ པའི་ནང་འདྲུ་བཟུང་བྱས་པའི་བོད་མི་
དགོན་མཆོག་གྲགས་པ་བཙོན་ཁང་ནས་སྤྱག་སྦྱོང་མནར་གཅོད་ཆད་མེད་བཏང་སྟེ་
དམར་གསོད་དང་། གཞན་པའི་བོད་མི་ཁག་ཅིག་ལ་ལོ་ ༣ ནས་ ༡༣ པར་གྱི་བཙོན་
འདྲུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ལོ་མགོར། ཀན་སྤུ་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བཅད་བགོས་བྱས་ཡོད་
པའི་ཀན་སྟོ་བོད་རིགས་རང་སྦྱོང་ཁུལ་དང་། ཟི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བཅད་བགོས་
བྱས་ཡོད་པའི་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྦྱོང་ཁུལ་བཅས་སུ། ས་གནས་ཀྱི་
གཞུང་གིས་ཁྲིམས་འགལ་ཐོག་གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན་དང་ས་ཆ་བཙན་འཕྲོག་བྱས་པར་
མང་ཆོག་གས་ཀྱིས་ཞི་བའི་རྩོད་ཀྱིས་སྐྱབས། རྩ་བྱིར་བོད་མི་ ༤ འདྲུ་བཟུང་བྱས་
ཡོད་པ་རེད། འདི་ལོ་འཕྱི་ཟླ་ ༥ པའི་ནང་བོད་རང་སྦྱོང་སྡེ་ཁང་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དུ་
གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན་ལ་མང་ཆོག་གས་ཀྱིས་ཞི་བའི་རྩོད་ཀྱིས་བར་ཀྱི་གཞུང་གིས་
འག་གཞོན་འདྲུ་བཟུང་བྱས་ཡོད། ཞི་བའི་རྩོད་ཀྱིས་དེ་མ་བྱུང་བའི་སྟོན་དེར་ས་གནས་
མང་ཆོག་གས་ཀྱིས་གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན་བྱ་ལུལ་གྱི་མཐའ་འཁོར་དུ་ལམ་ཁ་གསར་པ་
བཙོ་བའི་ཐད་ལའང་ཞི་བའི་རྩོད་ཀྱིས་རེ་སྐུལ་ཞུས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། ས་གནས་ཀྱི་
གཞུང་གིས་སྐྱབས་དེར་མང་ཆོག་གས་ལ་འག་སྦྱོང་འདིགས་སྐུལ་བྱས་ཏེ། རྩོད་ཀྱིས་ལས་
འགལ་སྟེལ་ཆེ་འག་གཞོན་དང་ཁྲིམས་གཅོད་བྱ་རྒྱུ་ཡིན་སྟོར་བསྐྲགས་ཡོད་པ་རེད།
དེ་བཞིན། འཕྱི་ཟླ་རྩོང་འགོམ་དགོན་གསར་དགོན་པའི་བྱ་པ་བསྟན་འཛིན་སྟོན་འབྲུག་
ཀྱང་། གནས་རི་ནགས་ལྷ་འཛམ་རྩུར་གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན་ཐད་ཞི་བའི་རྩོད་ཀྱིས་བྱས་
པར་བརྟེན་ནས་འདྲུ་བཟུང་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༦ པར། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་མཆོ་སྟོ་བོད་རིགས་རང་སྦྱོང་
ཁུལ་གསེར་ཆེན་རྩོང་དུའང་གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན་ལ་མང་ཆོག་གས་ཀྱི་རྩོད་ཀྱིས་བྱུང་ཡོད།

དེའང་ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ནང་ནི་ཀ་མ་ཅུ་ཚྭ་ག་འདོན་གྱི་དུས་བཀག་
 གཙང་ཟེན་ནའང་། ལུ་མཐུད་དུ་ཁྱིམ་ས་འགལ་ཐོག་ཚྭ་ག་འདོན་གྱིས་བྲག་དོ་འགས་
 གཏོར་བྱས་ཏེ། ས་གནས་ཐོད་རིགས་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཁང་ཁྱིམ་ལ་གཏོར་སྐྱོན་བཏང་
 བར་བརྟེན། ས་གནས་ཐོད་རིགས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་གཏོར་ཁ་ཚྭ་ག་འདོན་མཆོམས་
 འདོག་དགོས་པའི་དོ་ཆོལ་བྱས་སྐབས། ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་མི་ ༡༧ འདུ་
 བཟུང་བཅན་བྱིད་བྱས་ཤིང་། ཁོ་ཆོའི་ཁྱོད་ནས་ཐོད་མི་ ༤ གར་སོང་ཆ་མེད་ཀྱི་
 གནས་སྤངས་འོག་ལྷག་ཡོད། ཕྱི་ཟླ་ ༤ པའི་ཟླ་མཐུག་ལ་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་
 བཅད་བགོས་བྱས་ཡོད་པའི་བདེ་ཆེན་ཐོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ། རྒྱ་གཞུང་གིས་
 ཡུལ་དེའི་གནས་རིང་གཏོར་ཁ་ཚྭ་ག་འདོན་བྱས་པར་ས་གནས་ཐོད་མི་ཆོས་ཞི་པའི་དོ་
 ཆོལ་སྐབས། རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་ཐོད་རིགས་བྱུང་མེད་ཅིག་ལ་གཙར་དུང་བྱས་ཏེ་
 མས་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་བཅོས་པ་དང་། ཐོད་མི་སྤྱིས་པ་སྐོར་ཅིག་འདུ་བཟུང་བཅན་བྱིད་
 བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཉེན་རྟོག་པས་མང་ཆོགས་ལ་འདིགས་སྐུལ་བྱས་ཏེ་ལུ་མཐུད་དོ་
 ཆོལ་བྱས་ཆེ་ཁྱིམ་ས་གཙང་ནན་མོ་བྱ་རྒྱ་ཡིན་སྐོར་དང་། དགོས་ངེས་བྱུང་ཆེ་དམར་
 གསོད་ཀྱང་གཏོར་མྱིད་པའི་སྐོར་བསྐྱགས་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ཟླ་ ༡ པའི་ནང་ཐོད་རང་
 སྤྱོད་སྤྱངས་ཁོངས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཀྱང་ཉ་ཅང་རྩ་བ་ཉུ་བྱིན་ཡོད། གཞིས་ཀ་ཅེ་ས་
 ཁུལ་དུ་ཐོད་རིགས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་གཏོར་ཁ་ཚྭ་ག་འདོན་ལ་ཞི་པའི་དོ་ཆོལ་བྱས་
 པར། རྒྱ་གཞུང་གིས་བྲག་གཞོན་བྱས་ཏེ་མངལ་སྐྱུམ་པའི་བྱུང་མེད་གཅིག་ཚུད་པའི་
 ཐོད་མི་ ༡༣ ལ་མེ་མདས་བརྒྱབས་ཏེ་མས་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་བཅོས་ཡོད།

དེ་བཞིན། མཆོ་སྐྱོན་ཞིང་ཆེན་ཡུལ་ཤུལ་ཐོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་རྩ་སྤྱོད་རྫོང་དུ། ས་
 གནས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་གཏོར་ཁ་ཚྭ་ག་འདོན་བྱ་རྒྱུར་དོ་ཆོལ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས།
 གནས་སྐབས་རིང་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྐྱོབ་བྱེད་སྐབས་བྱུང་ཡོད། དེའང་ཕྱི་ལོ་

༡༠༡༣ ལོ་ནས་མགོ་བཅུམས་ཏེ་ས་གནས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་གཏེར་ཁ་སྡོག་འདོན་ལ་
ཞི་བའི་རོ་ཆོལ་འཕོད་སྒྲུབ་རིམ་བར་བྱས་པའི་བརྒྱད་རིམ་ཁོད། སྤྱི་ལོ་༡༩༨༨་མཐར་
ཡང་ཕོད་མི་ ༡ འབྱ་བ་བྱུང་བཅན་ཁྱིད་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། ༥་ལྟའི་ཆར་ཁོ་ཆོ་བྱིར་སློད་
བཀོལ་བཏང་ཡོད་འདུག

ག༽ བོད་རང་སློང་སློང་ས་ནག་ཆུ་ས་བྱལ་གྱི་འབྲི་རྩ་རྫོང་ཁྱར་བཞུག་ར་བླག་
གནས་ལྷངས་འོག་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རང་སློང་སློང་ས་སྤྱི་འཕོད་པའི་ཤར་བྱོགས་སྤྱི་ཡོད་པའི་འབྲི་རྩ་
རྫོང་ནི། ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བླག་གཞོན་བྱ་ཡུལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཆགས་
ཡོད་པ་མ་ཟད། ༥་ལྟའི་ཆར་ཡང་སྤྱར་བཞུག་ར་བླག་གནས་ལྷངས་འོག་ཡོད། ཕྱི་ལོ་
༡༠༠༤ ལོ་ནས་བཟུང་ས་གནས་དེ་གའི་མང་ཆོགས་ཀྱིས་འགོང་ས་མཆོག་གིས་
གཅན་གཟན་རི་དྲགས་ཀྱི་པགས་རིགས་རྒྱན་གོས་སྤྱི་ལོ་མི་རུང་བའི་བཀའ་སློབ་
གནང་བ་ལག་ལེན་གྱིས། ཅ་ཆའི་པགས་རིགས་ཀྱི་ལྷ་བ་གྲོན་རྒྱ་མཆམས་འཛོག་
བྱས་པ་དང་། འགོང་ས་མཆོག་སྐྱེ་ཆེ་བརྟན་པའི་ཆེད་ཞབས་བརྟན་གསོག་སྒྲུབ་བྱས་
པ། དེ་མིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༤ ལོར་བོད་ནང་དུ་རང་བྱུས་མེར་བསྐྱེགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་
བྱུང་སྐབས། འབྲི་རྩ་རྫོང་ཁོངས་སྤངས་རང་བསྐྱེགས་རོ་ཆོལ་རིམ་བར་བྱུང་ཡོད་པ་
བཅས་ལ་བརྟེན་ནས། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༣ ལོའི་ལོ་སྤྱི་ལོ་ནས་༥་ལྟའི་བར་དུ་འབྲི་རྩ་རྫོང་
ཁོངས་སྤྱི་ལོ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བླག་གཞོན་བཀག་སྡོམ་ལྷགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༣ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡ ཆེས་ ༡ ཉིན་ནས་བཟུང་། འབྲི་རྩ་རྫོང་དུ་ཁང་ཆོགས་
ལམ་བྱོགས་རྒྱན་འཁྱོངས། འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཆོགས་འཛུགས་སྒྲུབ། །ཞེས་བའི་ཆབ་
སྲིད་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཏེ། བཅན་ལྷགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་མང་ཆོགས་ལ་རྒྱ་ནག་དམར་

གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་བསམ་སྒྲུབ་སྒྲིལ་སྦྲུང་དང་། རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཁྲིམས་འོག་བདེ་སྲིད་
 ལྷན་པའི་སྒྲོར་གྱི་རིག་ཅེད་འཁམ་སྟོན་སོགས་བྱེད་བཅུག་པ་མ་ཟད། བོད་མི་བྲིས་
 ཆང་རེ་རེར་ཁང་སྡེར་དུ་རྒྱ་དམར་གྱི་རྒྱལ་དར་བསྐྱེད་ས་འཛུགས་བྱེད་བཅུགས་ཡོད་པ་
 རེད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་དམར་གྱི་རྒྱལ་དར་བསྐྱེད་ས་འཛུགས་གཙོ་བོ་དུ་གྲགས་སྲིད་
 ཁྲིམས་དེ་དག་ལ་བོད་མི་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ངོ་རྒྱུ་བྱགས་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། བྱི་རྩ་ ༩
 པའི་རྩ་མཐུག་དུ་འབྲི་བྱ་རྩ་རྒྱུད་གི་མོ་བ་ཤོར་ཆོ་དང་སྟོན་ཆེན་ཤོར་ཆོའི་བོད་རིགས་མང་
 ཆོགས་ཀྱིས་རྒྱ་དམར་གྱི་རྒྱལ་དར་བཀོག་ཏེ་ཆུ་ལ་གཡུག་པ་སོགས་ངོ་རྒྱུ་བྱས་
 ཡོད། སྐབས་དེར་རྒྱ་གཞུང་དག་ཆས་དམག་མིས་མང་ཆོགས་ལ་དག་གཞོན་གཅར་
 རུང་བྱས་ཐོག་ བོད་མི་ ༢༠ ལྷག་འཇུ་བཟུང་བཀག་བསྐྱུལ་བྱས་ཡིང་། དེ་ནས་རྩ་
 གཅིག་གི་རྗེས་སུ་སྐབས་དེར་ངོ་རྒྱུ་ཁྲིམ་མཉམ་ཞུགས་བྱས་པའི་ཉེས་མིང་འོག་བོད་
 མི་རྒྱུ་རྗེ་གྲགས་ཅལ་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་ཐང་ཁང་གི་
 བོད་རིགས་མང་ཆོགས་ ༣༠༠ ལྷག་གིས་ཞི་པའི་ངོ་རྒྱུ་ཁྲིམ་སྒྲོར་བྱས་ཏེ་ཁོང་ཉིད་
 སྲོད་དགོས་པའི་འཛིན་སྐྱུལ་བྱས་པར། ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་མེ་མདའ་
 བརྒྱབས་ནས་མང་ཆོགས་ཐོག་དག་གཞོན་བྱས་ཏེ། བོད་མི་ ༥༠ ལྷག་ལ་མས་སྟོན་
 བཅོས་པ་དང་བོད་མི་ ༢ རྒྱུ་འདས་སུ་བཏང་ཡོད། དེ་ལྟར་བྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོའི་ལོ་
 མཐུག་བར་དུ། འབྲི་བྱ་རྩ་རྒྱུད་ཁང་སུ་ཉུང་མཐར་བོད་མི་ ༡༠༠༠ ལྷག་རྒྱ་གཞུང་གིས་
 སྤྱི་ཕྱིར་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

བྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལོའི་རྩ་ ༡ པོ་ནས་བཟུང་། རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་འབྲི་བྱ་རྩ་རྒྱུད་འཛོང་
 སྤྱི་དགོན་པ་དང་ལྷན་མས་དགོན་པ། རབ་བརྟན་དགོན་བཅས་ཀྱི་མཐའ་བསྐྱོར་ཏེ་
 བཀག་སྒྲོམ་བྱས་པ་དང་། མཐར་དགོན་པ་བཅན་གྱིས་སྒོ་རྒྱག་བཅུགས་པའི་གནས་
 རྒྱལ་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་དག་ཆས་དམག་མིས་དགོན་པ་དེ་དག་ནང་བཅན་

རྒྱལ་སྤྱི་ལྷན་ཁྲིམས་ཆོས་ཁྲིམས་ཀྱི་དེལ་བསྐྱབས་སྒྲོལ་གསལ་ཡོད་པ་མ་
 ཟད། འཕྲོད་སྤྱོད་གོན་པའི་དབུ་མཛད་ཐར་འདོད་ཀྱིས་མཆོན་གྱིས་དུས་རྒྱུན་བོད་ཀྱི་
 རྒྱུད་ཡིག་རིག་གནས་རྒྱུད་སྒྲོལ་དར་སྒྲེལ་གྱི་ཕྱག་ལས་གནང་བར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་ཁོང་གི་བླ་མ་གཉིད་ལ་ཡོང་ས་མཆོག་གི་སྐུ་པར་ཡོད་པར་ཁ་གཡར་ཏེ་འབྲུ་བཟུང་
 གིས་ཡོ་ ༡༩ རྒྱ་དུས་བཀག་བཅོན་འབྲུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད། ཕྱི་ཟླ་ ༣ པའི་ནང་
 བོད་རིགས་ཙམ་པ་པོ་ཚུལ་ཁྲིམས་ཀྱིས་མཆོན་དང་གཡུལ་ཀྱིས་གཉིས་སུ་བྱིར་བཟུང་
 བྱས་ཡོད་ལ། རྗེས་སུ་ནང་མིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ལྟར་ན་ཁོང་གཉིས་པོ་སོར་ཡོ་
 ༡༠ དང་༡༣ བཅས་ཀྱི་བཅོན་འབྲུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད་འདུག་དེ་ལྟར་༢༠༡༤
 ལོའི་དཀྱིལ་བར་རྒྱ་གཞུང་གིས་འབྲི་རུ་རྫོང་དུ་དག་གཞོན་བཀག་སྒྲོལ་བྱེད་རྒྱལ་ས་
 མཆོངས་ཆད་མེད་པ་མ་ཟད། སྤིང་རྒྱས་དེར་རྫོགས་བྱེད་མཁན་བོད་མི་ཚོར་དག་
 གཞོན་བཀག་སྒྲོལ་བྱ་དགོས་པའི་ཡིག་ཆ་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཏེ། རྒྱལ་ས་ཡོངས་ནས་
 ས་གནས་བོད་མི་མང་ཆོག་སྐྱེས་ལ་ཁྲིམས་གཅོད་སྤྱུག་སྒྲུང་ཆད་མེད་བཏང་ཡོད།

ཕྱི་ཟླ་ ༤ པ་ནས་བཟུང་འབྲི་རུ་རྫོང་ཁོངས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཉེན་རྟོག་བ་དང་དམག་
 མི་ལྷན་འགྱུར་གྱིས་མང་དུ་བཏང་ཡོད། ས་ཕྱོགས་ཡར་མར་དུ་འབྲུལ་བཞུད་བྱེད་
 མཁན་བོད་མི་རྣམས་ལ་ཞིབ་བཤེར་དང་བཀག་སྒྲོལ་མནར་གཅོད་བཏང་བར་མ་ཟད།
 བཅོན་རྒྱལ་སྤྱི་ལྷན་ཆབ་སྤྱིད་བསམ་སྒྲེལ་སྒྲོལ་སྒྲུང་བྱེད་བཅུག་པ་དང་། དེལ་དངོས་
 ཀྱི་ཆད་བ་ཕྱི་མོ་གཅོད་པ། རྒྱལ་ས་བསྐྱོད་ལག་འཁྲེར་བཅོན་འཕྲོག་སོགས་བྱས་ཡོད།
 ད་དུང་ས་གནས་མང་ཆོག་གིས་རང་ལུས་མེར་བསྐྱོགས་གནང་མཁན་རྣམས་ལ་ཕྱ་
 རན་བསྐྱོན་སོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྒྲོལ་བ་རྣམས་ཀྱང་བཀག་སྒྲོལ་བྱས་པ་
 མ་ཟད། བཅོན་རྒྱལ་སྤྱི་སྒྲོན་ས་གནས་བོད་རིགས་མང་ཆོག་སྐྱེས་དུས་རྒྱུན་
 ལ་རོལ་བཅུགས་ཏེ། གལ་སྤིང་དུས་རྒྱུན་ལ་མཉམ་ཞུགས་པ་བྱས་ཆེད་བྱར་ཅ་དགུན་

འབྲུ་བའོ་འཇུག་རྒྱ་ཡིན་པའི་སྒོར་བསྐྱགས་ཡོད། ཕྱི་ཟླ་ ༡༠ བ་ནས་བཟུང་ས་གནས་
 རྒྱ་གཞུང་གིས་ཉེ་སྔོན་གསར་དུ་བཞེངས་པའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སྤོས་སྤེལ་ཡུལ་
 རྣམས་སྒོ་བརྒྱབ་བཅུག་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ རྗེས་སུ་བསྐྱར་བཞེངས་བྱས་པའི་མཆོད་
 རྟེན་དང་མ་ཉི་འོ་འབྲུམ་སོགས་མེད་པར་བཅོས་བ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ཟླ་ ༡༡ གི་
 རྗེས་ནས་གསར་བཞེངས་བྱས་པའི་སྒོམ་སྐྱབ་ཁང་ཁག་ཅིག་གྱུང་བཞིག་ཡོད་པ་རེད།
 དེར་མ་ཟད་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཀའ་རྒྱ་བཏང་སྟེ་ལོ་ ༡༩ མན་གྱི་བྲུ་བཅུན་རྣམས་སྐྱ་སར་
 བབས་ཏེ་ཕྱིར་རང་བྲིམ་ལ་ལོག་དགོས་བ་དང་། བྲུ་བཅུན་དེ་དག་ཕྱིར་རང་བྲིམ་དུ་མི་
 འཁྲིད་མཁན་བྲིམ་བདག་རྣམས་ལ། ཟླ་ ༤ ནས་ལོ་ ༣ བར་གྱི་བཙོན་འཇུག་བྲིམས་
 ཐག་གཅོད་རྒྱ་ཡིན་སྒོར་བསྐྱགས་ཡོད།

ཉེ་ཆར་གསར་དུ་གནས་རྒྱལ་ཐོན་པ་ལྟར་ན། འབྲི་རུ་རྫོང་གཡང་ཤོད་ཤང་དབུ་གཞུང་
 སྲོང་རྒྱལ་སྟེ་དཔོན་འབའ་ཆེན་རྒྱལ་བ། འབྲི་རུ་རྫོང་དམར་ཤོག་མགོ་བྲིད་ཀྱིས་
 བཀའ་མངགས་ལྟར་འཇུ་བཟུང་གིས་དམར་གསོད་བཏང་ཡོད་པ་རེད།

གསུམ། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་ལ་དྲག་གཞོན་དང་། གོ་རིམ་ལྡན་
 པའི་དྲག་འཁྱགས་སྤྱད་དེ། བོད་མིའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་བརྒལ་བ་ཞིག
 ད་མའི་ལོ་ཕྱི་ལོ་འོ་ནང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་འཆར་གཞི་ལྡན་པའི་སྲིད་ཇུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་
 ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་ལ་དྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད་དེ། མང་ཆོགས་ཐོག་མེ་མདའ་བརྒྱབས་བ་
 དང་མིག་སྤྱིད་དུག་རྒྱུངས་འགས་རྗེས་གཏོར་བ། ཞི་རྒྱལ་བ་རྣམས་ལ་གཙར་རྒྱང་
 མནར་གཅོད་བཏང་བ་སོགས་བྱ་སྤྱོད་སྤྱ་ཆོགས་འདུས་ཡོད། དེར་མ་ཟད་ཞི་བའི་རོ་
 རྒྱལ་གནང་མཁན་དག་གི་ནང་མི་རྣམས་ལའང་། སྤར་ལས་ལྷག་པར་བྲིམས་མཐུན་
 མ་ཡིན་པའི་ཐོ་གནས་ཞིབ་བཤེར་དང་བཀག་སྡོམ་འདི་གཅོད། བཙོན་འཇུག་བྲིམས་

གཙོད་མོགས་བྱས་ཏེ། བོད་མིའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་རྟོག་རྟོག་ཆབས་ཆེན་
 བཏང་ཡོད། སྤྱིར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་སྤྱི་ཁག་གི་ནང་དོན་དང་ཁྱིམ་ས་མཐུན་གྱི་རོ་བོ།
 བསྐྱར་བཞིག་རང་བཞིན་བཅས་དམངས་གཙོའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཆ་
 རྒྱུན་གཞིར་བཟུང་ནས་དབྱུང་ཞིབ་བྱེད་སྐབས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རིགས་མང་
 ཚོགས་ཐོག་ལག་བསྐྱར་བྱེད་བཞིན་པའི་བཀག་སྡོམ་དེ་རིགས་ནི་ཁྱིམ་ས་མཐུན་ས་
 ཡིན་པ་གསལ་བོ་ཆགས་ཡོད།

༡༥ སྤྱི་ཆེད་སྤྱི་ནང་དོན།

ཆོད་ལྡན་གྱི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ཐད་ཀྱི་ཁྲོམ་མཐུན་ཆོད་བཀག་ཀྱི་ཁྱི་
 དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་སྤྱི་ཁག་གི་དོན་ཚན་ ༡༡ པའི་
 རྣམ་གསལ་ཐོར་བསྐྱར་པའི་སྤྱི་བའི་བདེ་འཇགས་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས། སྤྱི་
 ཚོགས་སྤྱིག་ལས་བཅས་ལ་གཞོན་ཆབས་ཡོད་མེད་གཞིར་འཛིན་དགོས།

ཐོག་མར་ངེས་པར་དུ་དག་སྟོང་ལྡན་པའི་འདུ་འཛོམས་ཡིན་དགོས། དེ་ལྟར་ཡིན་ཆེད་
 གཙོད་སྤྱི་བའི་བདེ་འཇགས་ལ་གཏོར་སྐྱོན་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་ཆེ་སྟོག་དང་རྒྱ་དངོས་
 ལ་གཞོན་འཆེད་དང་འཇིགས་སྐྱལ་ཐེབས་སྲིད་སྐབས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རོམ་ནས་སྤྱང་
 སྐྱོབ་ཆོད་བཀག་སྡོམ་བྱ་དགོས། དུ་རོམ་བདེ་འཇགས་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཅ་འཇུགས་
 ཀྱི་དམངས་གཙོ་སྤྱི་ཁག་དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་ཁྲུངས་ཀྱིས་གསལ་འདོན་
 གནང་བའི་ཅ་འཛིན་ལྟར་ན། འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་ཆོད་བཀག་གི་བྱ་ཐབས་དེ་
 བྱེ། རྒྱུ་བའི་འདུ་འཛོམས་ལ་བཀག་སྡོམ་དང་འཛོར་བཞིག་གཏོར་བའི་ཆོད་དུ་གང་
 བྱུང་ལོག་པར་སྟོང་མི་ཚོག་ཀྱི་ཅེས་གསལ་ཡོད། བོད་ནང་དུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་
 རྣམས་ནི་ཞི་བའི་རྩོལ་རང་ཆགས་ཡོད། ཐ་ན་སྤྱི་བའི་མང་ཚོགས་ཀྱིས་མཐེ་ཙོ་

གནས་ལ་བསྐྱེདས་ཏེ་མི་སྒྲོད་བཀོལ་ཡོང་བར་ཁྱེད་འཛོད་བྱས་ཡོད་པ་མོགས། ཟླགས་གང་ཐད་ནས་ཀྱང་དག་སྒྲོད་ངོ་མོ་གང་ཡང་མེད་པ་རེད།

དེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་ཁ་གཡུང་ཏེ། བོད་མིའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་དེ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དང་འགལ་ཡོད། གལ་སྲིད་རྒྱ་གཞུང་གིས་འབྲི་རུ་རྒྱུར་གི་ཞི་བའི་ངོ་མོ་ལ་དེ་ཙམ་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་ནང་དུའང་རྒྱ་ཁྱབ་རུ་འགྲོ་རྒྱུར་སེམས་འཆབ་བྱེད་པའི་དབང་དུ་བཏང་བ་ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་གཞོན་ཆབས་བཅོས་པའི་ངོ་མོར་བགྲང་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད། མ་གཞི་འདུ་འཛོམས་ཀྱི་ངོ་མོ་ཞི་བའི་ལས་འགུལ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། དེ་བས་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་ལ་གཞོན་ཆབས་བཅོས་མི་སྲིད་པ་རེད།

སྤྱི་བའི་སྤྱིག་ལམ་ཟེར་བ་དེ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་བཅོས་སྒྲོང་ཐད་ཀྱི་ཁྲིམས་དང་སྤྱིག་གཞི་ལ་གོ་ཞིང་། འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྒྱུ་མཐོང་ཐང་ཡང་དེའི་སྒོད་ཀྱི་གཅིག་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན། སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིག་ལམ་ཆེད་དུ་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྒྱུ་མཐོང་ཐང་གས་ཀྱི་གཅིག་སྟེ་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་ཡིན་ན། དེ་ནི་རྩ་བ་ཉིད་ནས་ཡོང་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད། གལ་སྲིད་སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིག་ལམ་རྒྱ་མཚན་དུ་བགྲང་སྟེ་འདུ་འཛོམས་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱས་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། དེ་ལ་ངེས་པར་དུ་འདུ་འཛོམས་གང་དེར་དག་སྒྲོད་ཀྱི་ངོ་མོ་ལྷན་པའི་བདེན་དབང་ཡང་དག་པ་གསལ་འདོན་དགོས་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བདེན་རྒྱུ་ཀྱི་དབྱེ་བ་གང་ཡང་མི་འགེར་བའི་ཚོགས་ནས། རང་སྤྱང་གང་གར་གྱིས་བོད་མིའི་འདུ་འཛོམས་ལ་མཐའ་གཅིག་རུ་དག་གཞོན་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད།

དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་བཀག་སྡོམ་བྱས་པའི་བོད་མིའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་དེ་

དག་ནི། སྤྱི་བའི་བདེ་འཇགས་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས། སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིག་ལས་
 བཅས་ལ་གནོད་གཞི་མེད་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤེལ་བའི་བྱ་སྤྱོད་དེ་ནི་
 རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེད་ས་དག་བཟུང་བ་ཞིག་བཏང་བའི་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཁོ་ན་
 ཆགས་ཡོད།

༧༽ ཁྲིམས་མཐུན་ཆ་བོ།

འདྲ་འཛོམས་རང་དབང་གི་འོས་མཐུན་ཆ་དང་བཀག་ལ་ངེས་བར་དུ་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་རོ་
 སོ་ལྟར་དགོས། རེས་བར་དུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་ཆ་དང་གཞི་དང་མཐུན་པའི་
 ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ཅ་ལྟར་དགོས། དེ་བཞིན། ཁྲིམས་ལུགས་དེ་དག་ཀྱང་རེས་
 བར་དུ་ཕྱི་གསལ་ནང་གསལ་ཡིན་དགོས་པ་དང་། མི་དམངས་ཀྱི་ངོས་ནས་སོ་སོའི་བྱ་
 སྤྱོད་གང་དག་སྤེལ་ཆེད་གཞོད་ཁྲིམས་འགལ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་མེད་གསལ་སོ་སོས་
 ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞི་བའི་ངོ་ཚྏ་ལ་གནང་མཁན་མང་ཚོགས་ཐོག་དྲག་གཞོན་བྱ་སྤྱོད་ལག་
 བསྟར་དང་ཞི་ཚྏ་ལ་ནུམས་གང་བྱུང་འཇུ་བཟུང་གཅར་རླུང་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས།
 ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཞི་ཅ་གསལ་སོ་གང་ཡང་མེད་པ་མ་ཟད། མང་ཚོགས་ཀྱིས་དྲག་
 སྤྱོད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་སྤེལ་ཡོད་མེད་ལའང་ཁྱད་བར་མི་འབྱེད་བར་དབྱག་བས་ལེབ་རླུང་
 བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དཔེར་མཆོད་ཅུང་དངས་ན། ཞི་བའི་ངོ་ཚྏ་ཁོད་མཉམ་ཞུགས་བྱས་
 བར་བརྟེན་ནས་འཇུ་བཟུང་བཅོན་འཇུག་བྱས་པའི་བོད་མི་པལ་ཆེ་བ། རྒྱ་གཞུང་གིས་
 རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྱལ་ལ་སྐྱལ་སྤྱོད་དེ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཁ་བྱལ། རྒྱ་སྤྱོད་བཟོ་ཅིང་སྤྱོད་དེ་
 རྒྱ་ཁྲིམས་དང་འགལ་བ་སོགས་ཀྱི་ཉེས་མིང་ཐོག་འཇུ་བཟུང་བཅོན་འཇུག་བྱས་
 ཡོད། བོད་མི་རེ་བྱུང་ཅུང་ལ་མ་གཏོགས་ཤིང་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་འདྲ་འཛོམས་དང་ཁྲོམ་

གྲོ་ར། རོ་ཚོ་ལ་ཤི་ཉེས་མིང་འོག་ནས་ཁྲིམས་གཙོད་བྱས་པ་ཉུང་ཉུང་རེད་འདུག བོང་
 གསལ་ཉེས་མིང་པལ་ཆེ་བ་ནི་ཉུང་ཏུ་མི་དཔངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཉེས་ཁྲིམས་
 ཤི་ཉེས་སྤེལ་ཆོད་གཉིས་པའི་ལུ་དང་པོའི་ཉུང་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་གནོན་ཆབས་
 བཅོས་པའི་ནག་ཉེས་ཤིང་། ལུ་དྲུག་པའི་ཉུང་ཁབ་ཀྱི་དོ་དམ་སྤྱིག་ལམ་ལ་
 གཏོར་སྤོན་བཅོས་པའི་ནག་ཉེས་ཤིང་ཅས་ཀྱི་ནང་འཁོད་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་ངེས་པར་
 དུ་གཤམ་ཀྱི་དོན་ཆོད་འདི་གཉིས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་དང་མཐུན་དགོས་ཀྱི་ཡོད་དེ། ༡
 རྒྱུ་དཔག་གསལ་རྟོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པ། ༢ རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་སྐོར་གྱི་
 ཆོད་གཞི་དང་གཅིག་གྱུར་ཡིན་དགོས་པ་བཅས་རེད། འོན་ཀྱང་། བོད་མིའི་ཞི་བའི་རོ་
 ཚོལ་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མང་པོའི་ཁྲོད་དུ། རྒྱ་གཞུང་གི་ཁྲིམས་ཁྲུགས་དེ་དག་ནི་བོང་
 གསལ་གཏན་འབེབས་ཆོད་གཞིར་སྤེལ་མེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལྷ་ ༡༢ ནང་། བོད་མི་
 གསུམ་གྱིས་གནས་ཅི་ནགས་ལྷ་འཛམ་རྒྱར་གཏོར་ཁ་སྤྱོད་འདོན་བྱ་རྒྱུར་ཞི་བའི་རོ་
 ཚོལ་བྱས་པ་དེར། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཉུང་ཁབ་ཁ་བྱལ་གྱི་ནག་ཉེས་ཤི་བཅུགས་ཏེ་ལོ་
 ༡༣ ཀྱི་དུས་བཀག་བཅོན་འཇུག་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད། འབྲེལ་ཡོད་ཉེས་ཁྲིམས་
 དོན་ཆོད་ ༡༠༣ ཀྱི་ནང་དུ། ཉུང་ཁབ་ཁ་བྱལ་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་ལ་
 གཏོར་བཞིག་གི་བྱ་སྤྱོད་འཆར་འགོད་དང་རྩ་འཇུགས། ལག་བསྟར་བྱེད་མཁན་གཏེ་
 བོད་ནག་ཉེས་ལྷི་མོ་ཅན་ཤི་ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་རེད། དོན་ཆོད་དེའི་ནང་ཉུང་ཁབ་
 ཁ་བྱལ་ཤི་དང་ཉུང་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་ལ་གཏོར་བཞིག་ཤི་ཅེས་པའི་ཐད་འབྲེལ་
 བཤད་གསལ་པོ་གང་ཡང་མི་འདུག ཞི་བའི་རོ་ཚོལ་ཁྲོད་མཉམ་ཞུགས་བྱེད་མཁན་
 རྣམས་ཀྱི་ངོས་ནས་རྟོགས་ཐབས་བྲལ་བ་ཞིག་རེད། ཅི་ལྟ་བུའི་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་སྤེལ་ཆོད་
 གཙོད་ཉུང་ཁབ་ཁ་བྱལ་ཤི་གྱི་ནག་ཉེས་ཆགས་སྤིང་པའི་དབྱེ་མཆོམས་གསལ་པོ་མི་
 འདུག དེར་བརྟེན། ཉེས་ཁྲིམས་དེར་སྤོན་དཔག་གསལ་རྟོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་
 མེད་པ་རེད།

དེ་མིན་གཞན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ནམ་རྒྱུན་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་ལ་
 བཀག་སྡོམ་ཆེད་བེད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱིན་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་དོན་ཚན་གཞན་ཞིག་ནི།
 ཁྲིམས་འགལ་གྱི་འདུ་འཛོམས་དང་ཁྲིམ་སྒྲོར། རོ་ཁྲོལ་བྱས་པའི་ནག་ཉེས་ཞེས་པ་
 འདི་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡ རང་། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྤྱང་སྦྱོབ་ཀྱི་བྱ་འགུལ་སྟེལ་
 བར་བརྟེན་ནས་ས་གནས་བོད་རིགས་མང་ཆོགས་ཀྱི་གུས་བཙུ་ཆེན་པོ་འཕྲོ་བ་བཞིན་
 པའི་འབྲི་རུ་རྫོང་གི་གྲ་བ་ཞིག་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་འགལ་འདུ་འཛོམས་ཀྱི་
 ཉེས་མིང་བཀའ་དྲི། ལོ་ ༡༠ ཡི་དུས་བཀག་བཅོཅ་འཇུག་གི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད།
 ཉེས་མིང་དེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གི་ཉེས་ཁྲིམས་དོན་ཚན་ ༢༤༤ པའི་ནང་གསལ་གསལ་ལྟར་
 འབྲེལ་བཟོད་བྱས་འདུག

འདུ་འཛོམས་དང་ཁྲིམ་སྒྲོར། རོ་ཁྲོལ་བཅས་ཀྱི་བྱ་འགུལ་སྟེལ་བར། ཁྲིམས་ལུགས་
 ཀྱི་གཏན་འབེབས་ལྟར་བཀའ་འཁྲོལ་མ་ཞུས་པའམ་བཀའ་འཁྲོལ་མ་ཐོབ་པ། ཡང་ན།
 མིང་གཞུང་གྲེ་ཁག་གི་ཆོག་མཆན་སྤྱད་པའི་ས་གནས་དང་དུས་ཚོད། ལམ་ཕྱོགས་
 རང་བཞིན་བྱ་འགུལ་མ་སྟེལ་བ། དེ་བཞིན། འདུ་འཛོམས་གྲོལ་དགོས་པའི་བཀའ་བྲུབ་
 ལ་མ་ཉན་པར་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱིག་ལམ་གཏོར་བཞིག་ཆབས་ཆེན་བཅས་བཟོས་ཆོ།
 འདུ་འཛོམས་དང་ཁྲིམ་སྒྲོར། རོ་ཁྲོལ་བཅས་ཀྱི་སྤྱིག་བྱེད་མཁན་འགན་ཡོད་མི་སྣ་དང་
 ཐད་ཀར་འགན་འཁུར་མཁན་མི་སྣ་བཅས་ལ། ལོ་ལྔའི་མན་ཀྱི་དུས་བཀག་བཅོཅ་
 འཇུག་ཁྲིམས་ཐག་གཅོད་དགོས་ཞེས་འཁོད་ཡོད།

དུ་རོ་བ་བེད་འཇགས་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་དམངས་གཙོ་སྤྱི་ཁག་དང་འགྲོ་བ་མིའི་སྡོད་
 ཐང་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་ཅ་འཛིན་ནང་། ཁྲུང་འཛོམས་རང་དབང་ནི་གཞི་རྒྱུ་ཐོབ་ཐང་
 ཞིག་ཡིན་པས་སྤྱིར་བཏང་བཀག་སྡོམ་བྱེད་མི་ཆོག་.....འདུ་འཛོམས་གནང་མཁན་མང་
 ཆོགས་ཀྱིས་ཆོག་མཆན་གང་ཡང་ཞུ་མི་དགོས། འགལ་ཁྱེན་གང་ཡང་མེད་པར་

མི་དམངས་ཀྱིས་འདྲ་འཛོམས་རང་དབང་ལོངས་སྟོན་ཐུབ་ཆུང་ཁག་ཐེག་བྱ་དགོས།
 རྒྱལ་ཁབ་ལ་དེའི་ཐད་སྤངས་སྟོབ་སྤྲིག་གཞི་དང་གོ་སྐབས་ལགས་པོ་བསྐྱུན་རྒྱུ་འོས་
 འགན་ཡོད། ་ཅེས་དང་། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་འདྲ་འཛོམས་དང་
 ཚོགས་སྡེ་འཇུགས་སྐྱུན་རང་དབང་ཐོབ་ཐང་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་མཁྱིན་
 ཚབ་པ་སྟེ་ན་ཁེའི་(Maina Kiai)ཡིས་ཀྱང་། ་ཀྱི་ཅའི་རང་དབང་ལོངས་སྟོན་ཀྱི་
 ཐད་ལ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་གནས་ཚུལ་མ་བྱུང་སྟེན་ནས་ཆད་བཀག་དང་གནོན་ཤུགས་
 སྟོན་མི་ཚོག་དེར་མ་བཟད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཞི་བའི་འདྲ་འཛོམས་རང་དབང་གི་ལས་
 འགུལ་ཐད་རོགས་འདེགས་སྐྱབ་དགོས། ་ཞེས་བཟྍ་ཡོད། གོང་འཁོད་ཐོབ་ཐང་
 རྫོང་ཀྱི་གསལ་བཤད་འདི་གཉིས་ནི། འདྲ་འཛོམས་རང་དབང་གི་ཆད་བཀག་ཐད་ཀྱི་
 རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆད་གཞི་རྩ་བཟང་ཚོག་དེ་བས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཉེས་ཁྲིམས་དོན་ཚན་ ༡༤༦
 པ་དེ་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆད་གཞི་དང་མཐུན་ཀྱི་མེད། མདོར་བྲིས་ན། རྒྱ་གཞུང་གིས་
 ་ཁྲིམས་ལུགས་གཞིར་བཟུང་་ཞེས་བཟྍ་ཀྱིན་པའི་ཆད་བཀག་དང་བཀག་གནོན་བྱ་
 སྟོན་དེ་རིགས་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་མཐུན་རང་བཞིན་ཀྱི་གཞི་ཅའི་ཆད་གཞི་དང་
 རྒྱལ་འགུལ་ཆགས་ཡོད།

ཁ་ཤོད་བཟུང་བཤེག་རང་བཞིན།

འདྲ་འཛོམས་རང་དབང་གི་ཆད་བཀག་ལ་ངེས་པར་དུ་བསྐྱར་བཤེག་རང་བཞིན་ལྡན་
 དགོས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཆད་བཀག་དེ་ཉིད་བསྐྱར་བཤེག་རང་བཞིན་ཀྱི་ངོས་ནས་ཆད་
 འཛིན་བྱེད་སྐབས། ངེས་པར་དུ་ཆད་བཀག་ཤུགས་རྒྱུན་དེའི་གཞི་ཅ་དང་བྱུང་ཁོངས་
 ཀྱི་ཐད་ལ་བསམ་སྟོ་གཏོང་དགོས། དགོས་ངེས་ཀྱི་བྱུང་ཁོངས་ཁོ་ན་ཙམ་ལ་མ་
 གཏོགས། དེ་ལས་བརྒྱལ་བའི་བྱེད་ཐབས་རིགས་སྟོན་མི་ཚོག་

དཀར་མཛེས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་ཚྭ་ལྟོང་། སྡེ་དཔོན་སྟོང་བཤོལ་དགོས་པའི་རེ་སྐུལ་ཞུ་
 མཁན་མང་ཚོགས་ཀྱིས་མཐེ་བོང་གནས་ལ་བསྐྱེདས་བ་དང་ལག་གཉིས་ཐལ་མོ་སྦྱར་
 ཉེ་ཞུ་འཛོད་རེ་སྐུལ་བྱས་ཡོད་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོགས་པས་མིག་སྦྱིད་དུག་རྒྱུ་དང་ས་
 འགས་ཇས་གཏོར་བ་དང་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཉེ་ཅི་མི་སྐྱམ་པར་མང་ཚོགས་ལ་དྲག་
 གཞོན་བྱས་ཡོད། དེ་ལྟའི་བཀག་སྡོམ་རིགས་ནི་བྱེད་ཐབས་དང་རྒྱ་རྒྱུན་གང་ཐད་ནས་
 ཀྱང་བསྐྱར་བཞིག་རང་བཞིན་གྱི་ཆོད་གཞི་དང་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
 འོས་མཐུན་གྱི་འདུ་འཛོམས་བཤོལ་ཐབས་ནི་གཤམ་གསལ་ཆ་རྒྱུན་གསུམ་དང་མཐུན་
 དགོས། ༡ འོས་ཤིང་འཆམས་པ་དང་རྒྱ་མཆན་ལྡན་པ། ༢ མི་ཆང་མས་ངོས་ལེན་དང་
 རྫོང་འགལ་བྱུང་པ། ༣ རྒྱ་འབྲེལ་ཡོད་དོན་དངོས་ཀྱི་ཆོད་ཅིས་ཀྱི་གཞི་ཅར་བཟུང་བ་
 བཅས་ཡིན་དགོས། དཀར་མཛེས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་ཚྭ་སྐབས་རྒྱ་གཞུང་གིས་དེའི་ཐད་
 ལ་ཉམས་ལེན་བྱས་མེད་ལ། བོད་གསལ་གཏན་འཕེབས་དེ་དག་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་
 མཐའ་གཅིག་ཏུ་སྦྱབ་ཐབས་མེད་པ་ཆགས་ཡོད།

འབྲེུ་རུ་རྫོང་ས་གནས་མིང་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་མཐུན་མ་ཡིན་པའི་བྱེད་ཐབས་དེ་
 རིགས་སྦྱང་ནས། མང་ཚོགས་ཀྱི་ཁང་ཁྲིམ་སྟེང་དུ་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་དར་བཅན་གྱིས་
 བསྐྱེདས་འཇུགས་བྱེད་བརྒྱག་པའི་ཐད། ས་གནས་ཐོད་རིགས་མང་ཚོགས་ཀྱིས་ཞི་
 བའི་ངོ་ཚྭ་བྱས་སྐབས། མང་ཚོགས་ཐོག་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཉེ་དྲག་གཞོན་བྱས་ཡོད་
 པ་རེད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཅིག་གི་རྩེས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་མི་རྩོ་རྩེ་གྲགས་ཅུལ་འཇུ་
 བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་དེར་མང་ཚོགས་ཀྱིས་ཁོ་རང་སྟོང་བཤོལ་ཡོང་བར་
 ཞུ་འཛོད་ཆེད་འདུ་འཛོམས་ངོ་ཚྭ་བྱས་པར། རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོགས་པས་སྦྱར་བཞིན་
 ཐོད་མིའི་ཐོག་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ནས་དྲག་གཞོན་བྱས་ཉེ། ཐོད་མི་ཞི་ཚྭ་བ་མི་ ༤
 དམར་གསོད་བཏང་ཡོད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད། སྐབས་དེར་འབྲེུ་རུ་རྫོང་རྒྱ་གཞུང་གིས་

གསོད་མས་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དག་ཆས་སྤྱད་དེ་མང་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་
 བཅན་གྱིས་འཛོར་བཞིག་བཏང་ཡོད། དཀར་མཛེས་སུ་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་
 གྲང་། བསྐྱར་བཞིག་རང་བཞིན་གྱི་ཆད་བཀག་དང་མཐུན་ཐབས་མེད་པ་ཆགས་ཡོད་
 ལ། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་རོ་རྒྱལ་གནས་ཚུལ་དེའི་ཁྲོད་བོད་མི་ཚོས་དག་སྤྱོད་
 སྤེལ་བའི་བདེན་དཔང་དང་ནག་ཉེས་གང་ཡང་གསལ་འདོན་བྱུང་མེད་པ་རེད།

ག༽ དམངས་གཙོའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུ།

མཇུག་མཐའི་ཆ་རྒྱུན་གཅིག་སྟེ། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་འོས་མཐུན་གྱི་
 ཆད་བཀག་ནི། དམངས་གཙོ་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་དགོས་ངེས་ཞིག་ཆགས་ཡོད།
 ཡིན་ནའང་། གོང་འཁོད་དཔེ་མཚོན་དེ་དག་གི་ཁྲོད་གསལ་འདོན་བྱས་པ་ལྟར། སྤྱི་
 ཚོགས་ཁྲོད་ཀྱི་ཟིང་ཆ་གང་རུང་གི་དགོས་མཁོ་ལ་དམིགས་ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཞི་བའི་
 རོ་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་ལ་གོ་མཚོན་སྤྱད་ནས་དག་གཞོན་བྱེད་མི་ཚོག་པ་གསལ་བོར་
 བསྐྱར་ཡོད། རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དེ་ལས་ཕྱོག་སྟེ་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་གནང་མཁན་མང་
 ཚོགས་ལ་དག་གཞོན་དང་། ཞི་རྒྱལ་བ་རྣམས་འདུ་བཟུང་བཅོན་འདུག་བྱེད་བཞིན་
 ཡོད། འདི་དག་ནི་དགོས་མེད་ཀྱི་བྲིམས་འགལ་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། བོད་མིའི་
 དམངས་གཙོའི་རིན་ཐང་དང་ཐོབ་ཐང་རྣམས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བརྒལ་བཞིག་བཏང་བ་
 ཞིག་ཆགས་ཡོད།

སྤྱིར་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་ཐོབ་ཐང་ནི་སྤྱི་ཚོགས་བཙོས་སྤྱོད་འཕུས་ཆང་དང་། ཆབ་
 སྤྱོད་སྤྱི་གསལ་ནང་གསལ། མང་ཚོགས་ཀྱི་ལྟ་སྒྲུབ་རྣམས་པ་མཐོར་འདེགས་བཅས་ཀྱི་
 ཐད་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོབ་ཐང་དེ་ཉིད་
 སྤྱད་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་ཕྱོག་ནས་རྟོག་རྩལ་དང་བརྒལ་བཞིག་

གཏོང་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་ལ་བཀག་སྡོམ་སྤྲོད་ཆོག་ས་
 བཅོས་པ་དེ་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ངོས་ལེན་གནང་ཐབས་མེད་པ་
 ཞིག་རེད། དེར་བརྟེན། གཞི་རྩའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་
 ཐད་སོ་སོའི་ཁས་ལེན་བྱས་པ་རྣམས་བཅའ་བཞིག་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

བཞི། མཚུགས་བསྐྱེད་པ་དང་དགོས་འདུན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་བོད་ས་ཡོངས་སུ་ཞི་བའི་ངོ་རྒྱུ་འདོན་ཆེན་ཐད་ནས། གསར་དུ་
 ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དག་ལ་གཞིགས་ན། དེ་དུས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་
 མིའི་ཞི་བའི་ངོ་རྒྱུ་ལ་དྲག་གཞོན་བྱས་པའི་སྲིད་ཅུས་དེར། སྤར་བས་ཀྱང་སློ་དོགས་
 ཆེན་པོ་ཞིག་སྤེལ་ས་ཡོང་གི་འདུག དེ་བཞིན། གོང་གསལ་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་པའི་གཏེར་
 ཁ་སྲོག་འདོན་ཐད་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒྱུ་དང་། དཀར་མཛེས་ས་ཁུལ་གྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒྱུ།
 འབྲི་བུ་རྫོང་གི་ཞི་བའི་ངོ་རྒྱུ་བཅས་ལ་དྲག་གཞོན་རབ་དང་རིམ་པ་བྱས་པའི་གནས་
 ཚུལ་དག་ལས། ད་ལྟའི་བོད་ནང་གི་བོད་མིའི་གནས་སྡངས་མཆོན་གྱིན་ཡོད་པ་མ་
 ཟད། དེ་ནི་བོད་ས་ཡོངས་ཇ་དྲག་གནས་སྡངས་འོག་ཡོད་པ་གསལ་འདོན་གྱི་དཔེ་
 མཆོན་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད།

གོང་གསལ་དཔེ་མཆོན་དག་གི་ཁྲོད་གཙོ་གནད་གཉིས་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། དང་
 པོ། ཉེ་ཆར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མིའི་ཞི་བའི་ངོ་རྒྱུ་ལ་དྲག་གཞོན་བྱེད་བཞིན་པའི་
 སྲིད་ཅུས་དེ་རིགས་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཆད་གཞི་དང་ཡོངས་སུ་
 འགལ་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱིས་ངོས་ལེན་བྱས་ཡོད་པའི། ཁྲིམས་
 ལུགས་ཐོག་ནས་བོད་མིའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ངོས་ལེན་དང་རྒྱབ་སྐྱོར།
 སྤར་སྐྱོབ་བཅས་བྱ་དགོས་པའི་ཁས་ལེན་རྣམས་བཅའ་བཞིག་བཏང་བ་ཞིག་ཆགས་

ཡོད། གཉིས་པ། བོང་གསལ་དཔེར་མཆོན་དག་ལས་གསལ་འདོན་བྱབ་པ་ཞིག་ནི།
རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྒྱུ་པས་བོད་མིའི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་ལ་ཆབས་ཆེད་རྒྱལ་
རོལ་བཏང་ཡོད་ཀྱང་། ཁྱིམ་འགལ་བྱ་སྟོང་སྟེལ་མཁན་ཉེན་རྒྱུ་པ་དེ་ཆོར་
ཁྱིམ་གཅོད་གང་ཡང་བྱས་མེད་པ་དང་། དེ་བཞིན། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་
དོ་སྣང་ལེགས་པོ་མ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། ཉི་མ་འེ་རེ་བཞིན་གནས་སྤངས་སྤར་བས་
ཇི་ཟག་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན།

དེར་བརྟེན། བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་
ངོས་ནས་གཤམ་གསལ་དགོས་འདུན་ཁག་བཏོན་པ་ཡིན།

༡༽རྒྱ་གཞུང་གིས་གང་མགྲོགས་སྟོས། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་འདུ་
འཛོམས་དང་ཚོགས་སྟེའི་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་
མགྲིན་ཆབ་པ་སྟེ་ན་ཁེའི་ཡིས། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འགོ་བ་མིའི་ལས་དོན་སྟན་
ཚོགས་ཐོག་བསྐྱགས་པའི། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་དང་ཚོགས་སྟེའི་རང་དབང་སྟོར་ཀྱི་
སྟན་ཁུ་(༡༠༡༥ལོའི་ཟླ་ ༥ ཆེས་ ༡༡ ཉིན)བཅས་གཞི་རྩར་བཟུང་སྟེ། ཞི་བའི་འདུ་
འཛོམས་ཐད་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆད་གཞི་གཅིག་གྱུར་
ཡོང་བ་བྱ་དགོས།

༢༽རྒྱ་གཞུང་གིས་ངེས་པར་དུ་ཉེན་རྒྱུ་པ་དཔག་མིས་གསོད་མས་རང་བཞིན་ལྷན་པའི་
ཟག་ཆས་སྤྱད་དེ། གང་བྱུང་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་ལ་ཟག་གཞན་བྱེད་བཞིན་པའི་སྲིད་
རྒྱུས་མཆམས་འཛིག་བྱ་དགོས། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་བྱེད་མཁན་
མང་ཚོགས་ཐོག་ལ་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་བཅན་ཟག་སྟོས་འདུ་འཛོམས་འཐོར་བཞིག་
གཏོང་བཞིན་པའི་བྱ་སྟོང་རིགས་ངེས་པར་མཆམས་འཛིག་དགོས།

༣༽ རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞི་བའི་ངོ་ཚྭ་ལ་བྱེད་མཁན་རྣམས་གང་ཟུང་འདྲ་བཟུང་བཅོན་
འདུག་བྱེད་བཞིན་པ་མཆམས་འཛོག་དགོས།

༤༽ རྒྱ་གཞུང་གིས་ངེས་པར་དུ་ཞི་བའི་ངོ་ཚྭ་ལ་ཁྲིམས་འགལ་གྱིས་བྲག་གཞོན་
བྱེད་མཁན་དཔོན་རིགས་དག་ལ། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཉེས་ཁྲིམས་ཀྱི་མཛུགས་
གཉིས་པའི་ལེའུ་བཞི་བའི་ནང་བཀོད་པའི་ཉེས་ཉམས་དམངས་ཀྱི་མི་ཆའི་ཐོབ་ཐང་དང་
དམངས་གཙའི་ཁེ་དབང་རྣམས་རྩོལ་བཏང་བའི་ནག་ཉེས་ཀྱི་སྒྲོར་གྱི་དོན་ཆུང་ ༡༣༧
དང་ ༡༣༩། ༡༤༡། ༡༤༢། ༡༤༣། ༡༤༧ བཅས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་གཞིར་བཟུང་།
ཞི་བའི་ངོ་ཚྭ་ལ་རྣམས་ལ་ཉེས་མེད་མནར་གཅོད་གཏོང་མཁན་དཔོན་རིགས་ཆོར་
ཁྲིམས་གཅོད་ནན་མོ་བྱ་དགོས།

༥༽ མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་དང་ཚོགས་སྐྱེའི་རང་དབང་
ཐོབ་ཐང་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་མགྱོན་ཆབ་པ་སྐྱེ་ན་ཁེའི་ཡི་ངོས་ནས། རྒྱ་
གཞུང་ལ་ངེས་པར་དུ་སྒྲོན་བཞིན་དང་འཕོད་སྒྲུལ་ནན་མོ་བྱས་ཏེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་
སྤེད་རྒྱས་དང་བྱ་སྒྲུད་རྣམས་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་ཁྲིམས་གཞི་དང་གཅིག་
མཚུངས་དགོས་པ་དང་། ཉེས་ཉམས་དང་ཆབ་སྤྱིད་ཁེ་དབང་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་
ཆེངས་ཀྱི་གྲིས་གཅོས། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆེངས་ཁག་ལ་ངོས་ལེན་ལག་བརྟར་གྱི་མིང་
རྟགས་འགོད་འདུག་དགོས།

༦༽ མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་དང་ཚོགས་སྐྱེའི་རང་དབང་གི་
ཐོབ་ཐང་གནད་དོན་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་མགྱོན་ཆབ་པ་ཁོང་ངེས་པར་རྒྱ་ནག་ཏུ་
རྟོག་ཞིབ་ཆེད་བསྐྱོད་དེ། བོད་ནང་གི་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་གི་གནས་སྟངས་
ཐད་ལ་ཞིབ་འདུག་ལྟ་རྟོག་བྱ་དགོས།

ཡེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་ངེས་པར་དུ་རྒྱ་ནག་ལ་སྤར་བས་གཞོན་ཕྱགས་སྤྲད་ཀྱི།
 རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཁྲིམ་ཁག་རྒྱལ་སྤྱིའི་འཕྲོ་བ་མིའི་ཚོལ་ཐང་ཆོད་གཞི་དང་གཅིག་གྱུར་
 དགོས་པར་སྐུལ་འདེད་དང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤར་ནས་ངོས་ལེན་དང་མིང་རྟགས་
 བཏོད་ཅིན་གྱང་། ད་དུང་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་བྱས་མེད་པའི་སྤྱི་དམངས་དང་ཆབ་
 སྲིད་ཁེ་དབང་ཐད་ཀྱི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚིངས་ཀྱི་ལག་བསྟར་དགོས་པའི་རེ་སྐུལ། དེ་
 བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་མིང་རྟགས་བཏོད་མེད་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་འཕྲོ་བ་མིའི་ཚོལ་ཐང་
 ཐད་ཀྱི་སྤྱི་ཚིངས་གཞན་དག་ལ་འང་མིང་རྟགས་འགོད་དགོས་པའི་འདོད་སྐུལ་ནུན་མོ་
 གཏུགས།

¹ “Leaked internal document shows China used machine guns to kill Tibetans in March 2008 protest,” TCHRD, 20 August 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/leaked-internal-document-shows-china-used-machine-guns-to-kill-tibetans-in-march-2008-protest/>.

¹ The right to freedom of peaceful assembly and of association, UN Doc. No. A/HRC/RES/24/5 (8 Oct. 2005).

⁵ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines, at p. 15.

⁷ Ibid at 60.

“Ratification of International Human Rights Treaties – China,” Human Rights Library, University of Minnesota. Last visited on 1 January 2015. <http://www1.umn.edu/humanrts-research/ratification-china.html>.

¹ “Ratification of International Human Rights Treaties – China,” Human Rights Library, Uni-

versity of Minnesota, *available at*: <http://www1.umn.edu/humanrts/research/ratification-china.html>.

² Ibid.

²² Ibid.

²³ Constitution of the People's Republic of China, Art. 35 (2004) (emphasis added).

³⁴ Maina Kiai, "Report of the Special Rapporteur on the rights to freedom of assembly and association, Maina Kiai," (hereinafter, "UNSR Best Practices Report") United Nations, General Assembly, Human Rights Council, Twentieth Session, 21 May 2012, p. 1.

²⁵ UNSR Best Practices Report, p. 1.

²⁶ Ibid.

²⁷ Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) and the Venice Commission, "Guidelines on Peaceful Assembly, Second Edition," (hereinafter, "ODIHR Peaceful Assembly Guidelines"), Organization for the Security and Cooperation in Europe (OSCE), 2010, p. 27.

²⁸ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines at 27.

²⁹ Ibid at 15.

³⁰ OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, Organization for Security and Cooperation in Europe, *available at*: <http://www.osce.org/odihr>.

³¹ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines at 15.

³² Ibid.

³³ Ibid.

³⁴ Ibid at 34.

³⁵ Ibid at 16.

³⁶ ICCPR Art. 2(1).

³⁷ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines at 23.

³⁸ Ibid at 36.

³⁹ Ibid at 16.

⁴⁰ Ibid at 35.

⁴¹ Ibid at 50.

⁴² ICCPR Arts. 21, 22; ICESCR Art. 8(a); CRC Art. 15.

⁴³ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines at 50.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid at 51.

⁴⁷ Ibid at 54.

⁴⁸ UNSR Best Practices Report, p. 6.

⁴⁹ ICCPR, Art. 21.

⁵⁰ Ibid at 17.

⁵¹ Ibid at 40.

⁵² Ibid at 16.

⁵³ Ibid.

⁵⁴ Ibid at 39.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid at 16.

⁵⁷ Ibid at 40.

⁵⁸ UNSR Best Practices Report, p. 6.

⁵⁹ The right to freedom of peaceful assembly and of association, UN Doc. No. A/HRC/RES/24/5 (8 Oct. 2005).

⁶⁰ "TCHRD condemns Chinese police shooting of unarmed Tibetans in Kardze," TCHRD, 14 August 2014 *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/tchrd-condemns-chinese-police-shooting-of-unarmed-tibetans-in-kardze-2>.

⁶¹ Ibid.

⁶² Sonam Wangdue, Dorjee Damdul, Parameswaran Ponnudurai, "Chinese police open fire at Tibetan protest, nearly a dozen wounded," Radio Free Asia, 13 Aug. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/shooting-08132014220307.html>.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ "Tibetans allege another protester close to death from Chinese police beating," Voice of America Tibet, 11 Sept. 2014, *available at*: <http://m.voa-tibetanenglish.com/a/2446624.html>.

⁶⁵ "TCHRD condemns Chinese police shooting of unarmed Tibetans in Kardze," TCHRD, 14 Aug. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/08/tchrd-condemns-chinese-police-shooting-of-unarmed-tibetans-in-kardze-2>.

⁶⁶ Sonam Wangdue, Dorjee Damdul, Parameswaran Ponnudurai, "Chinese police open fire at Tibetan protest, nearly a dozen wounded," Radio Free Asia, 13 Aug. 2014 *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/shooting-08132014220307.html>.

⁶⁷ Pema Ngodup, Sonam Wandue, Rigdhen Dolma, Dorjee Damdul, Richard Finney, "Three more detained Tibetan protesters die from gunshot wounds," Radio Free Asia, 19 Aug. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/wounds-08192014131944.html>.

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ Dorjee Damdul, Parameswaran Ponnudurai, "Pregnant wife of fatally shot Tibetan protester commits suicide," Radio Free Asia, 26 Aug. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/suicide-08262014203210.html>.

⁷⁰ Pema Ngodup, Sonam Wandue, Rigdhen Dolma, Dorjee Damdul, Richard Finney, "Three more detained Tibetan protesters die from gunshot wounds," Radio Free Asia, 19 Aug. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/wounds-08192014131944.html>.

⁷¹ Dorjee Damdul, Parameswaran Ponnudurai, "Pregnant wife of fatally shot Tibetan protester commits suicide," Radio Free Asia, 26 Aug. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/suicide-08262014203210.html>.

⁷² Ibid.

⁷³ Rigdhen Dolma, Richard Finney, "Young Tibetan mining protester dies in prison after torture," Radio Free Asia, 6 Feb. 2014 *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/protester-02062014163940.html>.

⁷⁴ Ibid.

⁷⁵ Ibid.

⁷⁶ "Diru crackdown: Three Tibetans sent to prison for up to 13 years, singer gets 9 years in prison," TCHRD, 23 Dec. 2013, *available at*: <http://www.tchrd.org/2013/12/diru-crackdown-three-tibetans-sent-to-prison-for-up-to-13-years-singer-gets-9-years-in-prison/>.

⁷⁷ "Repression escalates in Tibet's Diru county: Tibetan youth beaten to death, 2 others given heavy sentences and another disappeared," TCHRD, 7 Feb. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/02/repression-escalates-in-tibets-diru-county-tibetan-youth-beaten-to-death-2-others-given-heavy-sentences-and-another-disappeared/>.

⁷⁸ Lumbum Tashi, Chakmo Tso, Kunsang Tenzin, Karma Dorjee, Parameswaran Ponnudurai, "Hundreds of Tibetans protest land seizure over gold mining activities," Radio Free Asia, 22 March 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/protest-03222014220107.html>; Lobsang Choephel, Karma Dorjee, Richard Finney, "Tibetan mine protesters detained in Palyul," Radio Free Asia, 24 April 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/mine-04242014135332.html>.

⁷⁹ Lumbum Tashi, Chakmo Tso, Kunsang Tenzin, Karma Dorjee, Parameswaran Ponnudurai, "Hundreds of Tibetans protest land seizure over gold mining activities," Radio Free Asia, 22 March 2014 *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/protest-03222014220107.html>.

⁸⁰ Lobsang Choephel, Karma Dorjee, Richard Finney, "Tibetan mine protesters detained in Palyul," Radio Free Asia, 24 April 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/mine-04242014135332.html>.

⁸¹ Kunsang Tenzin, Lumbum Tashi, Karma Dorjee, Richard Finney, "Crackdown launched in another Tibetan county over anti-mining protests," Radio Free Asia, 13 May 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/launched-05132014165746.html>.

⁸² Ibid.

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ "Senior Buddhist scholar arrested as repression escalates in restive Tibetan county," TCHRD, 14 July 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/07/senior-buddhist-scholar-arrested-as-repression-escalates-in-restive-tibetan-county/>.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Kunsang Tenzin, Soepa Gyatso, Karma Dorjee, Richard Finney, "Tibetans held for opposing Chinese marble mining operations," Radio Free Asia, 18 June 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/marble-06182014162309.html>.

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Kunsang Tenzin, Karma Dorjee, Richard Finney, "Four Tibetans held as 'ringleaders' in Chinese mine protest," Radio Free Asia, 3 July 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/ringleaders-07032014162158.html>.

⁹² Karma Dorjee, Richard Finney, "Tibetan women attacked, beaten at anti-mine rally," Radio Free Asia, 2 July 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/rally-07022014165303.html>.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Ibid.

⁹⁶ Karma Dorjee, Richard Finney, "Thirteen wounded as Chinese police open fire on Tibetan anti-mine protesters," Radio Free Asia, 1 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/wounded-10012014142936.html>.

⁹⁷ Ibid.

⁹⁸ Lobsang Choephel, Guru Choegy, Lhuboom, Karma Dorjee, Richard Finney, "Chinese mining is ordered stopped in Tibetan protest-hit Dzatoe," Radio Free Asia, 23 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/stopped-10232014153844.html>.

⁹⁹ Ibid.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² Karma Dorjee, Richard Finney, "Chinese-flag-resisting Driru County Keeps Tibetan struggle alive," Radio Free Asia, 15 Jan. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/struggle-01152014165913.html>.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ "Diru under lockdown: one Tibetan sentenced; more injured by gunshots and disappeared," TCHRD, 8 Oct. 2013, *available at*: <http://www.tchrd.org/2013/10/diru-under-lockdown-one-tibetan-sentenced-more-injured-by-gunshots-and-disappeared/#more-2746>.

¹⁰⁵ Ibid.

¹⁰⁶ Congressional Executive Commission on China, "2014 Annual Report," One Hundred and Thirteenth Congress, Second Session, 9 October 2014, p. 180.

¹⁰⁷ Karma Dorjee, Richard Finney, "Chinese-flag-resisting Driru County Keeps Tibetan struggle alive," Radio Free Asia, 15 Jan. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/struggle-01152014165913.html>.

¹⁰⁸ Congressional Executive Commission on China, "2014 Annual Report," One Hundred and Thirteenth Congress, Second Session, 9 October 2014, p. 181.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Ibid.

¹¹³ “Diru under lockdown: one Tibetan sentenced; more injured by gunshots and disappeared,” TCHRD, 8 Oct. 2013, *available at*: <http://www.tchrd.org/2013/10/diru-under-lockdown-one-tibetan-sentenced-more-injured-by-gunshots-and-disappeared/#more-2746>.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Congressional Executive Commission on China, “2014 Annual Report,” One Hundred and Thirteenth Congress, Second Session, 9 October 2014, p. 181.

¹¹⁶ Ibid.

¹¹⁷ Yanden Demo, Karma Dorjee, Richard Finney, “Three young Tibetans held for burning Chinese flag in Driru,” Radio Free Asia, 24 Dec. 2013, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/flag-12242013152004.html>.

¹¹⁸ Lobe Socktsang, Karma Dorjee, Richard Finney, “Three monasteries closed in Driru in latest clampdown,” Radio Free Asia, 7 Jan. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/closed-01072014172046.html>.

¹¹⁹ Ibid.

¹²⁰ Ibid.

¹²¹ “Monk sentenced to 18 years in prison in restive Driru county,” TCHRD, 4 April 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/04/monk-sentenced-to-18-years-in-prison-in-restive-diru-county/>.

¹²² Ibid.

¹²³ “Writer among two sentenced to harsh prison terms of 10 to 13 years in Diru county,” TCHRD, 4 April 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/04/writer-among-two-sentenced-to-harsh-prison-terms-of-10-to-13-years-in-diru-county/>.

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Ibid.

¹²⁶ “China holds Tibetans livelihood to ransom to secure political stability,” TCHRD, 30 July 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/07/china-holds-tibetan-livelihood-to-ransom-to-secure-political-stability-2/>.

¹²⁷ Ibid.

¹²⁸ Kunsang Tenzin, Karma Dorjee, Richard Finney, “Chinese roadblocks cause hardships in a restive Tibetan county,” Radio Free Asia, 5 Sept. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/roadblocks-09052014150243.html>.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Ibid.

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid.

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ Kunsang Tenzin, Karma Dorjee, Richard Finney, “China imposes harsh new restrictions in restive Tibet county,” Radio Free Asia, 7 Oct. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/en->

english/news/tibet/harsh-10072014165921.html.

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Arbitrary arrests, extrajudicial killing and religious repression continue in restive Tibetan county, TCHRD, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/12/arbitrary-arrests-extrajudicial-killing-and-religious-repression-continue-in-restive-tibetan-county/>.

¹³⁹ UN Commission on Human Rights, The Siracusa Principles on the Limitation and Derogation Provisions in the International Covenant on Civil and Political Rights (Siracusa Principles), 28 September 1984, E/CN.4/1985/4, para. 3.

¹⁴⁰ Siracusa Principles, para. 33.

¹⁴¹ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines, p. 50.

¹⁴² Ibid at 53.

¹⁴³ Ibid at 54.

¹⁴⁴ The right to freedom of peaceful assembly and of association, UN Doc. No. A/HRC/RES/24/5 (8 Oct. 2005).

¹⁴⁵ Siracusa Principles, para. 22.

¹⁴⁶ Ibid at 16.

¹⁴⁷ Ibid.

¹⁴⁸ "Senior Buddhist scholar arrested as repression escalates in restive Tibetan county," TCHRD, 14 July 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/07/senior-buddhist-scholar-arrested-as-repression-escalates-in-restive-tibetan-county/>.

¹⁴⁹ Pema Ngodup, Karma Dorjee, Richard Finney, "China jails three Tibetans over anti-mining protests," Radio Free Asia, 23 Dec. 2013, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/jails-12232013163241.html>.

¹⁵⁰ "Writer among two sentenced to harsh prison terms of 10 to 13 years in Diru county," TCHRD, 4 April 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/04/writer-among-two-sentenced-to-harsh-prison-terms-of-10-to-13-years-in-diru-county/>.

¹⁵¹ Lobsang Choephel, Karma Dorjee, Richard Finney, "Tibetan mine protesters detained in Palyul," Radio Free Asia, 24 April 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/mine-04242014135332.html>.

¹⁵² "Repression escalates in Tibet's Diru county: Tibetan youth beaten to death, 2 others given heavy sentences and another disappeared," TCHRD, 7 Feb. 2014, *available at*: <http://www.tchrd.org/2014/02/repression-escalates-in-tibets-diru-county-tibetan-youth-beaten-to-death-2-others-given-heavy-sentences-and-another-disappeared/>.

¹⁵³ Pema Ngodup, Karma Dorjee, Richard Finney, "China jails three Tibetans over anti-mining protests," Radio Free Asia, 23 Dec. 2013, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/jails-12232013163241.html>.

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines, p. 35.

¹⁵⁶ UNSR Best Practices Report, p. 8.

¹⁵⁷ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines, p. 39.

¹⁵⁸ Ibid.

¹⁵⁹ Ibid at p. 16.

¹⁶⁰ “Tibetans allege another protester close to death from Chinese police beating,” Voice of America, 11 Sept. 2014, *available at*: <http://m.voatibetanenglish.com/a/2446624.html>; Sonam Wangdue, Dorjee Damdul, Parameswaran Ponnudurai, “Chinese police open fire at Tibetan protest, nearly a dozen wounded,” Radio Free Asia, 13 Aug. 2014, *available at*: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/shooting-08132014220307.html>.

¹⁶¹ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines, p. 40.

¹⁶² Congressional Executive Commission on China, “2014 Annual Report,” One Hundred and Thirteenth Congress, Second Session, 9 October 2014, p. 181.

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Ibid.

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ ODIHR Peaceful Assembly Guidelines, p. 61.

ཆབ་སྲིད་དང་སྤྱི་དམངས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་།

གཅིག་ རྒྱལ་ཁབ་བདེ་འཇགས་ལས་གཞི་རྒྱ་བསྐྱེད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་སྤངས་སྐྱོབ་ཐང་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་གཞི་རྒྱ་ཆེ་བ་
བཏང་བའི་སྐོར། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༤ལོའི་རྒྱ་གཞུང་གི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གང་ས་གང་དུ་རྒྱལ་
ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་སྤངས་སྐྱོབ་བྱེད་པའི་སྤྱི་གཙམ་དང་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་བཟུངས་སྤྱོད་
གཏོང་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན། མི་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཁག་ལ་ལྟོགས་
བྱེད་པ་དང་། བར་ཁུལ་ཀྱི་བདེ་སྤངས་མི་སྡེ་དང་ཡར་ལངས་རྩོུལ་ལ་བྲག་གཞོན་བྱེད་
པའི་སྤྱི་གཙམ་རྗེ་མང་དུ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་སྔ་ནས་བོད་མྱོངས་ཀྱི་
གཏན་མིང་དེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་ཡིད་ཆེས་
བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༤༩ ལོ་ནས་བོད་ཁུལ་དུ་ཞི་བའི་ཡར་ལངས་རབ་དང་
རིམ་བ་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་ཉག་
གཅིག་ནི་བྲག་གཞོན་བྱེད་པ་དེ་རེད། རྒྱ་མཆན་ནི་ཁོང་ཆོས་བོད་མའི་ཡར་ལངས་
མེད་པར་བཟོ་བ་ལ་ཆེས་སྤྱུག་རྒྱབ་དང་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་བྲག་གཞོན་ཀྱི་སྤྱིད་
རྒྱས་བཟུངས་སྤྱོད་བཏང་བ་ཡིན་ན་ཕན་བར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་
༡༩༥༡ ལོའི་བོད་ཁུལ་གང་ས་གང་དུ་བྱུང་བའི་ཞི་བའི་རྩོུལ་ཀྱི་རྗེས་སུ་རྒྱ་གཞུང་
གིས་བོད་ཁུལ་དེ་དམག་དོན་ཀྱི་ལྟེ་གནས་ཕྱིག་པོས་བ་རེད། དེ་བས་བོད་ཁུལ་དུ་
རིམ་བཞིན་དོན་མེད་འཛིན་བཟུང་དང་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་མ་ཡིན་པའི་
དམར་གསོད་གཏོང་བ། དེ་བཞིན་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་བྱུང་བར་བྱེད་པ་སོགས་བོད་
མའི་འབྲུ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱེད་པའི་བྲག་གཞོན་ཀྱི་སྤྱིད་རྒྱས་སྤྱུགས་

ཆེན་པོ་སྒྲེལ་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལོར་བོད་ཁྱལ་དུ་རང་ལུས་མེར་
 བསྐྱེད་གཏིག་ནི་ཆེན་ཐེངས་དང་པོ་བྱུང་བ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བླ་མ་གཞོན་ཀྱི་ཆད་དེ་སྤར་
 ལས་རྗེ་ཆེར་བཏང་བ་རེད། ཁོང་ཚོའི་བྱ་ཐབས་འདི་ལ་འབྱུང་རེས་པའི་མཛུགས་འབྲས་
 གཉིས་ཡོད་དེ། དང་པོ། རྒྱ་གཞུང་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་རྩོག་རྒྱུ་
 གཏོང་བའི་ཆད་སྤར་ལས་རྗེ་ཆེར་བཏང་བ་དེ་རེད། སྤྱིད་གཞུང་གིས་བཀག་ཉར་ཁྲོད་
 འདས་བཀོངས་སུ་འགྲོ་བར་བྱེད་པ་དང་རྩབ་རྩུབ་བྱེད་པ་སོགས་ནི་མིའི་རིགས་མཉམ་
 འཛོམས་བྱེད་པའི་རང་དབང་གི་ཐོབ་ཐང་དེ་ལ་འགལ་ཡོད་པ་རེད། མནར་གཅོད་རྩུང་
 དེག་བྱེད་པ་ནི་སྤྱིར་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གི་སྡོད་ནས་བཤད་ན། ཆེས་
 ཆེན་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་ལ་བཀག་བསྡོམ་
 ཀྱི་ནམ་འབྱུར་གང་ཡང་བསྟན་ཡོད་པ་མ་རེད། འདི་ལས་ང་ཚོར་མཛུགས་འབྲས་གཉིས་
 པ་དེ་འབྱུང་སྟེ། བདེ་སྤངས་ལས་ཁུངས་སོགས་སྤྱིར་མི་དམངས་ཀྱི་བདེ་སྤྱུག་ལ་ཉ་
 རྩོག་བྱེད་པའི་ལས་ཁུངས་ཁག་མི་དམངས་ལ་གཉའ་གཞོན་བྱེད་པའི་ཆོགས་སྡེ་རུ་
 འབྱུར་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན། འདས་པའི་ལོ་བཅུའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གི་སྤྱི་བདེ་ལས་
 ཁུངས་ཁག་ལ་གཏན་སྡོད་སྤྱིད་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤར་ལས་མ་འབྲ་བའི་དབང་ཆ་
 ཐོབ་ཡོད་པ་བླ་མ་ཆས་ཉེར་རྩོག་པ་དང་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་གཉིས་གཏན་སྡོད་སྤང་
 སྤྱི་བདེ་དང་དེ་ཡང་རྒྱས་སུ་གཏོང་བར་ཆེས་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཆགས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་
 ༡༠༡༤ ལོར་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་དང་བླ་མ་ཆས་ཉེན་རྩོག་པས་སྡེ་ཁྲིད་འགུ་བོད་
 ཁྱལ་ཀྱི་བླ་མ་གཞོན་སྤྱིད་རྩལ་དེ་ལ་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགོ་བཙུགས་པ་དཔེར་ན། བླ་
 གཞོན་ཀྱི་སྤྱིད་རྩལ་ཁྲོད་མེད་སྤྱིད་བྱེད་དགོས་པའི་མང་གཞིའི་སྤྱིག་ཆས་གང་མང་
 འཛུགས་སྐྱོན་བྱས་པ་ལྟ་བུ་རེད།

༡༽ སྤྱི་ལོ་

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༤ ལོའི་ཆུ་ ༥ དང་ ༦ བའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རང་སྤྱོད་སྡེ་ཁག་མངའ་
རིས་ས་ཁུལ་དང་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གཉིས་སུ་
འགྲུབ་སྤྱོད་པར་བཀག་འགོག་བྱེད་པའི་དམག་དོན་གྱི་སྤྱོད་བཟར་འབྲེལ་མེད་སྤོང་ཡོད་
ལ། དེ་ཡི་ཁྲོད་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེད་གཏོང་མཁན་ལ་འགྲུབ་བྱེད་ཅིས་དང་འཛིགས་
སྤྱོད་རིང་ལུགས་དང་ཡལ་ལངས་བྱེད་མཁན་ལ་འགྲུབ་བྱེད་སྤྱོད་བཟར་འབྲེལ་
ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞིན་ཅང་ས་ཁུལ་དུ་སྤོང་བཞེད་པའི་འཛིགས་སྤྱོད་
རིང་ལུགས་ལ་འགྲུབ་བྱེད་པའི་སྤྱོད་བཟར་དང་ཆ་འབྲེལ་འདི་ཡིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་
མཚོ་བོད་མཚོ་སྐང་གི་སྤོང་དམག་དོན་རིང་ལུགས་ཁྲབ་ཆེ་རུ་གཏོང་བའི་ཐབས་
ལས་ཞིག་ཀྱང་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། བདེ་སྤྱོད་དང་དམག་དོན་ཡར་རྒྱས་གཏོང་བའི་རྒྱ་
གཞུང་གིས་བོད་མིར་འགྲོ་བཞེད་བྱེད་པའི་སྤྱི་ལོ་ཁྲོད་ཀྱི་སྤོང་གཅིག་ཡིན་ལ། དེ་
དག་ལས་སྤྱི་ལོ་ཁྲོད་མང་ཆེ་བ་ཞིག་ཀྱུ་ཡང་ཁྲོད་རྒྱ་གཞུང་གི་བདེ་ལས་ཁྲོད་ས་
ཀྱི་འགན་འཛིན་གྱི་སྐབས་སུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་ཡིན་འདུག་ལ། དེ་ལས་གཞན་
སྤྱི་ལོ་ཁྲོད་མང་པོ་ཞིག་ནི་བོད་ཁུལ་དུ་ཡོད་པའི་འགོ་ཁྲིད་མི་སྣ་གང་མང་ཞིག་རྒྱ་གཞུང་གི་
དམར་ཤོག་ཚོགས་པར་རྒྱུ་སྤྱོད་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་གཏན་འཁེབས་གནང་བ་རེད།
གང་ལྟར་རྒྱ་གཞུང་གིས་གཏན་འཁེབས་བྱས་པའི་སྤྱི་ལོ་ཁྲོད་མཐའ་དག་བོད་ཁུལ་གྱི་
འགོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལ་དོག་རོལ་གཏོང་བའི་སྤྱོད་བཞེད་ཀྱི་སྤྱོད་ཆགས་ཡོད་པ་རེད།

༡༽ རྒྱ་གཞུང་གིས་བཞག་པའི་ལུགས་སྤྱོད་

རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱི་ལོ་ཁྲོད་སྤོང་བཞེད་བྱེད་པའི་སྤྱོད་བཟར་འབྲེལ་སྤོང་
ཁུལ་གྱི་འགན་འཛིན་བྱེད་པའི་སྤྱོད་བཟར་འབྲེལ་སྤོང་ཁུལ་གྱི་འགན་འཛིན་གྱི་སྤོང་ཁུལ་གྱི་

རབ་དང་རིམ་བུ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། བྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་གྲུ་ཡང་ཁྲུང་
 རྒྱ་གཞུང་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་དམར་ཤོག་ཚོགས་པའི་ནང་ནས་ཕྱིར་ཐུང་བཏང་
 རིམ་ལས་བྱེད་མི་སྣ་སྤྱིར་བཏགས་མང་པོས་ཁོང་ལ་སྒྲོན་བརྒྱུད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ནའང་།
 ཁོའི་སྐབས་སུ་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་གཏན་སྡོད་གི་སྤྱིད་རྩམ་ཁག་ནི་ད་དུང་སུ་
 མཐུད་དུ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེས་ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་སྤྱང་གི་གཞི་རྒྱ་
 ཆེ་རུ་བཏང་བ་མ་ཟད། ཀྱལ་ཁབ་ནང་ཁུལ་བདེ་འཇགས་ཀྱི་ཐད་ལ་གཏོང་དགོས་པའི་
 འགྲོ་གྲོན་ལུབ་འགྱུར་གྱིས་རྗེ་མང་དུ་བཏང་བ་རེད། སྤྱིད་རྩམ་འདི་དག་བྱི་ལོ་ ༢༠༠༩
 ལོའི་མོད་ཁུལ་གྱི་ཡར་ལངས་ལ་བྲག་གཞོན་བྱེད་པ་དང་བྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོའི་ཞིན་ཅང་
 ས་ཁུལ་དུ་བྱུང་བའི་ཞི་བའི་ཡར་ལངས་བྲག་གཞོན་བྱེད་པར་མེད་སྤྱིད་མིའི་ཏུ་ཆེན་པོ་
 བྱུང་ཡོད། དེའི་ནང་དུ་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་མང་གཞི་གསུམ་ཟེར་བའི་སྤྱིད་རྩམ་དེ་
 མོད་ཁུལ་དུ་མེད་སྤྱིད་བྱེད་དུས་དམིགས་སུ་བཀར་ནས་ལྷ་རྟོགས་དང་བྲག་གཞོན་སྤྱིད་
 རྩམ་གཉིས་ཁ་སྒྲོན་བྱས་པ་རེད།

ང་ཚོས་འདྲིར་བྱེད་བཞིན་པའི་མང་གཞི་གསུམ་ཟེར་བ་ནི་དམའ་རིམ་ས་ཁུལ་དམིགས་
 འབེན་དུ་བཟུང་བ་དང་མང་གཞི་བརྟན་པོ་བཟོ་བ། མང་གཞིའི་རྒྱས་ཤུགས་ཐོར་འདེགས་
 སུ་གཏོང་བ་གསུམ་ཡིན་ལ། འདས་ཟེན་པའི་དམིགས་ལུལ་བྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་དབྱས་
 སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་རྒྱན་ལས་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་ཡང་ཉན་ཉིན་གྱིས་ཕྱོགས་
 བསྐྱོམས་བྱས་པ་ལྟར་ན་མང་གཞི་གསུམ་ཟེར་བ་ནི་དམའ་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་འགྲོ་བ་དང་
 དམའ་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་འགྲོ་སོང་བཏང་ནས་དམའ་རིམ་རང་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་བྱེད་
 བསྐྱེད་སྤྱིད་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པར་བརྟོག་ཡོད། མང་གཞི་གསུམ་གྱི་ལས་གཞི་འདི་ཡིས་
 དམའ་རིམ་ས་ཁུལ་ལ་འབྱེར་ཡོང་བའི་ཤུགས་རྒྱུན་ཉིན་ཉིན་རྟོགས་མི་སྣ་དམའ་རིམ་གྲོང་
 རྒྱུ་ཁག་ཏུ་སོང་ནས་གཏན་སྡོད་དང་ས་གནས་མི་དམངས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་པར་དབང་

རྒྱལ་སྤྱོད་པ་དེ་རེད། གྲུ་ལོ་ ༡༠༠༤ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞིང་ཕྱེ་ཉེར་རྟོགས་ལས་
 ཁུངས་འཛུགས་སྐྱོན་བྱེད་པའི་ལག་བསྟར་མིང་རྩས་ནང་གཏན་འཁེབས་བྱས་པ་ལྟར་ན་
 ཉེར་རྟོགས་མི་སྣས་དབང་རྒྱལ་སྤྱོད་ལོངས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དང་ཞིང་ཕྱེ་ལོངས་ལ་བྱུང་
 པར་བྱེད་པ་དེ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་སྤྱང་སྟོབས་རྒྱལ་སྤྱོད་མངའ་སྟོན་བྱུང་བར་
 ལོང་བར་རྒྱ་ནག་མིང་གཞུང་གིས་གོང་གི་མིང་རྩས་དེ་དག་སྤྱི་གཞིའི་རང་བཞིན་དུ་
 གཏན་འཁེབས་བཅོས་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་གྲུ་ལོ་ ༡༠༡༣ ལོའི་སྐབས་ ༡༩ པའི་ཤུང་ལྷ་ཆང་
 འཛོམས་ཀྱིས་ཚོགས་ཐེངས་གསུམ་པའི་སྟེང་རྒྱ་ནག་གི་མིང་འཛིན་ཞེས་ཅིན་ཕིན་གྱིས་
 ཁོ་རང་གི་སྤྱི་ཞིང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་བདེ་སྤྱང་ལྷ་ལོན་ལྷན་ཁང་དངོས་སུ་དབུ་བརྟེས་པར་
 བྱུང་བསྐྱགས་བྱས་པ་རེད། རྒྱལ་ཁབ་བདེ་སྤྱང་ལྷ་ལོན་ལྷན་ཁང་གིས་གྲུ་ལོ་ ༡༠༡༤ ལོ་
 ༤ པའི་ནང་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དང་པོ་དེ་ཚོགས་ཡོད་ལ། ཚོགས་འདུ་སྟེང་གཙོ་བོ་རྒྱལ་
 ཁབ་བདེ་སྤྱང་ལྷ་ལོན་ལྷན་ཁང་གི་བྱེད་རྩལ་དང་དེ་ཡི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་འཕྱར་
 འཛུགས་བསྐྱོད་ཐད་ལ་ཁྱེད་ལོང་ལུབ་པའི་ཕན་རྒྱས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། ལྷ་
 ལོན་ལྷན་ཁང་དེ་ཡིས་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་ཕེ་ཅིན་མོགས་ས་ཁུལ་མང་པོ་ཞིག་གི་བརྟན་
 ལྷིང་གི་མིང་རྩས་ལན་སྟོང་ལོང་བར་རམ་འདེགས་གང་མང་ཞིག་བྱས་ཡོད་པ་རྒྱ་གཞུང་
 གི་སྤྱི་འབྲེལ་མགྱིན་ཆབ་པ་ཆེན་ཀང་གིས་བདེ་སྤྱང་ལྷ་ལོན་ལྷན་ཁང་གསར་འཛུགས་
 བྱེད་པའི་རྒྱ་མཆན་ནི་དྲག་སྟོང་རིང་ལུགས་པ་ཁ་བྲལ་རིང་ལུགས་པར་དངངས་སྐྱེག་
 སྤྱིས་པར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པ་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། གོང་གི་གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་
 བཤད་ན་རྒྱ་གཞུང་གི་བདེ་སྤྱང་ལྷ་ལོན་ལྷན་ཁང་ཐེར་བ་དེ་ནི་རྒྱ་གཞུང་དབུས་སྤྱོད་ཀྱི་
 ཚོགས་སྤྱི་ལྟེ་བ་ཞིག་ཆགས་བསྐྱད་འདུག་ལ། ལྷག་པར་དུ་བརྟན་ལྷིང་གི་མིང་རྩས་བྱུང་
 སྤོལ་དང་རྒྱ་ཆེ་རུ་ལོང་བར་རྒྱ་ཁབ་ཀྱི་མིང་འཛིན་དང་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གི་འགོ་ཞིང་
 ཐེ་པའི་ཚོགས་སྤྱི་མང་པོ་ཞིག་ཕན་ཚུན་མཉམ་འབྲེལ་བྱས་ནས་བསྐྱད་ཡོད་པ་དེ་རེད།

༡༽ བོད་ལ་བླ་མ་གཞིན་བྱེད་མཁན་དཔོན་རིགས་ཀྱི་ལོ་གནས་ཁྱར་བ།

རྒྱ་གཞུང་གིས་རང་གི་དམར་པོའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་དབང་ལུགས་ལ་གནོད་སྐྱོན་མི་ཡོང་
བའི་ཆེད་དུ་དམག་སྤྱི་གང་མང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་འགོ་ཁྲིད་དུ་གནས་བསྐྱོད་བཞིན་ཡོད་
ལ། རྒྱ་ནག་ལ་ཆབ་སྲིད་སྤྲོད་སྐྱོབ་ཆོགས་པ་ཟེར་བའི་ཆོགས་སྡེ་དམིགས་བསལ་བ་
ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཆོགས་སྡེ་དེ་ནི་སྤྱི་ལུགས་ལེན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་སྤྲོད་སྐྱོབ་
ཆོགས་པ་ཞེས་པར་དཔེ་བལྟས་ནས་གསར་འཛུགས་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། གང་ལྟར།
༡༩༩༩ ལོ་ནས་ ༢༠༠༩ ལོའི་བར། རྒྱ་གཞུང་གི་དམག་མིའི་གངས་འབོར་རྗེ་མང་དུ་
འགྲོ་བཞིན་ཡོད་ལ། གངས་འབོར་འཕར་ཆད་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱིའི་མིའབོར་རྗེ་མང་དུ་སོང་
བའི་ཆད་ལས་ལྔ་བ་ ༡ གྱིས་མང་བ་ཡོད་པ་རེད། འདི་ནི་སེམས་འཁོབ་ལང་དགོས་
བའི་དྲགས་མཆན་ཞིག་ཆག་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། ལྔ་ག་པར་དུ་རྒྱ་གཞུང་གི་བདེ་སྤྱང་
དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཁུངས་ཆང་མར་ཆོགས་སྡེ་སུ་གང་གིས་ཀྱང་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་མི་
ཆོག་པ་དེ་རེད། དེ་བས་རྒྱ་ནག་གི་བདེ་སྤྱང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་ཁུངས་དང་དེའི་ཐོག་
ལ་ལས་ཀྱི་བྱེད་བཞིན་བའི་མི་སུ་ཞིག་ཡིན་ནའང་སྤྱིས་བྱ་གཞན་ཞིག་གི་ཐོབ་ཐང་ལ་
རྟོག་རོལ་གཏོང་བར་ཐེ་ཆོམ་དང་དངངས་སྐྱུག་གང་ཡང་སྤྱིས་རྒྱ་མེད་པ་རེད།

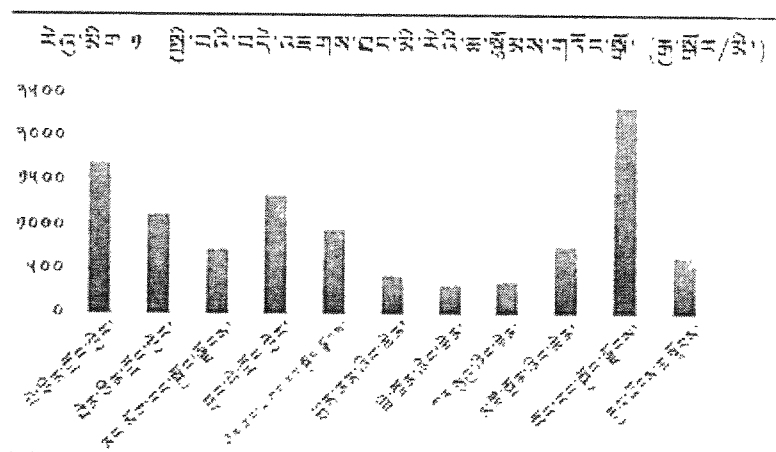
ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དུ་བཅ་གཞིན་གྱི་བྱ་ཐབས་ལེད་སྤྱོད་བྱེད་བའི་
མགོ་ཁྲིད་གྱི་གངས་འབོར་རྗེ་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤
ལོའི་རྒྱ་ ༡ བའི་ནང་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་དུ་གནས་སྤོང་བྱེད་བཞིན་པའི་མི་དམངས་
བཅའ་སྲོལ་བསྐྱོད་དམག་གི་གོ་འདོམ་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ལུ་ཡོན་གྱི་དབང་ཆད་དེ་ས་ཁུལ་
གཞན་གྱི་ཞིང་ཆེན་རིམ་པའི་མགོ་ཁྲིད་གྱི་དཔོན་གནས་ལས་ཀྱང་མཐོ་བ་ཡོད་པ་རེད།
དེ་བས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཐོག་ལ་བཅའ་སྲོལ་བའི་བླ་གཞིན་གྱི་སྤིང་རྩས་དེ་ལ་
ལུགས་ཅི་ཅམ་ཡོད་པ་འདི་ལས་ཀྱང་ཤེས་བྱུང་བ་རེད། དེ་བཞིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་

ལུལ་དུ་རྒྱལ་སྤང་མི་སྣ་མཐོང་འདེགས་གཏོང་བའི་ཐད་ལ་ཡང་འུགས་སྒྲིན་རྒྱག་
 བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལ་གཙོ་བོ་མི་རེ་རེ་རྒྱལ་གཅེས་ཀྱི་བསམ་སྒྲོ་དེ་དྲངས་གཙང་
 ཡིན་པར་ཁག་ཐེག་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་རེད། འདིའི་ཐད་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡༡
 ནང་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསར་ལས་ཞིག་གི་ནང་དུ་གནས་རྒྱལ་འདི་འབྲུག་གི་ཐོན་ཡོད་པ་རེད།
 བོད་རང་སློང་རྒྱུངས་ཀྱི་མགོ་ཁྲིད་སུ་འབྲུག་གི་ཡིན་ནའང་དུ་ལའི་སྤྱི་མཐུན་གཏུང་
 སེམས་མཉམ་བསྐྱེད་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་བསམ་སྒྲོ་འཁོར་བ་ཡིན་ན་དེ་ལ་ཆད་པ་གཙོད་
 བཞིན་ཡོད་པ་དེ་རེད།

༡༽ མ་དབུལ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༡ ལོར་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་ལྟ་རྟོགས་ཆོགས་རྒྱུད་ཞིག་གིས་སི་ཁྲོན་ཞིང་
 ཆེན་རང་སློང་ལུལ་ཁག་གི་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལོ་རེའི་འགྲོ་སྐོང་ཐད་ཞིབ་ཅིས་
 བྱས་པ་ལྟར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྩ་བ་ལུལ་དང་དཀར་མཛེས་ལུལ་
 གཉིས་སུ་བཏང་བའི་འགྲོ་སྐོང་དེ་ས་ལུལ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་ནད་དེ་མང་བ་ཡོད་པ་
 དང་། དཔེར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༤ ལོར་རྩ་བ་ལུལ་དུ་བཏང་བའི་འགྲོ་སྐོང་དེ་བོད་རིགས་
 རང་སློང་མ་ཡིན་པའི་ལུལ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་ལྟ་བུ་ལས་མང་པོ་ཡོད་རེད། གངས་
 ཆོད་འདི་ད་དྲུང་སུ་མཐུད་དུ་འཕར་བཞིན་ཡོད་ལ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོ་ནི་རྒྱ་གཞུང་ལ་
 མཆོན་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་སྤང་གི་ཐད་ལ་འགྲོ་སྐོན་བཏང་བ་ཆེས་མང་པོའི་ལོ་བཞི་པ་
 དེ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ལོ་དེར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བདེ་སྤང་གི་ཐད་ལ་བཏང་བའི་འགྲོ་
 སྐོན་ནི་རྒྱ་སྤྱི་དྲུང་ལྟར་ ༢༠༤༠ ཡིན་ལ། དེ་ལོ་སྤྱི་མཐུན་མ་དང་བསྐྱར་ན་རྒྱ་སྤྱི་དྲུང་
 ལྟར་ ༢༠༡༠ ཡིས་མང་བ་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ནས་ ༢༠༡༢ ལོའི་བར་བོད་རང་
 སློང་རྒྱུངས་ཀྱི་བདེ་སྤང་གི་ཐད་ལ་གཏོང་བཞིན་པའི་འགྲོ་སྐོན་དེ་ལོ་རེར་བརྒྱ་ཆ་ ༢༢
 གྱིས་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་གཞུང་གི་གནས་རྒྱལ་གསར་ཤོས་

॥ अथ अष्टांगसूत्रम् ॥

83

མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ལ་བརྟུང་བ་གསེག་ག་ཚོད་ཅིག་ཐེབས་མིན་སྒྲོས་དབགས་སྤྱབ། ༣༠༡༥
 ཡི་ཡོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་དུ་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་བརྟན་ལྷིང་གི་སྤྱི་
 བྱས་ནང་དུ་ལྷ་རྟོག་དང་གཞི་རིམ་ཁུལ་དུ་ཉེན་རྟོག་ས་ཚོགས་མང་པོ་ཅ་འཛུགས་བྱེད་
 པ་དང་། དེ་བཞིན་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་མི་སྣ་མང་པོ་དམངས་རིམ་དུ་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་
 ལ་ལྷ་རྟོག་བྱེད་དུ་གཏོང་བ་སོགས་ཡོད་པ་རེད། ༥་དུང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བྱ་རྒྱ་རང་
 བཞིན་གྱི་དོ་དམ་བྱེད་ཕྱོགས་སོགས་བོད་མི་ལ་དམ་བྱ་བྱེད་པའི་བྱེད་ཐབས་གང་
 མང་ཁྲབ་བསྐྱགས་བྱེད་བཞིན་པ་རེད། བོད་ནང་དུ་སྤྱི་བདེ་ཉེན་རྟོག་ཅམ་མ་ཡིན་པར་
 གཞུང་ལམ་ལས་མི་དང་སོ་ལྷ་ཁང་སོགས་ཀྱང་བོད་ཁུལ་གྱི་བརྟན་ལྷིང་སྤྱི་བྱས་
 ལག་བསྟར་བྱེད་མཁན་ཆགས་ཡོད་པ་རེད།

༡༽ རྒྱ་ཆེའི་མི་དམངས་བསྐྱེད་བྱས་སྤྱི་ཚོགས་ལས་དོན་ལ་ཟུང་འདོད་བ།

རྒྱ་གཞུང་གིས་འདོན་བཞིན་པའི་མི་མང་མང་ཚོགས་ཅ་འཛུགས་བྱས་ནས་དམངས་རིམ་
 སྤྱི་ཚོགས་གྱི་ལས་གཞི་ཁག་ལག་ལེན་འཁེལ་བར་བྱེད་པ་ཟེར་བའི་ཐད་ལ་བོད་རང་
 རྒྱུང་རྒྱུང་ས་མི་མང་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱིས་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་ལྷ་ཅི་པི་ཡིས་
 བཤད་རྒྱུར། ལས་གཞི་འདི་ནི་ ༡༩༥༡ ལོར་བོད་རྒྱུང་ས་ཞི་བའི་བཅེངས་འགྲེལ་བྱས་
 པ་ནས་བརྒྱུད་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེ་ཤོས་དང་ཁྲབ་ཆབ་ཆེས་ཆེ་ཤོས་
 གྱི་དམངས་རིམ་ལས་གཞི་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད་ཟེར། དེ་ཡང་ ༣༠༡༡ ལོར་རྒྱ་གཞུང་
 གིས་དམངས་རིམ་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་འདི་འཆར་འགོད་བྱས་པ་ནས་ ༣༠༡༣ ལོ་
 མའི་རྒྱུ་ ༤ བའི་བར་སྤྱི་བྱས་ཁུལ་གྱི་ཁྲོན་ལས་བྱེད་མི་གྲངས་ཞི་ ༤ ལྷག་བོད་གྱི་
 རྒྱུང་སྤྱི་ ༥༥༥༤ དང་དགོན་སྤྱི་ ༡༩༧༧ ནང་དུ་བཟམས་པ་རེད། འདི་ལྷ་བུའི་ལས་
 གཞི་དེ་བོད་རང་རྒྱུང་རྒྱུང་ས་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཕྱི་རྟོན་རྒྱུང་དང་རྒྱ་
 བ་རྒྱུང་སོགས་སུ་ཡང་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད་མོད། ཡིན་ན་ཡང་འབྲེལ་ཡོད་གྱི་

གངས་ཚད་ད་ལྟའི་ཆར་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་མེད་པ་རེད། གཞུང་གི་ལས་བྱེད་མི་སྣ་འདི་
 དག་གཞི་རིམ་སྤྱི་མཐུན་ཁག་ཏུ་སྤོང་ནས་དོ་གཤིང་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཡར་རྒྱས་གྱི་ལས་
 གཞི་དང་དམའ་རིམ་འཛུགས་སྐྱོན་གྱི་ཐད་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་སྣང་
 མོད། མདོ་དོན་ཁོང་ཚོས་ཆབ་སྲིད་གྱི་སྒྲོལ་གསོ་དང་གསང་སྤྱོད་ལ་བའི་ལས་ཀ་བྱས་
 རྣམས་བསྐད་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། དམའ་རིམ་ཁྲོད་དུ་ཉར་ཡོན་གྱི་མི་གངས་རེ་མང་
 དུ་གཉོང་བ་དང་སྤེལ་སྤྲོད་ལས་ལྷན་ཁང་གི་འདེམས་བསྐྱོད་ལས་གཞི་ལ་དོ་དམ་
 བྱེད་པ། དེ་ནང་བཞིན་ ༡ ཏུ་ལའི་རྒྱ་མའི་རྒྱུ་འབྲུང་མཁན་གྱི་བྱ་བ་དང་བཙན་མ་
 རྣམས་ལ་ཆབ་སྲིད་གྱི་སྒྲོལ་གསོ་སྤྱོད་པ་དེ་རེད། གཞན་ཀྱང་གཞུང་གིས་བཏོན་པའི་
 རྒྱ་ཆེན་འབྲུག་གི་ལས་འགུལ་ནང་དུ། ལས་བྱེད་ཀྱིས་ངེས་པར་དུ་བྱ་བ་བཙན་རེ་རེ་ལ་
 རོ་སྤྱོད་ཡིག་ཆ་རེ་བཟོ་ཡི་ཡོད། དེའི་ནང་དུ་འབྲེལ་ཡོད་བྱིས་ཚང་དང་མི་སྡེར་གྱི་རྒྱབ་
 གྲོལ་གྱི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་འདུས་ཡོད།

༡༠༡༣ ལའི་རྒྱ་ ༡ པར་མི་ཁྲོན་རྟུ་རྫོང་དུ་སྤྱི་བདེ་མི་སྣས་བོད་རིགས་ཁག་ཅིག་མེ་
 མའད་བརྒྱབ་རྒྱུ་ཡིན། སྤྱི་གཞུང་གིས་བཏོན་མིང་དང་འབྲེལ་བའི་བྱེད་སྤྱོད་ལས་ལྷན་ཁང་
 སྤྱོད་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ནང་དུ་དམའ་རིམ་ལས་བྱེད་ལ་སྤྱོད་བཅར་ནན་མོ་སྤྱོད་པ་དང་།
 དམའ་རིམ་ལས་བྱེད་བོད་མིའི་བྱིས་ཚང་དུ་གནས་སྤྱོད་བྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་སོགས་
 འདུས་ཡོད་པ་རེད།

༡༥ བ་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་དོ་དམ།

གཞན་ཅ་ཀྱང་བཞིན་གྱི་དོ་དམ་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ནི་ཀྱང་གཞུང་གིས་བོད་
 གྱི་སྤྱི་ཚུལ་དང་སྤྱི་བཅའ་ཁག་ཏུ་ཅ་ཀྱང་བཞིན་གྱི་དོ་དམ་བྱས་པའི་བོད་མིའི་
 འཕྲོ་འདུག་སྤྱོད་གསུམ་ལ་ལྟ་རྟོག་ནན་མོ་ཡོང་བར་སྐབས་བདེ་བཟོས་པ་དེ་རེད། དེ་

ལ་དམངས་དམག་ཉེན་རྟོག་ས་ཆེགས་དང་དབྱང་རྟགས་དམར་པོའི་དང་ལྷང་བ་
 སོགས་འབྲེམས་འཛོག་བྱས་ནས་མི་མང་གི་ཉེན་རྟོག་འཆོ་བའི་ཁྲིད་འབྱུང་བཞིན་བའི་
 གནས་ཚུལ་ཆེ་ཆུང་ཁག་ལ་ལྟ་རྟོག་བྱེད་བར་རྒྱན་མཐུད་ཡོང་བར་བྱེད་བ་དེ་ཡིན་བ་
 རེད། ལྷག་བར་དུ་དབྱང་རྟགས་དམར་པོའི་དང་ལྷང་བ་སྤྱི་ཆོགས་སུ་འབྲེམས་འཛོག་
 བྱས་བ་དེ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་ལ་དོ་དམ་བྱེད་བ་དེ་ཉེན་རྟོག་སྤྱེ་ཚན་ཅམ་མ་ཡིན་བར་མི་མང་
 ལ་ཡང་འགན་འཁུ་སྤྱད་བ་དེ་རེད།

བ་རྒྱ་རང་བཞིན་གྱི་དོ་དམ་ཟེར་བ་དེ་ནི་སྤྱི་ཆོགས་དང་ས་ཁུལ་སྤྱེ་ཚན་དུ་མར་བགོས་
 བས་སྤྱིད་གཞུང་གིས་དོ་དམ་བྱེད་བ་དེ་ལ་ཟེར་བ་དང་། སྤྱེ་ཚན་གཅིག་ལ་དུད་ཁྲིམ་ལྟ་
 བས་བརྩུ་བར་ཡོད་བ་རེད། དེ་དང་འབྲེལ་བའི་དཔེ་མཆོན་ཅམ་བཞོད་ན། གཞིས་ཅེ་
 སྤྱང་ཁྲིམ་གཞུང་མཐོང་སྒྲིལ་རྫོང་དུ་དེ་ལྟ་བུའི་སྤྱེ་ཚན་རེ་ལ་དུད་ཁྲིམ་བརྩུ་རེ་ཡོད་བ་
 དང་། དུད་ཁྲིམ་བརྩུ་བ་དེ་ཡང་ཉང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་བའི་དུད་ཁྲིམ་ཞིག་དང་། ཁྲིམ་
 ཚང་གི་འབྲོར་ཕྱག་རྩུང་ལེགས་པའི་དུད་ཁྲིམ་གསུམ་འབྲོར་ཕྱག་གི་ལམ་ལ་འགྲོ་
 བཞིན་པའི་དུད་ཁྲིམ་གསུམ། དེ་མིན་དབུལ་ཐོངས་ཀྱི་དུད་ཁྲིམ་གསུམ་བཅས་ཀྱིས་
 བྱལ་ཡོད་ལ། དེའི་ནང་དུ་དམར་ཤོག་ཉང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་བའི་དུད་ཁྲིམ་དེ་ཡིས་
 བརྟན་མྱིང་སྤྱིད་བྱས་ལག་བསྟར་བྱེད་པའི་འགན་དེ་ཁུར་དགོས་ཡོད་བ་རེད། དེ་ལ་
 གཞོན་བ་དང་དེ་སྤྱོད་ཆབ་སྤྱིད་བཙོན་བ་ཡིན་བ། ཡང་ན་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་རྒྱབ་ལྗོངས་
 ཡོད་པའི་མི་སྣ་ཁག་ལ་སྒྲོབ་གསོ་སྤྱོད་པའི་ལས་འགན་སོགས་ཀྱང་འདུས་ཡོད་བ་
 རེད། ད་དུང་དུད་ཁྲིམ་ཕན་ཚུན་བར་དུ་ཡང་ཕན་ཚུན་ལྟ་རྟོག་བྱེད་པའི་འགན་ཁུར་
 དགོས་བར་མ་ཟད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡར་རྒྱས་འཛུགས་བསྐྱར་ཐད་ཀྱི་འཆར་གཞི་ཁག་
 ལག་ལེན་བྱེད་དུས་མི་མང་གིས་ཡར་ལངས་དང་ངོ་རྒྱལ་སོགས་མི་འབྱུང་བར་བཀག་
 འགོག་བྱེད་པའི་ལས་འགན་ཡང་འདུས་ཡོད་བ་རེད།

༡༥ བདེ་སྤྱང་རྟོན་གཞི་འཇུག་པ་བསྟུན།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་དུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་འདྲ་མིན་སྒེལ་བའི་སྤྱང་ལ་ད་དུང་
བདེ་སྤྱང་དང་མངགས་གཏོང་ཁང་སོགས་ཀྱི་གྲངས་ཚད་ཀྱང་སྤར་ལས་རེ་མང་དུ་
གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དགོན་སྡེ་ཡི་ཉེ་འགམ་དང་དགོན་སྡེ་ནང་ཁུལ་དུ་ཡང་
མངགས་གཏོང་ཁང་ཁ་གསལ་གསར་འཇུགས་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐ་ན་བོད་ཁུལ་དུ་
འཐེན་ཡོད་པའི་གཞུང་ལམ་རེ་རེའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་པོ་གསར་འཇུགས་བྱས་
ཡོད་པ་རེད། ༡༩༩༡ ལོར་ལོ་གཅིག་གི་རིང་ལ་རྒྱ་གཞུང་གིས་དམངས་དམག་ཉེན་
རྒྱུ་ས་ཆོགས་ ༤༡༤ ཅམ་གསར་འཇུགས་བྱས་པ་རེད། འདི་དང་འབྲེལ་བའི་དཔེ་
མཆོན་ནི་ ༡༩༩༤ ལོའི་ཟླ་ ༡༠ བར་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་བསང་རྒྱ་རྫོང་དཔྱད་གོ་དགོན་
བའི་ཉེ་འགམ་དུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱི་བདེ་མི་སྡེའི་ལས་ཁུངས་ཁང་མིག་ ༡༡ ཅན་ཞིག་
གསར་འཇུགས་བྱས་པ་དང་། དེ་རྗེས་སྤྱད་གོན་བར་གནས་མཁའ་དུ་འགྲོ་བ་དང་ཡང་
ན་དགོན་པ་ནས་ཁ་འབྲལ་མཁན་སྤྱི་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་དེ་ནས་
ཆོག་མཆན་ཞུ་དགོས་པ་རེད། སྤྱི་བདེ་ལས་ཁུངས་དེ་ནི་གཞུང་ལས་ཁང་ཅམ་མ་ཟད་
བཀག་ཉར་ཁང་སོགས་ཀྱང་ཡོད་འདུག་ལ། དེ་མིན་དགོན་བའི་ནང་དུ་ཡོང་ནས་ཆབ་
སྲིད་སློབ་གསོ་སློབ་མཁན་གྱི་སྤྱི་གཞུང་གི་འགོ་འཁྲིད་སྡེ་ཆེན་སྡེ་ལེན་བྱེད་ས་ཡང་
ཡོད། བསང་རྒྱ་རྫོང་གི་མི་མང་ལ་སྤྱི་གཞུང་གིས་ཐེངས་གང་མང་ལ་བོད་ཀྱི་སྤྱང་
ཡིག་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་འགུལ་སྒེལ་མ་བཅུག་པ་དང་། འགྲོག་མིའི་རྣམས་བཅན་
བྱིས་བྱིར་བསྟུ་བྱས་པ། རྒྱ་སྤྱི་གས་ཆོགས་གསར་རྒྱག་བྱས་པ་སོགས་གཉའ་གཞོན་
རབས་དང་རིམ་བུ་སྤྱི་ཡོད་པ་རེད། བོད་མི་སྤྱི་ཞིག་གིས་རང་གི་ཐོབ་ཐང་སྤྱང་སློབ་
བྱེད་ཆེད་སྤྱི་གཞུང་ལ་རོ་རྒྱལ་བྱས་པ་ཡིན་ན་གཞུང་གིས་དག་གཞོན་བྱེད་བཞིན་
ཡོད། དཔེར་ན། ༡༩༩༤ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ བར་ར་བ་ཁུལ་རྫོང་ཐང་རྫོང་མི་མང་གིས་སྤྱི་

གཞུང་གིས་མི་མང་ལ་དབང་བའི་ས་ཆ་བཙན་བཟུང་བྱས་ཤིང་ཉེ་ལོ་ལྷན་ཁྲི་བདེ་
 ལས་ཁུངས་གསར་འཛུགས་བྱས་པར་ངོ་མོལ་བྱས་ཡོད་ན་ཡང་། སྲིད་གཞུང་གིས་དེ་
 ལ་བཟང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཐག་གཅོད་བྱེད་རྒྱ་པར་ཞོག་དེ་ལས་ཐོག་སྟེ་མི་མང་ལ་གཙར་
 རྒྱུ་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད་ཐ་ན་མི་གཅིག་སྟོན་ཁང་དུ་བསྐྱལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཡང་བྱུང་
 ཡོད་པ་རེད། དེ་ནང་བཞུགས་ནས་ཆུ་སྐུལ་འབྲི་བ་རྒྱུ་དུ་སྲིད་གཞུང་གིས་བཀག་
 ཉར་ཁང་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ནས་མི་འགྲུངས་པར་བཀག་ཉར་ཁང་དེ་ཉིད་སྲིད་གཞུང་ལ་ངོ་
 མོག་བྱེད་མཁན་ཀྱི་ཡར་ལངས་མཁན་བཀག་ཉར་བྱེད་སའི་ལྟེ་གནས་ཤིག་ཏུ་གྱུར་
 ཡོད་པ་རེད།

༤༽ ལམ་འགོག་དང་ཞིབ་བཤེར་ཆན་པ།

གཞུང་ལས་ལས་མི་དང་སོ་ལྷ་ཁང་གི་གནས་ཚུལ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གི་བདེ་ལས་ཁུངས་
 ཀྱིས་གཞུང་ལས་སྟེང་དུ་འགྲེམས་འཛོག་བྱས་ཡོད་པའི་སོ་ལྷ་ཁང་བརྒྱུད་ནས་གནས་
 བསྐྱར་བ་བཀག་འགོག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ལ། ཁོང་ཆོས་ནས་རྒྱ་ཆོད་མའི་འགྲུལ་སྐྱོད་
 ལ་དམ་བྱ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཐད་ཀྱི་དཔེ་མཆོན་ཡག་ཤོས་ཤིག་ནི། བོད་
 རྒྱུངས་ནགས་རྒྱ་རྩོད་ནས་འབྲི་བ་རྒྱུ་དུ་བར་གྱི་ལམ་ཐག་སྐྱེ་ལེ་ ༡༧༠ རང་རྒྱ་གཞུང་
 གིས་སོ་ལྷ་ཁང་ ༡ བཙུགས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རེད། སོ་ལྷ་ཁང་རེ་རེ་ཡི་གནས་བསྐྱར་བའི་
 འགྲུལ་སྐྱོད་ལག་འཁུར་ལ་ལྷ་ཞིབ་ནན་མོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། གལ་ཏེ་གནས་
 བསྐྱར་བ་སུ་ཞིག་གིས་མ་དགའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་པ་ཡིན་ན་དེ་ལ་གཙར་རྒྱུ་
 དང་བཀག་ཉར་སོགས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། འདི་དང་འདི་འདྲ་བའི་བོད་མའི་
 འགྲུལ་བཞུད་ལ་དོ་དམ་བྱེད་པའི་སྲིད་བྱས་མང་པོ་ཞིག་ ༡༠༠༡ལོར་བོད་ཁུལ་དུ་ཞི་
 བའི་འོས་ལངས་བྱས་ཤིང་འགོ་འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། དང་ཐོག་སྲིད་བྱས་རྒྱུ་
 རྟོད་པའི་རྣམ་པ་བསྟན་ཡོད་ན་ཡང་། ༡༠༡༡ ལོའི་རྒྱ་ ༥ བའི་ཆོས་ ༡ ཉིན་ཨ་མདོ་སྐྱེ་

བྱང་ནས་ཡིན་པའི་བོད་མི་གཉིས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་རྩ་རང་ལུས་མེར་སྲེག་
བཏང་བ་ནས་བཟུང་བོད་མི་འབྲུལ་སྐྱོད་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་རེད།

ག༽ མཚུག་ཐོམ།

གོང་དུ་བཤད་ཡོད་པ་བཞིན་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གི་བདེ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་འཛིན་
ཀུའུ་ཡུང་ཁྲང་ལས་གནས་ན་ཡོད་དུས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་སྤྱང་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་
རྒྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ ༢༠༠༩ ལོར་མེ་ཅིན་ཨོའ་ཡིན་ཟེག་ཅེད་འབྲུག་
ཆོག་ལས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྤྱི་བདེ་ལས་མི་དང་ཉེན་རྟོག་པའི་དབང་ཤུགས་དེ་སྤར་ལས་རེ་ཆེར་
སོང་ཡོད་པ་རེད། འདི་དག་གིས་བོད་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཁག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་གཞོན་
ཤུགས་འཕར་མ་ཞིག་སྤྲད་ཡོད་པ་རེད། བརྟན་སྤྱིང་དང་ཡར་རྒྱས་འཛུགས་སྐྱོན་ལ་ཁ་
གཡར་ནས་མང་ཆོག་ལས་ཀྱིས་སྤྱིད་གཞུང་ལ་དོ་རྒོལ་བྱེད་པའི་ལུས་ཤུགས་མེད་པར་
བཟོ་བ་ནི་རྒྱ་གཞུང་གི་ཆབ་སྤྱིད་ཀྱི་ལངས་སྤྱོད་ལས་ཀྱི་ཆོག་ལས་ཡོད་ལ། གོང་དུ་བརྗོད་
ཡོད་པའི་གཞི་རིམ་མང་ཆོག་ཙུ་འཛུགས་བྱས་ནས་སྤྱི་ཆོག་ལས་ཀྱི་མང་གཞིའི་ལས་ཀ་
ལག་ལེན་འཁེལ་བར་བྱེད་པ་དང་། ང་རྒྱ་རང་བཞིན་གྱིས་དོ་དམ་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱིས་
སྤྱིད་གཞུང་གིས་མི་མང་ལ་སྤྱངས་འཛིན་གང་ལེགས་ཡོང་བར་སྐྱབས་བདེ་བཟོས་པ་
རེད། དེ་མིན་རྒྱ་གཞུང་གིས་ལོ་རེར་འཕྲོ་སོང་སོན་ཆེན་མོ་བཏང་ནས་བོད་ཁུལ་ཡར་
རྒྱས་སུ་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པར་བརྗོད་ནའང་དོན་དངོས་སུ་འཕྲོ་སོང་དེ་དག་རྒྱ་ནག་སྤྱིད་
གཞུང་རང་གི་བརྟན་སྤྱིང་སྤྱིད་བྱས་དང་འབྲེལ་བའི་ལས་གཞི་ཁག་གི་སྤྱིང་དུ་གཏོང་
བཞིན་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལས་ཀྱང་ཡ་མཚར་དགོས་པ་ཞིག་ནི་རྒྱ་ནག་དབུས་གཞུང་གི་
བདེ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་འགན་འཛིན་ཟུར་བ་ཀུའུ་ཡུང་ཁྲང་ལས་གནས་ནས་ཕྱད་ཡོད་ན་
ཡང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཀུའུ་ཡིས་བརྟོན་པའི་འག་གཞོན་སྤྱིད་བྱས་དེ་དག་ད་དུང་སྤྱི་
མཐུད་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་རེད།

གཉིས་པ། ཚན་ཅུལ་དང་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་།

ཕྱི་ཕྱི་ཁྱིམ་ས་ལུགས་ཁོད་དུ་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་གི་གཏན་འབེབས་ནི།
ཁྱི་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་ཐང་ཕྱི་ཕྱི་ཁྱི་ཁྱི་ཆེངས་ཀྱི་ཉིད་ཚན་ ༡༧ པ་དང་།
ཁྱི་ཕྱི་ཁྱི་ཁྱི་ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་ཀྱི་ཉིད་ཚན་ ༡༩ པའི་
ནང་འཁོད་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་འཇམ་སྒྲིང་ཁྲོན་ཡོངས་སུ་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་
ཐོབ་ཐང་གི་གསལ་ཆེན་རིང་བཞིན་བསྐྱར་དུ་བུགས་ཆེན་པོས་སྒྲིང་སྒྲོང་གནང་བཞིན་
པའི་དུས་སྐབས་འདིར། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐོད་ནང་དུ་བརྒྱད་ལམ་ཆང་མར་ཁྲོན་ཡོངས་
ནས་ཞིབ་བཤེར་དང་བཀག་སྡོམ། བཅོམ་སྒྲིལ་འཇུག་གིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་
གིས་ལག་ཅུལ་དེ་དག་མང་ཆོགས་འཇུ་བཟུང་བྱ་ཐབས་ཀྱི་བདེན་དཔང་ཆེད་མེད་སྒྲིང་
དང་། གསལ་ཆེད་དུས་ཆེན་སྐབས་བརྒྱད་ལམ་བཀག་སྡོམ། དེ་བཞིན། ཐོད་ནང་དུ་
༧༥འོང་ས་དུ་ལའི་སྒྲིལ་མ་མཆོག་གི་གསུང་ཆོས་སྒྲོར་གྱི་སྒྲིང་བརྒྱན་སོགས་བཀག་
སྡོམ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། བརྒྱད་ལམ་བཀག་སྡོམ་གྱི་བྱ་སྒྲིང་འདི་དག་གིས་ཐོད་མིའི་མི་
སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བདུལ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་ཡོད།

༡༥ ཁྱི་ཕྱི་ཁྱིམ་ས་

མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་གིས་མི་དམངས་དང་མི་སྒྲིལ་བར་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་འདིས་
སྐབས། མི་སྒྲིལ་རང་ཉིད་ལ་དབང་བའི་ཁོར་ལུག་དེ་འགན་སྲུང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་མ་
ཟད། སྲིད་གཞུང་དང་མི་སྒྲིལ་གཞན་གྱི་བཅོན་གཞོན་མི་ཡོང་བ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་
བཞིན། མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ནི་སྐྱེ་བརྗེ་རང་དབང་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་
ཡོད། མི་དམངས་ཕན་ཚུན་བར་འབྲེལ་འདིས་བྱེད་སྐབས། དེའི་བརྒྱད་རིམ་ཆ་ཆང་
ཡོངས་བསྐྱགས་དང་བདེ་འཇགས་རང་བཞིན་ཅན་ཞིག་མ་ཡིན་པར་གསང་བའི་རྣམ་

བ་ཅན་ཞིག་ཆགས་ཡོད། གལ་སྲིད་གོང་གསལ་དགོས་འདུན་དེ་དག་དང་རྒྱབ་འགལ་
དུ་སྒྱར་ཆོ། མི་དམངས་ཀྱི་ངོས་ནས་མི་སྦྱེར་དང་འབྲེལ་བའི་གཏམ་སྒྲིང་དང་ཚོད་རྟོག་
ཅན་གྱི་བརྗོད་གཞི་སྒྲིང་སྒྲོང་བྱེད་བའི་འདུན་པར་བཅུལ་བཞིག་ཐེབས་ངེས་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོར། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱིས་མི་སྦྱེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་
སྒྲོར་ལ་གལ་ཆེའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་གཏན་འབེབས་ཞིག་གནང་ཡོད། གཏན་
འབེབས་དེའི་ནང་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་དོན་ཐད་ཀྱི་
མཐོ་རིམ་ཁྲད་ལས་བའི་ངོས་ནས། མི་སྦྱེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ལ་འབྲེལ་ཡོད་
སྟེན་ཐོ་འདོན་དགོས་པའི་རེ་བ་བཏོན་ཡོད་པ་ལྟར། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་མཐོ་
རིམ་ཁྲད་ལས་བའི་སྟེན་ཐོའི་ནང་དུའང་། བྱིས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་དང་དོན་
དངོས་ལག་བསྟར་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་། མི་སྦྱེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་ངེས་པར་
དུ་འགན་སྲུང་བྱ་དགོས་པ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། ད་དུང་སྟེན་ཐོའི་ནང་དུ་ཐོབ་ཐང་
འབྲེལ་བར་གཤམ་འབྲེལ་བྱས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པས། མི་སྦྱེར་གསང་བའི་
ཐོབ་ཐང་ལ་བཅུལ་བཞིག་བཏང་ཆོ། དཔེར་ན། སྤྱི་བརྗོད་རང་དབང་དང་། གནས་
རྒྱལ་བསྐྱེད་དང་བརྒྱུད་སྟོན་གྱི་བསམ་སྒྲུབ་རང་དབང་། ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རོ་
ཆོལ་གྱི་རང་དབང་སོགས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གཞན་དག་ལ་འང་འགོག་སྟེན་
ཐེབས་ངེས་ཡིན་ལ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཁག་མང་པོར་བཅུལ་བཞིག་ཐེབས་བཞིན་
པ་དེའང་། བརྒྱུད་ལམ་ལ་བཀག་སྟོམ་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་འབྲུང་གིན་ཡོད། དཔེར་
ན། གང་ལྟར་བཀག་བསྐྱེལ་དང་བཅོམ་འཇུག་མནར་གཅོད་གཏོང་བ་སོགས་ཀྱི་
གནས་རྒྱལ་མཐའ་དག་ནི། མི་སྦྱེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བཅུལ་བཞིག་བཏང་བར་
བརྟེན་ནས་ཡོང་གིན་ཡོད།

ཏ་ཅང་དམིགས་བསལ་གྱི་གནས་སྐབས་འོག་ད་གཞོད་ཞི་བའི་འདུ་འཛོམས་རང་

དབང་ཐོབ་ཐང་དང་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་ཆད་བཀག་ཡོང་གི་ཡོད། འགྲོ་བ་
 མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་དོན་ལྷན་ཆོག་གས་ཀྱིས་བཟོད་དོན། གནས་ཚུལ་གང་རུང་ཞིག་
 འཕྱོར་བའི་སྐབས་སུ་འདྲ་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་བཅའ་བཞིག་ཐེབས་སྲིད་
 ལྟ་བུ། སྲིད་གཞུང་གིས་འཕྱོར་མོན་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་གང་དག་ཁྲིམས་མཐུན་
 དང་དགོས་ངེས། འོས་མཐུན་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་བདེན་དཔང་བྱས་ཤིང་། ད་གཟོད་
 དེ་དག་གི་ཁྲབ་ཆད་གཞིར་བཟུང་བའི་ཆད་བཀག་བྱས་པའི་རིགས་རྩུང་ཙམ་འོས་
 མཐུན་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེར་མཚུངས་ཆད་བཀག་བྱེད་ཐབས་ཀྱང་གང་བྱུང་དང་
 ཁྲིམས་འགལ་ཡིན་མི་ཆོག་ཆད་བཀག་གང་དང་གང་ཡིན་ཡང་ངེས་པར་དུ་ཁྲིམས་
 ལུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་དང་མཐུན་དགོས། དེ་བཞིན། མི་ཆང་མར་དེ་དང་འབྲེལ་
 ཡོད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་གཏན་འབེབས་དང་འབྲེལ་བཟོད་ཁག་ཤིས་ཉོགས་ཡོད་པ་
 བཟོ་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ཆེ་མི་དམངས་ཀྱིས་ད་གཟོད་རང་ཉིད་ལ་ཆད་བཀག་གང་
 དང་གང་ཐེབས་སྲིད་པ་དང་། ཆད་བཀག་དེ་དག་སུ་ཞིག་གིས་ལག་བརྟར་བྱེད་ཀྱིན་
 པ་ཤིས་སྟུབ། ཡིན་ནའང་། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱིས་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་དང་
 གཞན་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་རྩའི་ཐོབ་ཐང་ཁག་ལ་གཞོན་སྒྲོལ་ཅ་བ་ནས་བཟོ་མི་ཆོག་
 སྱིར་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་ཆད་བཀག་བཟོ་རྒྱ་ཁྲིམས་ལུགས་ནང་གཏན་
 འབེབས་བྱས་ཡོད་ནའང་། དོན་དངོས་ཐོག་ཁྲིམས་མཐུན་ཀྱི་བཀག་སྒྲོལ་ཆད་གཞི་
 དེར་སྐྱེབས་པ་ཡིན་ན་ད་གཟོད་ཁྲིམས་ལྟར་ཆད་བཀག་བྱ་ཆོག་གལ་སྲིད་ཁྲིམས་
 ལུགས་ནང་ཁ་གསལ་བོའི་སྒྲོ་ནས་གཏན་འབེབས་བྱས་མེད་ཆེ། ཁྲིམས་མཐུན་ཀྱི་
 ཆད་གཞི་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་དང་། སྤྱི་བའི་བདེ་འཇགས་སྤྱིག་གཞི། སྤྱི་
 བའི་འཕྲོད་བསྟེན་བདེ་འཇགས། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཀུན་སྨོད་དང་མི་སྒྲིལ་གཞན་པའི་
 ཐོབ་ཐང་ལ་གཞོན་འཆེ་ཐོག་པ་བཅས་ཀྱི་རྒྱ་ལས་བརྒྱལ་མི་རུང་། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་

གཞུང་གིས་མི་སྐྱེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་བཀག་སྡོམ་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་
སྟངས་དེ་དག་ནི། བོད་གསལ་ཆ་རྒྱུན་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་དང་ཡོངས་སུ་འགལ་བ་ཆགས་ཡོད།

༧༥ བོད་ནང་བཀག་སྡོམ་ལྟ་ཅིག་བྱེད་ཀྱངས།

བོད་ནང་དུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་མི་སྐྱེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་བརྟེན་འཛིག་གང་ཡང་བྱེད་
ཀྱིན་མེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཆབ་སྲིད་གནད་དོན་དུ་དོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་པའི་བརྒྱུན་
རིས་དང་ཡིག་ཆ་སོགས། བོད་མི་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་ལ་ལག་སྟོན་བྱུང་བར་བརྟེན་ནས་འཇུག་བྱུང་
བཅོན་འཇུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ད་དུང་ལོ་ལྟར་དུ་ལའི་སྤྱི་མཐོང་འཁུངས་སྐྱར་སྤྱོད་པ་ལ་ཉེ་
སྐབས། བོད་ནང་དུ་སྐད་འཕྲིན་གྱིས་མཚོན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཏང་རྒྱུ་ཡོངས་ཚོགས་སྤྱོད་
རྒྱུ་གིན་ཡོད་ལ། ཁ་བར་དང་དེ་ལས་གཞན་པའི་བརྒྱུད་ལམ་ཁག་ལ་འདྲ་བཀག་སྡོམ་
ནན་མོ་བྱེད་བཞིན་ཡོད། གནས་སྟངས་འདི་དག་གིས་མི་དམངས་སྐྱེར་གྱི་གསང་བའི་
ཐོབ་ཐང་དང་སྤྱོད་རང་དབང་བཅས་བཞིག་གཏོང་གིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྤྱི་ཚོགས་
ཁྲིད་ཏེ་ཅང་ཆབས་ཆེ་བའི་མཇུག་འབྲས་ངན་པ་སྐྱུན་བཞིན་ཡོད། རང་ལོ་ ༣༤ ཡིན་
པའི་བྱ་བཟ་གིས་དཔལ་འཕྱོར་ནི། ཆབ་སྲིད་གྱི་གནད་དོན་ལྟར་པའི་བརྒྱུན་རིས་དང་
ཡིག་ཆར་བལྟས་པར་བརྟེན་ནས་འཇུག་བྱུང་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། བཀག་བསྐྱེལ་
སྐབས་མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་སྤྱི་ཚོགས་མནར་གཅོད་བཏང་བར་བརྟེན་ནས། བཀག་
སྐྱེལ་ཁང་དུ་བདུན་ཕྲག་གཅིག་ནང་འདས་ཁྲོངས་བྱིན་ཡོད་པ་རེད།

༧༦ གཅིག་ཁྲིམས་མཐུན་རང་བཞིན།

རྒྱ་གཞུང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུན་འཁྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིན་
མེད། ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ཁག་ཁ་གསལ་མེད་པར་མོག་པོར་བཅོས་
ཡོད་སྐབས། མི་དམངས་ཀྱི་དོས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་གང་ཞིག་ཁྲིམས་མཐུན་

ཡིན་མིན་རྟོགས་ཐབས་བྲལ་བ་ཆགས་ཡོད། དཔེར་ན། གནས་འཕྲིན་བརྒྱུད་ལྷན་གྱི་ཐད་ལ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁེ་ལས་འདེམ་ཁྲིམ་ཆོང་མས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བརྒྱུད་ཐད་ལ་
 བཀག་སྡོམ་བྱེད་བཞིན་བཤེས་ཀྱི་ཡོད་རེད། ཡིན་ནའང་། བཀག་སྡོམ་གྱི་ནང་དོན་
 ཆོད་གཞི་གང་ཡིན་པ་རྟོགས་ཐབས་བྲལ་བ་ཆགས་ཡོད། དེར་བརྟེན། བརྟན་དཔྱད་
 ཆོད་ལྷ་རིམ་པ་བརྒྱད་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཆོད་བཀག་ལ་ཆོད་བགམ་བྱེད་བཞིན་ཡོད་
 ལྟམས། རྣམ་རྒྱུན་ཁེ་ལས་སྡེ་ཁག་དེ་དག་གིས་ཆོད་ལས་བཀལ་བའི་སློ་ནས་རང་ཉིད་
 ལ་ཆོད་བཀག་བཟོ་བཞིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་རྒྱ་ནག་གི་བརྒྱུད་ཐད་
 ལ་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་མཁན་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཆོག་སྡེ་ཞིག་(GreatFire.
 org)གིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་དོན། སྤྱི་ཁོར་མི་ཆི་ལི་(Microsoft)མཉམ་ཆས་བཟོ་
 གུས་རྒྱ་ནག་ནང་བྱིར་འཕྲོད་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་པའི་སློག་ཁྲིམ་ཆོད་ཀྱི་འཕྲོད་ཆོས་བཤེར་
 མ་ལག་(bing)ནང་ཆོད་བཀག་བྱས་པའི་ཆོག་བཞིན་ཀྱི་གངས་ཆོད་ནི། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་བཀག་སྡོམ་བྱེད་བཞིན་པའི་ཆོད་བཀག་ཆོག་བཞིན་ལས་ཀྱང་མང་བ་ཆགས་
 ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡིས་ཁེ་ལས་དེ་དག་གིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བཀག་སྡོམ་བྱེད་བཞིན་པའི་
 ཆོག་བཞིན་ནང་དོན་གྱི་བྱུང་ཁོངས་ཆོད་གཞི་ག་འདྲ་ཞིག་ཡིན་མིན་ཤེས་ཀྱིན་མེད་པ་
 མཆོད་ཡོད། ཁེ་ལས་དེ་དག་གི་ངོས་ནས་ཆོད་བགམ་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་ཆོད་བཀག་
 བཟོ་བཞིན་པ་དེ་ནི། རྒྱ་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ཁྲོད་
 རྒྱ་གསལ་ཡང་དག་ཅི་ཡང་བཞུགས་མེད་པའི་རྒྱུ་ལྡིང་ཡོད།

མི་དམངས་ཀྱིས་ཆོད་ཅལ་བེད་སྤྱོད་བྱས་པར་བརྟེན་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་ཁྲིམས་དང་
 འགལ་བཞིན་པ་དེའང་། རྣམ་རྒྱུན་གསལ་པོ་རྟོགས་མ་བྱུང་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བརྟེན་
 བྱས་ཡོང་གིན་ཡོད། དཔེ་མཆོད་ཅམ་བྱུངས་ནས་བཤད་ན། བོད་མི་གཉིས་ཀྱིས་
 གཅན་གཅན་གྱི་པགས་པའི་རྒྱན་གོས་རྒྱུན་པའི་འདྲ་བར་ཞིག་གི་སྟེང་ཡི་གེ་བྲིས་ཏེ་

སྐད་འཕྲིན་ནང་བཏང་བར་བརྟེན་ནས། ཁོ་གཉིས་སོ་སོར་ལོ་ ༥ ནང་ ༧ གྱི་དུས་
 བཀག་བཅོན་འཇུག་གི་ཁྲིམས་ཐག་བཅད་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་གཉིས་ལ་བཙུགས་པའི་
 བཀག་ཉེས་ནི་གནས་འཕྲིན་བརྒྱ་བརྒྱད་མི་ ༡༥ ལས་བྱུང་བའི་སྐད་འཕྲིན་ཚོགས་པ་
 ཞིག་ནང་། མི་གཞན་ལ་སྤྱད་བཞོན་བའི་འདྲ་པར་བསྐྱར་བ་ཡིན་ཚུལ་བརྟེན་ཡོད། ཡིན་
 བཤང་། ཁྲིམས་ཁང་གི་ངོས་ནས་ཁོ་གཉིས་ཀྱིས་སྐད་འཕྲིན་ཚོགས་པའི་ནང་འདྲ་པར་
 དེ་བསྐྱར་བར་བརྟེན་ནས། ཁྲིམས་འགལ་གྱི་གནད་དོན་ག་རེ་བསགས་ཡོད་པའི་སྐོར་
 འབྲེལ་བརྟེན་གང་ཡང་བྱས་མེད་པ་རེད།

གོང་གསལ་དཔེར་བརྟེན་དེ་གཉིས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་ལུགས་ཁྲོད་
 གྱི་ཁ་གསལ་མེད་པའི་ཆ་དེ་བེད་སྤྱད་ནས། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྟངས་
 བཟུལ་བཤེག་གཏོང་བཞིན་པ་གསལ་ཐོར་མཆོན་ཡོད། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་གནད་དོན་ཆེ་
 སོས་ནི་ཁྲིམས་ལུགས་དེ་དག་གིས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་བཟུལ་བཤེག་བཏང་བ་ཙམ་
 མ་ཡིན་པར། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལོངས་སྤྱོད་ཐད་ཆད་ལས་བཞུལ་བའི་བཀག་སྡོམ་
 ཏ་ལས་པ་ཐེབས་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ལྡན་པའི་ནང་དོན་
 ཁག་ལ་ཁ་གསལ་ཏེ། ཁྲིམས་ཁང་དང་ཁེ་ལས་ལྗེ་ཁག་སོགས་ལ་སྲིད་གཞུང་གི་
 སྟངས་འཛིན་ཐེབས་ཀྱིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། ཁོ་ཚོས་མ་འོངས་པར་རྒྱ་གཞུང་གི་བཀག་
 སྡོམ་འཁོན་ལན་མི་ཐེབས་པའི་ཆེད་དུ་ཆད་བཀག་སྡོམ་ཚོགས་བཅོ་བཞིན་ཡོད། དེ་ལྟའི་
 ཆད་ལས་བཞུལ་བའི་གསལ་ཁ་མེད་པའི་ཁྲིམས་ལུགས་དག་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་
 མཐུན་གྱི་ངོ་མོ་མི་ལྡན་པའི་ཁྲིམས་འགལ་གྱི་བྱ་སྤྱོད་ཅིག་ཆགས་ཡོད།

༡༽ དཀོན་པེས་རང་བཞིན་དང་བླང་སྟོན་རང་བཞིན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༣ ཆེས་ ༧ ཉིན། ཆབ་མདོ་གྲོང་ཁྱེར་ཆ་བ་དཔལ་གོད་རྫོང་

ཁྲོང་གསར་དགོན་པའི་གྲུ་རྫོང་བཟང་ཆོས་འབྱོར་གྱི་གྲུ་ལག་ཏུ་རྒྱ་གཞུང་ཉེན་རྟོག་པས་
 སྡོག་གཤེར་བྱས་པ་མ་ཟད། ཁོང་གི་ལག་ཐོག་ཁ་པར་བཅན་འཕྲོག་བྱས་ཡོད་པ་དང་
 ། རྗེས་སུ་ཁོང་གིས་སྐད་འཕྲིན་བརྒྱུད་བོད་ཕྱི་ནང་གི་བླ་བློགས་ལན་ཚུན་བར་ལ།
 གཤོང་ས་རྒྱ་ལའི་རྒྱ་མ་མཆོག་གི་གསུང་ཆོས་བརྒྱུད་བསྐྱར་བྱས་ཡོད་པའི་ཉེས་མིང་
 འོག་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གྲུ་རྫོང་བཟང་ཆོས་འབྱོར་གྱི་ངོས་ནས་རྒྱ་གཞུང་གི་
 ཁྲིམས་ལུགས་ནང་བཀག་སྡོམ་གཏན་འཁེབས་གང་དག་ཡོད་པ་ཁ་གསལ་པོ་མེས་
 གྱིན་མེད་པ་རེད། གལ་སྲིད་ཁོང་གིས་མེས་ཀྱི་ཡོད་པའི་དབང་དུ་བཏང་ནའང་། དེ་
 ལྟའི་ཆོད་ལས་བརྒལ་བའི་བཀག་སྡོམ་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་འགལ་བའི་
 དགོས་མེད་ཀྱི་ཁྲིམས་འགལ་བྱ་སྡོད་ཅིག་ཆགས་ཡོད།

རྫོང་བཟང་ཆོས་འབྱོར་འཇུ་བཟུང་མ་བྱས་པའི་ཉེན་འགའི་སྡོན་ལ། བོད་མི་བཟང་གིས་
 དཔལ་འབྱོར་ཡང་ལག་ཐོག་ཁ་པར་ནང་། ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གནད་དོན་ལྡན་པའི་ཡི་གེ་དང་
 བརྟན་རིས་ཡོད་པར་ཁ་གཏམ་ནས་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོང་གི་
 ལག་ཐོག་ཁ་པར་ནང་སྡོག་གཤེར་གྱིས་ལག་སོན་བྱུང་བའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གྲང་།
 བཟང་གིས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མི་སྣེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བཅའ་བཞིག་བཏང་བ་ཞིག་
 ཆགས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཡི་གེ་དང་བརྟན་རིས་དེ་དག་བཅན་འཕྲོག་བྱས་པ་ནི་མི་སྣེར་གྱི་
 སློ་བརྗོད་རང་དབང་བཅན་འཕྲོག་བྱས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེར་མ་ཟད། བཟང་གིས་
 དཔལ་འབྱོར་འཇུ་བཟུང་བཀག་བསྡོམ་འོག་མི་སྡོད་ལས་འདས་པའི་སྐྱག་སྦྱོང་མནར་
 གཅོད་བཏང་བར་བརྟེན་ནས་འདས་སྤོངས་བྱིན་ཡོད། གནས་སྤངས་འདི་དག་ཆང་མ་མི་
 སྣེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བཅའ་བཞིག་བཏང་བར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་བཞིན་ཡོད།

གོང་བཀོད་རྫོང་བཟང་ཆོས་འབྱོར་དང་བཟང་གིས་དཔལ་འབྱོར་གཉིས་ཀྱི་དཔེ་མཆོན་
 འདི་ལས། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་སྤང་མེད་དུ་བཏང་སྟེ། མི་དཔངས་

གྱི་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་བརྟེན་པ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་པ་གསལ་བོར་བསྟན་
 ཡོད། སྒྲིལ་བཏང་བྱ་གཞུང་གི་ཁྲིམས་ལུགས་ནང་དུས་བསྟུན་གྱི་སློན་པ་ཆད་བཞག་
 བྱེད་ཆོག་པ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་ཀྱང་། གཏན་འབེབས་དེ་དག་ལག་བསྟར་
 སྐབས་འདྲ་བཟུང་བཞག་བསྐྱེལ་དང་མི་དམངས་ཀྱི་ཆེ་སྲོག་བཙན་འཕྲོག་བྱེད་ཀྱིན་
 བའི་གནས་སྟངས་དེ་ནི། ཁྲིམས་ལུགས་ནང་གཏན་ལ་ཕབ་པའི་ཆད་བཞག་གི་
 དམིགས་ལུལ་དང་མཐུན་གྱི་མེད་པ་མ་ཟད། འོས་མཐུན་ཆད་བཞག་བཟོ་བའི་ཅ་
 འཛིན་དང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་རྒྱབ་འགལ་གྱུར་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་
 མིའི་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བརྟེན་པ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་པའི་རྩ་བལ་གི་གནས་
 སྟངས་འདི་དག་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་ཡོངས་སུ་རྒྱབ་འགལ་ཆགས་ཡོད།

ག༽ མཚུག་ཐོམ།

ཉེ་བའི་ལོ་འགའི་ནང་གནས་འཕྲིན་ཏུ་རྒྱའི་གཞི་རྒྱ་ལུགས་ཆེ་ཏུ་བྱིན་པ་དང་བསྟུན་
 བས། མི་དམངས་ཀྱིས་ཀྱང་ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་སྟུང་དེ་ཕན་ཚུན་བར་འབྲེལ་འབྲིས་
 བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཁྲབ་ཁོངས་སྤར་
 བས་རྒྱ་ཆེ་ཏུ་བྱིན་ཡོད། གནས་སྟངས་འདིས་མང་ཆོགས་ཀྱི་སོ་སོའི་སྤྱི་བརྗོད་རང་
 དབང་ཡོངས་སྟོང་གི་སློན་པ། སོ་སོའི་འདོད་འདུན་འཆོལ་སྟེགས་དང་མི་ཕན་ཚུན་
 བར་བསམ་སྒོ་བརྗེ་རེས་བཅས་སྤར་བས་རྒྱ་ཆེ་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པ་མཆོན་ཡོད། ཨ་རིའི་
 སྤྱིག་གཞུང་གིས་མི་དམངས་ཀྱི་མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བརྟེན་པ་བཞིག་བཏང་སྟེ་
 སློག་ཉན་བྱེད་པའི་འཆར་གཞི་རྒྱབ་བརྟེན་སྐབས། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཆོགས་ཁྲོན་ཡོངས་
 མི་སྒྲིལ་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་ཕྱོགས་སུ་ལངས་ཡོད། དེར་མ་ཟད་
 ཐོབ་ཐང་དེ་དག་གི་གལ་ཆའི་རང་བཞིན་བསྐྱར་དུ་གསལ་འདེབས་བྱས་ཡོད།

ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤར་བཞིན་མི་སྟེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་བདུལ་བཞིག་
 གཏོང་བ་སོགས། དྲག་གཞོན་བཀག་སྡོམ་རང་བཞིན་གྱི་སྲིད་རྒྱལ་སྤྱོད་ལག་
 བསྟར་བྱེད་བཞིན་ཡོད། བོད་ནང་དུ་མི་དམངས་ཀྱི་མི་སྟེར་གསང་བའི་ཐོབ་ཐང་ནི།
 ཁ་གསལ་གྱི་གཏན་འབེབས་ཚད་གཞི་གང་ཡང་མེད་པའི་གནས་སྟངས་འོག་བདུལ་
 བཞིག་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཅ་འཛིན་གང་གིས་
 གྲང་བོད་མིའི་གནས་སྟངས་དེར་སྤྱད་སྟོབ་བྱེད་ཐུབ་ཀྱིན་མེད་པ་མ་ཟད། དེ་ལས་
 ཐོག་སྟེ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཚད་བཀག་དེ་དག་ལོག་པར་སྤྱད་ནས། བཙོན་འོག་དུ་མི་
 སྟོད་ལས་འདས་པའི་སྤྱག་སྟོང་མནར་གཅོད་གཏོང་བ་དང་དམར་གསོད་གཏོང་བ་
 སོགས་ཀྱིས་མཆོད། འགྲོ་བ་མིའི་གཞི་ཅའི་ཐོབ་ཐང་རྣམས་མཐའ་གཅིག་དུ་བདུལ་
 བཞིག་གཏོང་བཞིན་ཡོད།

གསུམ། ཆོས་ལུགས་ལ་དྲག་གཞོན།

ནང་པའི་ཆོས་ནི་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་རིག་གནས་མང་གཞི་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད།
 དེར་བརྟེན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ནང་ཆོས་ནི་བོད་རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་ཐང་གི་འགོག་རྒྱ་ཆེ་
 འོས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད། དུས་རྒྱུན་བོད་ནང་གནད་དོན་ག་རེ་བྱུང་བ་ཡིན་
 ནའང་། དེའི་འབྱུང་རྒྱུ་ཐད་བདེན་དཔང་ཡོད་མེད་ལ་མི་ལྟ་བར། མཐའ་གཅིག་དུ་
 བཀའ་ཉེས་ཡོད་ཚད་དགོན་པའི་སྟེང་འགལ་རྒྱུ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་བཞིན། བོད་མིའི་
 སྤྱི་ཆོགས་ཁོད་ནང་ཆོས་ནི་ཏ་ཅང་ཅ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་སྟབས། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་ནང་པའི་ཆོས་དང་དགོན་སྟེ་ཁག་ལ་བཀག་སྡོམ་དང་ཅ་གཏོར་གཏོང་བའི་སྲིད་
 རྒྱལ་སྤྱོད་ཆོགས་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ད་དུང་རྒྱ་གཞུང་གིས་འགོང་ས་རྒྱ་ལའི་
 གླ་མ་མཆོག་ལ་ཁ་གཏད་གཅོག་ཐབས་སུ། འགོང་ས་རྒྱ་ལའི་གླ་མའི་དབུ་ཁྲིད་པའི་
 གཞུང་དང་ལམ་ལུགས་དེ་ནི། འགྲོར་མེད་གལ་རིམ་དང་ཞིང་བཀ་མང་ཆོགས་ཁྲི་སྟོང་

མང་པོར་བཤུགས་ཤིང་པའི་ལམ་ལུགས་རྩིང་བ་རོ་ལངས་ཀྱིས་བྱེད་ཅིག་ཡིན་སྟེ་
 དགག་ཀྱིས་ཐེལ་སྟོག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་དེ་དང་དུས་
 མཚུངས་སུ། གཤེད་ས་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་གིས་ཁོང་ཉིད་རྒྱ་ལའི་སྒྲ་མའི་སྐྱ་ཐེང་
 མཐའ་མ་དེ་ཆགས་སྟེ་སྟོར་གསུངས་པའི་ཐད་ལ། ཆོར་ཤུགས་རྟོན་པོས་མཐའ་
 གཅིག་ཏུ་དགག་ཀྱིས་བྱས་ཏེ། གཤེད་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་ཐེང་རྩིས་མ་རྒྱ་གཞུང་རང་
 ཉིད་ཀྱིས་ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་འདིར་གིན་ཡོད་པ་རེད། བྱ་སྟོང་འདི་དག་
 ལས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱ་ཐབས་ཐད། རྟོགས་གཅིག་ནས་ནང་ཆོས་
 གི་ཤུགས་རྟོན་ཅ་གཏོར་དང་། རྟོགས་གཞན་ཞིག་ནས་ནང་ཆོས་ཀྱི་ཤུགས་རྟོན་ལོག་
 སྟོང་ཀྱིས་སྤྱི་ཆོགས་སྤངས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་གཉིས་སྟོང་ཀྱིན་པ་མཛོང་བྱུང། བྱི་ལོ་
 ༡༠༡༤ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཆོས་ལུགས་ཅ་གཏོར་བྱས་པའི་གྲུང་གུང་ནི། ང་ཆོས་
 མཛོང་བྱུང་པའི་བྱི་ཚུལ་གྱི་ལག་བསྟར་བཀག་སྡོམ་དག་ལས་ལྷབ་འགྱུར་ཆགས་ཡོད།

༡༽ བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་གཏོར་བཞིག

སྤྱིར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་སྟེང་དུས་འོག་ཏུ། ཆོས་ལུགས་ལ་གོ་གནས་དང་གདེང་
 འཛིག་ཅི་ཡང་མེད། བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ལ་མཆོན་ནའང་དམར་ཤོག་རིག་གསར་ལས་
 འགུལ་སྐྱབས་གསལ་ཐབས་བྲལ་པའི་ཅ་གཏོར་ཤུགས་རྟོན་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ནའང་།
 རྩིས་སུ་བོད་པའི་སྤྱི་ཆོགས་ཁོང་མང་ཆོགས་རང་ངོས་ཀྱི་འབད་བཅོམ་ལ་བརྟེན་ནས།
 ཉམས་པ་སྦྲར་གསོ་དང་མི་ཉམས་རྒྱན་འཛིན་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། བྱི་ལོ་ ༡༠༠༩ ལོར་
 བོད་ས་ཡོངས་སུ་ཞི་བའི་རྩོད་དང་བོད་ནང་རང་ལུས་མེར་བསྐྱབས་ཀྱི་ཞི་བའི་རྩོད་
 རྩོད་ལ་བཅས་རིམ་བར་བྱུང་རྩིས། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡང་བསྐྱར་བོད་དུ་ནང་ཆོས་ཅ་གཏོར་
 གྱི་ལས་གཞི་བཅུམས་ཡོད་པ་རེད། ས་བྱི་ཞི་ཆོལ་ཆེན་མོའི་རྩིས་སུ་བོད་རང་སྟོང་
 སྟོངས་ཀྱི་དམར་ཤོག་དྲུང་ཆེ་ཡིས། ནང་པའི་སྟོན་པ་ཤུགས་ལྷབ་པའི་ཆབ་ལ་གུང་བྲན་

དམར་ཤོག་འཛིག་དགོས་པར་བཅོལ་ཡོད་པ་ལྟར། རྒྱ་གཞུང་དམར་ཤོག་གིས་ད་ལྟའི་
ཆར་བྱེད་ཐབས་སྤྱད་ནས་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ཙུག་ལྟོན་གཏོང་བ་ཞིན་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ནང་ཆོས་ཙུག་ལྟོན་གྱི་ཐབས་ལམ་རིགས་གཉིས་བཅུ་གྲྭ་ཀྱིན་ཡོད།
གཅིག་ནི་ནང་ཆོས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཙུག་ལྟོན་གཏོང་བ་དང་། གཉིས་ནི་བྲ་བཅུན་ཆུས་ས་
ལ་བྲག་གཞོན་བྱེད་པ་བཅས་རེད། དམར་ཤོག་རིག་གསར་ལས་འགུལ་ཁྱོད་བོད་ཁྱུ་
གྱི་དགོན་སྡེ་ ༤༠༠༠ ལྷག་ཙུག་ལྟོན་དང་། བྲ་བཅུན་ཁྱི་ ༥༠ ལྷག་བཅན་གྱིས་དགོན་པ་
ནས་སྤྱིར་སྤྱད་བཏང་ཡོད། དེར་མ་ཟད་རིམ་བཤ་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཆོས་ལུགས་ཙུག་ལྟོན་
གྱི་ཐབས་ལམ་སྤར་བས་ཞིབ་ཆ་དང་སྤྱད་སྤྱང་ལྟར་བར་གྱུར་ཡོད། ད་ལྟའི་ཆར་རྒྱ་
གཞུང་གིས་མངོན་གསལ་དོན་པོའི་སློ་ནས་དགོན་སྡེ་ཆུས་ས་ཙུག་ལྟོན་གཏོང་གི་མེད་
པར། དགོན་པའི་ཆོས་ཀྱི་བྱེད་སློ་ཆུས་ས་འགོག་པ་དང་དགོན་པར་ཆོས་སློ་རྒྱག་འཇུག་
གིན་ཡོད། དེ་བཞིན། བྲ་བཅུན་སྤྱི་ཡོངས་ལ་སྤེབ་གཅིག་ཏུ་ཁ་གཏད་གཞོན་འཆེ་མི་
གཏོང་བར། རྒྱ་སྤུལ་དང་དགེ་བཤེས་སོགས་དགོན་པའི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་ཆུས་ས་འཇུ་
བཟུང་བཅོན་འཇུག་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱིར་རྒྱ་གཞུང་གིས་དངོས་འགྲུལ་བརྒྱུད་གསུམ་
ནས་ནང་ཆོས་ཙུག་ལྟོན་གྱི་ཐབས་ཤེས་སྣ་ཆོགས་སྤྱོད་ཀྱིན་ཡོད་མོད། བོད་གསལ་
ཐབས་ལམ་དེ་གཉིས་ནི་འགྲུལ་ཆེ་ཤོས་ཡིན་པ་མ་ཟད། དེ་ཡིས་ནང་ཆོས་ཙུག་ལྟོན་
ཐད་འགྲུལ་རྒྱུ་ཆེན་པོ་ཐེབས་བཞིན་ཡོད།

༡༥ ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤང་བརྟན།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ལ་གཏོར་སློན་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་
ལུལ་གཙུག་པོ་ནི་ཆོས་འཁྲུགས་ཀྱི་རྟེན་བཞེངས་སློར་ཆགས་ཡོད། ཕྱི་ཟླ་ ༤ པར་མཆོ་
སློན་ཞིང་ཆེན་མགོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སློང་ཁུལ་མ་སློང་རྫོང་མཆོ་གན་རྩ་བར་གྱིང་།

རྒྱལ་དུ། ས་གནས་ཀྱི་གཞུང་གིས་བཀའ་ཀྱི་བཏང་སྟེ་འཕྲོད་བསྟེན་སྟེ་གནས་ཀྱི་ཕྱི་
 ལོགས་ཀྱི་མ་ཁི་འཁོར་ལོ་ ༡༩ ལྷེ་བཞིག་བྱས་ཡོད། མ་ཁི་འཁོར་ལོ་དེ་དག་ནི་ལོ་
 རྒྱུ་བཞིའི་ཡར་སྟོན་ལ་འཕྲོད་བསྟེན་མི་སྣ་དག་གིས་ཞལ་འདེབས་ལུལ་ནས་འཇུགས་
 སྐྱོན་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དེའི་ཐད་ས་གནས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་རྩོམ་བྲས་ཡོད་ཀྱང་།
 ཀྱི་གཞུང་གིས་སྤང་མེད་དུ་བཏང་སྟེ་བཅན་ལུགས་ཀྱིས་གཏོར་བཞིག་བཏང་ཡོད། དེར་
 མ་ཟད། ཀྱི་གཞུང་གིས་ལུལ་དེའི་གནས་རིར་གཏེར་ཁ་སྟོག་འདོན་ཐད། ཞི་བའི་རྩོམ་ལ་
 བྱེད་མཁན་ས་གནས་མང་ཆོགས་ལ་འཇིགས་སྐྱལ་དག་གཞོན་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

དེ་བཞིན། འཕྱི་རུ་རྫོང་ཁོངས་སུ་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཞི་བའི་རྩོམ་ལ་བྱང་བར་འཁོན་ལན་
 འཇིགས་སྐྱལ་ཆེད། ཕྱི་ཟླ་ ༩ པའི་ནང་མོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ནག་ཆུ་ས་ཁུལ་འཕྱི་རུ་
 རྫོང་དུ། ཀྱི་གཞུང་གིས་དག་ཐེར་དག་རྒྱང་ལས་འགལ་སྟེལ་ཡོད་པ་རེད། ལས་
 འགལ་དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་ལས་དོན་ཁག་ཅིག་ནི་འཕྱི་རུ་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་རིག་
 གནས་བཀག་སྟོམ་ལ་དམིགས་ཏེ། སྐབས་དེར་ཀྱི་གཞུང་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོའི་
 རྗེས་སུ་བཞེདས་བསྐྱོན་བྱས་པའི་མཆོད་རྟེན་དང་། སྟོམ་སྐྱབ་ཁང་། མ་ཁི་རྩོ་བཞོས་
 སོགས་ཆོས་སྟོགས་དང་འབྲེལ་བའི་འཇུགས་བསྐྱོན་ཡོད་ཆད་བཅན་ཀྱིས་བཞིག་
 བཅུག་ཡོད་པ་རེད།

༡༽ ཆོས་ལུགས་དབྱ་ཁྲིད་འབྱུང་བཟུང་།

ཀྱི་གཞུང་གིས་མོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ཅུ་གཏོར་ཀྱི་ཐབས་ལམ་གཞན་ཞིག་ནི། གནད་ཡོད་
 ཆོས་ལུགས་དབྱ་ཁྲིད་དག་ལ་གཞོན་འཆེ་གཏོར་བཞིན་ཡོད། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་
 སྤྱི་ཆོགས་ཁྲོད་ལུགས་སྟེན་ལྷན་པའི་མི་སྣ་དང་། གནད་ཡོད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་མི་སྣ་
 གཉིས་དམིགས་ལུལ་དུ་བཟུང་སྟེ་བཀག་སྟོམ་སྤྱིད་རྒྱས་སྟེལ་བཞིན་ཡོད། དེའི་ཀྱི་

མཚན་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཚོགས་སྡེ་གང་རུང་ཞིག་ལ་འཛིགས་སྐྱུལ་དང་། ཡང་ན་
 དགོན་སྡེ་གང་རུང་ཞིག་ལ་འཛིགས་སྐྱུལ་གཏོང་བའི་ཆེད། དེ་དག་གི་དབུ་ཁྲིད་དང་
 གླ་སྐུལ་ནམས་འཇུ་བཟུང་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། འབྲི་རུ་རྫོང་ལ་མཚོན་ནས་བཤད་ན་རྒྱ་
 གཞུང་གིས་ཚོས་སྟོགས་ཀྱི་རྟེན་བཞེངས་ནམས་ཅ་གཏོར་གཏོར་བའི་ཆེད་དུ། རྟེན་
 བཞེངས་གནང་མཁན་མི་སྣ་གཙོ་བོ་འཇུ་བཟུང་བྱས་པའི་ཐོག་ནས། ས་གནས་མང་
 ཚོགས་ལ་འཛིགས་སྐྱུལ་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན། བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཁྲོད་
 ཀྱི་གནད་ཡོད་མི་སྣ་དེ་དག་ལ་བཙོན་འཇུག་འོག་སྤྱུག་སྡོད་མནར་གཅོད་སྡོད་འཇུག་
 གིན་ཡོད་པ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐ་ན་མི་སྡོད་ལས་འདས་པའི་གཙང་རྩུང་བཏང་སྟེ་འདས་
 བྱངས་འགོ་བཞེན་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལྷ་ ༡ པའི་ནང་། སྤང་རི་སྣ་རིན་པོ་ཆའི་སྤྱི་གཟུགས་གནས་སྤངས་ཏ་
 ཅ་ར་འག་ཆགས་འདུག་སྤང་རི་སྣ་རིན་པོ་ཆའི་ཁྲོད་འཇུ་བཟུང་བྱེད་དོན་ནི། དགོན་པའི་
 བཅུན་མ་ ༡༠ ལྷག་ཞི་བའི་རོ་རྒྱལ་ཁྲོད་མཉམ་ཞུགས་བྱས་པས་བཟུང་བ་ཞིག་རེད།
 སྤྱིར་དགོན་པ་དེ་གའི་བཅུན་མ་ནམས་འགོང་ས་རྒྱ་ལའི་གླ་མ་མཚོག་ལ་དད་པ་གཙང་
 མ་ཡོད་སྐབས། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་དགོན་ནང་བཅུན་མ་ནམས་ཀྱིས་འགོང་ས་རྒྱ་ལའི་
 གླ་མ་མཚོག་ལ་བཏན་བཞུགས་མཆོད་འབུལ་གནང་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་རྒྱ་གཞུང་གི་
 འགོང་ས་རྒྱ་ལའི་གླ་མར་སྦྱོན་བརྫོད་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ཐོག་མིང་རྟགས་འགོད་དགོས་པའི་
 བཙན་བཀའ་བཏང་ཡང་། བཅུན་མ་ནམས་ཀྱིས་མིང་རྟགས་བཀོད་མེད་པ་རེད། དེ་
 བཞིན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༩ ལོར་སྤང་རི་སྣ་རིན་པོ་ཆའི་ཁྲོད་ཆེས། རྒྱ་གཞུང་གིས་
 དགོན་པ་སྤྱི་ཡོངས་ལ་བཀག་སྡོམ་འགོ་བཙུགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད།

དགོན་པའི་གླ་མ་སྐུལ་སྐྱུ་དང་གནད་ཡོད་མི་སྣ་འཇུ་བཟུང་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་དེས།
 དགོན་པ་མ་ཡིན་པའི་བོད་པའི་གྲོང་སྡེ་ཁག་ལའང་ལུགས་སྟེན་ཆེན་པོ་ཐེབས་བཞིན་

ཡོད། གྱི་ལོ་ ༣༠༡༥ ཟླ་ ༡ རྒྱུ་རྒྱུ་གཞུང་གིས་གྲུ་ཐར་འདོད་རྒྱལ་མཆན་ལ་ལོ་ ༡༩ གྱི་
 དུས་བཀག་བཅོན་འཇུག་ཁྱིམ་ས་ཐག་བཅད་ཡོད་པ་རེད། དེར་ས་ཟད་དགོན་པའི་གྲུ་
 བཅོན་མང་པོར་གཞོན་ལྷགས་སྤྲད་པ་དང་། དགོན་པའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་བྱེད་སློ་མཐའ་
 དག་བཀག་སྒྲིམ་དང་། གཞན་པའི་གྲུ་པ་སྒྲོར་ཞིག་ཀྱང་འཇུ་བཟུང་བཀག་ཉར་བྱས་
 ཡོད། གྲུ་ཐར་འདོད་རྒྱལ་མཆན་ནི་འཇུ་བཟུང་མ་བྱས་པའི་སྡོན་ལ། འཕྲི་རུ་རྫོང་
 འཕྲོང་སྤ་དགོན་པའི་དབུ་མཛད་ཡིན་སྟབས། རྒྱུ་གཞུང་གིས་ཁོང་ནི་དགོན་པའི་གྲུ་
 བཅོན་ཁྲིད་བཅི་མཐོང་ལྡན་པའི་གནད་ཡོད་མི་སྤ་ཞིག་ཡིན་པར་དམིགས་ནས། ཐད་
 ཀར་ཁོང་འཇུ་བཟུང་བཅོན་འཇུག་གིས་དགོན་པ་སྤྱི་ལ་འཛིགས་སྐྱེལ་བྱས་ཡོད།

གཞན་ལང་། འཕྲི་རུ་རྫོང་དུ་དེ་མཆུངས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་བྱང་ཡོད་དེ། གྱི་ལོ་
 ༣༠༡༥ ཟླ་ ༥ པའི་ནང་གྲུ་བཅོན་འཛིན་སྤྱོད་གྲུ་རྒྱུ་གཞུང་གིས་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཡོད་
 པ་རེད། ཁོང་ནི་འགོ་མ་དགོན་གསར་དགོན་པའི་ཆོགས་སྤ་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གིས་
 གྲུ་པ་རྣམས་ལ་ཆོས་འཆད་བྲིད་དང་། ལྷག་དཀར་ཉིན་མོར་གྲོང་པ་ཆོར་ནང་ཆོས་རོ་
 སྤྲོད་དང་ཚོད་རྟོག་འདུམ་འཕྲིག་ དཀར་ཟས་ལ་སྤྱོད་ཐབས་སྐྱེལ་མ་སོགས་ཀྱི་ལས་
 འགུལ་སྤེལ་གྱི་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱུ་དུ་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་དང་སྤྲོད་ཡིག་རྒྱུན་
 འཛིན་གྱི་ཕྱག་ལས་སྤ་ཆོགས་གནད་བཞིན་ཡོད་སྟབས། ས་གནས་ལུལ་མི་རྣམས་
 ཀྱིས་ཁོང་ལ་ཆེ་མཐོང་དང་གུས་བཅི་ཆེན་པོ་ཞུ་བཞིན་ཡོད། དེར་བརྟེན། རྒྱུ་གཞུང་
 གིས་ཁོང་ནི་ས་གནས་དེ་གའི་གནད་ཡོད་མི་སྤ་ཞིག་དུ་མཐོང་ནས་འཇུ་བཟུང་བཅོན་
 བྲིད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་སྤ་མ་སྐྱེལ་སྤྱོད་དང་དབུ་བྲིད་རྣམས་འཇུ་བཟུང་བཅོན་འཇུག་བྱས་ཟེས།
 རྒྱུ་གཞུང་གིས་ཁོང་ཆོའི་སྤར་གྱི་གོ་གནས་དང་ལྷགས་རྒྱུན་མེད་པ་བཟོ་ཐབས་བྱེད་
 གིན་ཡོད། དཔེར་ན། ཆབ་མདོ་འཕོ་ཡག་དགོན་པའི་སྐྱེལ་སྤྱོད་འཕྲིན་ལས་རབ་བརྟན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༣ ལོར་འདྲུ་བཟུང་བཀའ་བསྐྱེལ་ལོག་མནར་གཅིང་བཏང་སྟེ་འདས་གྲོངས་
 ཕྱིན་ཡོད། གཞན་ཡང་། ཆབ་མདོ་ཀམ་དགོན་པའི་མཁན་པོ་སྟོ་ཁྲོས་རབ་གསལ་
 བཅོན་འདུག་བྱས་ཤིས། ཀམ་དགོན་པའི་བླ་བཙུན་རྣམས་ལ་འདི་གཅིང་བཀའ་སྟོན་
 བཞུགས་ཡོད་པ་མ་ཟད། དགོན་པའི་ནང་རྒྱལ་གཅིས་ཆོས་གཅིས་ཀྱི་སྟོབ་གསོ་
 ཟེར་བ་སྟེལ་ཡོད་པ་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༤ ལྷ་ ༥ ནང་མཁན་པོ་ཁོང་བཅོན་འདུག་དུས་
 ཡུན་རྒྱགས་ཏེ་སྟོན་བཀོལ་ཐོབ་ཡོད་ཀྱང་། ཉིན་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་ཁོང་ཡང་བསྐྱར་
 འདྲུ་བཟུང་བཅན་ཁྲིད་བྱས་ཏེ། བདུན་ཐག་གཅིག་རིང་གར་སོང་ཆ་མེད་དུ་སྐྱར་ཡོད་
 པ་རེད། ལྷ་བས་དེར་རྒྱ་གཞུང་གིས་མཁན་པོ་ཁོང་ལ་བླ་ཆས་སྟོན་མི་ཆོག་པ་དང་།
 ཕྱིར་ཀམ་དགོན་པར་འདྲུལ་ཞུགས་བྱ་མི་ཆོག་པ། ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་དཔེ་ཁྲིད་བྱ་མི་
 ཆོག་པ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་རྒྱ་གཞུང་གིས་དགོན་སྟེ་ཁག་
 གི་སྟེ་སྐྱེལ་དང་གནད་ཡོད་མི་སྟེ་རྣམས་འདྲུ་བཟུང་བཀའ་སྟོན་ཤིས། བཀའ་རྒྱ་སྟེ་
 ཆོགས་བཏང་སྟེ་ཁོང་རྣམ་པའི་གོ་གནས་སྤར་གསོ་མི་ཆོག་པ་བཅོས་ཏེ། དགོན་པའི་
 ནང་ཁོང་ཆོའི་ལུགས་སྟེན་མེད་པར་བཅོ་བཞིན་ཡོད།

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་དེ་དག་འདྲུ་བཟུང་བཅོན་འདུག་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། ས་
 གནས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་ངོ་སྟོན་ཡོང་བཞིན་པ་ནི་བརྗོད་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད།
 མཁན་པོ་དཀར་ཆེ་(ཀམ་ཆེ་དབང་)འདྲུ་བཟུང་སྐབས། ས་གནས་དང་མང་ཆོགས་
 སྟོང་ཐུག་མང་པོ་འདྲུ་འཛོམས་ཀྱིས་ཁོང་ཉིད་སྟོན་དགོས་པའི་རེ་སྐུལ་བྱས་པར། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་བླ་པ་ ༡༤ འདྲུ་བཟུང་བཀའ་བསྐྱེལ་བྱས་ཡོད། ཁོང་ཆོའི་ཁྲོད་ནས་ཆོས་
 མཐའ་མར་ཕྱིར་སྟོན་པའི་བླ་པ་དེ་ཉིད་རྒྱ་གཅིག་སྟེ་གར་རིང་འདྲུ་བཟུང་བྱས་མཐར། ཕྱི་
 ལོ་ ༡༠༡༤ ལྷ་ ༡ ཆོས་ ༡༡ ལ་ད་གཟོད་སྟོན་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། སོག་རྩོད་ཁྲི་རུ་
 དེལ་མདའ་དགོན་པའི་བླ་ཆངས་དབྱངས་རྒྱ་མཆོ་འདྲུ་བཟུང་བྱས་ཤིས། བླ་པ་ ༤

གིས་མཉམ་གཅིག་ཏུ་ཁོང་སློང་དགོས་པའི་འདོད་སྤུལ་ཞུས་པར། ཁོང་ཚོ་ཡང་འདྲ་
 བཟུང་གིས་ཉིན་ཁ་ཤས་རིང་བཀག་བསྐྱེལ་བྱས་ཐེས་སློང་ཡོད་ཀྱང་། འདྲ་བཟུང་
 བཀག་བསྐྱེལ་སྐབས་སུ་གསློང་མནར་གཅོད་ཆད་མེད་བཏང་སྟེ། ཕྱིར་སློང་སྐབས་ཀྱི་
 བ་དེ་དག་ལངས་ནས་འགོ་མི་ཐུབ་པ་བཟོས་ཡོད་པ་རེད།

ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ཆོར་ཆེད་དུ་དམིགས་ཏེ་མནར་གཅོད་དང་བཙོན་འཇུག་བྱེད་
 བཞིན་པའི་དམིགས་ལུལ་གཙོ་བོ་ནི། ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོགས་སྡེ་ཁག་དང་དགོན་པ་
 རྣམས་ཀྱི་ཤུགས་སྐྱེན་མེད་པར་བཟོ་ཆེད་རེད། དེ་བཞིན། དགོན་པའི་སྒྲ་མ་དང་སྤུལ་
 སྒྱ། གནད་ཡོད་མི་སྡེ་བཅས་ལ་བཙོན་འཇུག་བྱེད་བཞིན་པ་དེ་ནི། འབྲེལ་ཡོད་དགོན་
 པ་དང་ལྟ་སྡེ་དག་ལ་གནོན་ཤུགས་སློང་ཐབས་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐབས་ལམ་དེ་
 དག་སྤྱད་ནས། རིག་གསར་ལྟ་བུའི་ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་གྱི་སློ་ནས། དགོན་པ་
 རྣམས་ལ་གཏོར་བའི་གཏོར་བཞིན་པ་དེས། བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ལ་ཆག་འཇིག་གི་ཉེན་
 ཁ་ཆེན་པོ་ཐེབས་བཞིན་ཡོད།

༧༥ བཀག་ཚོམ།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ད་ལྟའི་བར་དུ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ནང་ཆོས་ལ་བཀག་སྒྲོམ་བྱས་ཡོད།
 ཡིན་ནའང་། ཁོ་ཆོས་སྤྱི་ཆོགས་ཁྲིད་ནང་ཆོས་ཀྱི་གོ་གནས་ཏེ་མངོན་གསལ་དོད་པོའི་
 སློ་ནས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་མེད་པ་བཟོ་འདོད་མེད་པར། དེ་ལས་ལྟོག་སྟེ་ནང་ཆོས་ཀྱི་
 ཤུགས་སྐྱེན་པེད་སྤྱད་ནས་སྤྱི་ཆོགས་ཁྲོན་ཡོངས་ལ་བཀག་སྒྲོམ་གྱི་ཐབས་ལམ་སྤྱོད་
 གིན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་ནས་དགོན་གནད་ཡོད་མི་སྡེ་
 བཅས། སྤང་ནས་འོག་ཏུ་རིམ་བས་སྤངས་འཇིན་བྱེད་གིན་པ་མ་ཟད། དགོན་པར་
 གསར་ཏུ་འཇུག་ཞུགས་ཀྱི་བྱ་བཅུན་ནས་བྱ་བ་དཀྱིས་མའི་བར། འོག་ནས་སྤང་ཏུ་

འཛིན་གྱིན་ཡོད།

མཆོ་སྒྲིབ་ཞིང་ཆེན་ལུ་ལུ་པ་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་དུ། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་རྒྱ་
གཞུང་གིས་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་དོ་དམ་ཆ་ཆང་དཔར་ཤོག་སྤིང་གཞུང་གི་སྤངས་འཛིན་
ཤོག་འབྲུག་རྒྱུ་ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་མགོ་བརྩམས་ཡོད། རྒྱ་
གཞུང་གིས་དགོན་པའི་འཛིན་སྤྱོད་མི་སྡེ་དང་དགོན་པའི་དོ་དམ་ཁུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་
ཀྱི་འཕུས་མི་ཆ་ཆང་། ས་གནས་སྤིང་གཞུང་དང་དཔར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཆོས་ཐང་
བསྐོ་བུ་རྒྱ་དང་། དགོན་པའི་བླ་བརྩན་ཆོར་ཐག་གཅིད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་གང་ཡང་མེད་པ་
བཟོ་བཞིན་ཡོད། སྤིང་གཞུང་དང་དཔར་ཤོག་དཔོན་རིགས་ཆོས་དགོན་པའི་དོ་དམ་
དབང་ཆ་བཅན་འཕྲོག་ཁོན་ཅམ་དུ་མ་ཟད། དགོན་པའི་མདོ་སྡུག་ས་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་
གདམས་པ་རྒྱན་འཛིན་བྱེད་པའི་སྒྲ་སྒྲིབ་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡང་རྩ་གཏོར་གྱིས། དགོན་པའི་
ནང་མདོ་སྡུག་ས་འཆད་འཁྲིད་གནང་མཁན་སྒྲ་མ་ཡང་ཁོ་ཆོས་རང་འདོད་ལྟར་ཐང་
ཀར་བསྐོ་བཞག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། ཐབས་ལམ་དེ་དག་ལ་བརྟེན་ནས་དགོན་
པའི་བླ་བརྩན་ཆོས་རྒྱ་གཞུང་དང་དཔར་ཤོག་གི་སྤངས་འཛིན་ལ་དོ་སྐོལ་མི་བྱུང་བ་
བཟོ་བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༡ ལོར་དགོན་སྡེ་དོ་དམ་ཁུ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་སྐོར་ཀྱི་
གཏན་འཁེབས་སྤྱི་གཡིག་ཅིག་འབྲེམས་བསྐྲགས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་གཡིག་དེ་
བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་གཅིག་བྱའི་ཁོངས་སུ་འདྲ་། དགོན་སྡེ་ ༡༢༤༠ ལྷག་གི་ནང་ལག་
བསྟར་བྱེད་མགོ་བརྩམས་ཡོད་པ་རེད།

འགྲེ་རུ་རྫོང་རྒྱ་ལག་བསྟར་བྱས་པའི་གཙང་བཤེར་རྒྱལ་རྒྱུད་ལས་འགྲལ་ཁྱོད་རུའང་།
དགོན་ཕྱེ་ཁག་གི་ནང་ལོ་ ༡༣ མན་གྱི་གྲ་བཅུན་ཆང་མ་དགོན་པར་བསྟན་མི་ཆོག་པ་
བཅོས་ཡོད། དེ་བཞིན། ཉག་རྩ་ས་ཁུལ་ཡོངས་དང་ཆབ་མདོ་སྐང་མདའ་རྫོང་བཙས་
སྤའང་། དེ་མཚུངས་ཀྱི་ཐྱིག་གཞི་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སྐང་མདའ་རྫོང་ལ་

མཆོན་ན་ནང་མི་རྣམས་ལ་བཅན་བཀའ་བཏང་སྟེ། སོ་སའི་ནང་མི་གྲ་བཅུན་རྣམས་
 དགོན་པ་ནས་ཕྱིར་ཁྲིམ་དུ་ལོག་འཇུག་དགོས་པ་དང་། གྲ་བཅུན་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་
 རེས་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གི་ཆོག་མཆན་ལྟར། བསྐྱར་དུ་ས་གནས་དགོན་པར་
 འཇུག་ཞུགས་བྱ་ཆོག་སྒྲོར་བསྐྱབས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། སྐྱ་སེར་མང་ཆོགས་
 ཆང་མས་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཆོག་མཆོག་ཐོབ་རྒྱུར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་མེད།

ཕྱི་ལོགས་སུ་སློབ་གཉེར་བྱེད་བཞིན་པའི་གྲ་བཅུན་རྣམས་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བཅན་
 ཕྱགས་ཀྱིས་ཕྱིར་རང་ཁྲིམ་དུ་འཕོང་འགྲུགས་བྱེད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་ཐད་ནས།
 རྒྱ་གས་གཉེས་ནས་གྲ་བཅུན་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་བར་སྤངས་འཛིན་བཀའ་སློམ་བྱེད་བཞིན་
 པ་གསལ་པོར་མཐོང་བྱུང་། གཅིག་གཞིན་སྐྱེས་རྣམས་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་གྲ་བ་བྱ་རྒྱུར་
 བཀའ་སློམ་བྱ་རྒྱུ། གལ་སྲིད་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་དགོན་པར་འཇུག་ཞུགས་བཀའ་
 སློམ་བྱུང་ཆེ། གཞོན་སྐྱེས་དེ་དག་རྒྱ་གཞུང་གི་སློབ་གྲྭར་བསྐྱོར་གིས། གཞུང་གི་
 གཏན་འཁེབས་སློབ་དེབ་དག་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་འཇུག་བྱུང་ཀྱི་ཡོད། གཞུང་གི་སློབ་དེབ་
 ཁག་གི་དམིགས་ལུལ་ནི། སློབ་སྤྱུག་ཆོར་གྲུང་བཅན་དམར་ཤོག་དབྱ་ཁྲིད་དང་སྐྱི་
 ཆོགས་རིང་ཕྱགས་ལམ་ཕྱགས་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་རྒྱ་དེ་ཆགས་ཡོད། དེར་མ་
 ཟད་རྒྱ་གཞུང་གིས་དབྱུང་ཞིབ་ཆོད་རྒྱགས་ཀྱི་ལམ་ནས། སློབ་སྤྱུག་རྣམས་ཀྱིས་
 རྩོད་ས་ཏུ་ལའི་སྒྲ་མར་དགག་རྒྱག་དང་། གྲུང་བཅན་དམར་ཤོག་དབྱ་ཁྲིད་དང་ལེན་
 ཡོད་མེད་སོགས་ཀྱི་ཐད་དབྱེ་ཞིབ་བྱས་ཏེ། སློབ་མའི་བསམ་སྒྲོར་བསྐྱར་བཀོལ་བྱས་
 པ་ལོགས་འགྲུབ་བྱུང་ཡོད་མེད་ཆོད་བགམ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། གཉིས། རྒྱ་གཞུང་གིས་
 སྲིད་རྒྱས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་གྲ་བཅུན་ཀྱི་གངས་འཕོར་ཉུང་དུ་བཏང་སྟེ། དེས་བཞིན་
 དགོན་པའི་གྲ་བཅུན་ཀྱི་གངས་འཕོར་ཆད་གཞི་ནི། རྒྱ་གཞུང་གིས་ལས་སྒྲ་པོའི་སྒོ་
 རས་སྤངས་འཛིན་བྱུང་པ་ཞིག་བཟོ་རྒྱུ་བཅས་རེད།

གཅིག་བྱས་ན་སྤྱི་ཤིང་རྩལ་འདི་རིགས་ཀྱིས་མང་ཆོགས་ཀྱིས་དགོན་པར་དད་མོས་གནང་བཞིན་པའི་སློ་ཁ་བསྐྱར་སྤྱོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བྱིས་པ་རྒྱལ་པོ་གཞུང་གི་སློབ་གྲྭར་བཅུག་སྟེ། སྤྱི་ཤིང་གཞུང་གི་སློབ་དཔལ་ཁག་ལ་སློབ་སྦྱང་བྱས་པ་བརྒྱད། བྱིས་པ་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ཤིང་གཞུང་གི་དཔོན་རིགས་ལ་ཡིད་ཆེས་དང་། གྲུང་བྱར་དཔར་ཤོག་གི་དབང་བསྐྱར་ལ་ངོ་རྒོལ་མི་བྱེད་མཁན་ཞིག་བཟོ་སྤྱོད། དེ་བཞིན། གྲྭ་བཅུན་གྱི་གྲངས་འཕོར་ལ་སྐྱེད་ས་འཛིན་གྱི་དམིགས་ལུལ་ཡང་། དཔར་ཤོག་ལམ་སྟོགས་ངོས་ལེན་མི་བྱེད་པའི་གྲྭ་བ་རྒྱལ་པོ་དགོན་པ་ནས་བྱིར་བུད་གཏོང་བའི་ཆེད་དུ་རེད།

ག། མཚུག་ཐོམ།

སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ནང་ཆོས་ཙམ་གཏོར་གཏོར་བ་དང་། ནང་ཆོས་བཟུང་སྤྱོད་ཀྱིས་སྤྱི་ཆོགས་ལ་སྐྱེད་ས་འཛིན་གྱི་ཐབས་ལམ་གཉིས་པན་ཚུན་རྒྱ་བ་འགལ་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། བྱི་ལོ་ ༡༠༡༥ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་ཐབས་ལམ་དེ་གཉིས་བོད་ནང་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། སྐབས་རེར་ཐབས་ལམ་དེ་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་བཟུང་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། འདས་པའི་ལོ་གཅིག་གི་རིང་ལ་ཆོས་སྟོགས་ཀྱི་རྟེན་བཞེངས་མང་པོ་གཏོར་བཞིག་དང་། ཆོས་སྟོགས་ཀྱི་དབུ་ཁྲིད་མང་པོ་འཇུག་བཟུང་བཅོན་འཇུག་བྱས་ཏེ། ༡་ཅང་སློ་ཡིད་ལ་ཤོད་དཀའ་བའི་མཚུག་འབྲས་ཆབས་ཆེན་བཟོས་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གི་སྤྱི་ཤིང་རྩལ་དེ་དག་གིས་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྟོགས་རིག་གནས་རྒྱན་འཛིན་ཐད་ལ། དུས་ལུན་རིང་པོར་སྤྱི་ཤིང་རྩལ་གཏོར་སྤྱོད་ཆབས་ཆེན་བཟོ་རེས་རེད།

བཞི། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

- ¹ Andreas Lorenz, 'Anything But Humane': Tibetan Exposes Tibet from the Inside, 13 July, 2013, available at: <http://www.spiegel.de/international/world/tibetan-official-to-expose-chinese-abuses-from-the-inside-in-book-a-911405-druck.html>.
- ² Darius Rejali, Professor of Political Science, Reed College, http://academic.reed.edu/poli_sci/faculty/rejali/.
- ³ Joanne Myers, Torture and Democracy interview with Darius Rejali, Carnegie Council, 18 March 2008, available at: https://www.carnegiecouncil.org/studio/multimedia/20080318/index.html:pf_printable.
- ⁴ Handbook of China's Governance and Domestic Politics (English) (Hardcover), 2012, Routledge, Eds. Chris Ogden
- ⁵ New aggressive "counter-terrorism" campaign expands from Xinjiang to Tibet with increased militarization of the plateau
- ⁶ Chinese Leaders: Zhou Yongkang, International Tibet Network, available at: <http://chinese-leaders.org/zhou-yongkang/>.
- ⁷ Tiger in the Net, The Economist, 13 Dec. 2014, available at: <http://www.economist.com/news/china/21636086-zhou-yongkang-may-well-have-been-corrupt-his-real-problem-was-losing-power-struggle-tiger>.
- ⁸ Chinese Leaders: Zhou Yongkang, International Tibet Network, available at: <http://chinese-leaders.org/zhou-yongkang/>.
- ⁹ Murray Scott Tanner, Internal Security, in Chris Ogden (ed) Handbook of China's Governance and Domestic Politics, Routledge 2013, p. 91.
- ¹⁰ Shannon Tiezzi, China's National Security Commission Holds First Meeting, The Diplomat, 16 April 2014, <http://thediplomat.com/2014/04/chinas-national-security-commission-holds-first-meeting/>.
- ¹¹ China Creates Security Committee With Warning to Terrorists, Bloomberg News, 13 November 2013, <http://www.bloomberg.com/news/2013-11-13/china-s-communist-party-establishes-a-new-state-security-panel.html>.
- ¹² Yuhua Wang, Empowering the Police: How the Chinese Communist Party Manages Its Coercive Leaders, p. 2, available at: http://www.sas.upenn.edu/~yuhuaaw/yuhuaawang/Research_files/Empowering%20the%20police.pdf.
- ¹³ Chinese military promotes Tibet paramilitary unit's political chief in 'unusual' move, 8 Oct. 2014, SCMP, <http://www.scmp.com/news/china-insider/article/1612045/chinese-military-promotes-tibet-paramilitary-units-political>.
- ¹⁴ Tibet Armed Police commissar's political status upgraded, Global Times, 8 Oct. 2014, <http://www.globaltimes.cn/content/885019.shtml>.
- ¹⁵ Dalai Lama backers among officials to be punished, Global Times, 5 Nov. 2014, available

at: <http://www.globaltimes.cn/content/890063.shtml>.

¹⁶ China: End Crackdown on Tibetan Monasteries, Human Rights Watch, 12 Oct. 2011, available at: <http://www.hrw.org/news/2011/10/12/china-end-crackdown-tibetan-monasteries>.

¹⁷ China: End Crackdown on Tibetan Monasteries, Human Rights Watch, 12 Oct. 2011, available at: <http://www.hrw.org/news/2011/10/12/china-end-crackdown-tibetan-monasteries>.

¹⁸ CECC 2014 Annual Report.

¹⁹ Study Points to Heavy-Handed Repression of Tibetan Area in China, 12 October 2011, New York Times, http://www.nytimes.com/2011/10/13/world/asia/study-points-to-heavy-handed-repression-of-tibetan-area-in-china.html?_r=0.

²⁰ Chinese Statistical Yearbook, People's Republic of China, Chs. 3(5), 9(5), available at: <http://www.stats.gov.cn/tjsj/ndsj/2013/indexeh.htm>.

²¹ Beatings, detention, threats after Tibetans reject China's 'Mass Line' policy in Diru, TCHRD, 5 Oct. 2013, available at: <http://www.tchrd.org/2013/10/beatings-detention-threats-after-tibetans-reject-chinas-mass-line-policy-in-diru/>.

²² China: 'Benefit the Masses' Campaign Surveilling Tibetans, Human Rights Watch, 19 June 2013, available at: <http://www.hrw.org/news/2013/06/18/china-benefit-masses-campaign-surveilling-tibetans>.

²³ Beatings, detention, threats after Tibetans reject China's 'Mass Line' policy in Diru, TCHRD, 5 Oct. 2013, available at: <http://www.tchrd.org/2013/10/beatings-detention-threats-after-tibetans-reject-chinas-mass-line-policy-in-diru/>.

²⁴ China's white paper on Tibet suffers from human rights doublespeak, TCHRD, 24 Oct. 2013, available at: <http://www.tchrd.org/2013/10/chinas-white-paper-on-tibet-suffers-from-human-rights-doublespeak-2/>.

²⁵ China: Alarming New Surveillance, Security in Tibet, Human Rights Watch, 20 March 2013, available at: <http://www.hrw.org/news/2013/03/20/china-alarming-new-surveillance-security-tibet>.

²⁶ Beatings, detention, threats after Tibetans reject China's 'Mass Line' policy in Diru, TCHRD, 5 Oct. 2013, available at: <http://www.tchrd.org/2013/10/beatings-detention-threats-after-tibetans-reject-chinas-mass-line-policy-in-diru/>.

²⁷ Beatings, detention, threats after Tibetans reject China's 'Mass Line' policy in Diru, TCHRD, 5 Oct. 2013, available at: <http://www.tchrd.org/2013/10/beatings-detention-threats-after-tibetans-reject-chinas-mass-line-policy-in-diru/>.

²⁸ China Builds Police Post to Keep Tabs on Tibetan Monastery, Radio Free Asia, 10 Oct 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/builds-10102014163512.html>.

²⁹ China appropriates Tibetan farmlands in the name of hydropower projects, TCHRD, 12 July 2013, available at: <http://www.tchrd.org/2013/07/china-appropriates-tibetan-farm-lands-in-the-name-of-hydropower-projects-3/>.

³⁰ Four Tibetans 'Severely Beaten' for Refusing to Sell Land, Radio Free Asia, 2 Jan. 2015, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/land-01022015130138.html>.

³¹ China Expands Detention Center in Tibet's Defiant Driru County, Radio Free Asia, 18 Sept. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/defiant-09182014141946.html>.

- ³² Chinese Roadblocks Cause hardships in a Restive Tibetan County, Radio Free Asia, 5 Sept. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/roadblocks-09052014150243.html>.
- ³³ Human Rights Watch, China: Arbitrary Expulsions of Tibetans from Lhasa Escalate, 19 June 2012, available at <http://www.hrw.org/news/2012/06/19/china-arbitrary-expulsions-tibetans-lhasa-escalate>.
- ³⁴ Tibetans in China Covertly Mark Dalai Lama's 79th Birthday, Radio Free Asia, 7 July 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/covertly-07072014181930.html>.
- ³⁵ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue, UN Human Rights Council, UN Doc. A/HRC/23/40 (17 April 2013), para. 22, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/133/03/PDF/G1313303.pdf?OpenElement>.
- ³⁶ The Right to Privacy in the Digital Age, G.A. Res. 68/167, U.N. Doc. A/RES/68/167 (18 Dec. 2014) [hereinafter G.A. Res. 68/167], paras. 1, 5, available at http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/167.
- ³⁷ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue, UN Human Rights Council, UN Doc. A/HRC/23/40 (17 April 2013), para. 21, available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/133/03/PDF/G1313303.pdf?OpenElement>.
- ³⁸ Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression, Frank La Rue, UN Human Rights Council, UN Doc. A/HRC/23/40 (17 April 2013), para. 29(b), available at: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/133/03/PDF/G1313303.pdf?OpenElement>.
- ³⁹ Tibetan Monk Detained Over Banned Cell-Phone Content, Radio Free Asia, 6 March 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/banned-03062014152359.html>.
- ⁴⁰ Tibetans in China Covertly Mark Dalai Lama's 79th Birthday, Radio Free Asia, 7 July 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/covertly-07072014181930.html>.
- ⁴¹ Tibetan Men From Protest Village Are Held For Questioning, Radio Free Asia, 13 June 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/held-06132014165837.html>.
- ⁴² Tibetan Monk Detained Over Banned Cell-Phone Content, Radio Free Asia, 6 March 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/banned-03062014152359.html>.
- ⁴³ Race to the Bottom (Human Rights Watch 2006) pp. 13, 14, available at: <http://www.hrw.org/reports/2006/china0806/china0806webwcover.pdf>.
- ⁴⁴ Bing Bests Baidu Censorship, GreatFire.org, 19 March 2014, available at: <https://zh.great-fire.org/blog/2014/mar/bing-bests-baidu-censorship>.
- ⁴⁵ Two Tibetans receive harsh prison sentences for online anti-fur campaign, TCHRD, 18 Sept. 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/09/two-tibetans-receive-harsh-prison-sentences-for-online-anti-fur-campaign/>.
- ⁴⁶ Tibetan Monk Detained Over Banned Cell-Phone Content, Radio Free Asia, 6 March 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/banned-03062014152359.html>.
- ⁴⁷ Ronald Schwartz, Religious Persecution in Tibet, Canada Tibet Committee, available at: <http://www.tibet.ca/media/PDF/Religious-Persecution-in-Tibet.pdf>.

- ⁴⁸ Former abbot subjected to secret detention shortly after release from prison, TCHRD, 19 May 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/05/former-abbot-subjected-to-secret-detention-shortly-after-release-from-prison/>.
- ⁴⁹ See e.g. Experts: "Theocracy has lost its root in Tibet," Xinhua, 11 April 2008, available at: http://news.xinhuanet.com/english/2008-04/11/content_7960680.htm.
- ⁵⁰ Saibal Dasgupta, China snubs Dalai Lama, says it can appoint his successor, Times of India, 12 Sept. 2014, available at: <http://timesofindia.indiatimes.com/world/china/China-snubs-Dalai-Lama-says-it-can-appoint-his-successor/articleshow/42301043.cms>.
- ⁵¹ Mao's legacy in Tibet, TCHRD, 27 Dec. 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2013/12/maos-legacy-in-tibet/>.
- ⁵² Ronald Schwartz, Religious Persecution in Tibet, Canada Tibet Committee, available at: http://www.tibet.ca/_media/PDF/Religious-Persecution-in-Tibet.pdf.
- ⁵³ Chinese Officials Order Tibetan 'Prayer Wheels' Destroyed, Radio Free Asia, 8 April 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/wheels-04082014145930.html>.
- ⁵⁴ China Imposes Harsh New Restrictions in Restive Tibetan County, Radio Free Asia, 7 Oct. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/harsh-10072014165921.html>.
- ⁵⁵ Prominent Tibetan religious figure found in emaciated condition in prison, TCHRD, 28 Aug. 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/08/prominent-tibetan-religious-figure-found-in-emaciated-condition-in-prison/>.
- ⁵⁶ Monk sentenced to 18 years in prison in restive Diru County, TCHRD, 4 April 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/04/monk-sentenced-to-18-years-in-prison-in-restive-diru-county/>.
- ⁵⁷ Senior Buddhist scholar arrested as repression escalates in restive Tibetan county, TCHRD, 14 July 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/07/senior-buddhist-scholar-arrested-as-repression-escalates-in-restive-tibetan-county/>.
- ⁵⁸ Monks, Nuns Forced to Return to Tibet County in Religious Life Clampdown, Radio Free Asia, 24 Oct. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/return-10242014162330.html>.
- ⁵⁹ Former abbot subjected to secret detention shortly after release from prison, TCHRD, 19 May 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/05/former-abbot-subjected-to-secret-detention-shortly-after-release-from-prison/>.
- ⁶⁰ TCHRD calls on China to respect lawful rights of detained senior monk, TCHRD, 12 March 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/03/tchrd-calls-on-china-to-respect-lawful-rights-of-detained-senior-monk/>.
- ⁶¹ Monk disappears after e-mailing protest writings to Chinese cadres' phones, TCHRD, 15 May 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/05/monk-disappears-after-emailing-protest-writings-to-chinese-cadres-phones/>.
- ⁶² China expands new measures to directly control Tibetan monasteries, TCHRD, 18 May 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/05/china-expands-new-measures-to-directly-control-tibetan-monasteries/>.
- ⁶³ China Imposes Harsh New Restrictions in Restive Tibetan County, Radio Free Asia, 7 Oct.

2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/harsh-10072014165921.html>.

⁶⁴ Monks, Nuns Forced to Return to Tibet County in Religious Life Clampdown, Radio Free Asia, 24 Oct. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/return-10242014162330.html>.

⁶⁵ Outline of China's National Plan for Medium and Long-term Education Reform and Development (2010-2020), July 2010, p. 10, available at: https://www.aei.gov.au/news/newsarchive/2010/documents/china_education_reform_pdf.pdf.

⁶⁶ Executive Summary of Tibetan response to Chinese white paper on Tibet, International Campaign for Tibet, 10 Dec. 2001, available at: <http://www.savetibet.org/executive-summary-of-tibetan-response-to-chinese-white-paper-on-tibet/>, (quoting 1994 statement by TAR Party Secretary Chen Kuiyuan).

⁶⁷ Alicia P.Q. Whittmeyer, We Don't Need No Education: Thought control in the classroom is real -- and it works, Foreign Policy, 30 June 2014, available at: http://www.foreignpolicy.com/articles/2014/06/30/we_dont_need_no_education_china_patriotic_education_hong_kong.

དཔལ་འབྱེད་དང་སྤྱི་ཚུགས། རིག་གནས་བཅས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་།

གཅིག ༢༠༡༠ ལོའི་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་སྟུན་ཐོ་བརྒྱད་ནས་
ཐོད་ནང་གི་སློབ་གསོ་དང་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྟངས་ལ་བལྟ་བ།

ང་ཚོས་རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་ཐངས་དྲུག་པ་བརྒྱད་ནས་ཐོད་
ཁུལ་གྱི་སློབ་གསོ་དང་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་སྟོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཡོད་ལ། དེ་ཡང་གཙོ་
པོ་རྒྱ་གཞུང་སྟུན་ཐོའི་ནང་དུ་བརྗོད་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་གང་མང་ཞིག་ཐེར་འདོན་
བྱེད་ཐབས་བྱས་ཡོད།

དེ་ཡང་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་རྒྱ་གཞུང་གི་ཡོངས་ཁྲབ་ཞིབ་བཤེར་སྟུན་ཐོ་དེ་ཁོང་ཚོས་
ཤེས་བསྐྱེད་པའི་བྱས་པ་ནང་བཞིན་ཡོངས་ཁྲབ་གྱི་རང་བཞིན་ལྟན་མི་འདུག་ལ། ཁོང་
ཚོས་གཞུང་གི་སྤྱི་ཁྲུལ་དང་གཞུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་འགོ་ཁྲིད་ཁག་གི་དགོངས་གཞི་
ཁྲབ་བསྐྱེད་ཀྱི་བྱེད་པའི་སེམས་ཁུལ་ཁག་གི་འཇུགས་བསྐྱེད་དང་ཡང་རྒྱས་གྱི་སྟོར་
བརྗོད་ཡོད་པ་ལས་ཐོད་མི་དང་ཐད་ཀར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་སྤྱི་ཚུགས་ཀྱི་བདེ་སྤྱི་
དང་དེ་མིན་ཁོར་ལུག་གཏོར་བཅོམ་སོགས་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁྲུངས་བདེན་
གང་ཡང་བརྗོད་མེད་པ་རེད།

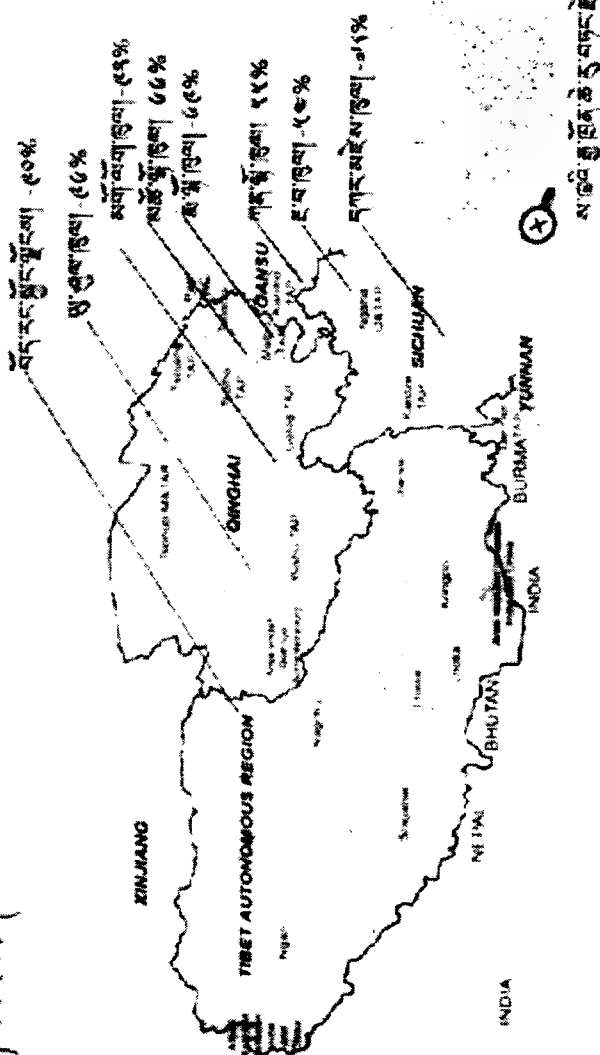
སྟུན་ཐོ་འདི་བརྒྱད་ནས་ང་ཚོས་ཤེས་བྱུང་པའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི་ཐོད་ནང་གི་
ཐོད་མིའི་ཆེ་ཆད་དང་། བྱིས་པ་འདས་གོངས་ཀྱི་ཆད། དེ་མིན་ཐོད་མིའི་ཁྲིད་ཡིག་ངོ་
མི་ཆད་པའི་གངས་འཛོར། གཞན་ཐོད་མིའི་ཆ་སྟོངས་ཀྱི་སློབ་གསོ་ཐེབས་ཆད་
སོགས་རྒྱ་ནག་གིས་དུས་རྒྱུས་དུ་ཁྲབ་བསྐྱེད་བཞིན་པ་ལྟར་ཡང་རྒྱས་སུ་སོང་།

མེད་པར་མ་ཟད་ཐོད་ཁུལ་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་དང་སྒྲོབ་གསོ་ཐེ་བའི་གནས་ཚུལ་ཁག་ནི་
ས་ཁུལ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་ཏུ་ཅང་རྗེས་ལྷན་ཡིན་པ་དེ་རེད། འདིའི་སྒྲོར་ལ་ཁག་
གཉིས་སུ་བཤོས་ནས་བཤད་ན།

༡༩ ༡༠༡༠ ལོའི་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་དང་བོད།

རྒྱ་གཞུང་གིས་ཡོངས་ཁྲབ་ཞིབ་བཤེར་སྟེན་ཐོ་ཁག་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་རྒྱ་ནག་གི་དེར་
རབས་ཅན་བཞི་འཛུགས་བསྐྱར་དང་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ག་ཆོད་སོང་ཡོད་མིན་
སོགས་ཁྲབ་བསྐྱབས་བྱེད་སྐྱད་གི་ལག་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་བརྩི་བཞིན་ཡོད་པས།
སྟེན་ཐོ་འདིའི་ནང་དུ་ཡང་སྤྱི་ཆོགས་འབྲུ་མཉམ་དང་མིའི་རིགས་གྱི་འཆོ་བ་དངོས་དང་
འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་དང་བསྐྱར་ན་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་གྱི་སྒྲོར་ཐད་དེ་མང་བ་
བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཡོང་ཁྲབ་མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་འདིའི་ནང་དུ་རྒྱ་
གཞུང་གིས་ཐོད་ཁུལ་གྱི་གནས་སྐྱངས་གང་མང་ཞིག་སྤང་མེད་དུ་བཏང་ཡོད་པ།
དཔེར་ན། གཞུང་གིས་བཅཅ་གྱིས་གནས་སྤོར་བྱེད་བཅུག་པའི་འབྲོག་ཕྱོགས་དུད་
གངས་གྱི་མི་གངས་དང་ཐོད་ཁུལ་དུ་ཞོར་ལས་གཉེར་བཞིན་པའི་མི་གངས་ཞིབ་
བཤེར་འདིའི་ནང་དུ་རྒྱུད་མེད་པར་མ་ཟད། ཞིབ་བཤེར་སྟེན་ཐོ་ནང་དུ་གང་རྒྱུད་ཡོད་པ་
དེ་ཡང་ཞོར་འཁུལ་སོགས་མང་པོ་ཤོར་ཡོད་པ་རེད། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ནས། ༡༠༠༩
ལོ་ནས་ཐོད་ཁུལ་དུ་ཐོད་མི་ཡར་ལངས་གྱི་གནས་ཚུལ་རབ་དང་རིམ་བུ་བར་རྒྱ་
གཞུང་གིས་དེའི་ཐད་ལ་བཅཅ་གཞོན་གང་མང་བྱས་བས། ཐོད་ཁུལ་གྱི་ཐོད་མི་མང་པོ་
ཞིག་དངངས་སྐྱབ་དང་འཛིགས་སྐྱབ་གི་དབང་གིས་རྒྱ་གཞུང་གི་དུད་ཁྱིམ་གཤིབ་
བཤེར་གྱི་ལས་འགུལ་ནང་དུ་འཛུལ་ཞུགས་བྱས་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པ་
རེད། གཞན་རྒྱ་གཞུང་གི་ ༡༠༡༠ ལོའི་ཡོང་ཁྲབ་མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་དེ་དེ་སྟེན་གྱི་
མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་དང་མི་འབྲུ་བར། གཅིག་ནས་ ༡༠༡༠ ལོའི་མི་གངས་ཞིབ་

༡༩༩༠ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཁག་ལས་བོད་མིའི་མི་ཁྲི་ཇེས་༥༠% ཡོད་ཅིང་བོད་མི་ཁུལ།
 བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ ༩༠%

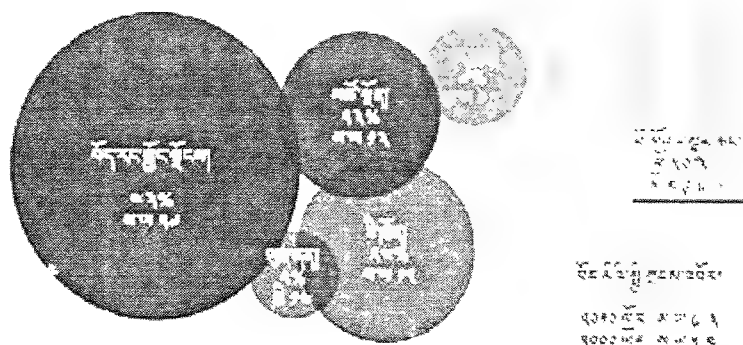
ས་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་ཀྱི་བཅའ་ཁྲིམས་

མཚན། ལམས་མིའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་ཁག་གི་ཞིབ་འཇུག་དང་བྱུང་ཡིག་གཞིར་བཅོམ་ནས་བོད་རིགས་
 ཁྲིམས་ལུང་དམངས་ཁུལ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་དང་བྱུང་ཡིག་གཞིར་བཅོམ་ནས་བོད་རིགས་

བཤེར་ཁོད་རྒྱ་གཞུང་གིས་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཀྱི་བྲག་དུ་བྱས་ནས་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་
 སྐངས་དེ་བཀག་སྡོམ་བྱས་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་ནས་བོད་ཁུལ་རང་ལ་མཆོད་ན། བོད་
 མི་འདུས་སྡོད་ཀྱི་གངས་ཆད་ཅུང་མཐོ་བའི་ས་ཁུལ། དཔེར་ན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་
 དང་། སྤྱི་དགུ་མདོ། མགོ་ལོག་མཆོ་སྒོ། མ་སྒོ། ཀན་སྒོ། ར་བ་དང་དཀར་མཛེས་ཁུལ་
 སོགས་ལས་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་མང་དག་ཅིག་མེད་པར་བཅོས་ཡོད་པ་དེ་རེད།

༡༥ ལྷིའི་མི་འབོར་གནས་ཚུལ།

རྒྱ་གཞུང་གི་ཡོང་ཁུབ་མི་གངས་ཞིབ་བཤེར་ཐེངས་དྲུག་པའི་ནང་དུ་བརྗོད་པ་ལྟར་ན་
 བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཁག་གི་བོད་མིའི་མི་གངས་བྱེད་
 ཀ་བོད་ཕྱི་ལོགས་སུ་འཆོ་སྡོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་བརྗོད་འདུག་ལ། སྤྱི་མོ་ལྟར་ན་
 ༡༠༠༠ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་རང་གི་བོད་མིའི་འདུས་སྡོད། གྱི་ཆད་དེ་བརྒྱ་ཆ་༩༣
 ཡིན་པ་དང་། ལོ་བརྒྱ་ཡི་རྗེས་སུ་བརྒྱ་ཆའི་གངས་དེ་ ༩༠ ཆག་ཡོད་པ་རེད། བོད་རང་
 སྐྱོང་ལྗོངས་ནང་གི་བོད་མིའི་གངས་འབོར་མར་འབྲིབས་པའི་རྒྱ་མཆོག་གཙོ་བོ་དེ་རྒྱ་
 གཞུང་གིས་གོང་དུ་བརྗོད་པ་ནང་བཞིན་བོད་མི་ཕྱི་ལོགས་སུ་འཆོ་སྡོད་བྱེད་པ་ལ་
 བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་པར། གཙོ་བོ་རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་མི་མང་
 བོར་བསྐྱལ་མ་བཏང་ནས་བོད་ཁུལ་དུ་གནས་སྡོད་བརྒྱག་པའི་རྒྱ་མི་བོད་སྤྱིར་གྱི་
 སྤྱི་དུས་དང་། གཞན་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་དེ་ཆོང་ཐོག་ནང་བཞིན་ཆོང་ལས་ཅན་གྱི་
 ས་ཁུལ་དུ་བསྐྱར་བཅོས་བཏང་བས། རྒྱ་ནག་གི་ཞོར་ལས་བ་དང་ཆོང་བ་མང་པོ་བོད་
 ཁུལ་དུ་ཁུབ་བརྒྱལ་དུ་སོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་པ་རེད། བོད་མིའི་མི་འབོར་
 དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ལྷ་ས་ཐེ་
 བའི་ས་ཁུལ་གང་མང་ཞིག་གྲོང་བྱེད་ཅན་དུ་བསྐྱར་བའི་སྒྲིང་རེད། ༡༩༩༠ ལོའི་ཡོངས་
 ཁུབ་ཞིབ་བཤེར་གྱི་སྤྱི་མོ་ཡི་ནང་དུ་ཡང་གསལ་པོ་འཁོད་ཡོད་པ་ལྟར། ༡༩༠༠ ལོ་

[illegible]

1. 1990年12月，在《中国环境报》上刊登了“中国环境报”广告，内容为：“中国环境报”创刊，每日出版，内容丰富，欢迎订阅。

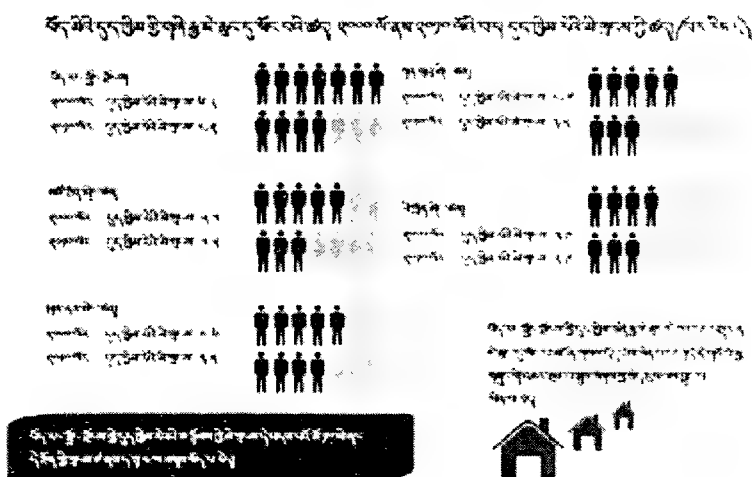
$\frac{d}{dt} \left(\frac{\partial L}{\partial \dot{x}} \right) = \frac{\partial L}{\partial x}$

	2010-2011		2011-2012	
Category	2010	2011	2011	2012
Overall Score	80%	82%	85%	88%
Mathematics	75%	78%	80%	82%
Science	70%	72%	75%	78%
Language Arts	85%	88%	90%	92%

1. *Chlorophyll a* and *Chlorophyll b* were determined using a spectrophotometer (Shimadzu UV-1601) at 663 nm and 646 nm, respectively. The concentration of chlorophyll was calculated using the following formula: $\text{Chlorophyll } a = 12.7 \times \text{OD}_{663} - 2.13 \times \text{OD}_{646}$ and $\text{Chlorophyll } b = 21.6 \times \text{OD}_{646} - 5.1 \times \text{OD}_{663}$. The total chlorophyll concentration was calculated as the sum of chlorophyll *a* and chlorophyll *b*.

[illegible]

ས་ཆ་ཁག་སྲིད་གཞུང་གིས་བདག་བསྐྱར་བྱེད་པ་དང་། གཉིས་ནས་ཐོད་མི་ཐོང་བྱེད་
 ཏུ་སྒར་རྗེས་ཀྱི་གཞུང་གིས་འདོན་བཞིན་པའི་སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་མྱིང་གི་སྲིད་ཏུས་
 བཀོད་འདོམས་ལེགས་པར་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཀྱི་གཞུང་གིས་
 ཡོངས་ཁྲབ་ཞིབ་བཤེར་གྱི་སྒྲན་ཐོ་ཁག་གི་ནང་དུ་བོད་མི་ཐོང་བྱེད་ཅན་དུ་བསྐྱར་རྗེས་
 གྱི་མཁུག་འབྲས་སྟེ། དཔེར་ན་བོད་ཁུལ་གྱི་ཁོར་ཡུག་རེ་སྤྱག་དུ་སོང་བ་དང་། བོད་
 མིའི་སློབ་གསོ་ཐེབས་ཆད་ཆ་མི་སྟོམས་པ་ཆགས་པའི་སྐོར་ནས་གང་ཡང་བརྟོན་མེད་
 པ་རེད།

འདི་དང་མཉམ་དུ་རྒྱུ་ཆོས་དོ་སྒྲུབ་བྱེད་དགོས་པ་གཞན་ཞིག་ནི་བོད་ནང་གི་དུང་ཁྲིམ་
 གྱི་གཞི་ཀྱི་ཆུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་དེ་རེད་ལ། གནས་ཚུལ་འདིའི་འབྱུང་རྒྱུ་གཙོ་
 ཡང་བོད་མི་ཐོང་བྱེད་ཅན་དུ་བསྐྱར་བ་དང་། བོད་ཁུལ་དུ་འཆར་ལྷན་པུ་སྤྲེལ་སམ་
 ཡང་ན་བྱད་མེད་ཀྱི་སྤྱི་སྟོན་འགོག་པའི་སྲིད་ཏུས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་རེད། ཞིབ་
 བཤེར་རིག་པ་སྤྱི་བ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཁྲིམ་གཞི་ཞིག་གི་གཞི་ཀྱི་འཕེལ་འཕྲིབས་དེ་
 དུང་ཁྲིམ་ཐོང་བྱེད་ཅན་དུ་བསྐྱར་བ་དང་དུང་ཁྲིམ་གྱི་དབུལ་ཐོངས་ཀྱི་ཆད་ལ་རག་

ལས་པ་བཅོད་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟ་བུ་ཁུལ་གྱི་གྲོང་གསེབ་ས་ཁུལ་ལ་དབེར་མཚོན་
ནས་བཤད་ན། གཞི་རྒྱ་ཅུང་ཆེ་བའི་བྲིམ་ཆང་དག་ལ་དུད་བྲིམ་ནང་ཁུལ་གྱི་འཆར་
འགོད་སྟགས་དམིགས་བསལ་གྱི་སྒྲིག་གཞི་དམ་པོ་མེད་ན་འདྲ་། བྲིམ་ཆང་གི་ཡོང་
འབབ་ཁག་ལ་རང་ངོས་ནས་དོ་དམ་དང་མེད་སྟོང་གང་ལེགས་བྱེད་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་པ་
རེད། བོད་མིའི་དུད་བྲིམ་གྱི་གཞི་རྒྱ་ཅུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་པ་འདིས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཚོགས་
གྱི་བྱ་བ་སྤངས་ཐང་ལ་གཞོད་སྟོན་ཉན་ཉན་ཐེབས་བཞིན་ཡོད་པས། གནས་ཚུལ་འདི་
ཡང་ང་ཚོས་ཉམས་ཞིབ་བྱེད་དགོས་པའི་གནས་སུ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད།

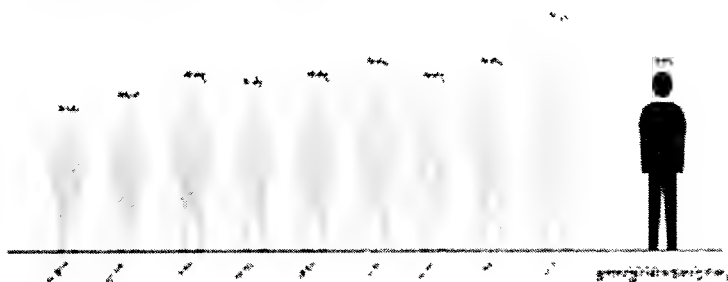
ག༽ བོད་ཁུལ་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་གནས་སྤངས།

༡༠༡༠ མའི་རྒྱ་གཞུང་གི་ཞིབ་བཤེར་སྟན་ཐོའི་ནང་དུ་བོད་ཁུལ་གྱི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་
གནས་སྤངས་དེ་རྒྱ་ནག་གི་ས་ཆ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་ཉ་ཅང་ཆ་མི་སྟོམས་པ་བཅོད་
ཡོད་ལ། ལྷག་པར་དུ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་ཐང་གི་ཆད་ཐིག་དེ་ས་
ཁུལ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་བསྐྱར་མར་ཆེས་སྤྲུག་གོས་ཡིན་པ་བསྟན་ཡོད་པ་རེད།
ཡིན་ནའང་ང་ཚོས་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་
གནས་སྤངས་དེ་སྐྱོ་གོས་ཆགས་དགོས་དོན་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ཁུལ་གྱི་ཡུལ་སྐོར་
སྤྱོད་འཆར་ལས་རིགས་ལས་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་སྒྲིག་ཆས་འཇུགས་བསྐྱར་དང་སྤྱན་
བཅོས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་སྦྱར་བར་འགྲོ་སོང་ཉུང་ཉུང་ལས་གཏོང་བཞིན་མེད་པ་དེ་ལས་
བྱུང་བ་རེད། ལྷག་པར་དུ་ཁོང་ཚོས་བོད་མི་འཚོ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་པའི་ས་ཁུལ་ཁག་ལ་
འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་མཐུན་ཆེན་ཉུང་ཉུང་ལས་སྦྱར་བཞིན་མེད་ལ། གང་སྦྱར་བ་དེ་ཡང་རྒྱ་
ནག་ནང་ལོག་ནས་ཡོང་བའི་རྒྱ་རིགས་ཆོང་ལས་གཉེར་མཁན་དང་ཞོར་ལས་བ་ཚོ་
ལས་བོད་མི་རང་ལ་རེག་པ་ཉ་ཅང་ཉུང་ཉུང་ཡིན་པ་རེད། འདིའི་ཐང་ལ་ང་ཚོས་རིམ་བ་
ཁ་ཤིག་སུ་དབྱེ་ནས་བཅོད་ན།

༡༽ ཆ་སྟོམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད།

མིའི་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད་ཟེར་བ་ནི་ས་ཁུལ་ག་གི་མོ་ཞིག་གི་མི་ཡི་འདེ་ཐང་དང་
 འཛོད་བསྟེན་གྱི་ཆེད་གཞི་དེ་ལ་བརྟུན་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། མིའི་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་ཆེ་ཆད་
 དེ་སྤྱི་ཚོགས་ཤིག་གི་འཛོད་བསྟེན་གྱི་གནས་སྟངས་ཆད་འདལ་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་འཛོམས་
 ཡག་ཤོས་ཤིག་ཆགས་བསྟན་ཡོད་ལ། མི་མང་མང་ཚོགས་ལ་སྟུན་བཅོས་ཀྱི་མཐུན་
 རྒྱུན་ག་ཆེད་དེག་བཞིན་ཡོད་མེད་ཀྱི་ཆད་འདལ་ཁྱེད་ཞིག་ཀྱང་ཆགས་བསྟན་ཡོད་པ་
 རེད། གང་ལྟར། འདས་པའི་ལོ་ ༣༠ རིང་། བོད་རང་སྐྱོར་སྐྱོངས་ཀྱི་མིའི་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་
 ཆེ་ཆད་དེ་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ས་ཁུལ་གཞན་དག་དང་བསྟུང་ན་
 ཆེས་ཐུང་ཤོས་དེ་ཆགས་བསྟན་འདུག་ལ། ཆེས་སྐྱོ་ཤོས་དེ་ཡང་ཆགས་བསྟན་ཡོད་པ་
 རེད། རྒྱ་ནག་གི་རྒྱལ་ས་མེ་ཅིན་དང་ཕྱང་ཉེ་སོགས་པའི་ས་ཁུལ་ཀྱི་མིའི་ཆེ་ཆད་དེ་
 ༡༠ བས་ ༢༠ གཡས་གཡོན་ཡིན་དུས། བོད་རང་སྐྱོར་སྐྱོངས་ཀྱི་བོད་མིའི་ཆེ་ཆད་ཆ་
 སྟོམས་ལོ་ ༤༤ ལས་མེད་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་གི་ཆེད་ཆགས་ཀྱི་མིའི་ཆ་སྟོམས་ཆེ་ཆད་ ༡༩༨༩ ལོར་འོས་པའི།

ཡིད་ལ་བྱུང་སྟེ་ཆེ་ཆགས་ཀྱི་མིའི་ཆ་སྟོམས་ཆེ་ཆད་དེ་མིའི་ཆེ་ཆད་ལྟར་དུ།
 དེ་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ཆེད་ཆགས་ཀྱི་མིའི་ཆ་སྟོམས་ཆེ་ཆད་ཀྱི་མིའི་ཆེ་ཆད་ལྟར་དུ།

ལ་རག་ལས་ཡོད་པ་རེད། བོད་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁག་ལ་མཚོན་ན། སླན་ཁང་གི་གངས་
འཁོར་མུར་དང་བསྐྱར་ན་ཅུང་མང་དུ་སོང་ཡོད་ན་ཡང་། དོན་དུ་སྤྱིད་གཞུང་གིས་བོད་
ཁུལ་དུ་སྐྱུལ་མར་ཆེད་ལས་རང་བཞིན་གྱི་སླན་པ་བཞོད་སྤྱིག་ཕྱིད་པ་ཏེ་ཅང་ཅུང་ཅུང་
རེད།

འདི་ལས་གཞན་བོད་ཁུལ་གྱི་བྱད་མེད་སྐྱུལ་མ་ནམས་སླན་ཁང་དུ་འགོ་བར་སླན་གྱི་
གོང་ཆད་མཐོ་བ་དང་། ཡང་ན་སླན་ཁང་ཐག་རིང་བ། དེ་མིན་སྤྱིད་གཞུང་གིས་བཞོད་
སྤྱིག་བྱས་པའི་སླན་པ་དང་དབར་དུ་གོ་བར་མ་འཕྲོད་པ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་རབ་
དང་རིམ་པ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། གཞན་བོད་ནི་གདོད་མ་ནས་སྔོན་རྒྱན་རིག་
གནས་ཀྱི་སྤྱུག་པའི་ས་ཁུལ་དམིགས་བསལ་ཞིག་ཡིན་པ། དཔེར་ན། བྱིས་པ་བཙའ་
སར་བྱད་མེད་ལས་སྤྱེས་པ་པོ་མི་ཡོང་བ་དང་། བཙས་མ་ཐག་པའི་བྱིས་པར་འབྲེལ་
མེད་ཀྱི་མི་ཡིས་ལག་པ་མི་འཆང་བ་སོགས་ཀྱི་སྤྱུགས་སྔོན་གང་མང་ཞིག་ཡོད་
པར། སྤྱིད་གཞུང་གིས་སླན་བཙོས་ཀྱི་མཐུན་སྦྲེན་ཅུང་ཙམ་སྐྱོར་བ་ལས་བོད་ཀྱི་སྔོན་
རྒྱན་རིག་གནས་འདི་དག་ལ་སྐྱུངས་པ་གང་ཡང་མེད་པས། བྱད་མེད་སྐྱུལ་མ་ནམས་
སླན་ཁང་དུ་བཞག་དབྱད་དང་སླན་བཙོས་ཕྱིད་དུ་འགོ་བར་རང་བཞིན་གྱིས་དཀའ་ངལ་
ཞིག་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད།

༡༽ སྐྱུལ་མའི་འཕྲོད་བསྟེན།

སྤྱུགས་བསྐྱོལ་བྱས་ན། བོད་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁག་སུ་བརྒྱ་ཆ་ ༣༣ གྱི་སྐྱུལ་མར་མ་
གཏོགས་མངལ་ཆགས་འགོ་བཙུགས་པ་ནས་བྱིས་པ་བཙའ་དུས་བར་སླན་བཙོས་ཀྱི་
མཐུན་སྦྲེན་རིག་བཞིན་མེད་པ་དང་། གངས་ཆད་འདི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་གངས་
ཆད་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ དང་བསྐྱར་ན་ཏེ་བག་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད།

སྤྱད་ཡོད་པ་རེད། ས་ཁུལ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་བོད་ཁུལ་གྱི་བྱིས་པ་མང་ཆེ་བར་ཟས་
 བཅུད་གྱི་མ་འདང་བའི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། སྤྱིར་བྱིས་པ་ར་ཟས་
 བཅུད་མ་འདང་བའི་གྲངས་ཆད་གྱི་སྐར་ནས་བཞད་ན། བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་གྱི་བྱིས་
 པ་བྱིངས་ལ་ཟས་བཅུད་མ་འདང་བའི་ཆད་གཞི་དེ་རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་གྲངས་ཆད་ཁྲོད་
 མཐོ་ཤོས་དེ་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད།

བྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོའི་འཆམ་བཅུད་མ་འདང་བའི་བྱིས་པ་ཆེ་
 ཆུང་གྱི་ཆུང་ཆུང་གྲངས་ཆད་ཆེ་ལོ།

བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་གྱི་
 འཆམ་བཅུད་མ་འདང་བའི་
 བྱིས་པ་ཆེ་ཆུང་གྲངས་
 ཆད་ཆེ་ལོ།

བྱིས་པ་ཆེ་ཆུང་གྲངས་ཆད་ཆེ་ལོ།

བྱིས་པ་ཆེ་ཆུང་གྲངས་ཆད་ཆེ་ལོ།

བྱིས་པ་ཆེ་ཆུང་གྲངས་ཆད་ཆེ་ལོ།

བྱིས་པ་ཆེ་ཆུང་གྲངས་ཆད་ཆེ་ལོ།

བྱིས་པ་ཆེ་ཆུང་གྲངས་ཆད་ཆེ་ལོ།

འདིའི་ཐད་ལ་དམིགས་བསལ་གྱིས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་ཡོད་ཉམས་ཞིབ་བྱུང་དོན་ཁ་
 །གས་ཤིག་གི་ནང་དུ། བོད་ཁུལ་གྱི་བྱིས་པ་མང་ཆེ་མས་པ་ར་ཟས་བཅུད་མ་འདང་བའི་
 རྒྱུ་གྱིས། བར་སོན་པའི་དུས་ཡུན་དེ་གཞན་དང་བསྐྱར་ན་ཅ་ཅང་དལ་པོ་ཡོད་པར་
 བརྗོད་འདུག་ལ།

དབུད་བརྗོད་ཁ་གས་གྱིས་བོད་ཁུལ་གྱི་བྱིས་པ་བར་སོན་པའི་དུས་ཡུན་འགོར་བེ་ཡོད་
 པ་དེ་བོད་གྱི་ས་གཤིས་དང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་བརྗོད་ཡོད་ན་ཡང་། དབུད་པ་

སྒོ་བ་ལྟ་ དེ་མིན་གཞུང་ལམ་སྟོན་མང་པོ་འཛུགས་བསྐྱེད་ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཡོད་
 མོད། ཡིན་ནའང་དོན་དམ་པར་འཛུགས་བསྐྱེད་དེ་དག་ནི་ཆུ་ནག་ནང་སྟོན་གི་ཆུ་ཕི་
 ཡོད་ནང་དུ་གནས་སྟོར་ཕྱེད་པར་པན་པ་བསྐྱེད་པ་ལས། བོད་ས་གནས་ས་ཐོག་དང་
 ཡོད་མི་རང་ལ་པན་ཐོགས་གང་ཡང་བྱུང་མེད་པ་མེད། དཔེར་ན། ཆུ་གཞུང་གིས་ལོ་
 འདི་དག་རིང་རང་སྟོར་སྟོངས་ས་ཁུལ་དུ་སྒྲན་ཁང་མང་པོ་གསུམ་འཛུགས་བྱས་པ་
 དེས་ཡོད་ཁུལ་གྱི་ཡོད་མིའི་ཆ་སྟོངས་ཀྱི་ཆེ་ཆད་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་སོར་མེད་པའི་
 ཁར། བྱིས་པ་འདས་སྟོངས་ཀྱི་ཆད་གཞི་དང་བྱིས་པར་ཟས་བཅུད་མ་འདར་པའི་ཆད་

སྒོ་བ་གསལ་ཆའི་ཆའི་ཉའི་བཟུང་བྱངས་དང་ཆ་སྟོངས་སྒོ་བ་ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་(བར་མིས་ ༡༩)

ས་ཁུལ།	༡༩༩༩ལོའི་ ཆའི་ཉའི་བཟུང་བྱངས།	༡༩༩༩ལོའི་ ཆ་སྟོངས་སྒོ་བ་ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས།	༡༩༩༩ལོའི་ ཆའི་ཉའི་བཟུང་བྱངས།	༡༩༩༩ལོའི་ ཆ་སྟོངས་སྒོ་བ་ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས།
ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་ཆ་སྟོངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩
ཡོ་མཚུངས་ཆའི་བྱངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩
ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩
ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩
ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩
ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩
ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་བྱངས་	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩	༡༩༩༩

1. 王 小 明 等：Jun Yang, Xiao Huang, Xin Liu: An analysis of education inequality in China. International Journal of
 Educational Development 37 (2014) 2-10. ཡོང་ཆ་: 2014.03.14

གཞི་སྟོན་ལ་ཡང་འགྱུར་བ་གང་ཡང་སོར་མེད་པ་མེད། ད་དུང་ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་འཛུགས་
 བསྐྱེད་ཀྱི་གནས་སྟངས་སྟོན་ལ་དེ་པས་ཁྱེད་ཀྱི་འཛུགས་བྱངས་ཡང་སོར་མེད་པ་མེད།

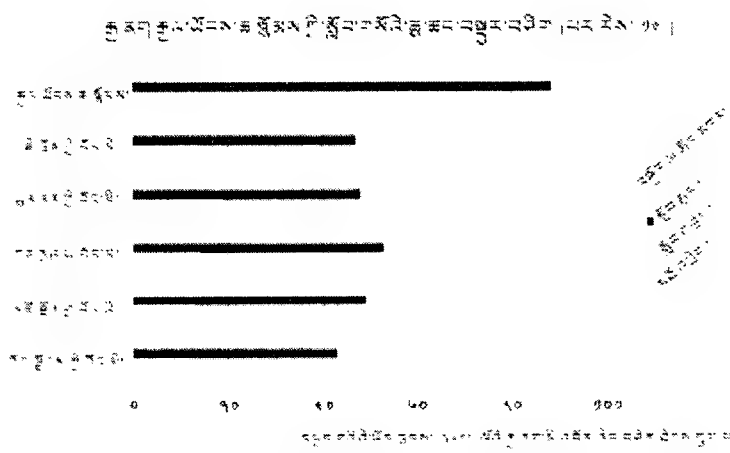
དེ་ཡོད་ཁུལ་གྱི་སྒོ་བ་གསལ་ཆའི་གནས་སྟངས།

ཆུ་གཞུང་གིས་དུས་རྒྱུ་དུ་གདངས་ལ་ཁུལ་པའི་ཆུ་གསུམ་སྟོན་གྱི་འཛུགས་བྱངས་ཆུ་
 ཆུ་སྟོངས་པ་དང་དོ་མི་མཉམ་པའི་གསུམ་པ་སྟོན་གྱི་གདངས་ཆུ་གང་མང་ཞིག་

བཀ་ལ་ཉལ་ནས་བསྐད་ཡོད་པ་དང་། རོ་མི་མཉམ་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་ཡོད་རང་
 རྫོང་རྫོངས་ས་ཁུལ་དུ་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཡོད་པ་རེད། རྫོང་གསོ་དང་འབྲེལ་བའི་
 བྱ་བ་འབྲས་དང་རྫོང་གསོ་དང་འབྲེལ་བའི་བྱ་བ་ཞག་མཐོང་། ཡོད་རང་རྫོང་རྫོངས་དེ་རྒྱ་
 བཀ་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་རྫོང་གསོ་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་གནས་ཡོད་པར་མ་ཟད། མཆོམས་ལ་རེར་
 རྒྱལ་ཡོངས་ལས་ཆེས་རྫོང་གསོ་དེ་ཡང་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་།

༡༽ རྫོང་གསོའི་གནས་ཚད་དང་ཉེ་བཀ

ས་ཁུལ་ཅིག་གི་རྫོང་གསོ་ལྗངས་ཚད་དང་ཡང་ན་རྫོང་གསོ་དང་འབྲེལ་བའི་གཞི་
 འཛིན་ཁྱེད་ས་དེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆ་འཛིན་པའི་ལྗངས་(Gini Coefficient) ལྟར་ན་ས་
 ཁུལ་ཅིག་གི་རྫོང་གསོའི་ལྗངས་ཚད་ཉེ་བཀ་ཅི་ལྟར་ཆེ་ན་ས་ཁུལ་དེ་ཡི་རྫོང་གསོ་

ལྗངས་ཚད་ཀྱི་རོ་མི་མཉམ་པའི་ཚད་གཞི་དེ་དེ་ལྟར་རྒྱ་བཀ་ཡིན་པར་བརྟེན་ཡོད་
 ལ། དེ་ལས་མཐོག་དེ། ས་ཁུལ་ཅིག་གི་རྫོང་གསོ་དེ་ཡོད་རང་རྫོང་གསོ་ལྗངས་ཀྱི་དུས་ཡུན་
 ཅི་ལྟར་རིང་ན་ས་ཁུལ་དེའི་རྫོང་གསོ་ལྗངས་ཚད་ལྟར་ལྟར་པ་བརྟེན་ཡོད་རེད།
 རིག་པ་འདི་ལྟར་ན། ༢༠༠༠ ལོ་ནས་ ༢༠༡༠ ལོའི་བར། ཡོད་རྫོངས་ས་ཁུལ་དེ་གཞི་

འཛིན་གྲངས་ཚད་གཉིས་ཀའི་སྤེང་དུ་ཆེས་སྟོ་ཤོས་དེ་ཆགས་བཟུང་ཡོད་པ་དང་། ཉེ་
 བཞིར་གྱི་མཆོ་སྟོན་དང་ཀན་སུལ། དེ་མིན་ཅི་ཁོན་དང་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་སོགས་པོད་
 བར་སྟོང་སྟོངས་དང་བཟུར་ན་ཅུང་ལེགས་པ་ཡོད་པ་རེད། དེ་མིན་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་གི་
 མ་དངུལ་གཏོང་སྟོགས་ཀྱི་ནུས་བཞག་གི་སྤང་ནས་བཤད་ན་ཡང་། རྒྱ་ནག་གིས་སྟོབ་
 གསའི་ཐད་ལ་འཕྲོ་སྤང་བཏང་བའི་ཆད་དེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤང་ནས་ཆེས་སྟོ་ཤོས་དེ་ཡིན་
 བ། ༡༩༩༠ ལོ་ནས་ ༢༠༡༠ ལོའི་བར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཐོན་བསྐྱེད་སྤྱི་བསྟོན་གྲངས་
 ཚད་ཁོད་དུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྟོབ་གསོ་མ་ལག་ཁོད་དུ་བཏང་བའི་གྲངས་ཚད་དེ་བརྒྱ་ཆ་
 ༣ མ་གཏོགས་མེད་པ་རེད། དེ་ལས་ཀྱང་ཡིད་སྟོ་བ་ཞིག་ལ་རྒྱ་ནག་གི་ཞིང་ཁོང་ས་
 ཁུལ་གྱི་སྟོབ་གསོའི་གནས་སྤངས་དེ་དེ་ལས་ཀྱང་རྒྱ་ཁྲིག་གི་གནས་སུ་སྤྱང་ཡོད་པ་
 རེད།

རྒྱ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་
 འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་ འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་

རྒྱ་ཆེན་པོ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་ འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་
 འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་ འཇམ་དཔལ་ལྔ་པ་

འཕྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཉམས་ཞིབ་ལྟར་ན། བོད་མི་རྣམས་སྟོབ་རྒྱུ་ནས་སྟོབ་འཕྲིའ་དང་། དེ་
 བས་སྟོབ་ཆེན་ལ་འབྲིམས་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁོང་དུ་དཀའ་ངལ་གང་མང་ཞིག་ལ་གཤོང་
 ཡོན་ཀྱི་དགོས་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། སྟོབ་བྱའི་ནང་དུ་ཁྱིད་གཞི་སྟོབ་ཆེན་ཁག་
 རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གི་རྒྱུར་ནས་སྟོབ་ཁྱིད་ཀྱི་བཞིན་ཡོད་པས། རྒྱུད་པར་ཡི་རྒྱུར་ནས་
 དཀའ་ངལ་འབྲད་བཞིན་ཡོད་པ། སྟོབ་གསོ་དང་སྟོབ་རྒྱུར་གི་ཁོར་ཕུག་ཞུན་པ་ཡོད་
 པ། ཁྱིད་གཞི་སྟོབ་ཆེན་དེ་རང་གི་རིག་གཞུང་དང་འཕྲེལ་བ་མེད་པ། སྟོབ་ཡོན་མད་ཀྱི་
 དཀའ་ངལ་རབ་དང་རིམ་པ་འབྲད་བཞིན་ཡོད་པ། སྟོབ་བྱ་དང་རང་ཁྱིམ་པར་ཀྱི་ལམ་
 ཐག་རིང་ལྷག་པས་དཀའ་ཆེ་གས་དུ་མ་བརྒྱུད་ནས་སྟོབ་བྱར་འབྲིམས་དགོས་པ། སྟོབ་
 ལམར་ཕྱིན་རྗེས་ལས་ཞུགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་ཆེ་བ། དེ་མིན་སྟོབ་འཕྲིའ་ནས་སྟོབ་ཆེན་
 ལ་འརྱེལ་ཞུགས་ཀྱི་དཔེ་བཞིན་པའི་མོད་མིའི་སྟོབ་བྱལ་ཅིག་ལ་མཆོན་ན་རྒྱལ་ས་གཞི་
 སྟོབ་ཆེན་ཁོ་ནར་ཡིག་ཆ་དེ་མོན་དགོས་པ་ཅམས་ཡིན་པར། ཆབ་སྲིད་དང་རྒྱལ་
 གཅེས་སོགས་ཀྱི་སྟོབ་གསོ་བྱེད་ས་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་དཀའ་ངལ་རབ་དང་རིམ་པ་
 འབྲད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

༡༽ བོ་མོ་འཕྲིའ་བཀ

བོད་ཁུལ་ལ་མཆོན་ན། ལུ་ཕུ་མོ་ཁོང་ལུ་མོ་སྟོབ་ཞུགས་ཀྱི་བྱངས་ཆད་དེ་མོ་ཡི་བྱངས་
 ཆད་ལས་མད་དེ་དམའ་བ་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཁྱིད་ཕྱོར་ས་ཁུལ་དུ་ཕུ་མོ་སྟོབ་
 བྱར་འཕྲོ་པའི་བྱངས་ཆད་དེ་དེ་ལས་ཀྱང་ཉུང་བ་ཡོད་པ་རེད།

༡༽ ཡིག་རྒྱུད་པའི་བྱངས་ཆད་

རྒྱུད་གཞི་སྟོབ་གསོ་ནས་འགོ་བརྒྱགས་ནས་བཅིས་ན། བོད་ཁུལ་གྱི་ཡིག་རྒྱུ་མོ་ཆོད་
 པའི་མོད་མིའི་བྱངས་ཆད་དེ་ཡིན་ཏུ་མཆོ་པ་ཡོད་པ་དང་། དེ་དག་གི་ཁོང་དུ་ཕུ་མོ་

༡༽ སློབ་གསེང་མ་ལག

སྔོན་ནས་ད་བར་དུ་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་གསེང་ཙུང་ལུགས་ཁོད། སྔོན་འགྲོ་སློབ་གྲུའི་
གངས་ཚད་ཅུང་མང་དུ་སོང་ཡོད་པ་ལས།

གཞན་སློབ་ཚུང་དང་། འབྲིང་རིམ་སློབ་གྲུའག་གི་གངས་ཚད་དེ་མཁྱེགས་སྤྱར་ངང་རྩེ་
ཉུང་དུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཚུགས་གཅིག་ནས་བོད་ཁུལ་གྱི་བོད་
རིགས་བྱིས་པ་རྣམས་ལོ་ན་ཚུང་ཚུང་ནས་སློབ་གྲུར་འཇུག་ཞུགས་བྱེད་པར་སྤྱི་མ་
བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ཚུགས་གཞན་ཞིག་ནས་ཕྱིར་གསེབ་དང་ཞིང་གྲོང་ཁག་གི་
སློབ་གྲུ་རྣམས་མེད་པར་བཅོས་རྗེས་ཞིང་གྲོང་གི་སློབ་གྲུའག་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་
བརྒྱལ་གྱི་སློབ་གྲུའི་ནང་དུ་ཚུགས་བསྐྱུ་བྱས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་
དེ་ལྟར་བྱེད་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་མདོར་བསྟུས་ན་སློབ་མའི་བྱིས་པ་བདག་དང་ཡང་
ན་བོད་མི་བྱིངས་གྲོང་ཁྱེར་ཅན་དུ་བསྐྱར་བར་བྱེད་པ་དེ་ཡིན་པ་རེད།

རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གིས་བོད་ཀྱི་ས་ཆ་གསུམ་གང་དུ་སྔོན་འགྲོ་སློབ་གྲུ་གང་མང་
བཅུགས་ཡོད་ན་འང་། སློབ་གྲུའི་གངས་ཚད་དང་སློབ་གྲུའི་དགོ་ཆ་ན་གྱི་གངས་
ཚད། ཡང་ན་སློབ་མ་དང་དགོ་ཆ་ན་གྱི་གངས་ཚད་ཐད་དོ་མི་མཉམ་པ་ཆགས་བསྟན་
ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ༡༩༩༩ ལོར་སྔོན་འགྲོ་སློབ་གྲུའི་དགོ་ཆ་དང་སློབ་མའི་
བསྐྱར་ཆད་དེ་ ༡ དང་ ༡༥ ཡིན་ལ། དེའི་བྱིས་ཀྱི་ ༡༩༩༣ ལོར་གངས་ཚད་དེ་ ༡ དང་
༣༩ ལ་འཕར་ཡོད་པ་རེད། སློབ་གྲུའི་སློབ་མའི་གངས་ཚད་སྤྱར་ལས་མང་དུ་ཆས་
ཡོད་ན་འང་། དེ་ལ་དགོས་ངེས་ཀྱི་དགོ་ཆ་ན་གྱི་གངས་ཚད་སྤྱར་ལས་པ་སོང་མེད་
པས། གནས་སྤྱངས་ངེས་ཁྱེར་ཡོང་བའི་མཇུག་འབྲས་ནི་སྔོན་འགྲོ་སློབ་གྲུའག་གི་
སློབ་མར་ཆད་དང་ལྡན་པའི་སློབ་གསོ་ཐོབ་བཞིན་མེད་པ་དེ་ཡིན་པ་རེད། དེ་བཞིན་རྩེ་

1906 - 1909

མ་རྒྱལ་གང་ཅད་ཞིག་གི་སྐོབ་སྡེ་ཤར་མ་པོར་ཉུང་ཏུ་སྟོང་པ་དེ་ཞིག་ཕྱོད་མི་སྐོབ་པ།
སྐོབ་པའི་མ་པོ་ཤར་པ་འདི་གང་། དེ་ཡང་འཛེམ་ཡོད་ནམས་ཞིག་ལྷར་ན། སྐོབ་པ།

གང་མང་ཞིག་སྒོ་བརྒྱབ་པས་ཚོགས་སྡེ་གང་མང་ཞིག་གིས་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་
 སློབ་གྲྭ་དང་སྤྱི་དང་བཅས་ཕྱེ་གནས་གང་མང་བཙུགས་ནས་བྱིས་པར་སློབ་གཙུག་སྤྱད་
 ཐབས་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། ཚོགས་སྡེ་དེ་དག་ཀྱང་གཞུང་གི་ཞིབ་གཤེར་སྤྲོད་ཐོ་
 བྱང་དུ་བཅིས་མེད་པར་ཡང་བཤད་འདུག གང་ལྟར། བོད་རང་སྤྱི་དང་མྱོངས་ལ་ད་བར་
 དུ་ཡར་རྒྱས་གྱི་ནམ་པ་རྩེད་ཅམ་མངོན་ཡོད་པ་དེ་ནི་སློབ་འབྲིང་ཁག་ ༤ གསར་
 འཛུགས་བྱས་ཡོད་པ་དང་། སློབ་མའི་གངས་འཕོར་དང་དགོ་ཀན་དང་སློབ་མའི་
 གངས་འཕོར་གྱི་ཆོད་གཞི་རྩེད་ཅེ་ལགས་སུ་སོང་ཡོད་པ་དེ་རེད།

༥༽ ངལ་རྩལ་སློབ་གསོའི་གནས་ཆད།

འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་བཤེས་གིས་སྤྱོད་པ་བསྐྱོམས་བྱས་པ་ལྟར་ན། བོད་མི་པ་མ་
 རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་བྱིས་པ་སློབ་གྲྭར་མི་བསྐྱུལ་བའི་རྒྱ་རྒྱུ་གཙུག་ཐོ་ནི། གཅིག་ནས་
 སློབ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས་ལས་ཞུགས་བྱེད་དཀའ་བར་དོགས་པ་དང་། སྤྱོད་པ་གཞན་ཞིག་
 བྱི་རྒྱ་གཞུང་གི་སྤྱི་དང་རྒྱས་གང་མང་ཞིག་གིས་བོད་ཁྱལ་གྱི་དུད་བྱིས་ཁག་གི་མི་འཕོར་
 རྩེད་སོང་ཡོད་པ་དང་། མི་འཕོར་རྩེད་བ་སོང་བ་དེས་ངལ་རྩལ་གྱི་རྒྱས་བྱགས་

ཕྱི་ལོ་༡༩༩༠ མའི་ལོ་དང་རྩེད་སོང་པ་ཆོད་པ་ལྟར་བཞུགས་པའི་ཁག་ནང་གི་མཁས་བཤེས་པའི་ཕྱི་ལོ་ལོན་གནས་ཆད། (པར་རིས། ༩༩)

ཕྱི་ལོ་ཆད།	ཞིང་ལས།	སྤྱོད་པ་ལས།	འབྲོ་ལས།	ནགས་ལས།	གཉེར་ཁུ་ཐོ་ ག་འདྲན།
སློབ་གྲྭས་མཐུང་བ།	༡༠,༤༤༡	༡༩,༨༩༠	༤༤༨	༨༨	༡༠
སློབ་རྒྱུ་འབྲི་མས་ཐོང་བ།	༡༤,༡༡༡	༡༡,༠༠༠	༡༠༨༡	༡༡༨	༩༠
སློབ་འབྲིང་འབྲི་མས་ཐོང་བ།	༨,༩༡༤	༡,༡༤༡	༩༡༡	༤༡	༩༩
མཐོ་འབྲིང་འབྲི་མས་ཐོང་བ།	༨༠༤	༡༡༠	༤༠༤	༡༤	༤༤
མཐོ་སློབ་འབྲི་མས་ཐོང་བ།	༡༡༡	༩༤	༡༡༡	༡	༤༠

མཐུད་མ་ཐུབ་པའི་དཀའ་ངལ་འབྱུང་བས། སློབ་པོ་རན་པའི་སློབ་མ་རྣམས་ཁྱིམ་ཆང་
གི་ངལ་རྩལ་ཁྱོད་མི་ཞུགས་ཐབས་མེད་ཡིན་པའི་དཀའ་ངལ་སོགས་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་
པ་རེད།

ཙ རྟེན་མཐུག་ཐོས།

མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་ན་རྒྱ་གཞུང་གི་ཞིབ་གཤེར་སྟུན་ཐོ་འདི་ཡིས་ང་ཚོ་ལ་ངོ་
གདོང་མི་འདྲ་བ་གཉིས་བསྟན་ཡོད་པ་རེད། རོས་གཅིག་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རང་
སྐྱོང་ལྗོངས་ཐེ་བའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཁག་དུ་འབྲོད་བསྟེན་དང་སློབ་གསོའི་ཆུང་གཞི་
འཛུགས་བསྐྱུར་ཏེ། སྟན་ཁང་དང་སྟན་པ། སློབ་གྲྲ། དེ་མིན་སློབ་གྲྲའི་དགོ་ཆུན་གྱི་
གྲངས་འབོར་ཐད་ཁ་སྟོན་གང་འཆམ་བྱས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ལ། རོས་གཞན་ཞིག་ནི་ས་
ཁུལ་གང་མང་ཞིག་ལ་ཆུང་གཞི་སྤྱི་གཙུག་ལྷན་འདི་དག་བེད་སྤྱོད་བྱེད་སྟངས་མི་འདྲ་བ་དེ་
རེད། ལྷག་པར་དུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ལྷ་བུར་མཆོན་ན། རྒྱ་ནག་སྲིད་གཞུང་གིས་
༡༠༠༠ ལོ་ནས་ཆུང་གཞི་སྤྱི་གཙུག་ལྷན་མང་པོ་འཛུགས་བསྐྱུར་བྱས་ཡོད་ནའང་། ས་ཁུལ་
དེ་དག་གི་འབྲོད་བསྟེན་དང་སློབ་གསོའི་གནས་སྟངས་དེ་སྤྱར་བཞིན་རྒྱལ་ཡོངས་
ལས་སྐྱོ་ཤོས་དང་ཇི་དག་གི་གནས་སྟངས་ལྟར་ནས་བསྟན་ཡོད་པ་དེ་རེད་ལ། རྣམ་རྒྱུན་
སྐོར་དུང་ཕུར་ལྷག་བཏང་ནས་ཡར་རྒྱས་འཛུགས་བསྐྱུར་བྱེད་བཞིན་པ་དང་། ཞི་བདེ་
དང་འབྱོར་ཕྱག་ལུན་པའི་བོད་ལྗོངས་ཞེས་ཁྱབ་བསྐྱགས་བྱེད་བཞིན་པའི་རྒྱ་ནག་སྲིད་
གཞུང་གིས་མདོར་ན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ཆུང་གཞི་སློབ་གསོ་དང་ཆུང་གཞིའི་
འབྲོད་བསྟེན་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་ཡང་ཡང་དག་པ་ཞིག་སྤྱར་བྱས་བཞིན་མེད་པ་དེ་རེད།

༡༥ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་བོད་ཁུལ་འབྲོད་བསྟེན་གནས་སྟངས་གཙོ་བོ་འགའ།

༡༠༡༠་ལོར་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མིའི་ཆ་སྟོམས་ཀྱི་ཆོ་ཆད་པོ་ ༡༤ ཡིན་

དུས། བོད་རང་སྐྱོང་ས་ཁུལ་གྱི་བོད་མིའི་ཆ་སྒྲུལ་གྱི་ཆེ་ཆད་དེ་ལོ་ ༦༦ མེད་པ་རེད།

• ༡༠༡༠ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ས་ཁུལ་གྱི་བྱིས་བ་འདས་གྲོངས་གྱི་ཆད་
དེ་བརྒྱ་ཆ་ ༡༣.༥ ཡིན་པ་དང་། གངས་ཆད་དེ་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་ཆེས་སྐྱོ་
ཤོས་ཡིན་པར་མ་ཟད། ཉེ་ལོར་གྱི་མཆོ་སྤྲོད་དང་ཞིང་ཆེན་གཞན་དག་དང་བསྟུར་ན་
ཡང་ལྷ་བ་གཉིས་གྱིས་མང་བ་ཡོད་པ་རེད།

• ༡༠༡༠ ལོར་བོད་ལྗོངས་ས་ཁུལ་གྱི་བྱང་མེད་སྤྱུལ་མ་དག་ལས་བརྒྱ་ཆ་
༡༣ ལ་མ་གཏོགས་སྤྲོན་བཅོས་གྱི་མཐུན་ཁྱེན་རག་བཞིན་མེད་པས། བོད་རང་དུ་
བྱིས་བ་བཅོཔ་བཞིན་པའི་བྱང་མེད་སྤྱུལ་མ་བརྒྱ་ཆ་ ༥༡ མ་གཏོགས་མེད་པ་རེད།

• བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྱི་སྤྲོན་འགྲོ་སྐོབ་བྲ་ཁག་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་གྱི་
སྤྲོན་འགྲོ་སྐོབ་བྲ་ཁག་ལས་འཕྲོད་བཞེན་གྱི་གནས་སྤངས་ཆེས་སྐྱོ་ཤོས་དེ་ཡིན་པ།
༡༠༡༠ ལོར། མཆོ་སྤྲོད་དང་ཀན་སུའི་ཞིང་ཆེན་སོགས་གྱི་ལོ་ ༡ མན་གྱི་བྱིས་བ་
རྒྱུས་ལས་བརྒྱ་ཆའི་གངས་ ༡༥ ལ་འཕྲོད་བཞེན་གྱི་མཐུན་ཁྱེན་རག་བཞིན་པའི་
སྐབས་སུ། བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་བྱེད་ཀར་མ་གཏོགས་འཕྲོད་བཞེན་གྱི་མཐུན་ཁྱེན་
དང་བལྟ་རྟོགས་རེག་བཞིན་མེད་པ་རེད། ལྷག་པར་དུ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་གྱི་བྱིས་བ་
རྒྱུས་ལ་ཟས་བཅུད་མ་འདང་བའི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

• ༡༠༡༠ ལོར་བརྒྱ་ཆའི་གངས་ ༡༡ ནས་བརྒྱ་ཆའི་གངས་ ༡༥ གཡས་
གཡོན་གྱི་བོད་མི་བགྲེས་པོ་ཉི་ལོ་ ༦༠ ཡན་ེན་མས་གྱིས་ད་དུང་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་
ཡོད་པ་དང་། གཞན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་བརྒྱ་ཆ་ ༣༠ ཡི་ཀན་ཡོལ་མི་སྤྱ་རྒྱུས་
ལ་ཀན་ཡོལ་དངུལ་རག་བཞིན་མེད་པ་རེད།

• ༢༠༠༤ ལོ་ནས་ ༢༠༡༠ ལོའི་ལོ་སྟེ་ལོ་ ༩ ཡི་ནང་དུ། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་
རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁུལ་དུ་སྤྲོན་ཁང་གངས་ ༥༥༠༠ གསར་འཛུགས་བྱས་པ་དང་། དེ་ལ་
སྤྲོན་པ་གངས་ ༥༠༠ གདན་འདྲེན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་མཐའ་མ་དེར་ནད་པ་
དང་སྤྲོན་པ་དེ་མིན་སྤྲོན་ཁང་གི་ཉལ་ཁྱི་ཡི་གངས་ཀྱི་བསྐྱར་ཆད་ནི། བོད་རང་སྐྱོང་
ལྗོངས་ཀྱི་བོད་མི་ཆ་སྟོ་མས་ ༡༠༠༠ ལ་སྤྲོན་ཁང་གི་ཉལ་ཁྱི་ ༣ དང་སྤྲོན་པ་གངས་ ༡
ལས་འཐེན་བཞིན་མེད་པ་རེད།

༡༽ ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བའི་བོད་ཁུལ་སྤྱོད་གསའི་གནས་སྤངས་གཙོ་བོ་ལགས།

• ༢༠༠༥ ལོར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཆ་སྟོ་མས་སྤྱོད་ཞུགས་ལོ་གངས་དེ་ལོ་
༩.༡༡ ལས་མེད་པ་དང་། དེ་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ལས་ཆེས་སྤྱོད་ཤོས་དེ་ཆགས་
བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། གཞན་ཉེ་འཁོར་གྱི་མཆོ་སྤྲོན་དང་ཀན་སུལ། ཟི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་
སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཞུགས་ལོ་གངས་དེ་ལོ་ ༩ ཡིན་པ་རེད།

• ༢༠༡༠ ལོར། མཆོ་སྤྲོན་དང་ཀན་སུལ། ཟི་ཁོན། དེ་མིན་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་
ཀྱི་བོད་མི་ཁག་དང་བསྐྱར་ན་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ས་ཁུལ་གྱི་སྤྱོད་གྲར་འགྲིམས་ས་
སྤྱོད་བའི་མི་གངས་དེ་ཆེས་མང་ཤོས་ཡིན་པ་དང་། བརྒྱ་ཆའི་གངས་ཆད་ལྟར་ན་ ༣༧
ལ་སྤྱོད་པས་ཡོད་པ་རེད། ཁུལ་དེ་ད་གི་བོད་མི་ལས་མི་གངས་ཕྱེད་ཀ་ཙམ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ་
འགྲིམས་སྤྱོད་ཡོད་ནའང་། ལུ་མ་ཐུད་དུ་སྤྱོད་གྲར་འགྲོ་ཐུབ་པའི་མི་གངས་བརྒྱ་ཆ་ ༡༩
ནས་ ༡༩ མགོ་རྟོགས་མེད་ལ། དེ་དག་གི་ཁྱོད་དུ་མཐོ་འབྲིང་བར་འགྲིམས་ཐུབ་མཁན་
བརྒྱ་ཆ་ ༥ ལས་མེད་པ་རེད།

• བོད་ཁུལ་དུ་བྱ་དང་བྱ་མོ་ལས་བྱ་སྤྱོད་གྲར་འགྲིམས་མཁན་གངས་མང་བ་
དང་། དེ་ལང་ ༢༠༡༠ ལོའི་སྤྲོན་ཐོ་ལྟར་ན། བོད་ཁུལ་དུ་སྤྱོད་གྲར་འགྲིམས་མ་སྤྱོད་

བའི་བྱ་མའི་མི་གངས་དེ་སྤྱི་མི་གངས་ལས་བརྒྱ་ཆ་ ༡༩ ཟེན་ཡོད་པ་རེད།

• ༢༠༡༠ ལོར། བོད་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱི་ལོ་ ༡༥ ཡན་གྱི་མི་གངས་ལས་ཡིག་
རྩི་ཆོད་བའི་མི་གངས་ཀྱི་ཆོད་དེ་བརྒྱ་ཆ་ ༣༢ ཡིན་པ་དང་། གངས་ཆོད་དེ་རྒྱ་ནག་
ཁུལ་ཡོངས་ལས་མཐོ་ཤིས་ཆག་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད། དེམ་བཤ་ལྟར་ན་བོད་ཁུལ་དུ་
ཡིག་རྩི་ཆོད་བའི་གངས་ཉུང་ཤིས་དེ་རྩ་བ་ས་ཁུལ་དང་དཀར་མཛེས་ཁུལ་གཉིས་
ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༡༩ ཟེན་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་མ་གྲོ་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༣༠ ཟེན་ཡིན་པ་རེད། མཐོ་ཤིས་
དེ་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་ ༣༩ ཟེན་ཡིན་པ་རེད།

• ༢༠༠༩ ནས་ ༢༠༡༠ ལོའི་བར་བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་སུ་སྤྱོད་འགྲོ་སྤོབ་བྱའི་
གངས་འབོར་མང་དུ་སོང་ཡོད་ནའང་། སྤོབ་བྱ་གཞན་ཁག་གི་གངས་ཆོད་རྩེ་ཉུང་དུ་
སོང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་རྒྱ་མཚན་ཞིང་གོང་གི་སྤོབ་བྱ་ཁག་སྤོབ་བྱ་རྩེ་སོང་བྱེད་
ཀྱི་སྤོབ་བྱ་ཁག་དང་ཆེ་བསྐྱེད་བཏང་བ་ལས་བྱུང་བ་རེད།

• བོད་རང་སྤྱོད་ལྗོངས་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ལས་རིགས་ཁོད་ལས་ཀ་གཉེར་མཁན་
ཏ་ལམ་ཆ་ཆང་སྤོབ་བྱར་འབྲིམས་མ་སྤྱོད་མཁན་དང་ཡང་ན་སྤོབ་རྩུང་གི་སྤོབ་སྤྱོད་
གནས་ཆད་ལས་མེད་བའི་ལས་མི་སྤྱོད་བཞེས་ཡོད་པས། དམའ་རིམ་སྤོབ་མཐར་ཕྱིན་
མཁན་དང་སྤོབ་སྤྱོད་གི་གནས་ཆད་དེ་ལས་མཐོ་བའི་རིགས་ལ་ལས་ཞུགས་ཀྱི་གོ་
སྐབས་ཏ་ཅང་དགོན་པོ་ཆག་བསྐྱད་ཡོད་པ་རེད།

གཉིས། བོད་ནང་གི་སྤོབ་གསའི་གནས་སྐབས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གི་མི་འབོར་ཞིབ་བཤེར་གྱི་ཡིག་ཆ་ལྟར་ན། བོད་ནང་དུ་
མ་ལག་རང་བཞིན་གྱི་སྤོབ་གསའི་གནད་དོན་དུང་ལེགས་བཅོས་གཏོང་བྱེད་མི་

འདུག སློབ་སྦྱང་གི་ལོ་སྤྱོད་པ་མཐོང་བའི་ཐོད་མེད་བསྐྱར་གྲངས་དཔལ་མོ་ཡིན་པ་དང་།
 བྱིས་པ་མང་པོ་ཞིག་སློབ་གྲར་བསྐྱོད་མཆམས་བཞག་འདུག དེ་ནི་ཉེ་བའི་མོ་རེ་
 གཉིས་ཀྱི་སྲིད་རྒྱལ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བ་ཞིག་མིན་ལ། དེ་བཞིན། གནད་དོན་དེ་དུས་
 ཡུན་བྱང་དུ་ཞིག་ནང་ཐག་གཅོད་བྱུང་བ་ཞིག་ཀྱང་མ་རེད། བྱི་མོ་ ༢༠༡༤ ལོར་འདི་ག་
 བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མེད་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འབེལ་རྒྱུས་ལྷེ་གནས་ཁང་གིས་འགྲེམས་
 སྤེལ་བྱས་པའི་ཐོད་ནང་གི་སློབ་གསོའི་གནད་སྐད་མང་ཀྱི་དཔྱད་གསུང་བསལ་སྟུན་ཐོའི་
 བར་། གནད་དོན་གཙོ་བོ་གསུམ་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། གཅིག་སློབ་བྱུག་དང་
 བསྐྱབ་གཞིའི་བར་མན་ཚུན་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་མེད་པ། གཉིས། རྒྱ་ཡིག་གཙོ་བོ་བཟུང་
 གི་སློབ་ཁྱིད་ལག་བསྟར་བྱས་སྟབས། ཐོད་རིགས་སློབ་བྱུག་ཆོའི་སློབ་སྦྱང་ཐང་དཀའ་
 འཕྲུལ་ཆེ་དུ་བྱིན་པ། གསུམ། ཐོད་ཀྱི་ས་བབས་གནས་སྐད་ཀྱི་ཁྱེན་བས་ཕྱོགས་
 བསྐྱས་སློབ་གསོའི་མ་ལག་ལག་བསྟར་བྱེད་དཀའ་བ་བཅས་རེད། སྦྱིར་རྒྱལ་ཁབ་
 གཞན་དག་གི་སློབ་གསོའི་ཉམས་སྦྱོང་གཞིར་བཟུང་བྱས་ན། གནད་དོན་འདི་རིགས་
 ཐག་གཅོད་རྒྱ་ནི་ཉ་ཅང་དཀའ་ཁག་ཅན་ཞིག་མ་རེད།

༡༽ སློབ་ཆུང་ཆ་འདོན།

ཐོད་ནང་གི་སློབ་བྱུ་ཁག་གི་སློབ་ཆུང་ཆ་འདོན་ནི་ཐོད་རིགས་སློབ་བྱུག་ཆོའི་བསམ་
 སློ་བཅོས་བསྐྱར་སྐད་ཀྱི་འཆར་འགོད་གཞིར་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་སྐད་ཀྱི་འཆར་འགོད་ཡོད་པའི་བསྐྱབ་དེབ་དང་སློབ་ཆུང་དག་གི་ཁྱིད། སློབ་བྱུག་
 ཆོར་གྲང་བྱན་དཔར་ཤོག་ཆོགས་པ་དང་སྲིད་གཞུང་ལ་ཡིད་ཆེས་དགའ་མོས་ཡོད་
 ཐབས་ཁོ་ནར་འབད་བཞིན་ཡོད། ད་དུང་། རྒྱ་གཞུང་གི་བསྐྱབ་དེབ་དག་གི་ནང་ཐོད་
 ཀྱི་དངོས་ཡོད་མོ་རྒྱུས་ལ་འབྲེག་བརྗོད་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཐོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་
 རྗེས་ལུས་ཐེད་མེད་ཅིག་དུ་འབྲེལ་བརྗོད་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། གནད་དོན་དེ་དག་གི་ཁྱེན་

པས་པ་མ་ཆོས་རང་ཉིད་ཀྱི་བྱ་སྤྲུག་རྒྱ་གཞུང་གི་སྒྲོབ་བྲལ་ཁག་ནང་གཏོང་རྒྱའི་འདུན་པ་
བསྐྱེད་བཞིན་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་རིགས་ཀྱིས་པ་རྣམས་རྒྱ་གཞུང་སྒྲོབ་བྲལ་
འཇུག་ཞུགས་ཐད་རང་བཞིན་གྱིས་དཀའ་ངལ་འབྱུང་ཡོང་གི་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་འདི་ག་ལྟེ་གནས་ཁང་ལ། ད་ལྟའི་ཆར་བོད་ནང་ལག་བསྟར་བྱེད་
བཞིན་པའི་བསྐྱེད་དེབ་ཁག་ཅིག་ལག་སོན་བྱུང་། བསྐྱེད་དེབ་དེ་དག་ལས་རྒྱ་གཞུང་
གིས་སྒྲོབ་ཆན་དག་གི་ཁོད་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཅི་ལྟར་རྗེས་ལུས་བཟུང་མེད་ཅིག་ཏུ་
འབྲེལ་བཟོད་དང་། བོད་རིགས་སྒྲོབ་བྲུག་ཆོར་མོ་མོའི་རིག་གཞུང་དང་ཡུལ་སྒྲོལ་
གོམས་གཤིས་ལ་སྒྲོབ་སྐྱོང་བྱེད་པ་ནི་ངོ་ཆའི་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་འདུ་ཤེས་བསྐྱེད་བཞིན་པ་
གསལ་པོ་འདུག དེ་ལྟའི་བསྐྱེད་དེབ་ཁག་རྙིང་པ་དང་ད་ལྟའི་བསྐྱེད་དེབ་གསར་པ་
གཉིས་བསྟར་ཆེ། བསྐྱེད་དེབ་རྙིང་པའི་ཁོད་ལྟར་ཡོད་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དང་
འབྲེལ་བའི་བཟོད་བྱ་མང་པོ་ཞིག་མེད་པ་བཅོས་ཏེ། བསྐྱེད་དེབ་གསར་པའི་ནང་བོད་
ཀྱི་རིག་གནས་སྒྲོར་གྱི་བཟོད་བྱ་ཅུང་དུ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་
བོད་ཀྱི་ནང་པའི་ཆོས་དང་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ལའི་སྒྲུབ་མ་ནི་བོད་བརྟན་ལྷིང་མེད་པའི་ཉེན་ཁ་
ཞིག་ཏུ་མཐོང་གི་ཡོད་སྟབས། ནང་པའི་ཆོས་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་དག་གྲང་བསྐྱེད་
དེབ་ཁོད་མེད་པ་བཅོས་འདུག ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོའི་བར་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱེད་དེབ་རྙིང་པ་
དག་གི་ཁོད། མོ་བྲང་པོ་རྒྱ་ལའི་ལོ་རྒྱུས་ངོ་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ལོ་རྒྱུས་སྐོར་ལའི་
སྒྲུབ་མའི་བཞུགས་གནས་ཡིན་པའང་འབྲེལ་བཤད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༣ ལོ་
ནས་བཟུང་བསྐྱེད་དེབ་གསར་པའི་ཁོད་ནང་དོན་དེ་དག་མེད་པ་བཅོས་ཡོད། བོད་ཀྱི་
ལོ་རྒྱུས་མི་སྣ་དག་གྲང་རྒྱ་གཞུང་གིས་རང་ཉིད་ཀྱི་རིམ་བསྐྱེད་ཁོ་ནའི་ཆེད་མེད་
སྟོན་གྱིས་ལོག་འབྲེལ་སྒྲ་ཆོགས་བརྒྱབ་སྟོན་ཡོད། དེར་སྐབས་ཀྱི་བསྐྱེད་དེབ་གསར་
པའི་སྒྲོབ་ཆན་ཞིག་ནང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྣ་ཐང་རྩོད་རྒྱལ་པོ་ངོ་སྟོན་བྱས་འདུག

ཡིན་ནའང་། བར་སྔོང་རྒྱལ་པོས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ཆོས་ལུགས། གསེ་རིག་
 སྒྲིམ་སྒྲུབ་བཅས་ཀྱི་ཐད་མཛད་རྗེས་ཅི་ཞིག་བཞག་ཡོད་མེད་སྟོར་ནས་ཆོག་གཅིག་
 ། གྲང་སློང་མེད་པ་མ་ཟད། ཁོང་ནི་ནང་པ་སངས་རྒྱུ་པའི་རྗེས་འཇུག་རབ་བྱུང་བ་ཞིག་
 དང་། ཟམ་པ་བཟོ་མཁན་ཆེད་ལས་ས། བོད་ཀྱི་ལྷ་མོའི་འཁྲབ་གཞུང་གསར་གཏོད་
 གནང་མཁན་ཡིན་པའང་འགྲེལ་བཤད་གང་ཡང་བྱས་མེད་པར། དེ་ལས་སྔོན་སྡེ་ཁོང་
 ནི་སྤར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཚུལ་དང་། སྤར་ཁེ་སི་ལས་ལོ་ངོ་ ༥༠༠ ཡར་
 སྔོན་གྱི་དུས་རབས་ ༡༤ ནང་བྱུང་བའི་མི་སྣ་ཞིག་སྟོར་བཞིན་འདུག

རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐབ་དེབ་དེ་དག་ཁོད་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་འཆོ་བ་དང་ལོ་
 རྒྱུས་བྱུང་བ་རྒྱུ་གཅིག་གྲང་སློང་གི་མེད་པར། བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ནི་རྗེས་ལུས་དང་
 བེད་མེད་ཅིག་ཡིན་པར་སྟོན་གིན་ཡོད། དེ་བས། རྒྱ་གཞུང་སློབ་གྲུའི་ནང་བྱིས་པ་ཆོར་
 རང་ཉིད་ཀྱི་སློབ་རྒྱུན་འཆོ་གནས་དང་རིག་གནས་རྗེས་ལུས་ཡིན་པའི་འདུ་ཤེས་
 བསྐྱེད་སྤེལ་ཐད། བོད་རིགས་ཞིང་འབྲོག་མང་ཆོགས་ཆོར་ཏ་ཅང་སྟོ་འཆབ་ཡོང་གིན་
 ཡོད། གཞི་རིམ་ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་བྱིས་པ་རྣམས་རྒྱ་གཞུང་གི་སློབ་གྲྭ་བསྟོད་རྗེས།
 བྱིར་སོ་སོའི་ནང་དུ་ལོག་ཏེ་བ་མར་ཞིང་སྤྱགས་ལས་ཀར་རོགས་བྱེད་འདོད་མེད་པར་
 འགྱུར་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་དཔོན་རིགས་ཆོས་ཀྱང་སློབ་གསོའི་དམིགས་
 ལུལ་ནི། སློབ་སྤྱུག་རྣམས་གྲང་བྱན་དམར་ཤོག་རིང་ལུགས་ལ་ཡིད་ཆེས་སྟོ་གཏད་
 ཅན་གྱི་མི་སྣ་ཞིག་བསྐྱེད་བསྐྱིང་བྱ་རྒྱུ་དེ་ཡིན་པར་བཞིན་གྱིན་ཡོད།

སྤྱིར་བོད་ནང་བྱིས་པའི་སློབ་ཞུགས་ཆད་ཏ་ཅང་སྟོ་བའི་གནས་སྤངས་འདི་འདྲའི་ཅོག་
 བོད་རིགས་ཁྲིམ་བདག་རྣམས་ལ་བྱིས་པ་སློབ་གྲྭར་འཇུག་ཞུགས་ཐད། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་སྒྲུལ་སློང་དང་སྟོ་འགྲུགས་ལུགས་ཆེན་པོ་ཐེབས་དགོས་ངེས་ཤིག་ཆགས་ཡོད།
 ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་ཁོད་བཞག་པའི་མཛད་རྗེས་

དང་རིག་གནས། ཆོས་ལུགས་སོགས་ལ་མཐོང་ཆེན་མི་བྱེད་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་རིག་
 གནས་མངའ་ཐོབ་སྤྱོད་དང་། ལྷག་པར་དུ་ནང་བའི་ཆོས་ཀྱི་ཕན་ལུས་སོགས་ཙམ་ནས་
 རིས་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བྱིས་པའི་སློབ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཆད་ཐོར་
 གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་ནི། འགན་ལེན་གསུམ་གྱི་སློབ་གསལ་སྤྱིད་ཀྱིས་ཁོ་ན་ཙམ་
 རེད། དེའུ་ཁོ་ནར་བརྟེན་ནས་སློབ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཆད་ཐོར་འདེགས་བྱེད་པའི་སྤྱིད་ཀྱིས་
 དེ་ཡིས། ད་ལྟའི་བར་དུ་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་གསལ་གནས་བབ་སྤྱོད་པའི་ལེགས་བཅས་
 གང་ཡང་བྱུང་ཐུབ་མེད། རྒྱ་གཞུང་ལ་དོན་དངོས་ཐོག་བོད་ནང་གི་སློབ་ཁྱེད་ཀྱིས་
 མཐོར་འདེགས་གཏོང་འདུན་ཡོད་ཆེ། རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཙམ་ཁྱེད་ཀྱིས་ཆད་ཐོར་
 གཏོང་འཕེབས་གཞིར་བཟུང་། བོད་རིགས་མང་ཆོགས་དང་བྱིས་པ་དག་ཆོས་སློ་
 འཆབ་བྱེད་ཀྱིན་པའི་སོ་སོའི་རིག་གཞུང་སྤྱི་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་ཡིག་སློབ་སྤྱོད་གི་འདུན་
 པ་སྤོང་དགོས་པ་རེད།

༣༥ རྒྱ་ཡིག

སློབ་གྲྭ་མང་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་སློབ་ཁྱེད་སྤྱི་སྤྱོད་གཙོ་བོ་ནི་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་ལྟར། སོ་
 མོའི་པ་སྤྱོད་ཡིན་པའི་རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་རྣམས་དང་བསྐྱར་བ་ཡིན་ན། བོད་རིགས་
 སློབ་ཁྱེད་ཀྱི་ཆོར་དཀར་ཁག་དང་གྲོང་ཆེན་པོ་རིག་གིན་ཡོད། ཉེ་སྔོན་སློབ་ཁྱེད་སྤྱི་
 ཡིག་གཙོ་བོ་རྒྱ་ཡིག་ཡིན་པའི་སློབ་གྲྭའི་གྲངས་འཛིན་སྤྱི་ལས་མང་དུ་གཏོང་བཞིན་
 ཡོད། བྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ མོའི་ཞིབ་བཤེར་ཞིག་གི་ཁོད། བོད་རིགས་སློབ་ཁྱེད་པལ་ཆེ་
 བས་བོད་ཡིག་གཞི་ཅར་བཟུང་སྟེ་སློབ་ཁྱེད་ཀྱི་རྒྱུའི་རེ་འདུན་བཏོན་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 བྱིས་པའི་སློབ་སྤྱོད་ཐད་བོད་ཡིག་གཙོ་བོ་བཟུང་གི་སློབ་གསལ་གྲུབ་འབྲས་ཐོན་ཡོད་
 པ་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ་སློབ་རྒྱུ་སྐབས་བོད་ཡིག་གཙོར་བཟུང་གི་སློབ་ཁྱིད་
 དང་། དཔལ་འབྱིང་དང་མཐོ་འབྱིང་ནས་རྒྱ་ཡིག་གཙོར་བཟུང་གི་སློབ་ཁྱིད་ཁྱེད་ཀྱིན་
 འདུག། སློབ་ཕྱག་རྣམས་བོད་ཡིག་གཙོར་བཟུང་སློབ་གསོ་ནས་རྒྱ་ཡིག་གཙོར་བཟུང་
 སློབ་གསོར་བརྟེན་རྒྱུ་བརྒྱུད་རིམ་ཁྱིད་གཞོན་སློན་ཐེབས་ཀྱིན་ཡོད། གནད་དོན་
 འདིའང་བོད་རིགས་སློབ་ཕྱག་མང་པོ་ཞིག་སློབ་རྒྱུ་མཐར་ཕྱིན་རྗེས་དཔལ་འབྱིང་དུ་
 བསྐྱོད་ཀྱིན་མེད་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་ཁྱིད་གཅིག་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་ཡིག་ཐོག་སློབ་ཁྱིད་བྱས་
 པའི་ནང་དོན་སློབ་ཕྱག་གིས་མགོ་ཚུལ་ཐུབ་ཀྱི་མེད་ལ། དགེ་གན་གྱི་རོལ་ནས་ཀྱང་
 བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་འབྲེལ་བ་གད་རྒྱག་མ་ཐུབ་པར་བརྟེན། སློབ་ཕྱག་ཚོས་སློབ་ཁྱིད་
 ཀྱི་ནང་དོན་ལ་གོ་བ་མ་ལོན་པ་ཅམ་མ་ཡིན་པར། གཞི་ཅའི་སློབ་ཁྱིད་ཀྱི་སྐད་མགོ་
 ཚོས་ཐུབ་ཀྱིན་མེད་པ་རེད། དེ་ལྟར་རྒྱ་ཡིག་གཙོར་བཟུང་གི་སློབ་ཁྱིད་དེ་རྒྱ་གཞུང་གི་རེ་
 འདོན་ནང་བཞིན་བྱུང་མེད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་སློབ་རྒྱུ་ནང་རྒྱ་ཡིག་གཙོར་
 བཟུང་གི་སློབ་ཁྱིད་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་གཏན་འཁེབས་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། ཕྱི་ལོ་
 ༢༠༡༠ ལོར་མཆོ་སློན་ཞིང་ཆེན་གྱི་དགེ་སློབ་ཚོས་ཞི་བའི་རྩོད་ཆོས་སྐོར་གྱི་གནས་
 ལུ་ལྟར་ཡོད། དེའི་རྒྱུ་ཁྱིས་གནས་སྐབས་རིང་ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་སྤྱོད་རྒྱས་
 དེ་མཛོན་གསལ་དོད་པོས་ལག་བསྟར་བྱ་རྒྱུ་མཆོམས་འཛིན་བྱས་ཡོད། དེར་མཆུངས་
 རྒྱ་གཞུང་གི་རྒྱ་ཡིག་གཙོར་བཟུང་སློབ་གསོའི་ཐད་ཞི་བའི་རྩོད་ཆོས་རིམ་པར་བྱུང་ཡོད་
 དེ། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༢ ལོར་མཆོ་སློན་ཞིང་ཆེན་མཁྱེ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་ཐུན་རིན་
 རྫོང་དང་། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོ་ ༡༡ ནང་ཐི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་རྩ་བ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་
 མཛོད་དགེ་རྫོང་བཅས་སུ་འང་སློབ་ཕྱག་གི་ཞི་བའི་རྩོད་ཆོས་བྱུང་ཡོད།

རྒྱ་གཞུང་དཔོན་རིགས་ཚོས་རྒྱ་ཡིག་གཙོར་བཟུང་གི་སློབ་གསོ་ལ་བརྟེན་ནས། མ་
 འོངས་པར་སློབ་ཕྱག་རྣམས་སློབ་ཆེན་དུ་རྒྱགས་སྤྱོད་སྐབས། སྐར་ཁྱེད་པ་དང་སློབ་

146

དུ་ལག་བསྟར་བྱས་པར་དཔེར་སྤངས་ན། བོད་རིགས་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡིག་
 སློབ་པའི་དུས་མཚའ་སྟེ། ཀྱང་རིགས་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་བོད་ཡིག་སློབ་དགོས་
 ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་ལག་བསྟར་བྱ་བུ་ཆེ་བོད་ཀྱི་སྒྲིད་ཡིག་ལ་དབྱེ་འབྱེད་ཉམས་
 ཆགས་འགྲོ་མི་སྲིད་པ་མ་ཟད། བྱིས་པ་རྣམས་ལ་སློབ་གསོའི་ཐད་ནས་དཀའ་ངལ་དང་
 གཞོན་ཤུགས་ཀྱང་ཡོད་མི་སྲིད།

ག༽ ས་བབ།

བོད་ནང་དུ་སློབ་གསོའི་ཐད་འཕུད་བཞིན་པའི་གནད་དོན་གས་ཀྱི་གཅིག་ནི། ས་བབ་
 ཀྱི་རྒྱུན་པའི་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་སློབ་གསོ་བྱས་པ་དམའ་དཀའ་བ་དེ་ཆགས་ཡོད། བོད་
 བོ་འཛམ་གླིང་སྤང་མི་འདུས་ཆད་ཆེས་ཉུང་བའི་ས་ཁུལ་གས་ཀྱི་གཅིག་ཡིན། བོད་རང་
 རྒྱུང་རྒྱངས་ཁོངས་སུ་སློབ་བྱ་དང་སློབ་གསོའི་རྟེན་གཞི་མང་པོ་ཞིག་ལ་གནད་དོན་
 འདི་རྩ་དག་ཆགས་ཡོད། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་བོད་ཀྱི་བྱིས་ཆང་སོ་སོའི་བར་ཐག་ཏུ་ཅང་
 རིང་སྟབས། རྩོགས་བསྟུས་སློབ་གསོའི་ལམ་ལུགས་ལག་བསྟར་ཐད་དཀའ་ངལ་ཆེན་
 པོ་འཕུད་ཀྱིན་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་གནས་སྟངས་དེར་གཤོལ་ལེན་ཆེད་གཏན་སྡོད་
 སློབ་བྱ་བཅུགས་ཡོད་ཀྱང་། རྩོགས་ཡོངས་ནས་ལེགས་འབྱུང་ཆེན་པོ་བྱུང་མི་འདུག
 དེའི་གནད་དོན་ནི་རྩོགས་གཅིག་ནས་ཞིང་འབྲོག་མང་ཆོགས་ཆོས་རྒྱ་གཞུང་སློབ་
 གཞི་སློབ་གསོས་བོད་མིའི་སློབ་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་རིན་ཐང་དང་བརྩི་མཐོང་ཉམས་
 ཆག་གཏོང་བཞིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་
 དུ་དགོ་ཆེན་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གནང་བར་ཐེབས་མཁན་ཏུ་ཅང་ཉུང་ཉུང་རེད། དགོ་ཆེན་ཀྱི་
 ཆ་རྒྱུན་འདར་ངེས་མེད་པའི་སློབ་གཞི་ནང་དུ་སློབ་ཁྲིད་ཆད་སྟག་འགྲོ་བཞིན་པ་དང་།
 ཡང་ན། ཆབ་སྐྱབ་དགོ་ཆེན་སྟེན་ནས་སློབ་ཁྲིད་ཁ་སྐོང་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། དེ་ལྟར་
 སློབ་བྱ་ཁག་ནང་དགོ་ཆེན་མ་འདར་བས་རྒྱུན་ཀྱིས་སློབ་ཁྲིད་སློབ་བྱག་ཆོར་གཞི་ཅའི་

[illegible]

ལ་སྒྲོབ་གསེའི་འཆར་འགོད་དང་སྒྲོབ་བྱའི་མཐུན་ཆེན་བསྐྱུན་ཡོད་སྒྲོར་བརྩོན་གྱིན་
 ཡོད། སྒྱིར་བོད་ཀྱི་ས་བབ་གནས་སྤངས་ལ་གཞིགས་ན་རྒྱུད་རིང་སྒྲོབ་གསེ་ཏུ་ཅང་
 འོས་འཆམ་ཆགས་ཡོད། སྒྲོབ་གསེའི་ཐབས་ལམ་དེ་ཡིས་བྱིས་བ་ཆོས་དུས་ཐོག་སྒྲོབ་
 གསེ་སྤྱིར་བྱུང་བ་མ་ཟད། སོ་སོའི་རིག་གནས་དང་སྐད་ཡིག་ཉམས་ཉེས་ཀྱི་ཉེན་
 ཁའང་སེལ་ཐུབ།

༨༥ མཐུག་ཐོམ།

རྒྱ་གཞུང་གི་མི་འཛོར་ཞིབ་བཤེར་གྱི་ཡིག་ཆ་ལས་གསལ་བ་ནི། བོད་ཁུལ་གྱི་སྒྲོབ་
 གསེར་གཞི་ཅའི་གནད་དོན་ལྷག་འདུག གནད་དོན་རེ་བྱུང་ནི་བསྐྱར་ཐབས་བྲལ་བའི་
 བོད་ཁུལ་ས་བབ་གནས་སྤངས་ཀྱི་ཆེན་ཡིན་བ་དང་། གནད་དོན་རེ་བྱུང་ནི་རྒྱ་ནག་
 རང་བོད་གངས་ཉུང་མི་རིགས་ཆགས་ཡོད་པའི་ཆེན་གྱིས་རེད། སྒྱིར་རྒྱ་ཆེན་གནད་
 དོན་གང་ཞིག་འབྱུང་བ་ཡིན་ནའང་། བོད་ཁུལ་དུ་བྱིས་བས་སྒྲོབ་གསེ་སྤྱིར་བྱུང་གི་
 མེད་པའི་གནད་དོན་དེས་བར་སེལ་དགོས། འཇམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་གིས་
 ཐབས་ལམ་འདྲ་མིན་འོག སྒྲོབ་གསེའི་དཀའ་ངལ་གནད་དོན་དེ་དག་སེལ་ཐུབ་ཀྱིན་
 ཡོད་ན། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཀྱང་དེས་བར་དུ་དོན་དངོས་གནད་དོན་ལ་གཏོང་གཏད་དེ།
 སྒྲོབ་དེབ་ཁྱོད་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྒྲོབ་ཁྱིད་ཀྱི་བརྩོན་བྱ་ཐུན་སུམ་རེ་ཆོགས་སུ་
 གཏོང་བ་དང་། བོད་རང་གི་སྐད་ཡིག་ཐོག་ནས་སྒྲོབ་ཁྱིད་བྱེད་པ། མི་འཛོར་ཁ་འཛོར་
 ཀྱི་ས་བབ་དང་འཆམ་པའི་སྒྲོབ་གསེའི་ཐབས་ལམ་བཅས་སྤྱད་ནས། མི་རིགས་སྒྲོབ་
 གསེའི་ཐད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་བྱ་དགོས་དེས་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་
 བམ་བ་ཞིག་ལ་ད་ལྟའི་གནས་སྤངས་ལ་གཞིགས་ན། རྒྱ་གཞུང་གིས་དངོས་ཡོད་
 གནས་སྤངས་དང་འཆམ་པའི་ཐབས་ལམ་སྤྱད་དེ་བོད་ཁུལ་སྒྲོབ་གསེ་ལགས་བཅོས་
 ཀྱི་འཆར་གཞི་དང་དམིགས་ལུལ་མི་འདུག

གསུམ། བོད་ཁུལ་གྱི་འབྲོག་དམངས་གཏན་ཟླ་འཆར་འགོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༩ ལོར། འདི་ག་བོད་ཀྱི་འབྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་
ལྷེ་གནས་ཁང་གི་ངོས་ནས། འབྲོག་དམངས་གཏན་ཟླ་འཆར་འགོད་སྐོར་ལ་སྟུན་ཐོ་
ཞིག་བཏོན་ཡོད་པ་ལྟར། སྟུན་ཐོའི་ནང་རྒྱ་གཞུང་གིས་གསར་དུ་གཏན་ཟླ་འཆར་
འགོད་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་རིགས་འབྲོག་དམངས་དེ་དག་གི་རྒྱུ་བཟང་གི་གནས་ལུལ་
གཏན་མོ་མེད་པའི་ལུལ་གྱུར་མང་ཆོགས་ཀྱི་ཆད་གཞི་དང་གཅིག་མཚུངས་མིན་ནའང་
། འབྲོག་དམངས་དེ་དག་ལ་འཕྲད་བཞིན་པའི་ཉེན་ཁ་ཏང་ཇ་དྲག་ཆགས་ཡོད། དེ་
བས་གཅིག་མཚུངས་ཀྱི་ལྷ་རྟོག་སྤང་སྦྱོབ་ཐོབ་དགོས་ཀྱི་ཡོད། བོད་ནང་དུ་ཏ་ལམ་
འབྲོག་དམངས་ལལ་ཆེ་བ་རྒྱ་གཞུང་གིས་གསར་དུ་གཏན་ཟླ་འཆར་འགོད་བྱེད་ཀྱིན་
ཡོད། བོད་རིགས་འབྲོག་དམངས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ནི་བྱེད་འབྲོག་བྱེད་ཁྱེད་གི་ནམ་པར་
བསྐྱར་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གི་འཆར་འགོད་དེའི་རྒྱུ་བས་བོད་མིའི་སྤྱི་ཆོགས་ཁྱོན་
ཡོངས་ཀྱི་འཆོ་གནས་ཐད་འགྱུར་བ་ཐེབས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༤ ལོར། ༡༩༡༠ ལོའི་བར། བོད་རང་སྤྱོད་སྡེ་ཁོངས་སུ་མི་འབོར་སུམ་
ཆའི་གཉིས་ལ་བསྐྱར་དུ་གཏན་ཟླ་འཆར་འགོད་ཀྱི་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་
༡༩༡༣ ལོར་མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཁོངས་སུ་འབྲོག་དམངས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ བསྐྱར་དུ་གཏན་
ཟླ་འཆར་འགོད་བྱས་ཡོད། ཟེ་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༩ ལོར་བཟུང་
འབྲོག་དམངས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ བསྐྱར་དུ་གཏན་ཟླ་འཆར་འགོད་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད།
ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༣ ལོར་དེ་འབྲོས་ཀྱི་འབྲོག་དམངས་ཁྱི་ ༩༡ ཆ་ཆང་བསྐྱར་དུ་གཏན་ཟླ་
འཆར་འགོད་བྱས་ཡོད།

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྱིམས་ཡིག་མང་པོའི་ནང་འབྲོག་དམངས་གཏན་ཟླ་འཆར་འགོད་ཐད་ཀྱི་

བྱིས་མཐུན་རང་བཞིན་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༨ ལོར་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་
 འཆོ་བའི་མཐུན་ཁྱེན་འདད་དེས་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་མགྱིན་ཆབ་བའི་
 རིས་ནས་ཀྱང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་བྱིས་ལོག་གཞིར་བཟུང་དབལ་འབྱོར་འཕེལ་
 རྒྱས་དམིགས་འབེན་དུ་བཟུང་སྟེ་མི་དམངས་གནས་སྤོར་བྱེད་བཞིན་བའི་ཐད་ལ།
 བྱིས་སློབ་འཕུས་ཆང་ཡོང་དགོས་པའི་ལམ་སྟོན་རབ་དང་རིམ་བུ་གནང་ཡོད། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོའི་སློན་པོ་ལྟེ་འགྲོག་དམངས་གནས་སྤོར་བྱེད་འཆར་
 འགོད་རྒྱུ་ལོ། རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱིས་སློབ་དེ་དག་དང་རྒྱལ་འགལ་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་འགྲོག་དམངས་རྒྱལ་ལ་གནས་སྤོར་བྱས་ཆེ་འཆོ་བའི་མཐུན་ཁྱེན་
 ལེགས་པོ་སྤོར་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཁས་ལེན་དང་དེའི་སློབ་ཁྱེན་མའི་འོག འགྲོག་དམངས་
 རྒྱལ་ཁོ་ཆའི་འཆར་འགོད་ལྟར་གནས་སྤོར་ཡོང་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། འགྲོག་
 དམངས་རྒྱལ་གནས་སྤོར་རྒྱུ་ལྟར་ཡོད་རང་ཁ་རང་གསལ་འཆོ་གནས་ཤོར་ཏེ་
 དཀའ་ངལ་འཕྱད་བཞིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་འགྲོག་དམངས་རྒྱལ་
 ལས་མེད་ཆགས་པའི་ཐད་ལ། དགོས་དེས་ཀྱི་རྒྱལ་སྤོར་དང་འགན་ལེན་བྱེད་ཀྱིན་
 མེད་པ་རེད།

༡༽ རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱིས་སློབ་

རྒྱལ་སྤྱིའི་བྱིས་སློབ་ཀྱི་གཏན་འབེབས་ནང་། དམིགས་བསལ་ཀྱི་དགོས་དེས་ཆ་
 ཁྱེན་འཕུས་ཆང་ཡིན་པའི་ཐོག་ནས། ད་གཟོད་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་བབ་དང་བསྟུན་
 བྱས་དབང་ལྷགས་ཀྱི་སློན་པོ་མང་ཆོགས་གནས་སྤོར་བྱེད་ཆོག དེ་ལས་བཞུག་ཆེ་
 འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་བཅུ་བཞི་བཞིག་ཆགས་ཀྱི་ཡོད། དེའི་སྤོར་བྱེད་ཐོབ་ཐང་ཐད་
 རྒྱལ་ཁོ་ཆའི་འཆར་འགོད་ལྟར་གནས་སྤོར་བྱེད་ཀྱི་སྤོར་བྱེད་ཐོབ་ཐང་ཐད་
 ཀྱི་སྤྱི་ཆེད་ཀྱི་འཆོ་བའི་མཐུན་ཁྱེན་འདད་དེས་ཐོབ་ཐང་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད།

དེ་བཞིན། རྒྱུ་དམངས་དང་ཆབ་སྲིད་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་སྤྱི་ཆིངས་ཀློན་པོ། འཛམ་གླིང་
 སྤྱི་མ་ལོ་ཡོངས་ལ་མི་སྐྱེས་འཆོ་བ་དང་བྲིས་ཆང་། སྤྲོད་བྲིས། བར་འཕྲིན་བཅས་ལ།
 བྲིས་ས་དང་འགལ་བའི་བཀག་སྡོམ་ལྷགས་སྒྲིལ་གང་ཡང་སྤྲོད་མི་ཆོག ཅེས་གསལ་
 ཡོད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཀྱི་འཆོ་བའི་མཐུན་སྦྲུལ་འདར་དེས་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་
 དམིགས་བསལ་མགྲིན་ཆབ་བས། སྤྲོད་གཞུང་གིས་དབང་ལྷགས་ཀྱི་སྤོ་ནས་མི་
 དམངས་གནས་སྤོར་མ་བྱས་སྤོར་ལ། གཤམ་གསལ་མཐུན་སྦྲུལ་ཁག་སྤྲོད་དགོས་ཀྱི་
 ཡོད་དེ། གཅིག གནས་སྤོར་འཆར་འགོད་ལས་གཞི་དེས་བར་དུ་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་
 ཐང་དང་མཐུན་དགོས། གཉིས། གནས་སྤོར་བྱ་དགོས་པའི་མང་ཚོགས་ནམས་ལ་
 སྤོན་ཚུད་ནས་གསལ་བསྐྱགས་བྱེད་དགོས་པ་མ་ཟད། ཁོ་ཆོར་གནས་སྤོར་འཆར་
 འགོད་ཐད་སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ་འདོན་པའི་གོ་སྐབས་སྤྲོད་དགོས། གསུམ། བསྐྱར་དུ་
 གནས་སྤོར་གཏན་སྤྲོད་ཐད་ཀྱི་འཇུགས་བསྐྱར་འཆར་འགོད་རིགས་ཉེ། དཔེར་ན། མང་
 ཚོགས་ཀྱི་སྤྲོད་ཁང་དང་སྤོབ་བྱ་གསར་རྒྱག་སོགས། དགོས་དེས་མཐུན་སྦྲུལ་ནམས་
 གནས་སྤོར་མ་བྱས་སྤོན་ནས་འཇུགས་བསྐྱར་ཆགས་ཚུད་བྱ་དགོས། སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་
 གཞུང་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བྲིས་ས་ལྷགས་ཁག་སྤྲོད་བཅིའི་འོས་འགན་ཡོད་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་
 གིས་ཐོད་ལུལ་འཕྲོག་དམངས་གནས་སྤོར་ཐད་འཕྲོག་དམངས་ལ་ཆེས་དམའ་མཐའི་
 མཐུན་སྦྲུལ་ཅན་ཡང་བསྐྱབ་ཀྱིན་མེད་པ་རེད།

ཁ། རེས་བར་དུ་འགྲོ་བ་མའི་ཐོབ་ཐང་དང་མཐུན་དགོས།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བྱེད་ཐབས་སྤྱི་ཚོགས་སྤྲོད་དེ་འཕྲོག་དམངས་གཏན་སྤྲོད་འཆར་འགོད་
 ལས་གཞི་དེ་ཚུལ་མཐུན་ཀྱི་རོ་བོར་བསྐྱར་ཐབས་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། འཆར་འགོད་ཡོངས་
 རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཁྲོད་སྤྱི་གསར་པ་ཀློགས་བསྐྱར་ཟེར་བའི་ལས་
 གཞི་དེའི་བྱལ་ཆ་ཞིག་དུ་བསྐྱར་ཡོད། ད་དུང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐྱར་དུ་འཕྲོག་དམངས་

གཏན་སྡོད་འཆར་འགོད་བྱེད་བཞིན་པ་ནི། རང་བྱུང་ཁོར་ཕུག་སྤང་སྡོམ་གྱི་དགོས་
མཁོ་ཞིག་ཡིན་པར་བསྒྲགས་ཀྱིན་ཡོད། གོང་གསལ་རྒྱ་མཚན་དེ་གཉིས་ཁ་ལ་བྱེད་
ནས་འགྲོག་དམངས་གནས་སྡོད་ཐད་ཁྱིམ་ས་མཐུན་བརྒྱུད་རིམ་གང་ཡང་ལག་ལེན་
བྱེད་ཀྱིན་མེད་པ་རེད།

༡༽ སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་གྲོང་ཕྱེ་གསར་བ།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐྱར་དུ་བོད་ཁུལ་འགྲོག་དམངས་གཏན་སྡོད་འཆར་འགོད་ནི། སྤྱི་
ཚོགས་རིང་ལུགས་གྲོང་ཕྱེ་གསར་པ་འཛུགས་བསྐྱར་ལས་གཞི་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནི་
བོད་ཁུལ་གྱི་ཞིང་ལས་དང་རབས་ཅན་དང་། ཐོན་སྐྱེད་ནུས་པ་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་
ཡོང་ཆེད་ཡིན་པར་བརྟེན་ཀྱིན་ཡོད། སྤྱིར་ན་འཆར་འགོད་འདིའི་འོག་བོད་མི་རྣམས་
ལ་འཚོ་བའི་ཁེ་ཕན་རེག་ཡོད་ཆོ། ད་གཞོད་ཁོ་ཚོས་བརྟེན་ཀྱིན་བའི་གཏན་སྡོད་
འཆར་འགོད་དེ་ལུགས་མཐུན་དུ་བཟང་ཆོག་ཡིན་ནའང་། རྟོན་དངོས་གནས་སྤངས་
ཐོག་གནས་སྡོད་ལས་གཞི་དེའི་འོག་བོད་ཁུལ་གྱི་འགྲོག་དམངས་རྣམས་ལ་ཁེ་ཕན་
གང་ཡང་རེག་མེད།

༡༽ ཁོར་ཕུག

རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐྱར་དུ་འགྲོག་དམངས་གཏན་སྡོད་འཆར་འགོད་ནི་རང་བྱུང་ཁོར་
ཕུག་སྤང་སྡོམ་ཐད་གྱི་ལས་རྟོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་ནས། རྒྱ་གཞུང་གིས་
ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་བའི་༼ ལུགས་སྐྱར་རྒྱ་འདེབས་༽ཟེར་བའི་འཆར་གཞིའི་ནང་
བཅུག་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་འཆར་གཞི་འདིའི་དམིགས་ལུལ་ནི་༼རྒྱ་ཐང་བྱེ་འགྱུར་གྱི་ར་
བྲག་གནས་སྤངས་མེལ་ཐབས་༽དང་། ༼འགྲོག་དམངས་ལ་འོས་མཐུན་གྱི་སྤྱལ་སྡོད་
བྱས་ཏེ། ཁོ་ཚོར་སྤར་ལས་ལྷག་པར་རྒྱ་ཐང་ལ་དོད་མ་ལེགས་པོ་བྱས་ཏེ་སྤྱལ་ས་ཐོན་

ཆོང་ལས་ཡར་རྒྱས་སུ་བཏང་ནས། འཕྲོག་དམངས་རང་ངོས་ཀྱི་འཆོ་བའི་མཐུན་ཀྱིན་
 ཡོང་འཕེལ་ཡོང་རྒྱུ་བཅས་རེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གི་འབྲེལ་བ་གདེན་ཆེན་
 རིག་དང་མཐུན་པའི་གཞི་རྩ་གང་ཡང་མི་འདུག བོད་རིགས་ཀྱིས་སོ་སོའི་དམིགས་
 བསལ་འཆོ་ཐབས་འདི་སྤྱད་ནས་ལོ་ངོ་ཁྱི་སྟོང་མང་པོར་རྩ་ཐང་དུ་གནས་སྡོད་བྱས་
 ཡོད། ལྷགས་རིགས་ཀྱི་འཕེལ་ཁ་དར་བ་ནི་རྩ་ཐང་ཁྱེ་འགྱུར་གྱི་རྒྱ་ཀྱིན་གཙོ་བོ་མ་
 རེད། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྩ་ཐང་དུ་ཆོད་ལས་བརྒྱལ་བའི་གཏེར་ཁ་བསྡོག་འདོན་དང་། ལོ་
 ལའི་ཆ་རྒྱུད་ལ་འགྱུར་བ་ཐེབས་པ་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་རྩ་ཐང་ཁྱེ་འགྱུར་གྱི་གནས་
 ཚུལ་བྱུང་གིན་ཡོད། ཆོན་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་གྲུབ་དོན་ལས་ཀྱང་། རྩ་ཐང་
 དུ་ཡུན་རིང་ལྷགས་ཐོག་འཆོ་སྡོད་མ་བྱས་ཆོ། རྩ་ཐང་གི་སྤར་ཡོད་སྐྱེས་ཁམས་མ་
 ལག་ལ་གནོན་སྐྱོན་ཆབས་ཆེན་འབྱུང་ངེས་པ་ར་སྡོད་བྱས་ཡོད།

ལྷགས་གཞན་ཞིག་ནས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་རིགས་འཕྲོག་དམངས་ལག་ནས་རྩ་ཐང་
 བཅོན་འཕྲོག་བྱས་ཇེས། གཞུང་ངོས་ནས་རྩ་ཐང་དུ་གཏེར་ཁ་བསྡོག་འདོན་གྱིས་ཁོར་
 ཡུག་སྤང་སྐྱོབ་གཏོར་བ་ལིག་གཏོར་གིན་ཡོད། མཆམས་ལན་རེར་རྒྱ་གཞུང་གིས་
 འཕྲོག་དམངས་ལག་ནས་གཞུང་བཞེས་ཟེན་པའི་ས་ཁུལ་དག་ཏུ། ཆེད་དུ་གཞི་རྒྱ་
 ཆེ་བའི་གཏེར་ཁ་བསྡོག་འདོན་ལས་གཞི་བཅམས་ཏེ། དེ་སྤེལ་རྩ་ཐང་སྤང་སྐྱོབ་ཟེར་
 བའི་ཁས་ལེན་དང་སྤྱད་རྒྱས་དག་བཅུ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་ཡོད། ཐ་ན། རྒྱལ་ཁབ་
 རིམ་བ་དང་ས་ཁུལ་རིམ་པའི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྐྱོབ་ཁུལ་དུ་ཡོངས་བསྐྱགས་
 གཏན་འཁེབས་བྱས་པའི་ཇེས་སུ་འདྲ། ད་དུང་ས་ཁུལ་དེ་དག་ནང་གཏེར་ཁ་བསྡོག་
 འདོན་ལས་གཞི་སྤྱ་མཐུད་སྤེལ་བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༤ ལོར་སྤང་མདོག་ཞི་བདེ་
 ཆོགས་བ་ཟེར་བའི་ཁོར་ཡུག་སྤང་སྐྱོབ་ཆོགས་བ་ཞིག་པའི་བཏོན་པའི་སྟུན་ཐོའི་ནང་།
 མཆོ་སྟུན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཡོད་མདོ་ལ་རིང་མོ་རི་རྒྱུད་ཀྱི་ལོ་ལྟ་སྟེན་རྩོམ་གཏེར་

འདོན་ས་ཁུལ་དུ། རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་ལ་གཏོར་སྐྱོན་ཆབ་ཆེན་ཐེབས་ཏེ། ལྷ་པོའི་
 མགོ་ཁུངས་དང་རྩ་ཐང་། ས་བརྩུང་བཅས་བཙོག་བསྐྱར་གྱི་གནས་སྐྱངས་ཇི་དག་
 ཆགས་ཡོད་པ་དང་། གཏེར་འདོན་ས་ཁུལ་དེ་ནི་ཁྲིམས་འགལ་ཆགས་ཡོད་པ་གསལ་
 འདོན་བྱས་འདུག ད་དུང་སྒྲན་ཐོ་དེའི་ནང་། ཁྱི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གླིང་ཨྱིས་རིགས་
 རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུ་འཛོད་པའི་ཁོངས་གཏོགས། མི་ལི་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁྲིའི་མི་
 ལི་ལོ་ཕུ་སྒྲན་གཏེར་འདོན་ས་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་ཁྲོན་ནི། དཔྱིན་ཇིའི་རྒྱལ་ས་ལོན་ཁོན་གྲོང་
 ཁྲེར་གྱི་ལྗམ་ ༡༤ འདུག། ཅེས་བཤོད་ཡོད། ས་ཁུལ་དེའི་གཏེར་ཁ་བསྟོན་འདོན་
 ལས་གཞི་ནི་ལྷ་པོའི་མགོ་ཁུངས་སྐྱང་སྐྱོབ་དང་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་སྐྱང་སྐྱོབ་གྱི་
 ཁྲིམས་དང་འགལ་ཡོད། གཏེར་ཁ་བསྟོན་འདོན་ལས་གཞི་དེས་ས་ཁུལ་དེའི་རྩ་ཐང་
 དང་གངས་རི། དེ་བཞིན། ལྷོ་གར་ཨེ་ག་ཡའི་རྒྱགས་རྒྱུའི་འབྲུང་ཁུངས་དང་འབྲུབ་
 རོམ་བཅས་ལ་དུས་ཡུན་རིང་ཐོར་གཞོན་ཆབས་བཅོས་ཡོད། དེར་མ་ཟད། ལྷང་མདོག་
 ཞི་བདེ་ཆོགས་བས་གསར་དུ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་ལྟར་ན། རྒྱ་གཞུང་གིས་སྐྱ་མཐུད་
 ས་ཁུལ་འདིར་གཏེར་ཁ་བསྟོན་འདོན་བྱ་ཡུལ་ ༡༦ གསར་འཛུགས་བྱས་ཡོད་འདུག

༡༥ རྩམ་རྒྱུ་འགྲུལ་སྐྱོག་ཁང་།

ཡར་ལྷུང་གཙང་པོའི་རྒྱུད་དུ་རྩམ་རྒྱུ་འགྲུལ་སྐྱོག་ཁང་འཛུགས་བསྐྱར་ལ་བརྟེན་ནས།
 རྒྱ་གཞུང་གིས་ས་ཁུལ་དེ་གའི་མང་ཆོགས་རྣམས་བསྐྱར་དུ་གནས་སྤོར་གཏན་སྡོད་
 འཆར་འགོད་ལས་གཞི་སྟེན་ཡོད། རྩམ་རྒྱུ་འགྲུལ་སྐྱོག་ཁང་ནི་བོད་རང་སྐྱོང་ཁྲིའི་ས་
 ལྷོ་ཁ་ས་ཁུལ་གྱི་ཡར་ལྷུང་གཙང་པོའི་རྒྱུད་དུ་གསར་རྒྱག་བྱས་ཡོད། འཛུགས་བསྐྱར་
 དེ་ཡིས་བོད་རིགས་ཞིང་འབྲོག་མང་ཆོགས་ཀྱི་འཆོ་བར་འགྲུལ་སྐྱོན་ཆེན་པོ་བཅོས་
 ཡོད། ཁྲོན་བསྟོམས་མི་གངས་ཁྱི་ ༣༣ ལྷག་གནས་སྤོར་བྱ་དགོས་བྱུང་ཡོད་ལ། དེ་ནི་
 རྒྱ་ནག་ནང་སྡོད་དམངས་གནས་སྤོར་ལས་གཞི་ཆེ་ཤོས་གཉིས་པ་དེ་ཆགས་ཡོད། ལྷ་

་ལྷན་སྐྱོད་ཁང་དེའི་སྒྲིག་འདོན་ལས་གཞི་དང་པོ་ནི་བྱེ་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷ་ ༡༡ ཆེས་ ༢༢
 ཉིན་མགོ་བཙམས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་གཞུང་གི་ན་ཏུ་གསར་ཁང་གིས་གནས་ཚུལ་སྤེལ་
 པ་ལྟར་ན། ‘ཇམ་ཚུ་ལྷན་སྐྱོད་ཁང་གིས་རྒྱ་ཆོད་རེར་སྒྲིག་སྤྱོད་ལ་དྲུང་བྱུར་ ༢༥༠
 འདོན་བྱས་ཀྱི་ཡོད་འདུག བོད་རང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤེལ་གྱི་མགོ་གཙོ་སྒོ་བཟང་རྒྱལ་མཆན་
 གྱིས། །རྒྱ་ལྷན་སྐྱོད་ཁང་དེ་ནི་ལུས་ཁུངས་གསར་སྤེལ་གྱི་དཔེ་འཛིན་རང་བཞིན་
 ཆགས་ཡོད། ། ཅས་དང་། དེ་ཡིས་བོད་ཁུལ་གྱི་སྒྲིག་ལྷན་དགོས་མཁོའི་ཐད་
 རོགས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་སྟེ་བརྟེན་ཡོད། མ་གཞི་བོད་ཁུལ་དུ་སྒྲིག་ལྷན་སྤྱོད་སྤེལ་
 ཆད་གཞི་ནི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཆ་སྤྲོམས་ཆད་གཞིའི་སྤུས་ཆ་གཅིག་མ་གཏོགས་
 ཟེན་གྱི་མེད་པ་རེད།

ཇམ་ཚུ་ལྷན་སྐྱོད་ཁང་གསར་རྒྱག་དང་འབྲེལ་ནས། བོད་ཁུལ་གྱི་ཞིང་འབྲོག་མང་
 ཆོགས་ནམས་ལ་གནས་སྤྱོད་དཀའ་ངལ་འཕྲད་རྒྱ་ནི་གཡོལ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་རེད།
 རྒྱ་གཞུང་གིས་གང་རུ་ཆེ་བའི་ས་བབ་གནས་སྤངས་ལ་གཏོང་ལེན་གྱིས་རྒྱ་ལྷན་སྐྱོད་
 ཁང་རྒྱག་པར་འགྲོ་བྱོན་ཕོན་ཆེན་བཏང་ཡོད། དེའི་དགོས་མཁོ་དང་དམིགས་
 ལུལ་རོ་མ་ནི་གཏེར་ཁ་བརྒྱུ་འདོན་དང་ཕོན་ལས་འཇུགས་བསྐྱུན་ཡིན་སྟབས། བོད་
 ཁུལ་གྱི་གཙང་པོའི་རྒྱད་དུ་རྒྱ་ལྷན་སྐྱོད་ཁང་མང་པོ་རྒྱག་དགོས་འཁེལ་གྱི་ཡོད་
 རེད། ལས་གཞི་དེ་དག་གིས་བོད་ཁུལ་གྱི་ཞིང་འབྲོག་མང་ཆོགས་བཙན་ལྷན་གྱིས་
 གནས་སྤོར་དང་། རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་ལ་གཏོར་སྤོན་ཆབ་ཆེན་ཐེབས་རྒྱ་མ་བཟད། ཡར་
 ལྷུང་གཙང་པོའི་འབབ་བརྒྱད་དུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་རྒྱའི་ཕོན་ཁུངས་ལ་འང་ཉེན་
 ཁ་འཕྲད་རྒྱ་རེད།

ག། སྤྱི་དམངས་ལ་གནས་ཚུལ་གསལ་བསྟགས་དང་མོ་མེད་བསམ་ཚུལ་
འདོན་བཤེ་གོ་སྐབས་སྤྱི་དགོས།

ཀྱ་གཞུང་གིས་བྱེད་ཐབས་སྣ་ཆོགས་སྤྱད་དེ་བསྐྱར་དུ་བོད་ཁུལ་འབྲོག་དམངས་གཉན་
སྤྱི་འཆར་འགོད་ལག་བསྟར་བྱས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། དངོས་ཡོད་གནས་སྟངས་ཐོག་
མང་ཆོགས་ལ་གསལ་བསྟགས་དང་། ཁོ་ཆེར་གནས་སྟོར་འཆར་གཞིའི་ཐད་བསམ་
ཚུལ་འདོན་བཤེ་གོ་སྐབས་སྤྱད་མི་འདུག ཀྱ་གཞུང་གིས་འབྲོག་དམངས་ཆེར་གནས་
སྟོར་གསལ་བསྟགས་བྱེད་སྐབས། ཀྱ་གཞུང་གིས་ལྷན་ཁུངས་འཆར་གཞི་ཡོད་ཆད་
གཉན་འབབས་ཟིན་ཏེ། ས་གནས་འབྲོག་དམངས་ལ་ལས་འཆར་དེ་ཕྱིར་འཐེན་གྱི་
ལམ་ཁ་ལྟག་མེད་པ་རེད། དེ་བཞིན། གནས་སྟོར་གྱི་བརྒྱད་རིམ་སྡེ་ལ་པོར་མང་ཆོགས་
ལ་བསམ་ཚུལ་འདོན་བཤེ་གོ་སྐབས་མེད་པ་མ་ཟད། ཐ་ན། མང་ཆོགས་ཀྱི་འཕུས་མེད་
ངོས་ནས་ཀྱང་བསམ་ཚུལ་བཤད་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐང་སྤྱད་མེད།

ཀྱ་གཞུང་གིས་འབྲོག་དམངས་ནམས་ལ་བཅན་དབང་གི་སྒོ་ནས། གནས་སྟོར་ཡིག་
ཆའི་སྟེང་ལ་མཆན་རྟགས་འགོད་བརྒྱག་སྟེ། ཡིག་ཆའི་བརྒྱད་རིམ་གྱི་ཐད་ནས་
གནས་སྟོར་ཁྲིམས་མཐུན་ཡིན་པའི་ནམ་པ་བསྟན་ཡོད། དེ་བཞིན། ཡིག་ཆ་དེ་དག་ཀྱི་
ཡིག་ཡིན་སྟབས། འབྲོག་དམངས་ཆོས་ཡིག་ཆའི་ནང་དོན་མགོ་མ་ཆོས་པར་མིང་
རྟགས་འགོད་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། མཆན་ལན་རེར་འབྲོག་
དམངས་ལ་ས་གནས་ཀྱི་གཞུང་དཔོན་རིགས་ཆོས་འབྲེལ་ཡོག་བརྒྱབས་ཏེ་མགོ་སྐྱོར་
དང་། མཆན་ལན་རེར་བཅན་དག་འདིགས་སྐུལ་གྱིས་མིང་རྟགས་འགོད་འཇུག་
གིན་ཡོད།

མིང་རྟགས་མི་འགོད་མཁན་ཆེར་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱི་དབང་ལ་ངོ་མོག་བྱས་པ་དང་།

ལྷ་ཁབ་ཁ་བྱལ་སོགས་ཀྱི་ཉེས་མིང་བཀལ་། ཉུང་མཐར་ལོ་ ༣ ཀྱི་དུས་བཀག་
 བཅོམ་འཇུག་ཁྲིམས་ཐག་གཅོད་ཀྱིན་ཡོད། དེར་མ་ཟད། མང་ཆོག་ས་ཐོག་ཁྲིམས་
 ལུགས་ཀྱི་གཏན་འཁེབས་མ་ཡིན་པའི་སྲིད་གཞུང་གི་ཆད་གཅོད་རིགས་ཀྱང་ལག་
 བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༧ ཟླ་ ༡༢ ཆོས་ ༣༠ ཉིན། ཟི་ཁོན་ཁོང་ཆེན་ཁོངས་
 ལུ་བཅད་བཞོས་བྱས་ཡོད་པའི་རྩ་བ་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་རྩམ་ཐང་རྫོང་དུ། ཉེན་
 རྟོག་པའི་ལྷ་རྟོགས་ཁང་གསར་རྒྱལ་ཆེད་མང་ཆོག་ས་ཀྱི་ས་ཆ་བཅན་འབྲེག་ལ་རྩ་
 ཆོལ་བྱས་སྟབས། བོད་མི་ ༧ ལ་ཉེས་རྒྱུང་མནར་གཅོད་བྱས་པོ་བཏང་ཡོད་པ་རེད།
 མི་སྤྱོད་ལས་འདས་པའི་ལྷ་སྤྱོད་མནར་གཅོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་དེ་རིགས་ནི། བོད་མིའི་
 ཞི་བའི་རྩོམ་བཀག་སྒྲིམ་བྱ་ཐབས་ཀྱི་འཛིགས་སྒྲུལ་ལག་ཆ་ཞིག་ཆགས་ཡོད།

ག། འདད་ལེས་ཀྱི་ཚད་ཁང་དང་ས་ཆ།

རྒྱུ་ཆོག་ས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྤོང་སྤེལ་གསར་པ་ཞེས་པའི་འཆར་འགོད་ཚོད། རྒྱ་
 གཞུང་གིས་འབྲོག་དམངས་རྣམས་ལ་གནས་སྤོང་རྩིས་འཆོ་བའི་མཐུན་ཆེན་སྤར་བས་
 ཡར་རྒྱས་འགྲོ་རྒྱུ་ཡིན་པ་དང་། རང་འབབ་རྒྱ་ཡོད་པ། གཏན་འཇགས་ཀྱི་སྤོང་ཁང་
 དང་སྒོག་སྤོང་སྤེའི་ཉེ་ཁུལ་དུ་སྤོབ་བྲ་གསར་འཇུགས་སོགས་ཀྱི་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད།
 དེ་བཞིན། འབྲོག་དམངས་རྣམས་འཆོ་ཐབས་བསྐྱར་བཅོས་ཐད་གོམས་འདི་ཡོང་བར་
 རོགས་འདེགས་དང་། གཏན་སྤོང་བྱེད་འདུན་ཡོད་པའི་འབྲོག་དམངས་རྣམས་ལ་འཆོ་
 སྤོན་དུལ་སྤོང་རྒྱ། ད་དུང་རྩིས་ཚོགས་སྲིད་གཞུང་གིས་སྤུ་མཐུད་རོགས་སྤོང་དུལ་
 སྤོང་རྒྱ་སོགས་བསྐྱགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་དོན་དངོས་ཐོག་ཁས་ལེན་
 དེ་དག་ཆང་མ་ལག་ལེན་བྱས་མི་འདུག

འབྲོག་དམངས་ཀྱིས་སོ་སོའི་ལྷ་སྤོང་བཅོང་སྟེ་ཁང་བའི་རིན་གོང་སྤོང་དགོས་ལུག་

ཡོད། སྡོད་ཁང་རིན་གོང་ཁོ་ཚོས་སྤར་བཤད་བ་ལས་ཀྱང་གོང་ཆེ་བ་མ་ཟད། འབྲོག་
 དམངས་གནས་སྤྱི་ཁྱེད་སྐབས་ཁང་བ་ཡོངས་སུ་གསར་རྒྱག་བྱས་ཆར་མེད་བ་རེད།
 ཁང་བའི་ནང་གནས་སྤྱིར་བྱས་བའི་རྗེས་སུ། རྒྱ་གཞུང་གིས་གསར་རྒྱག་བྱས་བའི་
 སྡོད་ཁང་དེ་དག་སྤྱི་བརྟན་མིན་བ་དང་ཅིག་ངོས་ཞིག་རལ་དུ་གྱུར་ཡོད་བ་གཞི་ནས་
 མང་ཆོགས་ཀྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཡོད། ད་དུང་གནས་སྤྱིར་འབྲོག་དམངས་ཆོར་
 དམའ་མཐའི་དངོས་དེས་ཀྱི་འཆོ་བའི་མཐུན་ཆེན་དེ། དཔེར་ན། བརྟུང་རྩ་དང་། ཟས་
 རིགས། ཐབ་ལ་འབྱུང་ཆས་སོགས་འདར་དེས་མེད་བ་རེད། ད་དུང་བྱིས་ཆང་ནང་མི་
 གངས་འཕར་སྟོན་བྱུང་བར་བརྟེན་ནས། སྡོད་ཁང་ནང་བྱིས་མི་མ་ཤོངས་བར་བྱི་ཡོག་
 ནས་གྱར་བརྒྱབ་སྟེ་འདུག་དགོས་བྱུང་ཡོད། གྲོང་སྟེ་གསར་བའི་གནས་སྡོད་ཁུལ་གྱི་
 ས་གཤིས་སྒྲི་མོ་ཡོད་བ་དང་། ལམ་འབྲམ་གཡས་གཡོན་གྱི་བར་ཆོགས་དོག་མོ་ཡིན་
 བ། སྡོད་ཁང་རྒྱམས་ཕན་ཚུན་བར་གསེང་དོག་ལ་སྟེ་བ་གཅིག་ལ་སྤར་ཆགས་སུ་
 བརྒྱབས་ཡོད་བ་བཅས་ཀྱི་ཆེན་པས། ཐ་ན། ཟས་རིགས་འདེབས་འཇུགས་དང་ཉི་མར་
 སྐམ་སའི་ས་ཁོང་ཙམ་ཡང་མེད་བ་རེད། དེ་ལྟར་གནས་སྤྱིར་འབྲོག་དམངས་ཆོར་རང་
 ཁ་རང་གསོ་བྱ་རྒྱའི་འཆོ་བའི་ཁོར་ཡུག་མེད་བ་བཟོས་ཡོད།

མ་གཞི་འབྲོག་དམངས་ཆོས་སོ་སོའི་གཞི་རྩའི་འཆོ་གནས་རྒྱན་སྦྱོང་ཆེད་སློ་སྤྱད་ས་
 ཁ་ལས་ཉར་ཡོད་བ་རྒྱམས་ཀྱང་། གནས་སྤྱིར་བྱས་རྗེས་ཀྱི་དཀའ་སྤྱད་གནས་སྤངས་
 དེའི་འོག་བཅོང་དགོས་ཁེལ་ཡོད། མ་གཞི་སློ་སྤྱད་དེ་དག་ནི་འབྲོག་བའི་འཆོ་བའི་
 ཁྱོད་འབྲལ་ཐབས་མེད་པའི་ཟས་རིགས་ཉེ། མར་དང་འོ་ཞོ། ལྷར་བ། ཞུ་དེ་བཞིན།
 ཁྱོན་གོས་དང་བལ་གཏན་སོགས་དགོས་མཁོ་སྤྱོད་ཆེད་ཉར་འཛོག་བྱས་བ་རེད། དེ་
 བཞིན། ཞིང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་གཞི་རྩའི་འཆོ་གནས་རྒྱན་སྦྱོང་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་མི་
 རྒྱམས་ཀྱིས། ཁོ་ཚོ་རང་ངོས་ནས་འདེབས་ལས་དང་ཉི་མར་ཆོང་བྱེད་པའི་ཐད་རྒྱ་གཞུང་

གིས་ཚད་བཀག་བཅོས་ཡོད་པ་མེས་ཉོགས་བྱང་འདུག རྩོན་ཆད་འབྱུ་རིགས་སྣ་ལྔ་
 འདེབས་འཇུགས་བྱེད་བཞིན་པའི་ཞིང་པ་ཆོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཞིང་པའི་སྤར་སྲོལ་ལ་
 བཅོས་བསྐྱར་གྱིས་སྤྱོད་འདེབས་བཅུག་ཡོད་པ་རེད། ལོ་རྒྱུ་ ༣༥༠༠ ཡར་སྤོན་
 རས་པོད་མཐོ་སྤང་དུ་མེད་འཆོ་བ་རོལ་མགོ་ཚུགས་པ་ནས་བཟུང་། འབྱུ་རིགས་སྣ་ལྔ་
 བེ་ས་གནས་པོད་རིགས་མང་ཆོགས་དང་སློ་སྤྲུགས་བཅས་ཀྱི་བཟའ་ཆས་ཆགས་
 ཡོད། དེར་མ་ཟད་འབྱུ་རིགས་སྣ་ལྔ་ལ་རུད་དཀའ་བ་དང་། འབྱུལ་བསྐྱེལ་དང་ཉ་
 འཆོར་བདེ་བའི་དམིགས་བསལ་བྱད་ཆོས་ལྡན་ཡོད། པོད་རིགས་ཞིང་པ་རྣམས་ལ་
 བཅོན་གྱིས་སྤྱོད་འདེབས་འཇུགས་བྱེད་བཅུག་པ་དེས། སློ་སྤྲུགས་ལ་གསོ་ཆས་
 མེད་པར་གྱུར་པ་མ་ཟད། སྤྱོད་དེ་དག་དུས་བྱང་ནང་རུད་འཆོ་བཞིན་ཡོད།

འབྲོག་དམངས་རྣམས་གཏན་སྤྱོད་བཅུག་རེས། ཁོ་ཆོའི་སྤར་ཡོད་སློ་སྤྲུགས་
 རྣམས་ཀྱང་མེད་པ་ཆགས་ཏེ། ཆ་རྒྱས་མེད་པའི་འཆོ་ཐབས་གསར་བ་ཞིག་བཅོན་
 གྱིས་དང་ལེན་བྱེད་དགོས་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཁོ་ཆོར་འཆོ་གནས་གསར་
 པར་གོམས་འདྲིས་མ་ཆགས་བར་དུ་རོགས་དདུལ་སྤྱོད་རྒྱ་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད། ཡིན་
 བཤད་། རོགས་དདུལ་རྣམས་དེ་སྤོན་ཕྱི་བསྐྱགས་སྐབས་ཁས་ལེན་བྱས་པ་ལས་ཉུང་
 བ་ཡོད་པ་མ་ཟད། འབྲོག་དམངས་དེ་དག་གཞིས་ཆགས་ཏེ་འཆོ་གནས་གསར་བའི་
 ལམ་ནས། རང་ཁ་རང་གསོའི་རུས་བ་དང་ལས་ཀ་མ་རེག་སྤོན་ནས་རོགས་དདུལ་
 མཆམས་འཛོག་བྱས་ཡོད། གསར་དུ་གནས་སྤོར་བྱས་པའི་འབྲོག་དམངས་རྣམས་ལ་
 ཀ་གསར་བ་རེག་རྒྱ་ཉ་ཅང་དཀའ་ཁག་ཆེ་བའི་སྤང་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་རོགས་དདུལ་
 མེད་པ་བཅོས་པའི་གནད་དོན་དེས། བྱིས་ཆང་གི་འཆོ་གནས་ཐད་སྤར་ལས་ཀྱང་
 དཀའ་ཁག་ཆེན་པོ་འཕྲད་ཡོད། དེ་མིན་གཞན་ད་དུང་། འབྲོག་དམངས་དེ་ཆོར་ལོས་
 མཐུན་གྱི་ཆེད་ལས་སྤོར་བརྒྱུད་མེད་སྟབས། ལས་གནས་འགའ་ཅོད་ཁོད་རྒྱ་

རིགས་གནས་སྤྱིར་བ་དང་རྒྱུ་ལ་མཉམ་གཤིབ་ཀྱིས་འཕྲོ་ཐུབ་ཀྱིན་མེད། གནས་
སྤངས་དེ་འདྲའི་འོག་འབྲོག་དམངས་ནམས་རྒྱ་གཞུང་གི་རོགས་དཔུལ་ཐུན་བྱ་དེ་ཁོ་
ནས་བརྟེན་ནས་འཆོ་བ་རོལ་དགོས་བྱུང་ཡོད་སྟབས། གནས་སྤྱིར་འབྲོག་དམངས་
ཁྱིམ་ཆང་ནམས་འཆོ་བར་ཡི་ཐང་ཆད་བཞིན་བའི་གནས་སྤངས་འོག་ལྷུང་ཡོད།

འབྲོག་དམངས་དེ་དག་ལ་དབྱར་རྩ་དགུན་འབྲུ་བརྒྱུ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡོང་འབབ་
གང་འཆམ་རིག་གིན་ཡོད། དེ་ནི་གཏན་སྤྱོད་འབྲོག་དམངས་ཆོར་མཆོན་ན་ཡོང་
འབབ་གསོག་རྒྱུའི་ལམ་ཁ་གཅིག་བྱ་དེ་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་གཞུང་གིས་བཅན་གྱིས་
འབྲོག་དམངས་གནས་སྤྱིར་གཏན་སྤྱོད་གངས་འཕོར་ལྗམ་འགྱུར་གིས་མང་དུ་བྱིན་པ་
དང་། དབྱར་རྩ་དགུན་འབྲུ་ནི་དབྱིད་ཀྱི་དུས་ཆེགས་གཅིག་བྱར་མ་གཏོགས་འཕུ་རྒྱ་
མེད་སྟབས། འབྲོག་དམངས་མང་པོ་ཞིག་གིས་རྒྱ་གཞུང་གི་དཔུལ་ཁང་ནས་དཔུལ་
བུན་གཡར་ཏེ་འཆོ་བ་སྐྱེལ་གྱིན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། དབྱར་རྩ་དགུན་བའི་རིན་གོང་
འཕར་ཆག་བྱུང་བ་དང་། ནམ་ཟླ་དང་ཆར་རྒྱུའི་རྒྱུན་བས་དབྱར་རྩ་དགུན་འབྲུ་འབེལ་
པོ་མ་སྐྱེལ་བ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུན་བས། ཁྱིམ་ཆང་མང་པོ་ཞིག་མི་ཆེ་གང་པོར་བྱ་ལོན་
ནང་ཟགས་བཞིན་ཡོད།

སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཤད་ན་གནས་སྤྱིར་པོད་རིགས་འབྲོག་དམངས་དེ་དག་གི་འཆོ་བ་ནི།
དེ་སྤྱིའི་འཆོ་བ་ལས་ཀྱང་ལྗམ་འགྱུར་གྱིས་སྐྱོ་པོ་ཆགས་ཡོད། ཁོ་ཆོར་འདར་ངེས་ཀྱི་
ཁང་ཁྱིམ་མེད་པ་དང་། འཆོ་གནས་དང་ལས་ཀའི་གོ་སྐྱབས་ཀྱང་རིག་གི་མེད། རྒྱ་
གཞུང་གི་བྱེད་ཐབས་འདི་དག་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྱིམས་དང་རྒྱལ་འགལ་ཆགས་ཡོད།

ཅ། མཇུག་ཐོམ།

གནས་སྤྱིར་གཏན་སྤྱོད་འབྲོག་དམངས་ནམས་རང་འཆོ་ཐུབ་མེན་ཐད། རྒྱ་གཞུང་གིས་

འགན་ལེན་ལྟ་ཏེ་གཉེན་གཤིས་མེད་པ་དེ་ནི། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དང་རྒྱལ་འགལ་ཆགས་ཡོད། དེ་ཡང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མིའི་གངས་འབོར་ལ་ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་འགྱུར་བ་གཏོང་བའི་གོ་རིམ་ལྟན་པའི་སྤྱིད་རྒྱས་གས་ཀྱི་གཅིག་རེད། གནས་སྐབས་འདི་དག་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་གཞུང་རང་ཉིད་ལ་འང་ཉེན་ཁ་འཕྲད་བཞིན་ཡོད། མི་དམངས་ལ་བརྩི་མཐོང་ལྟན་པའི་སློན་ནས་འཆོ་བ་རོལ་རྒྱུའི་ཐོབ་ཐབས་ཡོད། ཁོ་ཆོའི་ཐོབ་ཐང་བཅན་འབྲོག་སྐབས་རང་བཞིན་གྱིས་ངོ་རྒྱུ་འཐབ་ཅོད་བྱ་དགོས་ཆགས་ཡོད།

༡༠༡༤ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བསྐྱར་དུ་འབྲོག་དམངས་གཏན་སྡོད་དང་གཉེར་ཁ་བསྡོག་འདོན་བྱས་པའི་ཐད། གནས་སྐབས་གཏན་སྡོད་འབྲོག་དམངས་རྣམས་ཀྱིས་ཐངས་མང་པོར་ངོ་རྒྱུ་བྱས་ཡོད། འདི་ནི་རྒྱ་གཞུང་གིས་འབྲོག་དམངས་ཆོར་འབྲེལ་ལམ་ལེགས་པོ་མ་བྱས་པ་དང་། ཁོ་ཆོའི་འཆོ་བའི་ཐད་དགོས་ཤེས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་མཁོ་སྤྱོད་མ་བྱས་པའི་མཐུག་འབྲས་རེད། གལ་སྲིད་རྒྱ་གཞུང་གིས་མཐུན་དུ་འདི་ལྟར་སྤྱིད་རྒྱས་མཐུགས་བརྒྱད་བྱས་ཆོ། བོད་མི་ཆོར་གདམ་ཀ་གཞན་མེད་པར་ངོ་རྒྱུ་འཐབ་ཅོད་མཐུན་འབྲུང་ཤེས་ཡིན།

བཞི། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

¹ See Yong, C. (2013). China's New Demographic Reality: Learning from the 2010 Census. Population and Development Review, Volume 39, Issue 3.

² Sixth National Population Census of the People's Rep. of China, 2010 - The Tibetan Aut. Region.

³ See Lanjouw, P.F. and Ravallion, M. (1995) "Poverty and Household Size," Economic Journal, Vol. 105, No. 433.

⁴ See Goyal, O. (2005). Nomads at the Crossroads. Delhi: Gyan Publishing House, pg. 206.

⁵ Wong, E. (2010). "China's Money and Migrants Pour into Tibet." *New York Times*, July 24, 2010.

⁶ This statistic is widely posted on Chinese embassy websites around the world, including the USA Chinese Embassy: <http://www.china-embassy.org/eng/zt/zgxz/t418918.htm>.

⁷ Pengcheng Liu, Chngyue Li, Ying Wang, et al, "The impact of the major causes of death on life expectancy in China: a 60-year longitudinal study, *BMC Public Health*, 20 Nov. 2014, available at: <http://www.biomedcentral.com/1471-2458/14/1193>.

⁸ Adams, V., Miller, S., Chertow, J., Craig, S., Samen, A. and Varner, M. (2005). "Having a 'safe delivery': conflicting views from Tibet." *Health Care for Women International*, 26: 821-851.

⁹ Adams, V., Miller, S., Chertow, J., Craig, S., Samen, A. and Varner, M. (2005). "Having a 'safe delivery': conflicting views from Tibet." *Health Care for Women International*, 26: 829.

¹⁰ Dang, S., Yan, H., Yamamoto, S., Wang, X., and Zeng, L. (2004). "Poor nutritional status of younger Tibetan children living at high altitudes." *European Journal of Clinical Nutrition*, 58: 938-946.

¹¹ This argument is set forth by the following studies: Harris, N., Crawford, P., Yangzom, Y., Pinzo, L., Gyaltzen, P., and Hudes, M. "Nutritional and Health Status of Tibetan Children Living at High Altitudes" *New England Journal of Medicine*, v. 344, no. 5: 341-347 and Maberly, G. and Sullivan, K. (2001) "Alarming Facts about the Health and Nutrition of Children in Tibet" *New England Journal of Medicine*, v. 344, no. 5.

¹² Rong, Ma. (2014). "Bilingual Education and Language Policy in Tibet" in J. Leibold and Y. Chen (eds.), *Minority Education in China*, Hong Kong: Hong Kong University Press, 83-106.

¹³ Yang, J., Huang, X., and Liu, X. (2014). "An analysis of education inequality in China." *International Journal of Educational Development*, 37: 2-10.

¹⁴ Yang, J., Huang, X., and Liu, X. (2014). "An analysis of education inequality in China." *International Journal of Educational Development*, 37: 2-10.

¹⁵ Connelly, R. and Zheng, Z. (2007). "School Enrollment and Graduation Rates in Western China Based on the 2000 Census," *Journal of Chinese Economic and Business Studies*, 5:2, 147-161.

¹⁶ See e.g. Postiglione, et. al (2004, 2014); Rong, Ma. (2014); and Connelly, R. and Zheng, Z. (2007).

¹⁷ Rong, Ma. (2014). "Bilingual Education and Language Policy in Tibet" in J. Leibold and Y. Chen (eds.), *Minority Education in China*, Hong Kong: Hong Kong University Press, 83-106.

¹⁸ See Postiglione et. al, 2014; Bangsbo 2008.

¹⁹ See Rong, 2014.

²⁰ See Postiglione et. al, 2004, 2014.

² Special Report on The Right to Education in Tibet (TCHRD 2014), available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/12/Click-here.pdf>.

²² Alicia P.Q. Whittmeyer, We Don't Need No Education: Thought control in the classroom is real -- and it works, Foreign Policy, 30 June 2014, available at: http://www.foreignpolicy.com/articles/2014/06/30/we_dont_need_no_education_china_patriotic_education_hong_kong.

²³ Special Report on The Right to Education in Tibet (TCHRD 2014) pp.12, 35 .

²⁴ Tsering Woesser, My Chinese Education: Learning to Forget Tibet in China, The New York Times, 14 Aug. 2014, available at: http://www.nytimes.com/2014/08/15/opinion/learning-to-forget-tibet-in-china.html?_r=0.

²⁵ Special Report on The Right to Education in Tibet (TCHRD 2014) p. 12, available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/12/Click-here.pdf>.

²⁶ Ronald Schwartz, Religious Persecution in Tibet, Canada Tibet Committee, available at: <http://www.tibet.ca/media/PDF/Religious-Persecution-in-Tibet.pdf>.

²⁷ Special Report on The Right to Education in Tibet (TCHRD 2014) p. 11, available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/12/Click-here.pdf>.

²⁸ Tibetan students protests Chinese language plans, CBC News, 23 Oct. 2010, available at: <http://www.cbc.ca/news/world/tibetan-students-protest-chinese-language-plans-1.945376>.

²⁹ Tibetan Students Protest Official's Call for Instruction in Chinese, Radio Free Asia, 6 Nov. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/instruction-11062014151550.html>.

³⁰ Tibetan Students Protest Official's Call for Instruction in Chinese, Radio Free Asia, 6 Nov. 2014, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/instruction-11062014151550.html>.

³¹ Special Report on The Right to Education in Tibet (TCHRD 2014) p. 22, available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/12/Click-here.pdf>.

³² China's small schools go digital, Xinhua, 27 Dec. 2014, available at: http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-12/27/c_133882231.htm.

³³ Special Report on The Right to Education in Tibet (TCHRD 2014) pp. 40-41, available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/12/Click-here.pdf>.

³⁴ China's small schools go digital, Xinhua, 27 Dec. 2014, available at: http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-12/27/c_133882231.htm.

³⁵ Resettlement is Displacement: A Rights Based Perspective on the Internally Displaced in Tibet (TCHRD 2014), available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/11/Click-here-to-download-TCHRDs-special-report-on-the-right-of-the-internally-displaced-in-Tibet.pdf>.

³⁶ In Pictures: Tibetan Nomads, BBC, available at: http://news.bbc.co.uk/2/shared/spl/hi-picture_gallery/06/asia_pac_tibetan_nomads/html1.stm

³⁷ Resettlement is Displacement: A Rights Based Perspective on the Internally Displaced in Tibet (TCHRD 2014) p. 6, available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/11/Click-here-to-download-TCHRDs-special-report-on-the-right-of-the-internally-displaced-in-Tibet.pdf>.

³⁸ Report of the Special Rapporteur on the right to food, Olivier De Schutter - Addendum: Mission to China, HRC, 20 Jan. 2012, UN Doc. No. A/HRC/19/59/Add.1, para. 35, available at: http://www.srfood.org/images/stories/pdf/officialreports/20120306_china_en.pdf.

³⁹ Basic Principles and Guidelines on Development-Based Evictions and Displacement, HRC, UN Doc. A/HRC/4/18, paras. 1, 3, available at: http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Housing/Guidelines_en.pdf.

⁴⁰ ET Bureau. (2009, October 20). UPA under pressure to act fast on China. Economic Times, 20 Oct. 2009, available at: http://articles.economictimes.indiatimes.com/2009-10-20/news/28388341_1_yarlung-tsangpo-brahmaputra-second-largest-resettlement.

⁴¹ Jiabao, W., New Socialist Countryside - What Does It Mean? Beijing Review, 6 April 2006, available at: http://www.bjreview.com.cn/special/third_plenum_17thpc/txt/2008-10/10/content_156190.htm.

⁴² Yeh, E., Restoring the grasslands?, China Dialogue, 26 Jan, 2010, available at: <https://www.chinadialogue.net/article/show/single/en/3470>.

⁴³ Sangay, L. (2012, July 13). For Tibetans, no other way to protest. Retrieved December 23, 2014, available at: http://www.washingtonpost.com/opinions/for-tibetans-no-other-way-to-protest/2012/07/13/gIQA13wniW_story.html

⁴⁴ Desal, T. (2014, November 25). China's major hydroelectric dam project operational. The Tibet Post International. available at: <http://www.thetibetpost.com/en/news/tibet/4317-chinas-major-hydroelectric-dam-project-operational->.

⁴⁵ United Nations Human Rights Council (UNCHR)(2012), 'Report of the Special Rapporteur on the right to food, Olivier de Schutter' Nineteenth session, 20 January 2012, UN Doc. A/HRC/59/Add.1.

⁴⁶ Ptackova, J. (2011). Sedentarisation of Tibetan nomads in China: Implementation of the Nomadic settlement project in the Tibetan Amdo area: Qinghai and Sichuan Provinces. Pastoralism: Research, Policy and Practice, 1(1), 4.

⁴⁷ Exposed: Coal mining at the Source of China's Yellow River, Greenpeace, 7 Aug. 2014, available at: <http://www.greenpeace.org/international/en/news/features/Exposed-Coal-mining-at-the-source-of-Chinas-Yellow-River/>.

⁴⁸ ET Bureau. (2009, October 20). UPA under pressure to act fast on China. Economic Times, 20 Oct. 2009, available at: http://articles.economictimes.indiatimes.com/2009-10-20/news/28388341_1_yarlung-tsangpo-brahmaputra-second-largest-resettlement.

⁴⁹ R. R. Bhaskar, What Chinese dam on Brahmaputra means to India, DNA India, 27 Nov. 2014, available at: <http://www.dnaindia.com/money/report-what-chinese-dam-on-brahmaputra-means-to-india-2038737>.

⁵⁰ Major hydroplant goes operational in power-thirsty Tibet, Xinhua, 23 Nov. 2014, available at: http://news.xinhuanet.com/english/china/2014-11/23/c_133808644.htm.

⁵¹ Yang Yong. Large scale hydropower will fail in Tibet due to freezing temperatures, 17 Dec. 2014, available at: <http://www.thethirdpole.net/large-scale-hydropower-will-fail-in-tibet-due-to-freezing-temperatures/>.

⁵² G.C. (2013, July 30 at 3 PM). TCHRD Interview 1 [Translated by Tenzin Nyinje]. Resettlement is Displacement: A right Based Perspective on the Internally Displaced in Tibet. P.50 From: Amdo County, Nagchu Prefecture, Tibet Autonomous Region. Place Interviewed Dharamsala, Hiamchal Pradesh, India.

⁵³ “They Say We Should Be Grateful”: Mass Rehousing and Relocation Programs in Tibetan Areas of China (Human Rights Watch 2013).

⁵⁴ Four Tibetans ‘Severely Beaten’ For Refusing to Sell Land, Radio Free Asia, 2 Jan. 2015, available at: <http://www.rfa.org/english/news/tibet/land-01022015130138.html>.

⁵⁵ Resettlement is Displacement: A right Based Perspective on the Internally Displaced in Tibet (TCHRD 2014), available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/11/Click-here-to-download-TCHRDs-special-report-on-the-right-of-the-internally-displaced-in-Tibet.pdf>.

⁵⁶ “They Say We Should Be Grateful”: Mass Rehousing and Relocation Programs in Tibetan Areas of China (Human Rights Watch 2013), p. 86.

⁵⁷ Alexandra Witze, Barley fueled farmers’ spread onto Tibetan Plateau, Nature, 20 Nov. 2014, available at: <http://www.nature.com/news/barley-fuelled-farmers-spread-onto-tibetan-plateau-1.16382>.

⁵⁸ “They Say We Should Be Grateful”: Mass Rehousing and Relocation Programs in Tibetan Areas of China (Human Rights Watch 2013).

⁵⁹ Resettlement is Displacement: A Rights Based Perspective on the Internally Displaced in Tibet (TCHRD 2014) p. 33, available at: <http://www.tchrd.org/wp-content/uploads/2014/11/Click-here-to-download-TCHRDs-special-report-on-the-right-of-the-internally-displaced-in-Tibet.pdf>.

⁶⁰ Annual Report 2013: Human Rights Situation in Tibet (TCHRD 2014).

ཀླུ་སྤྱི་ལྷོ་ཆོགས་དང་བོད།

གཅིག་ ཀླུ་ཁབ།

བོད་ཀྱི་གནད་དོན་ནི་རྒྱ་གར་ནག་བར་གྱི་ཕྱི་འབྲེལ་དང་། ཨ་རི་དང་རྒྱ་ནག་བར་གྱི་ཕྱི་
འབྲེལ་བཅས་ཀྱི་ཁྲོད་ཏུ་ཅང་གལ་གནད་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དམའ་མཐའ་ཡང་ཨ་རི་
དང་རྒྱ་གར་ནི་བོད་དོན་ཐད་སྲིད་རྒྱས་ལངས་ཕྱོགས་ཅན་གྱི་ཀླུ་ཁབ་གཉིས་ཆགས་
ཡོད། སྤྱི་ཁོ་ཆོས་བོད་ནི་རྒྱ་ནག་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་ཀླུ་ཁབ་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཤིག་
ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་དང་། བོད་རང་བཅན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་མེད་པར་རྒྱ་ནག་གཅིག་གི་
ལངས་ཕྱོགས་འཛིན་གྱིན་ཡོད་ནའང་། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཐབས་རྒྱས་ཀྱི་རིན་ཐང་དང་ཀྱོན་
སྤྱོད་ལམ་ལུགས་ཐད་ནས། དུས་ལུན་རིང་པོར་ཀླུ་ཁབ་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བོད་དོན་ཐད་
སེམས་ཁུར་དང་རོགས་འདེགས་བྱེད་གྱིན་ཡོད། ནམ་རྒྱུན་ཨ་རིའི་སྲིད་འཛིན་དང་
མཐོ་རིམ་དཔོན་རིགས་ནམས་རྒྱ་ནག་ཏུ་བསྐྱོད་སྐབས། བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
དང་ཆོས་དད་རང་དབང་སོགས་སྐྱོང་སྐྱོར་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། ཀླུ་ཁབ་གཉིས་པན་
ཚུན་བར་གྱི་འབྲེལ་བར་འགལ་རྒྱུ་སྤྱི་ཆོགས་འཕྲད་བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་
འགོང་ས་ཏཱ་ལའི་བླ་མ་མཆོག་རྒྱ་གར་ནང་སྐབས་བཅོལ་དུ་ལེབས་པ་ནས་བཟུང་། རྒྱ་
གར་གཞུང་གིས་བོད་ནས་སྐེབས་མཁན་བོད་མི་བཅན་བྱོལ་བ་ཡོངས་ལ་སྐབས་
བཅོལ་གྱི་མཐུན་རྐྱེན་སྐྱོར་བཞིན་ཡོད། དེ་བཞིན། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༨༩ ལོར་ཨ་རིའི་གྲོས་
ཆོགས་ཀྱིས་༼བོད་དོན་སྲིད་རྒྱས་༽ཞེས་པའི་གྲོས་ཆོད་ཅིག་དངོས་སུ་གཏན་འབེབས་
བྱས་ཡོད་པ་རེད།

བོད་དོན་ཐད་འབྲེལ་བ་གཏིང་ཟབ་ཡོད་པའི་ཀླུ་སྤྱི་ལྷོ་ཆོགས་པལ་ཆེ་བ་ནི། ས་

བབས་ཀྱི་ཆ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཐོན་མེད་སྤྱི་གཙུག་པོ་གནས་ལུ་ཀྱ
 གར་བཅས་ཆགས་ཡོད། དེ་མིན། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོགས་འགྲོ་བ་མེད་ཐོབ་ཐང་སྤེ
 ཁག་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཉེས་ཡངས་ཆོགས་པ། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མེད་ཐོབ་ཐང་ལྟོགས་
 ཆོགས་པ། དེ་བཞིན། རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་གྲོས་ཆོགས་ཀྱི་འཕུས་མི་དང་། རྒྱ་སྤེལ་ཞི
 བདེ་གཟེངས་རྟགས་བཞེས་མཁན་དང་། ཆོས་ལུགས་མི་སྣ། ཁྲིམས་ལུགས་ཆེད་
 མཁས་པ། ཆབ་སྲིད་ལས་འགུལ་བ་སོགས་འཛམ་གླིང་གྲང་སྟོན་གྲགས་དང་ལུགས་
 རྒྱུ་ཅན་གྱི་མི་སྣ་མང་པོས། བོད་དོན་ཐད་རྒྱལ་སྤྱིར་དང་ལུགས་ཁྱེད་ལྟ་སྟེ་གནང་
 བཞིན་ཡོད།

༡༽ བོད་དང་། ཨ་རི། ལྷ་ཀོ་ལ་ལན་ཏུ་ཡི་མང་ཆོས་འོས་བསྟ།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ནང་ཐོག་དང་པོར་བོད་དོན་སྤྱིར་སྤྱོད་གནང་མཁན་ལྷ་ཀོ་ལ་
 སི་(Max Baucus)། ལུ་རིང་མ་འགོར་བར་རྒྱ་ནག་ཏུ་བཅའ་སྟོད་ཨ་རིའི་
 གཞུང་ཆབ་ཏུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོའི་ཟླ་ ༡ ཆོས་ ༢༩ ཉིན་ཨ་
 རིའི་སྟོན་ལྷ་ཀོ་ལ་མངའ་སྤེའི་གྲོས་ཆོགས་འཕུས་མི་ལྷ་ཀོ་ལ་སི་ཡིས། ཨ་རིའི་གྲོས་
 ཆོགས་འཕུས་མིའི་ཆོགས་འདུའི་སྤྱིར་ རྒྱུ་ཅན་གང་ཡང་མེད་པའི་སྐོར་ནས་འགོར་
 ས་ཏུ་ལའི་ཟླ་མ་དང་ཁོང་གི་སྤྱི་ཆབ་བར་དོན་སྤྱིར་སྤྱོད་པའི་འབྲེལ་མོལ་མགོ་
 འཛུགས་དགོས་པ་དང་། དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གཞིར་བཟུང་བོད་དང་ལུ་གུར་
 ནང་བརྟན་གྱིང་མེད་པའི་གནད་དོན་ཞི་བའི་སྐོར་ནས་སེལ་དགོས་པ་མ་ཟད། རང་
 དབང་ཅན་གྱི་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཆོགས་སྤེ་བརྒྱུད་ནས་སྤྱི་ཆོགས་ཁོད་ཀྱི་ར་
 བྲག་གནད་དོན་རིགས་སེལ་ཐབས་བྱ་དགོས་པའི་ཐད། རས་རྒྱ་ནག་གཞུང་ལ་
 འཛོད་སྤྱུལ་ཞུ་བཞིན་ཡོད། །ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

ཕྱི་ཆཱ་ ༡ བའི་ནང་སུ་གོ་ཏེ་ལན་ཏའི་གྲོས་ཚོགས་ནང་དུའང་། བོད་ནང་གི་རང་ལུས་
 མེར་བསྐྱེགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་ཐད་བསྐྱོར་གནང་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཕྱི་ལོ་ ༡༩༠༩
 ལོ་ནས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར་བོད་ནང་སུ་ཕྱིར་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་ ༡༩༧ བྱང་བའི་
 ཐད་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་ངོས་ནས་དོ་སྣང་གནང་གིན་ཡོད་པ་དང་། བསྐྱེད་མར་འབྱུང་
 བཞིན་བའི་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་ཀྱི་འབྱུང་རྒྱུ་ནི། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་དུ་
 ཚོས་ལུགས་དད་མོས་དང་སྐད་ཡིག་བཟུང་སྟོང་རང་དབང་། བོད་མིའི་ལས་ཞུགས་
 ཐོབ་ཐང་། རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་བཅས་གཏོར་སྐྱོན་བཅོས་པར་བརྟེན་ནས། བོད་ནང་
 ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་རིམ་པར་འབྱུང་བཞིན་པར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། སུ་གོ་ཏེ་ལན་ཏའི་
 གྲོས་ཚོགས་འཐུས་མི་ལྷོ་རེན་མ་ཏེ་(Maureen Watt)ནི། སྐབས་དེར་གྲོས་
 ཚོགས་ནང་བོད་དོན་ཐད་ཀྱི་གྲོས་གཞི་འདོན་མཁན་དང་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཐད་ཀར་སྐྱོན་
 བརྒྱུད་གནང་མཁན་དེ་ཡིན་ལ། ཁོང་མོས་རྒྱ་ནག་གཞུང་གིས་དཔག་ཏུ་བྱེད་
 ཐབས་སྤྱད་ནས་བོད་ལ་དག་གཞོན་བྱེད་བཞིན་པ་དེ་ནི། བོད་ནང་རང་ལུས་མེར་
 བསྐྱེགས་ཀྱི་ཞི་བའི་ངོ་རྒོལ་འབྱུང་རྒྱུ་ཡིན་པ་ནན་བརྒྱུད་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། རང་
 ལུས་མེར་བསྐྱེགས་གནང་མཁན་ཚོའི་ནང་མིར་སྤྱང་ན་སེམས་གསོ་ཞུས་ཡོད་པ་
 རེད། ད་དུང་རང་ལུས་མེར་བསྐྱེགས་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རྒྱལ་སྤྱིའི་
 སྐར་ཕྱིར་བསྐྱེགས་བྱས་པར་བརྟེན་ནས། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མི་མང་པོ་བཀག་
 སྐྱོམ་འདི་གཅོད་དང་འདྲ་བཟུང་། སྤྱུག་སྟོང་མནར་གཅོད་གཏོང་བཞིན་པའི་བྱ་སྟོང་
 མཚམས་འཛོལ་དགོས་པ་དང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་རང་བྱུང་གཏོར་ཁ་སྟོན་འདོན་གྱི་
 ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་ཏུ་བཏང་སྟེ་བོད་ཁུལ་དུ་རྒྱ་མི་ཕོན་ཆེན་པོ་གནས་སྐྱོར་བྱས་པར་
 བརྟེན་ནས། བོད་ནང་མི་འབོར་གནས་སྤངས་ང་དག་ཆགས་བཞིན་པའི་སྐོར་ནས།
 ཁོང་མོས་རྒྱ་གཞུང་གི་བྱ་སྟོང་དག་ཐེར་འདོན་སྐྱོན་བརྒྱུད་བྱས་ཡོད། འདི་མའི་ཕྱི་
 ཆཱ་ ༡༩ ཚེས་ ༡༠ ཉིན་སྟེ་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཉིན་མོར། དཔྱིན་ལུལ་

མོས་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་བྲག་གཞོན་སྤྱད་ཏུས་ལག་བསྟར་གྱི་
 རྒྱུ་ལས། བོད་མི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པའི་གྲངས་འཁོར་མང་དུ་འབྱོ་བཞིན་པ་དང་། དེ་
 བཞིན། བོད་མིའི་སྤྱོད་རང་དབང་དང་བོད་དོན་གནས་སྟངས་བཅས་ཀྱི་ཐད་བརྒྱ་
 རྒྱུང་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༧ ལྷ་ ༡ ཚེས་ ༡༡ ཉིན་ཨ་རིའི་སྤྱད་འཛིན་ཨོ་ཁ་མས་འགོང་ས་རྒྱ་ལའི་
 ལྷ་མ་མཚོག་དང་མཇལ་འཕྲད་གནང་བ་དེ་ནི། བོད་དོན་ཐད་ཆེས་གལ་འགངས་ཅན་
 གྱི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། ཡིན་ནའང་། བདག་དབང་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་
 མགོ་བྱིད་དང་ཐུག་འཕྲད་གནང་སའི་ཨ་རིའི་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་རྒྱུ་གཟིགས་ཚོགས་
 ཁང་ནང་མཇལ་འཕྲད་གནང་མེད་པར། ཨ་རིའི་ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་ས་ཁྲའི་ཚོམས་
 ཆེན་ནང་མཇལ་འཕྲད་གནང་ཡོད་པ་དེས། འགོང་ས་མཚོག་ནི་ཆོས་ལུགས་དང་
 དེག་གནས་ཀྱི་དབྱ་བྱིད་ཅིག་ཏུ་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད་པ་མཚོན་ཡོད། སྤྱིར་ཨ་རིའི་
 ཕོ་བྲང་དཀར་པོའི་ངོས་ནས་༼བོད་ནི་རྒྱ་ནག་གི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆ་
 ལས་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་དང་། བོད་རང་བཙན་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གནང་གི་མེད་ཅེས་
 པའི་ལངས་ཚུགས་འཛིན་གྱིན་ཡོད།

ཐངས་འདིའི་མཇལ་འཕྲད་ཐད། རྒྱ་གཞུང་གི་མགྱོན་ཆབ་པ་རྩ་ཁྲིན་ཡུན་གྱིས། ༼ཨ་རིའི་
 བྱ་སྤྱོད་དེ་ནི། རྒྱ་ནག་གི་ནང་སྤྱད་ལ་ཐེ་ཏུས་བྱས་པ་ཞིག་དང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་འབྲེལ་ལམ་
 གྱི་སྒྲིག་གཞིར་བཞུགས་པའི་གཞུང་ཆབ་སྲིད་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། ཨ་རི་དང་རྒྱ་ནག་
 བར་གྱི་འབྲེལ་པར་གཞོན་སྤྱོད་ཆབ་སྲིད་ཆེན་བཅོས་ཡོད། ༽ ཅེས་བརྗོད་པ་དང་། དེ་
 བཞིན། རྒྱ་ནག་དམར་ཤོག་འཐབ་ཚུགས་གཅིག་གྱུར་ཁང་གི་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་
 རུར་པ་ཀུའུ་ཐེ་ཆོན་གྱིས་ཀྱང་༼རྒྱུང་གོའི་བོད་ཀྱི་བ་ཤེཞེས་པའི་སྤྱིང་ཚོམ་ཡིག་སྒྲེལ་
 ཏེ། ༼མ་འོངས་རྒྱ་ནག་སྟོབས་འབྱོར་ལྡན་པར་འགྱུར་རྒྱུ་ནི་འགོག་ཐབས་བྱལ་བ་ཞིག་

ཡིན་པ་དེ་རུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ཤེས་དགོས་པ་ཞིག་རེད། རྒྱ་ནག་དང་མཉམ་དུ
 འབྲེལ་བ་ཡར་རྒྱས་དང་སྤངས་སྐྱོབ་བྱས་ན་རུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་ཤེས་ཅན་ཡོད་པ་མ་
 གཏོགས། དེ་ལས་ཕྱོག་ཆེ་གྱུར་རྒྱ་གི་རེད། འདིའི་ཐད་རུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཆོས་
 བསམ་སྒྲུབ་འབྲེལ་ཕྱོགས་ལ་འགྱུར་བ་གཏོང་དགོས་ཀྱི་འདུག། ཅེས་བརྗོད་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༡༥ ཉིན། ཨ་རིའི་ཕྱི་སྲིད་སྒྲོན་ཆེན་ཊོན་ཁའེ་རའེ་(John
 Kerry)ལེ་ཅན་དུ་རྒྱལ་དོན་འཆམས་གཟིགས་སུ་བསྐྱོད། རྒྱ་ནག་སྲིད་འཛིན་ཞི་ཅན་
 བིན་དང་ཐུག་འཕྲད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་རྗེས་ཁོང་གིས་སྐབས་དེའི་ཐུག་འཕྲད་
 སྐབས་ཀྱི་སྒྲུབ་མེལ་བརྗོད་དོན་ཁག་གིས་བསྒྲགས་བྱས་དོན། རྒྱ་ནག་གསལ་བརྗོད་
 བྱེད་འདོད་པ་ཞིག་ལ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་བདེ་འཕྲིན་བརྒྱུད་ནས་བསམ་ཚུལ་
 བརྗོད་པའི་རང་དབང་ལ་སྤངས་སྐྱོབ་བྱ་རྒྱ་དེ་ནི། ཕྱི་ཆོག་གསལ་གང་ཞིག་སྤར་བས་
 འཕྱུས་ཆད་དུ་འགྱུར་བའི་དགོས་ངེས་ཆ་རྒྱུན་ཞིག་རེད། ང་ཆོའི་ངོས་ནས་ཉེ་ཆར་རྒྱ་
 གཞུང་གིས་ཞི་བའི་དོ་རྒྱལ་གནད་མཁན་ཆོའི་ཐོག་ལ་སྐྱོད་ཀྱིན་པའི་བཀག་སྡོམ་བྱ་
 སྐྱོད་དེ་རིགས་ནི། ཕྱི་ཆོག་གསལ་བྱས་པའི་པོའི་སྐོ་ནས་ཡར་རྒྱས་འཕྱུས་ཆད་ཡོང་
 ཐབས་ཀྱི་དམིགས་འདུན་དང་རྒྱབ་འགལ་ཆགས་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད།
 ཨ་རིའི་གཞུང་ངོས་ནས་རྒྱ་ནག་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་གནས་སྤངས་དང་། ཐུག་
 བར་དུ་བོད་དང་ཡུ་གུར་ས་ཁུལ་ནང་འབྱུང་བཞིན་པའི་གནས་སྤངས་ཐད་དོ་སྤང་
 རུགས་ཆེན་པོ་གནད་བཞིན་ཡོད། ཅེས་བརྗོད་ཡོད་སྐོར་འབྲེལ་བརྗོད་བྱས་ཡོད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༩ ཆོས་ ༢༠ ཉིན། ཨ་རིའི་གཞུང་གིས་ལུ་ལུ་སའེ་སའེ་
 (Sarah Sewell)། མི་སེར་གྱི་བདེ་འཇགས་དང་དམངས་གཙོ། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
 ཐང་ལས་དོན་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་དོན་བྱུང་ཆེ་རུ་བསྐྱོ་བཞག་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན། ཁོ་མོས་
 བོད་དོན་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་འབྲེལ་མཐུད་པའི་ལས་འགན་ཀྱང་ཁུར་ཡོད་པ་རེད།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༠༢ ལོར་ཨ་རིའི་གཞུང་གིས་གཏན་ལ་ཐབ་བའི་ རྒྱུ་འཕྲོད་ཀྱིས་ཆོད་ ིན་། རྒྱ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་མཆོག་གསུམ་ཁོང་གི་སྐྱ་ཆབ་དང་རྒྱ་ནག་སྤྱི་གཞུང་
 བར་འབྲེལ་ཚོལ་ཡོང་ཐབས་དང་། དེ་འབྲེལ་གྱི་སྤྱི་དྲུས་དང་ལས་འཆར་ཐད་ཨ་རི་
 དང་བོད་བར་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་བྱག་ལས་གནང་རྒྱ་ཞེས་གསལ་ཡོད། དེ་བཞིན། ལྷ་མ་
 ཁོང་གིས་དངོས་སྤྱ་ལས་འགན་ཁུར་ཏེ་ཉིན་གཉིས་གྱི་རྗེས་སུ། རྒྱ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་
 མ་མཆོག་དང་བྱག་འཕྲད་གནང་ཡོད་པ་ཟད། འདི་ལོའི་ཕྱི་ཟླ་ ༡༡ བའི་ནང་རྒྱ་གར་
 དང་བལ་ཡུལ་ནང་གི་བོད་མི་བཅོམ་བྱེད་པའི་གནས་གཞི་ཁག་དུ་གཟིགས་སྒྲོར་
 གནང་རྗེས། བཞུགས་སྐར་རྩ་ལ་མ་ཆེད་ཐེབས་ཀྱིས་རྒྱ་གོང་ས་རྒྱ་ལའི་སྐྱ་མ་
 མཆོག་དང་། བོད་མིའི་དབུས་སྤྱི་གཞུང་གི་སྤྱི་སྤྱོད་སྒོ་བཟང་མེད་གེ་བཅས་ལ་
 མཇལ་འཕྲད་གནང་ཡོད་པ་རེད།

དེ་བཞིན། ཨ་རིའི་གྲོས་ཆོག་པ་ནང་གྲོས་ཆོག་པ་འཕུས་མི་རྩམ་མའི་ཁི་ལྷོ་བིན་(Jim
 McGovern)དང་ཇོ་ཕི་ཏི་(Joe Pitts)ཀྱིས་གཉིས་ཀྱིས་ རྒྱུ་འཕྲོད་ཀྱིས་སྤྱོད་
 ཐད་གྱི་གྲོས་གཞི་ཞེས་པའི་གྲོས་གཞི་འགྲེམས་བསྐྱགས་གནང་སྟེ། ཨ་རིའི་གྲོས་
 ཆོག་པ་འཕུས་མི་ཀྱམས་དང་གསར་འགོད་པ། མང་ཆོག་པ་བཅས་བོད་ནང་དུ་ལྷ་
 སྒྲོར་དུ་བསྐྱོད་བྱུང་རྒྱུ་རེ་སྐྱུལ་བྱས་ཡོད། དེར་མ་ཟད། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་
 འཁྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་གྱི་ཆེས་མཐོའི་མཐུན་ཆབ་པས་ཀྱང་། ཁོང་ཉིད་བོད་ནང་
 རྟོག་ཞིབ་གཟིགས་སྒྲོར་དུ་བསྐྱོད་རྒྱུ་རེ་འདུན་བཞེད་ཡོད། གནས་ཚུལ་འདི་ནི་
 མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཆོག་པ་འཁྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཆོག་པ་སྟེ་ཁག་གི་དཔོན་རིགས་
 དང་གསར་འགོད་པ་བཅས་བོད་ནང་བསྐྱོད་དེ། བོད་ནང་གི་དངོས་ཡོད་གནས་
 ལྟངས་ཐད་རང་དབང་ལྡན་པའི་སྒོ་ནས་རྟོག་ཞིབ་ཡོང་བར། བོད་མིའི་སྤྱི་གཞུང་
 དང་། དབུ་ཁྲིད། བོད་རིགས་མང་ཆོག་པ་བཅས་ཀྱི་ངོས་ནས་ལྷ་ཕྱིར་འབོད་སྐྱུལ་

འཇམ་པར་ཁྱུས་པའི་དཔེགས་ལུལ་དང་མཐུན་གྱིན་ཡོད།

༧༥ རྒྱལ་གྱི་ཡམ་ཉེས་དང་། རྒྱུ་ལྡན་དང་རྒྱ་མ་གྱི་རི་ཀའི་རྒྱུ་ལྡན།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༤ ལྷ་ ༥ བར། རྒྱུ་ལྡན་གྱི་འཛིན་ཡེན་རྒྱ་མོ་ལྷག་(Erna Solberg)
གིས། བོད་མའི་དབུ་མེད་འཁོར་ས་རྒྱ་མོ་ལྷག་པ་མཆོག་དང་མཇུག་འབྲུག་གནད་མེད་
བ་ཤེད། དེ་ནི་ཉ་ཅང་དོ་སྣང་གི་དཔེ་བཞུགས་པའི་གནས་ཚུལ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེའི་རྒྱ་
མཆོན་ནི། དེ་སྔོན་རྒྱུ་ལྡན་གྱི་འཛིན་ཡེན་རྒྱ་མོ་ལྷག་པ་མཆོག་དང་
མཇུག་འབྲུག་གནད་མེད་པ་མ་ཟད། མེད་ས་འདིར་འཁོར་ས་རྒྱ་མོ་ལྷག་པ་མཆོག་
རྒྱུ་ལྡན་གྱི་འཛིན་ཡེན་གནད་དཔེ་བཞུགས་དོན་ནི། རྒྱུ་ལྡན་གྱི་བདེའི་གཟེངས་རྒྱུ་
ཆགས་རྒྱུ་གི་དོན་ནས་འཁོར་ས་རྒྱ་མོ་ལྷག་པ་མཆོག་ལ་རྒྱུ་ལྡན་གྱི་བདེའི་གཟེངས་
རྒྱུ་ལྷག་པ་ལྷན་ལོ་ ༡༩ འཁོར་བར་ཤིས་ཤུག་གི་མཇུག་སྒྲིག་གོ་སྒྲིག་གིས་ཆེད་དུ་
གནད་ཁྱུས་གནད་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། དེའི་ཞིབ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་རྒྱ་གཞུང་གིས་
རྒྱུ་ལྡན་ལ་དབུ་ལྡན་གྱི་གཞོན་ལྷགས་སྤྱད་པར་བརྟེན་ནས། རྒྱུ་ལྡན་གྱི་འཛིན་ཡེན་རྒྱ་
མོ་ལྷག་པ་མཆོག་དང་མཇུག་འབྲུག་པ་ཞིག་ཡིན་པར་
དོན་འཛིན་གྱི་ཡོད་ལ། ཡང་དེའི་ཞིབ་བ་ཁག་ཅིག་གིས་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༡༠ ལོའི་རྒྱ་
ལྷག་པ་ལྷན་གྱི་བདེའི་གཟེངས་རྒྱུ་ལྷག་པ་ལྷན་གྱི་འཛིན་ཡེན་གྱི་འཛིན་ཡེན་གྱི་
ཞུ་ལོ་ལོ་སྤྱད་པར་བརྟེན་ནས། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱུ་ལྡན་ལ་དབུ་ལྡན་གྱི་
གཞོན་ལྷགས་སྤྱད་དེ། རྒྱུ་ལྷག་པ་ལྷན་གྱི་འཛིན་ཡེན་གྱི་འཛིན་ཡེན་འཛིན་ཡེན་
བྱས་པ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས། རྒྱུ་ལྡན་གྱི་གཞོན་ལྷགས་དེ་དག་ལས་གཡོལ་
ཐབས་ཀྱི་རྒྱུ་ལྡན་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟེན་ཡོད།

གཞན་ཡང་། ཕྱི་ལྷ་ ༡༠ རྒྱུ་ལྡན་གྱི་བདེའི་གཟེངས་རྒྱུ་ལྷག་པ་ལྷན་གྱི་

འཕེལ་ཐེངས་དེར་སྟོ་ཨ་མེ་རི་ཀ་གཞུང་གི་དང་བདེན་མ་ཡིན་པའི་བྱ་སྤྱོད་ཐང། ཁུས་པ་
ལྷན་པའི་ཁ་གཏད་བཅག་པ་ནི་བྱལ་འབྲས་སོན་པ་ཞིག་ཏུ་བཅིས་ཆོག་ ཡིན་ནའང།
ཨི་ཏ་ཡའི་རྒྱལ་ས་རྩལ་དུའང་གོང་མཚུངས་ཀྱི་སྤྱོད་གར་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་
རྩལ་གྱི་ཡེ་ཤུའི་ཆོས་དཔོན་རྟོག་གིས་ཡགོང་ས་མཆོག་དང་མངའ་འཁྲུག་གནང་རྒྱ་
དང་ལེན་བྱས་ཐེད་པ་དེ་རེད། གནས་སྐབས་འདི་དག་ལས་ང་ཆོས་ཤེས་བྱལ་པ་ཞིག་
ནི། རྒྱ་གཞུང་གིས་དཔལ་འཕྱོར་ལ་བརྟེན་ནས་འཛམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཆོག་ས་
སྡེ་སོ་སོར་ཤུགས་སྤྱོད་ཀྱིན་པ་གསལ་བོ་རེད། དམིགས་བསལ་རྒྱ་ནག་སོགས་

ག། རྒྱ་ཆེན་དང་ཁྱིམ་ས། མི་པོ་དང་བལ་ཕྱུལ།

175

ནང་བྱང་བའི་ཡར་ལངས་རོལ་ལ་བྲག་གཞོན་བྱས་ཏེ། བོད་མི་ ༤༥༠ དཔར་གསོད་
 དང་བོད་མི་ ༡༠༠༠ ལ་ཆས་སྒྲིན་བཅོས་པ་དང་། བོད་མི་ ༣༥༠ གར་སྤང་ཆ་མེད་
 དང་བོད་མི་ ༣༠༠༠ འདྲ་བཟུང་བཅོན་འདུག་བཅས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་།
 རྒྱ་གཞུང་གིས་དངོས་ཀྱིས་བཟུང་གསུམ་ནས་གཞོན་ཀྱགས་སྤྱད་པར་བརྟེན། མི་
 མེན་གཞུང་གིས་ཁྲིམས་ལྷན་པ་བསྐྱར་བཅོས་ཀྱི་བྱེད་ཐབས་བཟུང་ནས། རྒྱ་དོན་དེ་
 སྤྱི་མཐུན་ཅད་གཅོད་བྱ་རྒྱ་མཆམས་འཛིན་བྱེད་བཅུག་ཡོད་པ་དེར། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་
 ཆོགས་ཀྱིས་རོལ་ལ་ཀྱགས་ཆེན་བྱས་ཡོན་ནའང་། མཐུག་མཐར་ཁྱེད་དོན་དེ་ལྷན་
 མཆམས་འཛིན་དགོས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་རྒྱ་གཞུང་གིས་བལ་ཡུལ་ནང་མ་དདུལ་འཁོར་ཆེན་གཏོར་
 བཞིན་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༥ ལོ་ ༢༠༡༦ བར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བལ་ཡུལ་ནང་མ་དདུལ་
 གཏོར་ཆད་ནི། དེ་སྤེའི་ཨ་སྒོར་ཁྲི་ ༣༤༠༠ ལོ་ཨ་སྒོར་དུང་ཕྱུར་ ༡ དང་ཁྲི་ ༣༥༠༠
 བར་སྤྱར་ཡོད་པ་རེད། དེ་སྤེའི་མ་དདུལ་འཁོར་ཆེན་བཏང་སྟེ་བལ་ཡུལ་ནང་སྒྲིག་ཁང་
 སྐྱེལ་ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཙམ་བཞིན་ཡོད། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱ་གཞུང་གིས་བལ་
 ཡུལ་གཞུང་ལ་བཅན་བྱེད་བོད་མིའི་ཞི་བའི་རོལ་དང་། བལ་ཡུལ་ནང་གནས་སྡོད་
 བོད་མིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་རང་དབང་ཐད་བཀག་སྡོམ་བྱེད་བཅུག་སྟེ། བཅན་
 བྱེད་བོད་མི་ཆོར་རང་དབང་གི་ཐོག་ནས་ཞི་བའི་རོལ་དང་འདྲ་འཛོམས་བྱེད་འདུག་
 གིན་མེད་པ་རེད། གནས་སྐད་ལ་འདི་དག་ཆང་མ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དང་འགལ་ཡོད།

གཉིས། གཞུང་འབྲེལ་ཆོགས་པ་དང་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་ཆོགས་སྟེ།
 ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱང་བོད་ཀྱི་གནད་དོན་སྤེང་སྤོང་ཀྱགས་ཆེན་པོ་བྱང་

ཡོད། འཇམ་གླིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་མང་པོ་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོགས་སྡེ་མང་པོ་མཉམ་
 ཅུབ་ཐོག་ བོད་ནང་གི་གནས་སྡངས་ཐད་རྒྱ་ནག་གཞུང་གཙོས་གཞན་པའི་འབྲེལ་ཡོད་
 རྒྱལ་ཁབ་དག་ལ་གཞོན་ལྷགས་སྤྲད་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་
 ལུགས་འགན་སྲུང་བྱེད་ཀྱི་མེད་པ་དང་། བོད་ནང་གི་རྩ་བླ་གནས་སྡངས་བཅས་ཀྱི་
 ཐད་ལ། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་དང་ཡུ་རོལ་མཐུན་ཚོགས་ལ་ལྟ་རྟོག་དང་ལྷགས་
 རྒྱུན་སྦྲོད་པའི་ཁུས་པ་ལྡན་ཡོད། དེར་བརྟེན་ཁོང་ཚོས་རྒྱ་གཞུང་ལ་གཞོན་ལྷགས་
 སྤྲད་དེ། རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་ནང་ལག་བསྟར་བྱེད་བཞིན་པའི་བྱ་སྤྱོད་དག་གི་ཐད་སྦྱོན་
 བརྒྱན་ནན་མོ་བྱས་པ་དེས། གཞུང་འབྲེལ་མིན་པའི་ཚོགས་པ་དག་ལ་འང་སོ་སོའི་
 ཁུས་པ་འདོན་པའི་གོ་སྐབས་ཆེ་ཅུ་གྱུར་ཏེ། རྒྱ་གཞུང་ལ་ཐད་ཀར་སྦྱོན་བརྒྱན་དང་
 འབོད་སྐུལ་རིམ་བས་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

༡༩ མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས།

ཕྱི་ལོ་ ༡༩༧༤ ལྷ་ ༩ པར། མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འཛོལ་མའི་ཐོབ་ཐང་ལས་
 དོན་ལྡན་ཚོགས་ཐེངས་ ༡༦ པའི་སྟེང་། བོད་ནང་གི་འཛོལ་མའི་ཐོབ་ཐང་གནས་
 སྡངས་ཐད་བརྒྱ་གླིང་གནང་ཡོད་པ་རེད། ཉེན་ཁའི་ཐོག་གནས་པའི་ཨེ་ཤ་ཡ་གཤོང་
 མའི་མི་རིགས་དང་རྩས་རྒྱུད་ཚོ་ཁག་ལྡན་ཚོགས་ཀྱི་འཐུས་ཚབ་པའི་མིང་ཐོག་ནས།
 འདི་ག་འཛོལ་མའི་ཐོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་སྡེ་གནས་ཁང་གིས་བོད་དོན་
 སྤྲོད་སྤྱོད་དང་། ལྷག་བར་དུ་ཕྱི་ལོ་ ༡༩༩༩ ལོར་རྒྱ་གཞུང་གིས་བོད་མིའི་ཞི་ཁྱོལ་
 ཐོག་བླ་གཞོན་སྐབས། གསོད་མས་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་བླ་ཆས་མེད་སྤྱོད་དེ་བོད་
 མི་མང་པོ་དམར་གསོད་བཏང་པའི་གནས་སྡངས་གསལ་འདོན་བྱས་ཡོད། དེ་བཞིན།
 མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་ཚོས་ལུགས་རང་དབང་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་རྟོག་ཞིབ་
 པ། སྤྱི་བརྒྱན་དང་བསམ་སྒྲིའི་རང་དབང་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་རྟོག་ཞིབ་པ།

མནར་གཅོད་བཀག་སྒྲིམ་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་རྟོག་ཞིབ་པ། མི་རིགས་དབྱེ་
 འབྱེད་བཀག་སྒྲིམ་ཐད་ཀྱི་དམིགས་བསལ་རྟོག་ཞིབ་པ། ཤེས་ཡོན་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་
 དམིགས་བསལ་རྟོག་ཞིབ་པ། རང་དབང་འདུ་འཛོམས་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་དམིགས་
 བསལ་རྟོག་ཞིབ་པ། བྱིས་མ་འགལ་འཇུ་བཟུང་དང་གར་སོང་ཆ་མེད་བཅས་ཀྱི་ལས་
 གོན་ཆོགས་ཚུང་གི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་དང་ཐུག་འཕྲད་ཐོག་ བོད་ནང་གི་རྩ་བ་
 གནས་སྐྱདས་འབྲེལ་བཟོད་གནང་སྟེ། བོད་ཀྱི་གཞན་དོན་ཐད་དོ་སྙམ་དང་རྒྱབ་སྐྱོར་
 ཡོང་བའི་འཛོད་སྒྲུལ་ཞུས་ཡོད།

གཞན་ཡང་། འཁྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་རྟོགས་ཞིབ་ཆོགས་པའི་དོས་ནས། རྒྱལ་ཆོགས་འཁྲོ་
 བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལྟ་ཆོགས་དམིགས་བསལ་ལས་རིམ་བརྒྱུད་ནས། སྤྱི་ཕྱིར་རྒྱ་གཞུང་
 ལ་བཀོད་པའི་དགོས་འདུན་ ༡༣ དང་། རྒྱལ་ཆོགས་འཁྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ལས་དོན་
 ཆེས་མཐོའི་ཆེད་དོན་མི་སྣ་རྒྱ་ནག་ནང་ཕྱོགས་བསྐྱོད་ཁས་ལེན་དམ་བཅའ་བཅས་ཀྱི་
 ཐད། རྒྱ་གཞུང་གི་དོས་ནས་ལག་བསྟར་དོན་འཁྲོལ་གང་ཡང་བྱེད་པའི་སྐོར་གསལ་
 འདོན་བྱས་ཡོད། ཐེངས་འདིའི་ཆོགས་འདུའི་ཐོག་ཨ་རིའི་དོས་ནས་རྒྱ་ནག་ནང་གར་
 སོང་ཆ་མེད་དང་བྱིས་མ་འགལ་འཇུ་བཟུང་གནད་དོན་སྐོར་དང་། རྩེག་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་
 ཁབ་ཀྱིས་རྒྱ་ནག་ནང་འཁྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚུད་ལེན་བ་ཆོར་གཉའ་གཞོན་བྱེད་བཞིན་
 པའི་གནད་དོན་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ནས་ཐེར་འདོན་ནན་སྒྲུལ་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། དབྱིན་
 ཡུལ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་རྒྱ་གཞུང་ནས་བོད་གཙོས་པའི་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་ནམས་དང་
 མཉམ་དུ་དོན་དམ་ཀྱི་ཞི་ཕྱིལ་བྱས་ཏེ། ཅ་བྱིས་མ་འགལ་ཐོབ་ཐང་ཁག་ཅོད་ལེན་
 བྱས་པར་བརྟེན་ནས་བཙོན་འོག་ཚུད་མཁན་ནམས་སྐོད་དགོས་བ་ནན་བཟོད་བྱས་ཡོད།
 ཨི་ཏེ་ལི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཡུ་རོབ་མཐུན་ཆོགས་ཀྱི་འཐུས་ཆབ་མཛད་དེ། བོད་དང་འིན་
 རུང་ནང་གི་འཁྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་རྩ་བ་གནས་སྐྱདས་ཐད་ཐུགས་ཆབ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་

དང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་ཚོགས་སྡེ་མི་རིགས་ཁག་དང་ལྷན་དུ་གྲོས་ཚོལ་བྱས་ཏེ། དཀའ་
 ཚོགས་གི་གཞི་ཅན་མས་སེལ་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན། འདི་ག་
 བོད་ཀྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཚོབ་ཐང་དང་མང་གཙོ་འཕེལ་རྒྱས་ལྟེ་གནས་ཁང་གི་འགན་འཛིན་
 ཆེ་རིང་མཚོ་མོ་གྱིས། ཉེན་ཁའི་འོག་གནས་པའི་མི་རིགས་མཐུན་ཚོགས་ཀྱི་མགྱོག་
 ཆབ་བྱས་ཏེ། ཟེ་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་སུ་བཅད་བགོས་བྱས་ཡོད་པའི་དཀར་མཛེས་བོད་
 རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དུ་བོད་རིགས་མང་ཚོགས་ཐོག་ རྒྱ་གཞུང་གིས་མེ་མདའ་བརྒྱབས་
 ཏེ་དཀར་གཞོན་དམར་གསོད་བྱས་པའི་གནས་སྐྱངས་ཀྱིས་མཚོན་པའི། བོད་ནང་ཉེན་རེ་
 བཞིན་གནས་སྐྱངས་རྩ་དཀར་ཏུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་ཐད་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱིས་དོ་སྣང་
 དང་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་དགོས་པའི་འཕོད་སྐུལ་ཁུལ་ཡོད།

༡༥ རྩ་རྩོམ་མཐུན་ཚོགས།

ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ཟླ་ ༡༢ ཆེས་ ༡ རས་ ༩ བར། ལྷན་མིང་དུ་ཡུ་རོབ་དང་རྒྱ་ནག་བར་
 གྱི་འགྲོ་བ་མིའི་ཚོབ་ཐང་སྐོར་གྱི་གྲོས་ཚོལ་ཐངས་ ༣༣ པ་དེ་འཚོགས་ཡོད་པ་དང་།
 སྐོར་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཚོབ་ཐང་གནས་སྐྱངས་ཆགས་ཡོད་
 པ་རེད། དེ་བཞིན། ཆོས་ལུགས་དད་མོས་རང་དབང་དང་། སྤྱི་བརྗོད་རང་དབང་། ཞི་
 བའི་འདུ་འཛོམས་རང་དབང་། ཚོགས་སྡེ་འཛུགས་པའི་རང་དབང་། གང་བྱུང་འཛུ་
 བཟུང་བཀག་བསྒྱུལ། བོད་ནང་གི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པའི་གནས་སྐྱངས། བོད་དང་ཕྱིན་
 ལྷན་ནང་མི་མང་པོར་སྟོག་ཁྲིམས་གཙོད་བཞིན་པའི་གནད་དོན་སོགས་ཀྱི་ཐད་བརྒྱ་
 སྐོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེར་མ་ཟད་ཡུ་རོབ་དཔོན་རིགས་ཁག་ཅིག་གིས་བོད་མི་ཆབ་
 སྲིད་བཙོན་པ་བཟུན་འཛིན་བདེ་ལེགས་རིན་པ་ཆེ་དང་། ཡུ་གུར་གྱི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་
 པ་ཡའེ་ལིས་ཏ་ཨོ་ལུ། ལྷོ་སོག་པའི་ཆབ་སྲིད་བཙོན་པ་རྒྱ་ཏ། རོ་སྤེལ་ཞི་བདེའི་
 གཞུངས་རྟགས་འཛོམ་མཁན་རྒྱ་རིགས་དམངས་གཙོ་དོན་གཉེར་བ་ལིག་ཞོ་པའོ། རྒྱ་

རིགས་གསར་འགོད་བ་ཀའོ་ཡེ། བྱིས་ཚུ་དང་ཁྱེད་ཀྱི་ཡོན། ཞོ་གི་
ཁྱི་སོགས། དམིགས་བསལ་མིང་འདོན་གྱིས་སློང་སློང་བྱས་ཡོད་བ་རེད།

གསུམ། ཚོང་ལས་དང་བོད།

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༤ ལོར་བོད་ནང་ཁེ་ལས་འཛུགས་སྐྱོད་དང་དེའི་ཁྱབ་ཁྲོད་ས་གནས་དོན་
རྒྱལ་སྤྱི་བས་མངོན་གསལ་དོད་པོ་ཆགས་ཡོད། རྒྱ་ནག་གི་དབལ་འབྱེར་ཡར་
རྒྱས་འགོ་བ་དང་བསྐྱོད་ནས། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁེ་ལས་མང་པོས་རྒྱ་ནག་དང་འབྲེལ་བ་
འཛུགས་བཞིན་ཡོད། རྒྱ་ནག་ནང་ཁེ་ལས་དག་གིས་ཚོང་ལས་གཉེར་སྐབས། རྒྱ་
གཞུང་གིས་སོ་སོའི་སྲིད་ཅུས་དང་བྱིས་སྤྱི་གི་ཆད་བཀག་སྒྲ་ཚོགས་ཅོག་ཚོང་
ལས་སྐྱབ་འཛུག་གིན་ཡོད། དེ་བཞིན། རྒྱ་གཞུང་གི་བྱིས་སྤྱི་ག་དེ་དག་གིས་འགོ་བ་
མེད་ཐོབ་ཐང་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བརྟེན་བཞག་གཏོང་གིན་ཡོད། གལ་སྲིད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁེ་
ལས་དེ་དག་གིས་རྒྱ་གཞུང་གི་བྱིས་སྤྱི་ག་ནང་བཞིན་བསྐྱབ་རྒྱ་ཁས་ལེན་བྱས་པའི་
དབང་དུ་བཏང་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་བྱང་བའི་དོན་དང་གསལ་ཁ་མེད་པའི་བྱིས་སྤྱི་
ལུགས་དེ་དག་བེད་སྤྱད་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁེ་ལས་དེ་དག་ལ་བྱང་སྒྲུབ་མ་ཡིན་པའི་
བཀག་སྒྲ་སྒྲ་ཚོགས་བཟོ་བཞིན་ཡོད།

ཀ། གནས་འཕྲིན་ཅ་རྒྱ་དང་ཆན་ཅལ།

ཕྱི་ལོ་ ༡༠༡༤ ལོར། རྒྱ་ཚོགས་གནས་འཕྲིན་ཅ་རྒྱ་དོད་པོ་སྟེང་། བོད་རིགས་བྱང་
མེད་ཚུལ་བ་པོ་འདྲ་ཟེར་གྱིས་སྤེལ་བའི་བོད་མི་སྐལ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་རང་ལུས་མེར་
བསྐྱོན་སྐོར་གྱི་བརྒྱན་རིས་དེ་བསྐྱབས་ཡོད་བ་རེད། གནས་ཚུལ་མ་བུང་བའི་རྒྱ་

འགའ་ཕྱིན་ལ་ངོ་ཤེས་བྱ་བ་དག་ལྟ་བུ་ཀུན་གྱིས་(Mark Zuckerberg)གིས། མ་
 འོངས་པར་རྒྱ་ནག་ནང་ངོ་ཤེས་བྱ་བ་ཕྱི་ཕུབ་རྒྱུ་ཐད་ལས་དོན་སྦྱབ་མགོ་
 བཅུམས་ཡོད་དེ། ཁོས་མེ་ཅིན་གྱི་སློབ་ཆེན་ཞིག་ནང་རྒྱ་སྐད་ཐོག་མང་ཆོག་གསུམ་གྱི་འི་
 བར་ལན་འདེབས་ཀྱི་བྱ་འགུལ་ཞིག་སྤེལ་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱ་ནག་གི་གནས་འཕྲིན་འི་
 རྒྱུ་ཆེས་མཐོའི་དོ་དམ་སྤེལ་གི་འབྲེལ་ཡོད་མི་སྣ་ངོ་ཤེས་བྱ་བ་འི་སྤྱི་ཁྱབ་ལས་
 ཁུངས་སུ་མཚོན་འཛོད་བྱས་ཡོད། ད་དུང་ངོ་ཤེས་བྱ་བ་རྒྱ་ནག་གི་འཛིན་ཞི་ཅིན་
 མིན་གྱིས་བཅུམས་པའི་དེབ་འི་ལ་བསྒྲགས་སྤེང་སྤྱོད་ལྷགས་ཆེན་པོ་བྱས་ཡོད་པ་རེད།
 དར་བཏེན། རྒྱ་མིའི་སྤྱི་ཆོག་གསུམ་གྱིས་གནས་ཚུལ་དེ་དག་གི་འབྱུང་རྒྱུ་ནི། འོ་ཤེས་བྱ་
 རྒྱུ་རྒྱ་ནག་ནང་དེབ་ཕྱི་ཕུབ་ཆེད། སོ་སོའི་གཞི་རྒྱུ་ལངས་སྤྱོད་གསུམ་བཟུལ་བཞིག་
 གཏོང་བཞིན་ཡོད་པའི་དོགས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད། དེ་བཞིན། མིན་ཁི་ཁྱི་ཨན་
 (LinkedIn)དང་ལྷ་ཁོར་མི་རྒྱ་ཁྱི་(Microsoft)གཉིས་ཀྱི་འཛོལ་བཞེད་མ་ལག་
 རྒྱུ་(Bing)གྱིས་ཀྱང་ཆབ་སྲིད་དང་འབྲེལ་བའི་གནས་ཚུལ་རིགས་བཀག་སྡོམ་བྱས་
 ཡོད་པ་རེད། ཁེ་ལས་དེ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་གཞུང་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཐོག་འཛོལ་བཞེད་
 ཀྱི་ནང་དོན་ཐད་བཀག་སྡོམ་བྱས་པ་དེ་མང་ཆོག་གསུམ་གྱིས་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་ཇིས། ཁེ་
 ལས་དེ་གཉིས་ཀྱིས་བཀག་སྡོམ་ནང་དོན་ཐད་སྤྱོད་ལས་གྲུ་ཡངས་ཀྱི་འགྱུར་བ་གཏོང་
 དགོས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད།

ད་དུང་གནས་ཚུལ་གཞན་ཞིག་ལ། སྤྱི་ཆོག་གསུམ་གྱི་འཕྲིན་འི་རྒྱ་འབྲེལ་སྤྱི་
 (Twitter)ལྷོང་ཐོད་དོན་ཐད་ལ་ཁ་གཏད་གཅིག་མཁན་མང་པོ་ཞིག་ཐོན་ཡོད་པ་དང་
 ། དེ་དག་གིས་ཀུན་སྤྱོད་གསུམ་སྤྱི་ཆོག་ཁོད་སྤྱོད་གསུམ་ཡོད་པའི་སྤྱོད་བརྒྱུན་འཁུལ་
 སྤྱོད་པ་དང་། རྒྱ་གོས་འཁུལ་སྤྱོད་པ། དེ་བཞིན། མཐོ་སློབ་ཀྱི་སློབ་མ་སོགས་ཀྱི་མིང་
 དང་བར་བེད་སྤྱད་དེ་འོག་ཐོག་འཛོད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། མིང་རྒྱུན་འོག་གི་འབྲེལ་དེ་

དག་གིས་པོད་དོན་སྐྱོར་གྱི་རྒྱ་གཞུང་གི་ཡོག་བཤད་ནམས་འབྲེམས་བསྐྱགས་བྱས་ཏེ།
 རྒྱ་གཞུང་གི་སྲིད་ཁྲུས་ཡོག་པོད་མི་ནམས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་འཆོ་བར་རོལ་བཞིན་བ་དང་རྒྱ་
 བདེ་བག་ལེབས་སུ་གནས་ཡོད་སྐྱོར་དེའི་བསྐྱགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཧ་
 འབྲུ་ཁག་ཅིག་གིས་ཐད་ཀར་འགོང་ས་དུ་ལའི་སྒྲ་མ་མཆོག་ལ་ཁ་གཏད་གཅོག་ཐབས་
 གྱུར་བཞིན་ཡོད། མིང་རྒྱན་ཡོག་གི་ཧ་འབྲུ་དེ་དག་རྒྱ་གཞུང་གི་གཡོ་ཐབས་ཤིག་ཡིན་
 པ་ཤིས་ཏེ་གས་བྱུང་རྗེས། འབྲུལ་སྐྱོ་ཧ་འབྲུ་གཅོ་བདག་གིས་ཧ་འབྲུ་དེ་དག་དུས་
 བསྐྱུན་གྱིར་འབྲུད་གཏོང་བཞིན་ཡོད་པ་རེད།

ཁ། ཡུལ་སྐོར་སྤྱོད་འབྲུམ་ལས་གཞི།

རྒྱ་གཞུང་གིས་བརྗོད་གསལ་ལྟར་ན། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལོར་པོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་
 སུ་ཡུལ་སྐོར་སྤྱོད་འབྲུམ་པ་མི་གངས་ཁྱི་ ༡༥༠༠ སྡེབས་ཡོད་འདུག དེ་བཞིན། པོད་
 རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་རྒྱ་ནག་ནང་ཁུལ་གྲོང་ཁྱིམ་ ༣༣ བར་ལ། རྒྱ་གཞུང་གིས་ལས་
 ཁ་ ༤༤ བརྒྱད་ནས་འབྲིམ་འབྲུལ་འབྲེལ་ལས་བཙུགས་ཡོད་པ་རེད། ཡུལ་སྐོར་སྤྱོད་
 འབྲུམ་པ་པོན་ཆེན་པོ་གནས་སྡོད་བྱུང་ཆེད། པོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཁོངས་སུ་གསལ་
 མཐོན་ཁང་ཆེན་པོ་མང་པོ་གསར་རྒྱག་བྱས་ཡོད་པ་རེད།

དེའི་ཁྲོད་ཆེས་སྐད་གྲགས་ཆེ་ཤིས་ཤིག་ནི་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྡེ་སྡོད་གསལ་མཐོན་ཆོགས་
 བ་(the InterContinental Hotels Group)ཆགས་ཡོད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༤ ལྷ་
 ༩ བར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱིམ་ཁུལ་དུ་ཉ་གནས་མཆོག་ལྷ་ས་ཤམ་རྩ་ལ་སྡེ་སྡོད་གསལ་
 མཐོན་ཁང་།ཞེས་པ་སྐོ་འབྲེད་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཐད་འཇམ་གང་སར་རོ་རྒྱལ་གྱི་
 རྩ་འབྲུར་འབྲུག་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད། གསལ་མཐོན་ཁང་དེས་རྒྱ་གཞུང་གི་དེའི་
 བསྐྱགས་ཡོ་བྱེད་ཤམ་རྩ་ལ་།འབྲེད་སྤྱད་དེ། རྒྱ་གཞུང་སྲིད་ཁྲུས་ཡོག་པོད་མི་ནམས་

བདེ་ཞིང་སྤྱིད་པའི་འཛོམས་རོལ་བཞིན་པའི་སྐྱོར་བྱིལ་བསྐྱབས་བྱས་ཡོད། འགྲོ་བ་
 མིའི་ཐོབ་ཐང་ཚོགས་སྡེ་ཁག་མང་པོ་ཞིག་གིས་གསོལ་མགྲོན་ཁང་དེ་གསར་ཀླག་
 བྱས་བ་ལ་བརྟེན་ནས། བོད་ནང་དུ་མི་རིགས་དབྱེ་འབྱེད་དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
 བཟུལ་བཞིག་གཏོང་བའི་རྒྱ་གཞུང་གི་སྤྱི་དྲུས་དག་ལ་མཐུན་གནས་རྒྱུ་རོགས་
 འདེགས་ཀྱི་རུས་བ་འདོན་བཞིན་ཡོད་པ་བརྗོད་ཡོད། ཡིན་ནའང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱིང་
 འཕུན་གསོལ་མགྲོན་ཁང་གི་དོས་ནས། ཁོ་ཚོས་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་ཁྲལ་གྱི་དཔལ་འབྱོར་
 ཡར་རྒྱས་དང་། གསོལ་མགྲོན་ཁང་གི་ལས་གནས་བརྒྱ་ཆ་ ༩༠ ཙམ་བོད་རིགས་མང་
 ཚོགས་ལ་མཐུན་འབྱུར་གནང་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་ཡོད་པ་རེད། ཕྱི་ལོ་ ༢༠༡༩ ལྷ་ ༩
 ནང་དེ་ལས་གཞན་པའི་ཤམ་རྩ་ལ་ཞེས་པའི་གསོལ་མགྲོན་ཁང་ཞིག་གྲང་གསར་ཀླག་
 བྱས་ཡོད་པ་རེད། གསོལ་མགྲོན་ཁང་དེར་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱིང་ཕུན་གསོལ་མགྲོན་ཁང་ནང་
 བཞིན་གྱི་དོ་སྤང་དང་དོ་རྒྱལ་གྱི་ལས་ཆེན་པོ་བྱུང་མི་འདུག ཡིན་ནའང་། བོད་ནང་
 དཀའ་ངལ་འཕམ་ཉེན་གྱི་གྲུགས་རྒྱུན་སྲོད་རྒྱུ་ཡིན་པ་ནི། བོད་གསལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་
 གསོལ་མགྲོན་ཁང་དེ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཆགས་ཡོད།

རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱིང་ཕུན་གསོལ་མགྲོན་ཁང་གིས་ཁོ་ཚོས་རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་སྤྱིག་གཏན་
 འཁེབས་ཀྱི་ཁྲབ་ཁོངས་ནས། རང་ཉིད་ཀྱི་ཁེ་ལས་སྤྱིག་གཞི་གཞིར་བཟུང་ཆོང་ལས་
 གཉེར་རྒྱུ་ཡིན་སྐོར་བརྗོད་འདུག རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱིང་ཕུན་གསོལ་མགྲོན་ཁང་དང་ཤམ་རྩ་
 ལ་གསོལ་མགྲོན་ཁང་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁེ་ལས་སྡེ་ཁག་གི་འགན་སྲུང་ཐད་ཀྱི་
 རྒྱལ་ཚོགས་འཛམ་གླིང་མཉམ་འབྲེལ་གན་རྒྱུ་ཞེས་པར་མིང་རྟགས་བཀོད་ཡོད་པ་
 རེད། རྒྱལ་ཚོགས་འཛམ་གླིང་མཉམ་འབྲེལ་གན་རྒྱ་ནི། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་དང་
 ངལ་ཅུལ་ལས་དོན། རང་བྱུང་ཁོར་ལུག་གློག་ཟ་རུལ་སྤངས་བཅས་བཀག་སྡོམ་འགན་
 ལེན་ཡོང་ཐབས་གཞི་རྩར་བཟུང་བའི་སྤྱིག་འཇུགས་ཤིག་ཆགས་ཡོད། ཁྱོད་བསྐྱོམས་

དོན་ཚན་བཅུ་ཡི་སྒོ་ནས་སྤྲིག་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེའི་ཁྲོད་འགྲོ་
 བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐང་གི་གཏན་འབེབས་ནང་། གཅིག་རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་
 ཙུ་འཛིན་ལ་རྒྱལ་སྤྱིར་དང་བཅི་སྤྱད་བྱ་དགོས། གཉིས། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་བཟུལ་
 བཞིག་གཏོང་བའི་ལས་དོན་ལ་ཁེ་ལས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་བྱེད་མི་ཆོག་ ཅེས་གསལ་
 བོར་འཁོད་ཡོད།

གོང་གསལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་གཏན་འབེབས་དེ་དག་ལས་གསལ་བོར་རྟོགས་བྱུང་པ་ནི། རྒྱལ་
 སྤྱིའི་སྤྱིར་བཏགས་གསལ་མཐོན་ཁང་གིས་སྤྲིག་གཞི་དོན་ཚན་དེ་གཉིས་བཟུལ་བཞིག་
 བཏང་ཡོད། གཅིག་ ཁེ་ལས་ཆོས་མར་གསལ་རས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་མང་ཆོགས་ལ་ཁེ་མན་
 བསྐྱུན་རྒྱུའི་ཐབས་ཞིག་ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པ་རེད། གཞི་ཅིའི་ཐོག་ནས་བྱ་སྤྱོད་
 དེས་རྒྱལ་ཆོགས་འཛམ་གླིང་མཉམ་འབྲེལ་གན་རྒྱ་ཚུད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྤྲིག་
 གཞི་ཁག་དོན་གྱིས་བཟུལ་བཞིག་གཏོང་བཞིན་ཡོད། སྤྱིར་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ནི་སྤྱི་
 བོ་ཆང་མར་འབྲེམ་ཉམ་དུ་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་བོ་སོ་སོར་རང་ངོས་ནས་སོ་སོའི་ཐོབ་ཐང་
 སྤྱད་སྤྱོད་ཀྱི་འགན་དབང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བས། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ནི་ཁེ་ལས་དག་
 གིས་སོ་སོས་འདོད་མོས་ནང་བཞིན་གཏན་འབེབས་ཀྱིས་མར་མང་ཆོགས་ལ་གསལ་
 རས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྤྱོད་རྒྱ་ཞིག་ཙུ་བཞིན་ནས་མ་རེད། གཉིས། གོང་གསལ་ཁེ་ལས་དེ་
 དག་གིས་སོ་སོའི་ཁེ་ལས་ཀྱི་འགན་སྤྱད་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ཁྲིམས་དང་སྤྲིག་གཞི། རྒྱལ་
 ཆོགས་འཛམ་གླིང་མཉམ་འབྲེལ་གན་རྒྱ་བཅས་དང་འགལ་མེད་པའི་ནུས་འགྱུར་སྟོན་
 བྱིན་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་། རྒྱ་གཞུང་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཁྲིམས་དང་
 སྤྱིད་རྒྱས་ནང་། བོད་ནང་གི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཙུ་གཏོར་གྱི་རིགས་ཀྱང་རྒྱུད་ཡོད་པ་
 རེད། སྤྱིར་རྒྱ་གཞུང་གི་ཁྲིམས་སྤྲིག་གཏན་འབེབས་ཆ་ཆང་གིས་ཁེ་ལས་ཆོར་བྱགས་
 རྒྱུན་སྤྱད་མི་སྤྱིད་ནའང་། དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཁྲིམས་སྤྲིག་ཁ་གསལ་གྱིས་ཐད་ཀར་བྱགས་རྒྱུན་

སྤྱད་ཀྱིན་ཡོད། ཟ࿃་ལོ་ ༢༠༡༣ ནང་ ༢༠༡༤ ལོར་རྒྱལ་སྤྱིའི་གསལ་མགོན་ཁེ་ལས་དེ་
 དག་གིས་༼གཞི་ཅིའི་ཆད་གཞི༽ཞིག་གཏན་འཁེབས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གཏན་འཁེབས་
 དེའི་ནང་ཁེ་ལས་མགོན་ཁང་ཆང་མས་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཐད་ཀྱི་ཁྲིམས་ལྟགས་ཁག་
 འགན་སྐྱུང་བྱ་དགོས་སྒྲོར་བཞོད་དེ། རྒྱལ་སྤྱིའི་འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་ཁྲིམས་སྒྲིག་ཁག་
 ལག་བསྟར་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་པའི་རྣམ་འགྱུར་བསྟན་ཡོད། ཡིན་ནའང་། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་
 ཐང་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་ཀྱིས་གཙོས། འགྲོ་བ་མིའི་ཐོབ་ཐང་སྐྱུང་སྐྱོབ་ཐད་ཀྱི་
 རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྲིམས་དང་སྒྲིག་གཞི་དག་ནི། རྒྱ་གཞུང་ལ་མཆོན་ན་༼ངོ་ལོག་ཟིང་སྒྲོང་གི་
 ཡིག་ཆ༽ལ་ངོས་འཛིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་ནང་འབྲེམས་བསྐྱགས་ཐད་བཀག་སྡོམ་བྱེད་ཀྱིན་
 ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ཟ࿃་ལོ་ ༡༩༩༤ ལོར་བོད་མི་ཆབ་སྲིད་བཅོན་པ་སྐལ་བཟང་
 མཐུ་སྟོབས་བཅོན་ལོག་ཏུ་སྤྱག་སྦྱོང་མནར་གཅོད་བཏང་སྟེ་འདས་སྐྱོངས་བྱིན་ཡོད།
 ཁོང་འཇུ་བཟུང་བཅོན་འཇུག་བྱེད་དགོས་དོན་ནི་མཉམ་འབྲེལ་རྒྱལ་ཚོགས་འགྲོ་བ་མིའི་
 ཐོབ་ཐང་ཡོངས་ཁྲབ་གསལ་བསྐྱགས་ཐོད་བསྐྱུར་གྱིས་སྤྱི་ཚོགས་ཁོང་འབྲེམས་
 བསྐྱགས་བྱས་པའི་རྒྱུ་གྱིས་ཡིན་པ་རེད། དེར་བརྟེན། རྒྱལ་སྤྱིའི་སློང་ཐུན་གསལ་
 མགོན་ཁང་དང་གམ་རྩ་ལ་གསལ་མགོན་ཁང་སོགས་ཀྱིས། བན་ཚུན་འགལ་བ་ལྟག་
 སྤྱོད་དུ་གྱུར་བའི་ཁྲིམས་སྒྲིག་དེ་དག་གི་བར་དུ་ལྷར་དཀའ་ངལ་སེལ་ཐབས་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་
 མིན་ནི། ད་དུང་ཐུ་མཐུང་དབྱེད་ཞིབ་བྱ་དགོས་པའི་གནས་ཤིག་ཆགས་ཡོད།

བཞི། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས།

¹ Dawa Norbu, China's Tibet Policy (Curzon Press, UK, 2001).
² Max Baucus, Nominee as US Envoy to Beijing to call for dialogue between China and His

Holiness, Central Tibetan Administration, 30 Jan. 2014, available at: <http://tibet.net/2014/01/30/max-baucus-nominee-as-us-envoy-to-beijing-to-call-for-dialogue-between-china-and-his-holiness/>.

³ MSP condemns China's human rights record in Tibet, BBC, 4 Feb. 2014, available at: <http://www.bbc.co.uk/democracylive/scotland-26036978>.

⁴ Scottish Parliament Discusses Self-Immolations in Tibet, Central Tibetan Administration, 7 Feb. 2014, available at: <http://tibet.net/2014/02/07/scottish-parliament-discuss-self-immolations-in-tibet/>.

⁵ MSP condemns China's human rights record in Tibet, BBC, 4 Feb. 2014, available at: <http://www.bbc.co.uk/democracylive/scotland-26036978>.

⁶ UK's policy on Tibet comes under attack during parliamentary debate, Tibet Society (UK), 11 Dec. 2014, available at: <http://www.tibetsociety.com/content/view/514>.

⁷ Obama meets Dalai Lama, Offers support to Tibetan Rights, Al Jazeera, 21 Feb. 2014, available at <http://america.aljazeera.com/articles/2014/2/21/dalai-lama-obamatomeet-on-rightsabuses.html>.

⁸ China denounces Barack Obama's meeting with Dalai Lama, The Guardian, 21 Feb. 2014, available at: <http://www.theguardian.com/world/2014/feb/21/china-us-barack-obama-dalai-lama>.

⁹ US Secretary John Kerry meets with China's President Xi Jinping in an effort to ease Regional Tensions, Lawyer Herald, 14 Feb. 2014, available at: <http://www.lawyerherald.com/articles/4668/20140214/secretary-state-john-kerry-meets-chinese-president-xi-xinping-seeking.htm>.

¹⁰ United States Government appoints a new Special Coordinator for Tibetan Issues, Central Tibetan Administration, 21 Feb. 2014, available at: <http://tibet.net/2014/02/21/united-states-government-appoints-a-new-special-coordinator-for-tibetan-issues/>.

¹¹ US Special Coordinator to Visit Tibetans in India and Nepal, Central Tibetan Administration, 22 Sept. 2014, available at: <http://tibet.net/2014/09/22/us-special-coordinator-to-visit-tibetans-in-india-and-nepal/>.

¹² US Special Coordinator for Tibetan Issues visits Samyangling settlement, Voice of America, 1 Jan. 2015, available at: <http://www.voatibetanenglish.com/content/article/2523259.html>.

¹³ US Rep. Jim McGovern Introduces New Bill on Tibet, Congressman Jim McGovern, 12 June 2014, available at: <http://mcgovern.house.gov/media-center/press-releases/us-rep-jim-mcgovern-introduces-new-bill-on-tibet>.

¹⁴ Norway Leaders Snub Dalai Lama in Deference to China, The New York Times, 7 May 2014, available at: http://www.nytimes.com/2014/05/08/world/europe/norways-leaders-snub-dalai-lama-in-deference-to-china.html?_r=0.

¹⁵ Norway criticized over snub to Dalai Lama during Nobel Committee visit, The Guardian, 6 May 2014, available at: <http://www.theguardian.com/world/2014/may/06/norway-snub-dalai-lama-nobel-visit>.

¹⁶ South Africa 'acted unlawfully' in failing to grant Dalai Lama visa, The Telegraph (UK), 29 November 2012, available at <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/africaandindi>

anocan/southafrica/9711346/South-Africa-acted-unlawfully-in-failing-to-grant-Dalai-La-ma-visa.html.

²⁷ The fourteen Nobel laureates are: Bishop Carlos F. Ximenes Belo (1996), Dr. Shirin Ebadi (2006), Mrs. Leyma Gbowee (2011), Prof. John Hume (1988), Mrs. Tawakkol Karman (2001), Mrs. Mairead Corrigan Maguire (1976), Lord David Trimble (1998), President Lech Walesa (1983), Mrs. Betty Williams (1976), Prof. Jody Williams (1997), Prof. Muhammad Yunus (2007), Amnesty International (1977), International Campaign to ban Landmines (1997), Stephen Goose, Chair, International Physicians for the Prevention of Nuclear War, Michael Christ, Executive Director.

²⁷ Dalai Lama: 14 Nobel Peace Laureates write strongly worded letter to President Jacob Zuma urging him to guarantee His holiness a visa to enter South Africa, World Summit of Nobel Peace Laureates, 15 Sept. 2014, available at: <http://www.nobelpeace-summits.org/dalai-lama-14-nobel-peace-laureates-write-strongly-worded-letter-to-president-jacob-zuma-urging-him-to-guarantee-his-holiness-a-visa-to-enter-south-africa/>.

²⁹ Jonathan Mirsky, Pope Francis' China Problem, New York Review of Books, 15 Dec. 2014, available at: <http://www.nybooks.com/blogs/nyrblog/2014/dec/15/pope-francis-china-dalai-lama/>.

³⁰ Spain court issues warrant for former China president, Jurist: Paper chase, 10 Feb. 2014, available at: <http://jurist.org/paperchase/2014/02/spain-court-issues-arrest-warrant-for-former-china-president.php>.

³⁰ Spain seeks arrest of former Chinese President over Tibet, Reuters, 10 Feb. 2014, available at: <http://www.reuters.com/article/2014/02/10/us-china-spain-idUSBREA191J520140210>.

³¹ Notices, Interpol, available at: <http://www.interpol.int/INTERPOL-expertise/Notices>.

³² China dismisses as absurd Spanish arrests warrants over Tibet, Reuters 20 Nov. 2013, available at: <http://www.reuters.com/article/2013/11/20/us-china-tibet-spain-idUSBRE9AJ06720131120>.

³³ Spanish court demands answers from Hu Jintao on Tibetan genocide allegations, South China Morning Post, 25 Feb. 2014, available at: <http://www.scmp.com/news/china-insider/article/1434762/spanish-court-demands-answers-hu-jintao-tibetan-genocide>.

³⁴ Tibetan, international organizations reject Spain's decision to limit universal jurisdiction of courts, Nationalia, 13 Feb. 2014, available at: <http://www.nationalia.info/en/news/1772>.

³⁵ Spanish court drops Tibet genocide case, Free Tibet, 26 June 2014, available at: <http://freetibet.org/news-media/na/spanish-court-drops-tibet-genocide-case>.

³⁶ Saibal Dasgupta, China raises Nepal aid 5-fold to compete with India, Times of India, 26 Dec. 2014, available at: <http://timesofindia.indiatimes.com/world/south-asia/China-raises-Nepal-aid-5-fold-to-compete-with-India/articleshow/45652472.cms>.

³⁷ Lekhanath Pandey, Nepal, China to work in nine core areas, The Himalayan, 26 Dec. 2014, available at: <http://thehimalayantimes.com/fullNews.php?headline=Nepal%26sbquo%3B+China+to+work+in+nine+core+areas&NewsID=438621>.

³⁸ See Under China's Shadow (Human Rights Watch 2014), available at: http://www.hrw.org/sites/default/files/reports/nepal0314_ForUpload_2.pdf.

³⁹ Tibet raised at the 27th session of UN Human Rights Council, TCHRD, 17 Sept. 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/09/tibet-raised-at-the-27th-session-of-un-human-rights-council/>.

⁴⁰ We Must Monitor China's Human Rights Commitments in Tibet, Radical Party, 30 Sept. 2014, available at: <http://www.radicalparty.org/en/rnn-news/38/news/we-must-monitor-china-s-human-rights-commitments-tibet>.

⁴¹ TCHRD highlights human rights concerns at Geneva, TCHRD, 25 Sept. 2014, available at: <http://www.tchrd.org/2014/09/tchrd-highlights-tibetan-human-rights-issues-at-geneva/>.

⁴² 33rd EU-China Dialogue on Human Rights, European Union, 9 Dec. 2014, available at: http://ecas.europa.eu/statements-ecas/2014/141209_04_en.htm.

⁴³ Tibet discussed during EU-China Dialogue on Human Rights, Central Tibetan Administration, 11 Dec. 2014, available at: <http://tibet.net/2014/12/11/tibet-discussed-during-eu-china-dialogue-on-human-rights/>.

⁴⁴ 33rd EU-China Dialogue on Human Rights, European Union, 9 Dec. 2014, available at: http://ecas.europa.eu/statements-ecas/2014/141209_04_en.htm.

⁴⁵ See e.g. Michael Kan, China: Facebook not banned, but must follow the rules, PC World, 30 Oct. 2014, available at: <http://www.pcworld.com/article/2841252/china-facebook-not-banned-but-must-follow-the-rules.html>.

⁴⁶ Michael Martina and Matthew Miller, 'Mr. Confession' and his boss drive China's antitrust crusade, Reuters, 15 Sept. 2014, available at: <http://www.reuters.com/article/2014/09/15/us-china-antitrust-ndrc-insight-idUSKBN011A27X20140915>.

⁴⁷ Robert Foyle Hunwick, Facebook accused of cowing to Chinese censors over Tibet monk video, The Telegraph, 29 Dec. 2014, available at: <http://www.telegraph.co.uk/news/world-news/asia/tibet/11316398/Fac...-accused-of-cowing-to-Chinese-censors-over-Tibet-monk-video.html>.

⁴⁸ Austin Ramzy, Facebook Deletes Post on Tibetan Monk's Self-Immolation, The New York Times, 27 Dec. 2014, available at: http://sinosphere.blogs.nytimes.com/2014/12/27/facebook-deletes-post-on-tibetan-monks-self-immolation/?_r=0.

⁴⁹ Facebook and Beijing, The Wall Street Journal, 1 Jan. 2015, available at: <http://www.wsj.com/articles/facebook-and-beijing-1420155729>.

⁵⁰ Paul Mozer and Vindu Goel, To Reach China LinkedIn Plays by Local Rules, The New York Times, 5 Oct. 2014, available at: <http://www.nytimes.com/2014/10/06/technology/to-reach-china-linkedin-plays-by-local-rules.html>.

⁵¹ Bing Beats Baidu Censorship, GreatFire.org, 19 March 2014, available at: <https://zh.greatfire.org/blog/2014/mar/bing-bests-baidu-censorship>.

⁵² Andrew Jacobs, Twitter Acts Quickly on Suspect Pro-China Accounts, The New York Times, 22 July 2014, available at: <http://sinosphere.blogs.nytimes.com/2014/07/22/twitter-acts-quickly-on-suspect-pro-china-accounts/>.

⁵³ Tibet receives record number of air passengers in 2014, Xinhua, 7 Jan. 2015, available at: http://news.xinhuanet.com/english/china/2015-01/07/c_133902329.htm.

⁵⁴ Intercontinental hotels face worldwide demonstrations again as hotel opens for western

guests, Travel Daily News, 29 Sept. 2014, available at: <http://www.traveldailynews.asia/news/article/56760/intercontinental-hotels-face-worldwide-demonstrations>.

⁵⁵ About the Hotel, Free Tibet, available at: <http://freetibet.org/intercontinental/about-the-hotel>.

⁵⁶ China: InterContinental fails to prevent complicity in human rights violations in relation to its planned hotel in Lhasa, Tibet, says civil society group, Business and Human Rights Resource Centre, available at: <http://business-humanrights.org/en/china-intercontinental-fails-to-prevent-complicity-in-human-rights-violations-in-relation-to-its-planned-hotel-in-lhasa-tibet-says-civil-society-group#c104357>.

⁵⁷ Claire Wrathall, Shangri-La's Tibetan Homecoming, The Telegraph, 29 Jan. 2014, available at: <http://www.telegraph.co.uk/luxury/travel/23267/shangri-las-tibetan-homecoming.html>.

⁵⁸ China: InterContinental fails to prevent complicity in human rights violations in relation to its planned hotel in Lhasa, Tibet, says civil society group, Business and Human Rights Resource Centre, available at: <http://business-humanrights.org/en/china-intercontinental-fails-to-prevent-complicity-in-human-rights-violations-in-relation-to-its-planned-hotel-in-lhasa-tibet-says-civil-society-group#c104357>.

⁵⁹ Corporate Responsibility Report: Human Rights, Intercontinental Hotels Group, available at: <http://www.ihgplc.com/index.asp?pageid=763>.

⁶⁰ About Us: Overview of the UN Global Compact, UN Global Compact, available at: <https://www.unglobalcompact.org/AboutTheGC/index.html>.

⁶¹ About Us: The Ten Principles, UN Global Compact, available at: <https://www.unglobalcompact.org/AboutTheGC/TheTenPrinciples/index.html>.

⁶² Jack Donnelly, Human Rights in Theory and Practice (Cornell University Press 2013, 3rd Ed.) p. 12.

For copies of any reports and/or for more information, please contact

TCHRD

Top Floor, Narthang Building,

Gangchen Kyishong

Dharamsala, HP, India

Email: director@tchrd.org

Tel: +91 1892 223363/225874

Web: www.tchrd.org